

การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน
ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปริญญานิพนธ์
ของ
ราวดี ปฏิวัติวงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน
ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ
ของ
ราวดี ปฏิวัติวงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุุษบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2547

h 251015

ราวตี ปฏิวัติวงศ์. (2547). การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม : ดร.สุพร ตั้งสมวรพงษ์, ดร.จารุวรรณ สกุลคู่, รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกลสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พร้อมทั้งศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาดังกล่าว โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากรอบสาระของชุดพัฒนา

การพัฒนากรอบสาระของชุดพัฒนาโดยการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางการอ่านและการเขียน การสำรวจลักษณะ/พฤติกรรมกรรมการอ่านและการเขียนที่นักศึกษาปฏิบัติ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

ในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย 1) การสร้างเนื้อหาสาระและกิจกรรมของหัวข้อย่อยต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบโครงร่างจากการศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง 2) การตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน แล้ว นำมาปรับปรุงให้ชุดพัฒนามีความเหมาะสม และ 3) การศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา โดยนำชุดพัฒนามาศึกษาหาประสิทธิภาพกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 : ศึกษา กับนักศึกษาจำนวน 1 คน ระยะที่ 2 : ศึกษา กับนักศึกษาจำนวน 6 คน ระยะที่ 3 : ศึกษา กับนักศึกษาจำนวน 30 คน เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดคือไม่ต่ำกว่า 80/80

ผลการวิจัยพบว่ากรอบเนื้อหาสาระของชุดพัฒนาแบ่งออกเป็น 4 หน่วยได้แก่ หน่วยที่ 1 : การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า หน่วยที่ 2 : การอ่านเพื่อเข้าใจสาร หน่วยที่ 3 : การอ่านเพื่อให้เกิดทรรศนะ และหน่วยที่ 4 : การเขียน โดยเนื้อหาทั้ง 4 หน่วยดังกล่าวจะครอบคลุมทักษะการอ่านและการเขียนเบื้องต้นที่นักศึกษาควรมีเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป และผลการศึกษาหาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาทั้ง 3 ระยะ พบว่าประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนมีดังนี้ หน่วยที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพ 85.58/86.83 หน่วยที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพ 83.79/87.22 หน่วยที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพ 86.22/84.33 และหน่วยที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพ 83.33/84.50 ซึ่งถือว่าชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

**CONSTRUCTION OF READING AND WRITING
COMPETENCY DEVELOPMENT PACKAGES FOR
THESIS CONDUCTING OF GRADUATE STUDENTS
IN DISTANCE EDUCATION SYSTEM OF SUKHOTHAI
THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY**

**AN ABSTRACT
BY
RAWADEE PATIWATWONG**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
May 2004**

Rawadee Patiwatwong. (2004). *Construction of Reading and Writing Competency Development Packages for Thesis Conducting of Graduate Students in Distance Education System at Sukhothai Thammathirat Open University*. Dissertation, Ed.D (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Suwaporn Tungsomworapongs, Dr. Jaruwun Skulkhu, Assoc. Prof. Dr. Somsun Wongyounoi.

This study is aimed at establishment of a reading and writing competency development system, a graduate thesis, distance learning, and an education department at Sukhothai Thammathirat Open University. The process includes the following steps :

STEP 1 A framework development.

A framework is established by using a data derived from a survey conducted with advisors, reading and writing experts, and a survey of students' behavior in reading and writing, and document reviews.

STEP 2 Establishment of a reading and writing competency development system.

This step includes the following: 1) Establishment of the contents and activities according to the sub units of the framework that were derived from document reviews, 2) giving a pre-test conducted with the aid of 15 experts in order to show the validity of the system, and the improvement of the system, according to the result of the test, is possible, and, 3) conducting a test with graduate students to show the system's efficiency. In doing so, the process was organized into three further steps: 1) giving a test to one student, 2) giving a test to six students, and, 3) giving a test to thirty students. These tests achieved an 80/80 standard of efficiency.

The framework includes four units as follows : 1) reading for research purposes, 2) reading for understanding, 3) reading for visionary creation, and, 4) writing. These units cover the basic reading and writing skills that students need to gain for thesis writing. And the result of the tests revealed that the efficiency of the reading and writing competency development system is as follows: unit 1) the efficiency value is 85.58/86.83, unit 2) the efficiency value is 83.79/87.22, Unit 3) the efficiency value is 86.22/84.33, and, unit 4) the efficiency value is 83.33/84.50. This leads to the conclusion that the reading and writing competency development system is reaching the established standard.

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ของ

นางสาวราวดี ปฏิวัติวงศ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุष्ฎบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

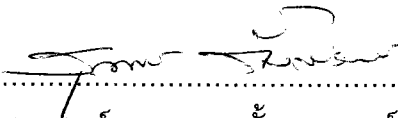

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

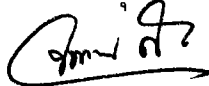
วันที่ 11 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคุ)

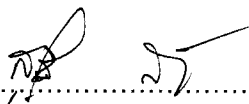
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศาสตราจารย์ ดร.สมาลี สังข์ศรี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จมาได้ด้วยความเสียสละเวลาอันมีค่า ของคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขในการทำงานวิจัย ครั้งนี้จนได้เป็นผลงานที่ผู้วิจัยภาคภูมิใจ ซึ่งผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัย และรู้ซึ่งถึงคุณค่าของงานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณท่านคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ได้แก่ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ ดร.จารุวรรณ สกุลบุญ และรองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย คณะกรรมการสอบที่แต่งตั้งเพิ่มเติมที่ท่านได้สละเวลาและให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร และศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี รวมทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาการอุดมศึกษาทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งคณาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยาคมที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณและซาบซึ้งในน้ำใจของพี่ เพื่อน และน้อง ๆ ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งร่างกาย แรงใจอย่างเต็มเปี่ยม จนทำให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยครั้งนี้ได้อย่างราบรื่น

สุดท้ายต้องขอกราบพระคุณบุคคลที่เป็นที่รักยิ่งในชีวิตของผู้วิจัยได้แก่ คุณแม่ พี่ครอบครัว และหลาน ๆ ที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จนี้เป็นอย่างมาก ด้วยการให้ความสนับสนุนทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังใจ ที่ผู้วิจัยตระหนักดีว่าทุกท่านรอคอยความสำเร็จของผู้วิจัย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความเข้มแข็ง อดทน และอดสาหะจนสามารถดำเนินการศึกษาและวิจัยจนสำเร็จการศึกษา

ราวตี ปวิวัตวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบความคิดในการวิจัย.....	9
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 10
การศึกษาทางไกล.....	10
การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล.....	24
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล	
ทฤษฎีการศึกษาทางไกล.....	40
ทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่.....	43
การทำวิทยานิพนธ์ในระบบการศึกษาทางไกล.....	46
การพัฒนาทักษะทางภาษา.....	51
ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษา.....	51
ความสามารถทางด้านการอ่าน.....	53
ความสามารถทางด้านการเขียน.....	66
ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน.....	75
หลักการเกี่ยวกับชุดพัฒนาตนเอง.....	78
การหาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาตนเอง.....	82
 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	 84
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	84
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	91
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	116
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	116
วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
สรุปผลการวิจัย.....	117
อภิปรายผล.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก	140
ก ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.....	141
ข เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	266
ค การวิเคราะห์ข้อมูล.....	276
ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	293
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	295

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนผู้สมัครและผ่านการคัดเลือกเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสาขา วิทยาศาสตร์ จำแนกตามปีการศึกษาที่รับสมัคร.....	3
2	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาจำแนกตามแขนงวิชา.....	4
3	เกณฑ์การตรวจให้คะแนนในการเขียน.....	89
4	ระดับความสามารถขององค์ประกอบในการเขียนแต่ละด้าน.....	90
5	ระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมการปฏิบัติในการอ่านและเขียนของนักศึกษา บัณฑิตศึกษา.....	100
6	จำนวนความถี่ของประเด็นปัญหาที่พบในการอ่านและการเขียนของนักศึกษา บัณฑิตศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา.....	103
7	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนาจากความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	104
8	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบชุดพัฒนา.....	107
9	การประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่าน และการเขียนตาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	111
10	ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ระยะที่ 1	113
11	ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ระยะที่ 2	114
12	ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ระยะที่ 3	115

บัญชีภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ	
1 มิติต่าง ๆ ของการควบคุมตามทฤษฎีของ Garrison and Baynton.....	42
2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียน อ่านและบริบท.....	75
3 กระบวนการที่ส่งเสริมระหว่างการอ่านและการเขียน.....	76

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเพราะการมีประชากรที่มีคุณภาพหรือความรู้ความสามารถสูงจะก่อให้เกิดผลิตภาพในการผลิต (Productivity) ในอัตราที่สูงด้วย โดยการศึกษาจะเป็นตัวจักรสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะเสริมสร้างคุณภาพของคนในชาติให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถตลอดจนทักษะในการทำงานและประกอบอาชีพ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการศึกษเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ดังที่ เสน่ห์ จามริก กล่าวว่าการศึกษาเป็นกระบวนการสร้างและสะสมทุนทางปัญญา ความรู้ และทักษะ ซึ่งองค์ประกอบทางด้านวัตถุดิบปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหลายก็เป็นผลอันเนื่องมาจากกำลังทุนทางปัญญาความรู้ ดังนั้น กำลังฐานะทางเศรษฐกิจที่แท้จริงจึงขึ้นอยู่กับกำลังทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นแหล่งสร้างและสะสมกำลังทุนทางปัญญาความรู้ภายในชาติ จึงกล่าวได้ว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวจักรของการพัฒนาประเทศที่แท้จริง (เสน่ห์ จามริก. 2533 : 3) ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนของประเทศนอกจากจะให้การศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในสังคมแล้ว การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องผลิตกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศต่อไปด้วย เพราะถ้าประชากรของประเทศได้รับการศึกษาในระดับสูง ประเทศก็ย่อมมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศได้มากยิ่งขึ้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคนทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนในระดับปริญญาบัณฑิตและสูงกว่าขึ้นไป เพื่อการพัฒนาประเทศ ดังที่เคยปรากฏมาตั้งแต่ในแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535 ที่กำหนดว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ การสร้างสรรค์และเผยแพร่ความรู้ การริเริ่มการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก ส่วนการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความก้าวหน้าและมีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ การประยุกต์ใช้วิทยาการสากล และภูมิปัญญา

ท้องถิ่นของไทย เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. 2543 : 35)

จากความสำคัญดังกล่าวสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จึงได้มีการขยายการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีให้กว้างขวาง เพื่อรองรับความต้องการของผู้ที่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การที่มีผู้สนใจจะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นจำนวนมาก อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมายและเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่มุ่งไปสู่โลกอนาคตอย่างไม่หยุดยั้ง สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัวที่มนุษย์จำเป็นต้องเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุลและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาความรู้อยู่ทุกขณะ มนุษย์จึงต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมออย่างต่อเนื่อง กอปรกับความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยยึดหลักเป็นการศึกษาลดตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 6) ซึ่งรัฐก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนขยายการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาอย่างกว้างขวาง แต่ด้วยข้อจำกัดอันเนื่องจากจำนวนคนที่ต้องการเข้าศึกษามีมากกว่าความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจะรับได้ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือแม้แต่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนภาคพิเศษ รวมถึงข้อจำกัดในเรื่องเวลา สถานที่ในการประกอบอาชีพที่ไม่เอื้อในการศึกษาต่อ จึงทำให้มีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถจะสมัครเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในระบบปิดทั้งของรัฐและเอกชนได้

ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long-Learning) เพื่อให้บุคคลมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคคลโดยไม่จำกัดในเรื่องเวลา โอกาส สถานที่ เพศและวัยของผู้เรียน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิดที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาตามความพร้อมและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยยึดหลักการศึกษาลดตลอดชีวิตเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั่วไป เพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ผู้ประกอบอาชีพและขยายโอกาสทางการศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพขั้นสูง เพื่อสนองความต้องการของบุคคลและสังคมด้วยการจัดระบบการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้น อันได้แก่ สื่อเอกสาร สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อสอนเสริม เป็นต้น ด้วยปณิธานและระบบการจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าว ประกอบกับความสำเร็จ

ในการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลมาตั้งแต่ พ.ศ. 2521 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ตระหนักเห็นความสำคัญและพร้อมที่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้มี “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” เพื่อพัฒนาคุณภาพของตนเองและสังคมจึงได้ทำการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) ด้วยระบบการศึกษาทางไกลขึ้น

การจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้เริ่มมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 โดยเปิดสอนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เป็นสาขาแรก ซึ่งเปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาใน 3 แขนงวิชาคือ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน การบริหารการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา จากนั้นจะเปิดรับนักศึกษาลักษณะปีเว้นปีใน 3 แขนงวิชาดังกล่าว จนกระทั่งปีการศึกษา 2542 ได้เปิดรับนักศึกษาเพิ่มอีก 3 แขนงวิชาได้แก่ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา การศึกษานอกระบบ และแนะแนวการศึกษา โดยในช่วงแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 จนถึงปีการศึกษา 2542 จะเปิดสอนเฉพาะหลักสูตรแผน ก (ทำวิทยานิพนธ์) เพียงแผนเดียว หลังจากนั้นได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรแผน ข (ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์) ควบคู่กับแผน ก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 เป็นต้นมา ดังนั้นปัจจุบันนี้สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษารวม 6 แขนงวิชา ได้แก่ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน การบริหารการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา การศึกษานอกระบบ และแนะแนวการศึกษา ซึ่งจำนวนรวมของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกลสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังแสดงในตาราง 1 (ฝ่ายทะเบียนบัณฑิตศึกษา. 2545 : มปน.)

ตาราง 1 จำนวนผู้สมัครและผ่านการคัดเลือกเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จำแนกตามปีการศึกษาที่รับสมัคร

ปีการศึกษา	จำนวนผู้สมัคร	จำนวนผู้ผ่านการคัดเลือก	จำนวนผู้ลงทะเบียนเรียน
2536	3,668	472	399
2538	1,816	355	277
2540	1,210	346	273
2542	819	447	323
2544	11,931	868	653

สำหรับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ปรากฏว่ามีผู้สำเร็จการศึกษาไปบ้างแล้วเพียง 3 แขนงวิชา คือ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษาเท่านั้น ส่วนอีก 3 แขนงวิชายังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา สถิติจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดังแสดงในตาราง 2 (ฝ่ายทะเบียนบัณฑิตศึกษา. 2545 : มปน.)

ตาราง 2 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา จำแนกตามแขนงวิชา

ปีการศึกษา	แขนงวิชา			รวม
	หลักสูตรและการสอน	บริหารการศึกษา	เทคโนโลยีทางการศึกษา	
2538	2	4	1	7
2539	53	36	21	110
2540	18	8	6	32
2541	44	26	14	84
2542	25	15	15	55
2543	55	40	40	135
2544	45	58	23	126

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้สำเร็จการศึกษามีเพียงร้อยละ 23 ของจำนวนผู้เข้าศึกษาทั้งหมดซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่น้อยมาก จากการศึกษาของสาคร บุญดาว พบว่าผู้ที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มิมีสาเหตุมาจากไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์เสร็จได้ตามเวลาที่กำหนดในหลักสูตร (สาคร บุญดาว. 2542 : 3) ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร ศรีประสาธน์ และสัมพันธ์ เย็นสำราญ ที่พบว่าปัญหาสำคัญของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนดในหลักสูตร คือ การทำวิทยานิพนธ์ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2541 : 50 ; สัมพันธ์ เย็นสำราญ. 2540 : 8) เนื่องจากในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ก็คล้ายกับสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากส่วนหนึ่งของหลักสูตร ดังจะเห็นได้จากจำนวนหน่วยกิตของวิทยานิพนธ์ที่สูงกว่าวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปหลายเท่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะสำเร็จการศึกษาได้จะต้องทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์จึงเป็นองค์ประกอบ

สำคัญต่อการสำเร็จตามหลักสูตร ในการทำวิทยานิพนธ์นักศึกษาจะต้องมีความสามารถหรือสมรรถภาพในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ความสามารถในการอ่านเพื่อค้นคว้าจากตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ความสามารถในการเลือกแบบวิจัย ความสามารถในการเลือกเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการเขียนโครงการวิจัยและรายงานการวิจัย เป็นต้น (สิริรัตน์ คุณจักร, 2539 : 1) ในแต่ละขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์อาจต้องอาศัยความสามารถหรือสมรรถภาพที่แตกต่างกัน อาทิในขั้นแรกซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่จะทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาจำเป็นจะต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์ของตนเอง นั่นคือในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องใช้ความสามารถในการอ่านอย่างมาก หลังจากนั้นก็จะนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านและค้นคว้ามาเป็นอย่างดีแล้ว มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การเขียนเค้าโครงวิทยานิพนธ์ในลำดับต่อไป ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งแตกต่างจากการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น คือ ในขณะที่นักศึกษากำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในแต่ละขั้นตอน นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1,2 และ 3 ควบคู่กับการดำเนินการในขั้นตอนนั้น ๆ โดยในชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1,2 และ 3 นั้นจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งในการศึกษาชุดวิชาดังกล่าว นักศึกษาไม่ต้องสอบภาคทฤษฎีแต่จะต้องดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ในขั้นตอนต่าง ๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแต่ละชุดวิชาจึงจะถือว่านักศึกษาผ่านขั้นตอนของชุดวิชานั้นดังเช่นในชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1 นักศึกษาจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าและเขียนเค้าโครงวิทยานิพนธ์จนได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 นักศึกษาจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยมาจนถึงการเสนอผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 3 นักศึกษาจะต้องดำเนินการเขียนรายงานวิทยานิพนธ์จนได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและทำการสอบวิทยานิพนธ์จนผ่าน

ดังนั้น การที่นักศึกษาจะเริ่มดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ได้ดีนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกฝนและมีพื้นฐานในการอ่านและการเขียนก่อนเป็นอันดับแรกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1 อย่างไรก็ตามความสำคัญของความสามารถในการอ่านและการเขียนนี้มีไว้จะมีเฉพาะขั้นเริ่มต้นของการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น แต่ทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ความสามารถทั้ง 2 ด้านนี้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความสามารถหรือสมรรถภาพในการอ่านและการเขียนถือว่าเป็นความสามารถพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่องนี้ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยพบว่าความสามารถหรือสมรรถภาพในการอ่านและการเขียนเป็นสมรรถภาพที่สำคัญ และเป็นพื้นฐานที่สุดในการทำวิทยานิพนธ์ ดังเช่น เมอซ์ และเบิร์ช (Mauch and Birch) พบว่าการจะเริ่มดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ การอ่านมี

ความสำคัญมากที่สุดเพราะนักศึกษาจะต้องทำความเข้าใจรายละเอียดทุกอย่างในเรื่องที่จะทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาจำเป็นอย่างมากที่จะต้องอ่านเพื่อค้นคว้าแล้วนำมาเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ (Mauch and Birch. 1993 : 77) ซึ่งสอดคล้องกับทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ พบว่าการเริ่มต้นจะหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ การจะได้มาซึ่งแนวคิดหรือปัญหาในการวิจัยนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์ในการอ่านเป็นอย่างดี (ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. 2538 : 3)

นอกจากนี้จากการศึกษาของสิริรัตน์ คุณจักร พบว่าตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งในการจำแนกการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา และ 5-6 ภาคการศึกษา คือ การขาดทักษะด้านการอ่านและการเขียนเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดในการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากนักศึกษาต้องอ่านเอกสารมาก และเขียนผลงาน (สิริรัตน์ คุณจักร. 2539 : 141) ซึ่งสอดคล้องกับสมพร บัวทอง กล่าวว่าการที่นักศึกษารับประทานไม่กว้างขวางพอ และอ่านจับใจความไม่ได้ทำให้เขียนสรุปความเป็นสำนวนของตัวเองไม่ได้ หรือการเขียนขาดการเชื่อมโยงทำให้ข้อเขียนวิทยานิพนธ์ไม่ดี (สมพร บัวทอง. 2530 : 24) เช่นเดียวกับแคปปี (Kapp) ที่ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาที่กำลังศึกษาปริญญาโทในระบบเปิดของมหาวิทยาลัย สเตลเลนบอส (Stellenbosch University) ประเทศอัฟริกาใต้พบว่านักศึกษามีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ คือ การอ่านและการเขียน (Kapp.1999 : บทคัดย่อ)

นอกจากนี้ ฟองจันทร์ เพชรมาก พบว่าในการทำวิทยานิพนธ์นักศึกษาต้องอ่าน เพื่อการอ้างอิงจำนวนมาก (ฟองจันทร์ เพชรมาก. 2529 : 149) และชนิษฐา ทองสถิตย์ พบว่าการอ่านเป็นปัญหาอันดับแรกของการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา (ชนิษฐา ทองสถิตย์. 2537 : 99)

ส่วนทางด้านการเขียน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ กล่าวว่าการทำวิทยานิพนธ์จะพบข้อบกพร่องในการเขียนอยู่เสมอ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540 : 22) ในทำนองเดียวกันกับพรรณี ปัญญาวัฒนาพร พบว่าการใช้ภาษาในวิทยานิพนธ์นักศึกษาจะมีข้อบกพร่องในการเขียนเป็นอย่างมาก (พรรณี ปัญญาวัฒนาพร. 2533 :155) เช่นเดียวกับอุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2533 : 27) กล่าวว่าการเขียนงานวิจัยเป็นจุดอ่อนของนักศึกษาส่วนมาก เช่นเดียวกับที่ทูลูเซก (Tluezek) พบว่าปัญหาที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา คือ การที่นักศึกษาไม่สามารถเขียนลำดับเนื้อหาหรือเชื่อมโยงเนื้อหาอย่างมีเหตุมีผล (Tluezek.1995 : บทคัดย่อ) สำหรับในระบบการศึกษาทางไกลพบว่าปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษายังพัฒนาด้านการอ่านได้ไม่ดีทำให้การอ่านเพื่อค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ทำได้ไม่กว้างขวาง นอกจากนี้ยังขาดลักษณะการเขียนที่เป็นการสังเคราะห์ของตนเอง (สัมพันธ์ เย็นสำราญ 2540 : 12 ; ประยูร ศรีประสาธน์. 2541 : 49 ; ศาคร, บุญดาว. 2542 : 48)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในการทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบผลสำเร็จนั้น นักศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียน ซึ่งถือว่าเป็น

ความสามารถที่จำเป็นและเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด จากความสำคัญดังกล่าวจึงควรที่จะได้มีการพัฒนาการศึกษาที่กำลังจะเริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์ให้มีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนให้ดีเพื่อที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาความสามารถด้านอื่น ๆ ต่อไป การที่จะพัฒนาความสามารถดังกล่าวให้เกิดกับตัวนักศึกษาได้นั้น สามารถดำเนินการได้หลายวิธีแต่วิธีที่เหมาะสมกับบริบท ของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมากที่สุดคือ การจัดทำสื่อในลักษณะของชุดพัฒนาตนเอง เพื่อให้นักศึกษาได้นำไปศึกษาด้วยตนเอง ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลส่วนใหญ่จะมีภาระในการทำงานที่ไม่สามารถจะเข้ารับการฝึกอบรมหรือวิธีการอื่นได้ประกอบกับนักศึกษาในระบบนี้จะคุ้นเคยกับการศึกษาจากสื่อด้วยตนเอง

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะทำสื่อในลักษณะของชุดพัฒนาความสามารถที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ อันได้แก่ ความสามารถทางการอ่าน และความสามารถทางการเขียนให้นักศึกษาได้ใช้ศึกษาด้วยตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถภาพดังกล่าวโดยชุดพัฒนานี้จะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาและแก้ไขข้อบกพร่องทางการอ่านและการเขียนของตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีความสามารถและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จอย่างมีคุณภาพ อันจะส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จเป็นมหาบัณฑิตอย่างสมบูรณ์ตามที่มุ่งหวังไว้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. สร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ความสำคัญของการวิจัย

ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ จะช่วยพัฒนาหรือเสริมส่วนที่ยังบกพร่องในการอ่านและการเขียนของนักศึกษา อันจะเป็นแนวทางหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาสมรรถภาพพื้นฐานที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ที่จะทำให้นักศึกษามีความสามารถและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการป้องกันปัญหาความสูญเปล่าทางการศึกษาที่อาจเกิดขึ้นได้จากการไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้การจัดการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2545 หลักสูตร 2 ปี (แผน ก)
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 จำนวน 393 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

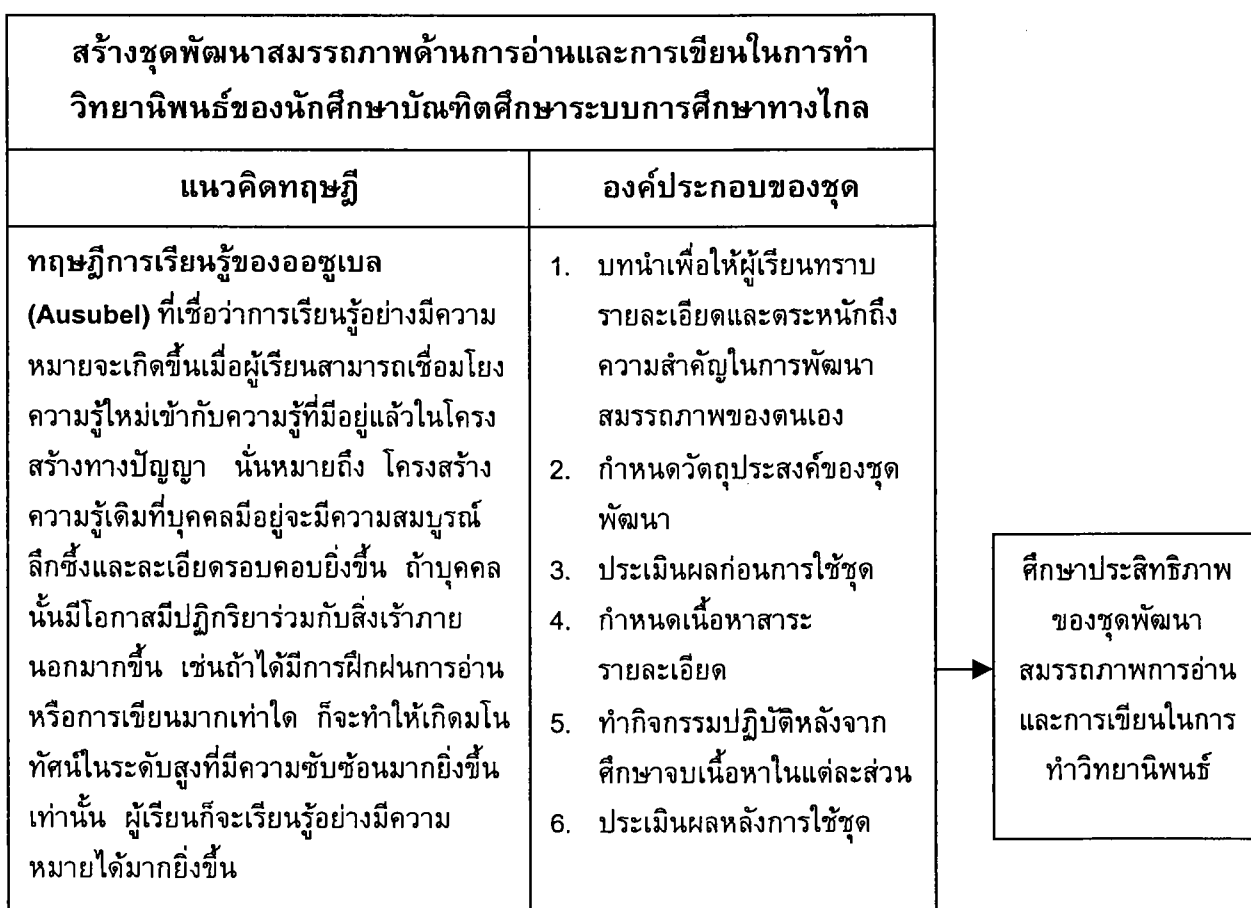
1. สมรรถภาพการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ อ่านเพื่อความเข้าใจ การจับประเด็น สรุปความ รวมถึงการอ่าน โดยใช้วิจารณ์ญาณได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบความสามารถในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ตรวจสอบคุณภาพแล้ว
2. สมรรถภาพการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนลักษณะ การเขียนความเรียงได้อย่างเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะมีองค์ประกอบในการเขียน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเนื้อหา การเรียบเรียงความคิด การใช้ถ้อยคำ การใช้ไวยากรณ์ และกลไกทางภาษา ซึ่งสามารถวัดได้จากการประเมินการเขียนความเรียง โดยมีการตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างชัดเจน
3. การทำวิทยานิพนธ์ในระบบการศึกษาทางไกล หมายถึง กระบวนการในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดลึกซึ้งโดยจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของการวิจัยอย่างเป็นระบบภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา กระบวนการในการทำวิทยานิพนธ์จะแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ วิทยานิพนธ์ 1 วิทยานิพนธ์ 2 และวิทยานิพนธ์ 3
4. ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง เอกสารหรือชุดกิจกรรมที่นักศึกษาใช้ศึกษาด้วยตนเองเพื่อทำให้เกิดความสามารถในการอ่านและการเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ดีขึ้นอันจะส่งผลให้นักศึกษาสามารถทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเนื้อหาในชุดพัฒนาจะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ แบบทดสอบก่อนเรียน เนื้อหาสาระ กิจกรรมและ แบบทดสอบหลังเรียน โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้และทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาสมรรถภาพด้านนั้น ๆ มากขึ้น

5. ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง คุณภาพของชุดพัฒนา ซึ่งวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 คือ

- สัญลักษณ์ 80 ตัวแรก หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยของจำนวน คำตอบ ที่ผู้เรียนตอบถูกต้อง จากการทำแบบทดสอบหรือกิจกรรมฝึกปฏิบัติระหว่างบทเรียน โดยคิดเป็นร้อยละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

- สัญลักษณ์ 80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยของจำนวนคำตอบ ที่ผู้เรียนตอบถูกต้อง จากการทำแบบทดสอบหลังจบบทเรียนทั้งหมด โดยคิดเป็นร้อยละ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้จัดลำดับสารบัญชดังนี้ การศึกษาทางไกล การเรียนด้วย การนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทางไกล การทำ วิทยานิพนธ์ในระบบการศึกษาทางไกล การพัฒนาทักษะทางภาษา หลักการเกี่ยวกับชุดพัฒนา ตนเอง และการหาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาดตนเอง

การศึกษาทางไกล

ความหมายของการศึกษาทางไกล

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ดังนี้

เบิร์ก และฟรีวิน (Burge and Frewin. 1985 : 4515) ให้ความหมายของการเรียน ทางไกลว่าการเรียนทางไกล หมายถึงกิจกรรมการเรียนที่สถาบันการศึกษาได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งไม่ได้เลือกเข้าเรียนหรือไม่สามารถจะเข้าเรียนในชั้นเรียนที่มีการสอนตามปกติ ได้ กิจกรรมการเรียนที่จัดให้มีการผสมผสานวิธีการที่สัมพันธ์กับทรัพยากร โดยกำหนด ให้มีระบบการจัดส่งสื่อการสอนและมีการวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอนประกอบด้วย เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อทัศนูปกรณ์ สื่อ คอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนอาจเลือกใช้สื่อเฉพาะตนหรือเฉพาะกลุ่มได้ ส่วนระบบการจัดส่งสื่อนั้นก็ มีการใช้เทคโนโลยีนานาชนิด สำหรับระบบบริหารก็มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางไกลขึ้น เพื่อรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โอชัว (Ochoa) ได้ให้ความหมายของการศึกษา ทางไกลว่าการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่มีการจัดระบบการเลือกใช้สื่อการสอนทั้งแบบเก่า และแบบใหม่ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการ ศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยการจัดการศึกษาดังกล่าวนี้นี้ให้มีศักยภาพที่ครอบคลุมสภาพทาง ภูมิศาสตร์ได้มากกว่าระบบการศึกษาที่มีการพบกันระหว่างผู้เรียนและ ผู้สอน (Perry. 1983 : 6 ; อ้างอิงจาก Ochoa. 1981) สำหรับเคย์ (Kaye.1985 :1432) ให้ความหมายของการศึกษา ทางไกลว่าการศึกษาทางไกล หมายถึง การศึกษาซึ่งครูผู้สอน มิได้ปรากฏตัวในสถานที่ที่การ ศึกษาขึ้นเกิดขึ้น หรือเป็นการศึกษาที่ครูผู้สอนอาจปรากฏตัวเป็นบางครั้ง หรือเพื่อทำงานบาง อย่าง ตามความหมายดังกล่าวมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก การอยู่ห่างกัน ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ประการที่สอง เป็นการเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนซึ่งอาจจะพบปะ กับผู้เรียน เพื่อปฏิบัติงานหรือการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนเป็นต้น ส่วนโฮล์มเบิร์ก

(Holmberg) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ 2 ประการ คือ ประการแรก หมายถึง การศึกษาที่ผู้เรียน และผู้สอนมิได้มาเรียนหรือสอนกันซึ่ง ๆ หน้า แต่เป็นการจัดโดยใช้ระบบ การสื่อสารแบบสองทางถึงแม้ว่าผู้เรียนและผู้สอนจะไม่อยู่ในห้องเดียวกันก็ตาม (Holmberg. 1989 : 127) ประการที่สอง หมายถึง วิธีการสอนอันเนื่องมาจากการแยกอยู่ห่างกันของผู้เรียน และผู้สอนการดำเนินการสอนกระทำผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ (Holmberg. 1981 : 11) ในขณะที่ร็าวน์ทรี (Rowntree.1981 : 71) ได้ให้คำนิยามว่า การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนมีการพบปะกันน้อยครั้งและการติดต่อกัน จะกระทำด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ส่วน นักการศึกษาของไทย เช่น วิจิตร ศรีสอาน ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนทางไกลว่า หมายถึงระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียนแต่อาศัยสื่อประสมอันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองไม่ต้อง มาเข้าชั้นเรียนตามปกติ นอกจากนี้ยังให้ความหมายของการสอนทางไกลว่า หมายถึงการสอน ที่ผู้เรียนผู้สอนอยู่ไกลกันแต่สามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้ โดยผู้เรียนและผู้สอนมีโอกาสพบกันอยู่บ้างเท่าที่จำเป็น การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากสื่อประสมที่ผู้เรียน ใช้เรียนด้วยตนเองในเวลาและสถานที่ที่สะดวก (วิจิตร ศรีสอาน. 2529 : 5-7) ในทำนอง เดียวกันที่ประยูร ศรีประสาธน์ กล่าวว่าการศึกษาทางไกล คือ การจัดการเรียนการสอนที่ ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างกันไม่ต้องพบหน้ากันหรือพบบ้างบางครั้งบางคราวแต่จะอาศัยสื่อ ต่าง ๆ เป็นหลักในการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการศึกษา ทางไกลเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาส และกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่บุคคลต่าง ๆ ในทุกช่วงอายุอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทำให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตที่บุคคลสามารถนำไป ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง (ประยูร ศรีประสาธน์. 2534 : 59)

ดังนั้น การศึกษาทางไกลจึงเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอน อยู่ไกลกันโดยจะสื่อสารถึงกันผ่านทางสื่อต่าง ๆ สื่อการสอนในระบบนี้จะเป็นสื่อประสมที่มีทั้ง สื่อหลักและสื่อเสริม ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อดังกล่าวด้วยตนเอง

ปรัชญาการศึกษาทางไกล

เนื่องจากนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลจะอยู่ในวัยผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่เป็นส่วนมากดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา จึงจำเป็นจะต้องศึกษาพื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา ผู้ใหญ่ ที่มุ่งให้ความสนใจในมุมมองที่แตกต่างกันทุกด้านเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ อาทิ การให้ความสำคัญของความต้อการ (Needs) และความสนใจ (Interests) ของผู้ใหญ่ ความแตกต่างกันในมุมมองด้านวิธีการ (Method) และเนื้อหา (Content) รวมทั้งแนวคิด เกี่ยวกับพัฒนาการของผู้ใหญ่ กระบวนการเรียนการสอนผู้ใหญ่ (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544

: 5-6) จากมุมมองที่แตกต่างกัน ในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ดังกล่าวสามารถจำแนกปรัชญาของการศึกษาผู้ใหญ่ออกเป็น 4 กลุ่มคือ ปรัชญาเสรีนิยม (Liberal) ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressive) ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behaviorist) ปรัชญามนุษยนิยม (Humanistic) ซึ่งจะกล่าวถึงโดยย่อ ดังต่อไปนี้ (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544 : 8-20)

1. ปรัชญาเสรีนิยม (Liberal) มีต้นกำเนิดจากแนวคิดของนักปรัชญากรีกโบราณ คือ โซเครตีส พลาโต และอริสโตเติล จุดเน้นของการศึกษากลุ่มนี้อยู่ที่การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง (Liberal Learning) มีเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทางด้านปัญญา ความคิดอย่างไตร่ตรองและอย่างมีเหตุผล นำไปสู่การเปิดกว้างทางความคิดของผู้เรียนรวมทั้งลักษณะที่สำคัญที่สุดคือการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ซึ่งจุดเริ่มต้นของการศึกษาตามแนวปรัชญานี้จะเริ่มจากการที่ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ จึงเริ่มต้นอ่านตำราเมื่ออ่านแล้วคิดไตร่ตรองแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปราย การเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ไม่มีวันจบสิ้นเพราะเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressive) มีต้นกำเนิดจากแนวคิดของชาร์ล ดาร์วิน โดยมีพื้นฐานมาจากปรัชญาประสบการณ์นิยม (Pragmatism) จอน ดุย (John Dewey) เป็นผู้นำปรัชญานี้มาใช้ในการศึกษา หลักการพื้นฐานของการศึกษาในแนวปรัชญานี้มีดังต่อไปนี้

2.1 มุมมองทางการศึกษาที่กว้างขวางมากขึ้น โดยการศึกษาไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้นแต่จะรวมถึงกิจกรรมที่ทำให้เกิดค่านิยม เจตคติ ความรู้ ทักษะ โดยผ่านทางสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว สถานที่ทำงาน โรงเรียน วัด และชุมชน เมื่อการศึกษามีได้้อยู่เฉพาะในโรงเรียน ดังนั้นการศึกษาจึงต้องเป็นกิจกรรมต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้การศึกษาต้องเป็นไปในลักษณะที่ปฏิบัติได้และใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน และอีกประการหนึ่งคือการศึกษาต้องยึดประสบการณ์เป็นศูนย์กลาง (Experience – Centered)

2.2 จุดเน้นใหม่ในการศึกษา เนื่องจากการขยายขอบข่ายของการศึกษาให้ครอบคลุมประสบการณ์ของผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนทำให้เกิดจุดเน้นใหม่ โดยนำความสนใจ ความต้องการ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาทำให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-Direction In Learning)

2.3 วิธีการใหม่ที่ใช้ในการศึกษา โดยให้ความสำคัญแก่วิธีการสอนเชิงวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) หรือวิธีการแก้ปัญห (Problem-Solving Method) หรือวิธีโครงการ (Project Method) หรือวิธีกิจกรรม (Activities Method) เป็นต้น

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการในการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ผู้สอนจึงควรมีบทบาทในการจัด (Organize) กระตุ้น (Stimulate) โดยจัดสภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

3. ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behaviorist) แนวคิดพฤติกรรมนิยมเป็นแนวคิดทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการศึกษา โดยให้ความสนใจในพฤติกรรมที่แสดงออก (Overt) และสังเกตได้ (Observable) จึงมีผู้เรียกแนวคิดนี้ว่าประจักษ์นิยม (Realism) ในการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญานี้บุคคลต้อง “เรียนรู้วิธีการเรียนรู้” (Learning How to Learn) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับบุคคลที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น บทบาทของผู้สอนก็คือ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา รวมทั้งกำจัดพฤติกรรมที่ไม่ปรารถนา นั่นคือ ผู้สอนเป็นผู้วางแผนที่จะเลือกสภาพเงื่อนไข (Conditions) ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ส่วนบทบาทของผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติเพื่อทำให้พฤติกรรมได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) และเกิดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ตามโปรแกรม (Programmed Learning) หรือวิธีการสอนแบบต่าง ๆ อาทิ Personalized System of Instruction (PSI), Individual Guided Education (IGE) และ Individually Prescribed Instruction (IPI) เป็นต้น

4. ปรัชญามนุษยนิยม (Humanistic) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) โดยแนวคิดนี้ยึดถือยกย่องศักดิ์ศรีและควมมีเสรีภาพของปัจเจกบุคคล รวมทั้งเน้นการพัฒนาบุคคลทั้งตัวตน (The Whole Person) มีจุดเน้นว่ามนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกกระทำแต่เป็นอิสระและเสรีภาพภายใต้ข้อจำกัดของพันธุกรรม (Heredity) ประสบการณ์เดิม (Personal History) และสภาพแวดล้อม (Environment) มนุษย์สามารถเป็นผู้เลือกกระทำและเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงข้อจำกัดที่มีอยู่เพื่อชีวิตที่ดีกว่าทั้งของตนเองและมวลมนุษยชาติได้ เป้าหมายของการศึกษาตามแนวคิดปรัชญานี้ คือ การพัฒนาของปัจเจกบุคคลที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนให้สูงสุดตามศักยภาพ และเป็นจริงตามที่ศักยภาพของตนจะเป็นจริงได้ (Self-Actualization) ในกระบวนการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญานี้ประกอบด้วย 1. การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) 2. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และ 3. เรียนรู้โดยการค้นพบ (Learning by Discovery) และที่สำคัญผู้เรียนสามารถชี้นำตนเองในการเรียนรู้ได้

นอกจากนี้เกียรติกุล อมาตยกุล (2529 : 43) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ว่ามีแนวคิดที่สำคัญ 2 ประการคือ เน้นในเรื่องความสำคัญของมนุษย์ และเรื่องเสรีภาพความรับผิดชอบของปัจเจกชน โดยคนเราทุกคนแตกต่างกันและต่างคนต่างก็มีความเป็นเอกลักษณ์ในตัวเอง ดังนั้น คุณค่าในตัวเราแต่ละคนก็

ย่อมแตกต่างกัน ประชยานี้เน้นเป็นอย่างยิ่งที่จะให้คนแต่ละคนรู้จักคิด รู้จักเลือกเป้าหมายของชีวิต มีเสรีภาพทางด้านความคิดควบคู่กับความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้เลือกที่จะกระทำ นั่นคือต้องการกระตุ้นให้คนเป็นตัวของตัวเอง รู้จักพึ่งตนเอง ดังนั้นประชยานี้จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อคำกล่าวที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

ปรัชญาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นล้วนแต่เป็นปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลเพื่อส่งเสริมให้เกิดการศึกษาดลอดชีวิต

รูปแบบของการศึกษาทางไกล

รูปแบบการศึกษาทางไกลมีการพัฒนามาตั้งแต่การให้ปริญญาภายนอกของมหาวิทยาลัยลอนดอนเมื่อปี ค.ศ. 1836 จนถึงปัจจุบัน ด้วยสามารถจัดได้เป็น 3 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เกณฑ์ใดในการจัด ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2539 : 200-202)

1. การจัดรูปแบบการศึกษาทางไกลโดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 การศึกษาทางไกลแบบเดี่ยว (Single Mode) เป็นการจัดการศึกษาทางไกลที่ไม่มีชั้นเรียน กลุ่มผู้เรียนคือผู้ที่ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อที่บ้านหรือสถานที่อื่น ๆ ที่สะดวก โดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียน

1.2 การศึกษาทางไกลแบบทวิ (Dual Mode) เป็นการจัดการศึกษาทางไกลที่มีนักศึกษา 2 ประเภทคือ นักศึกษาที่เรียนในชั้นเรียน และนักศึกษาที่เรียนด้วยตนเองด้วยวิธีทางไกล (ไม่ต้องเข้าชั้นเรียน)

1.3 การศึกษาทางไกลแบบตรี (Triple Mode) มีนักศึกษา 3 ประเภทคือแบบเข้าชั้นเรียน แบบเรียนด้วยตนเองที่บ้าน และผู้ที่มาเข้าชั้นเรียนบ้างเรียนเองบ้างตามความสนใจ

2. การจัดรูปแบบการศึกษาทางไกลโดยยึดระบบการถ่ายทอด จำแนกออกเป็น 7 รูปแบบ คือ

2.1 การศึกษาภายนอก (External Studies) เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาของสถาบันการศึกษาอื่นทำการศึกษาและสอบข้อสอบของมหาวิทยาลัยที่เป็นเจ้าของหลักสูตรได้ เมื่อสอบได้ครบตามหลักสูตรจะได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรของสถาบันเจ้าของหลักสูตร

2.2 การศึกษาแบบขยายสาขา (Extension Studies) เป็นการขยายโอกาสให้นักศึกษาที่อยู่ห่างไกลสถาบันแม่ได้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดตั้งสาขาขึ้นตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศเพื่อให้นักศึกษาติดต่อได้

2.3 การศึกษาแบบในและนอกวิทยาเขต (Extra-Mural Studies หรือ On Off Campus) เป็นระบบที่มีทั้งนักศึกษาแบบเข้าชั้นเรียน (On-Campus) และนักศึกษาที่เรียนด้วยตนเอง (Off-Campus)

2.4 การศึกษาทางไปรษณีย์ (Correspondence Studies) ผู้เรียนจะเรียนที่บ้านโดยสถาบันส่งเอกสารไปให้ทางไปรษณีย์ และอาจมีสื่อเสริมอื่น ๆ ด้วย ต่อมาได้ใช้คำว่าการศึกษาทางไกลแทน

2.5 การศึกษาแบบตลาดวิชา (Open Admission Program) มีนักศึกษา 3 กลุ่มคือ ผู้ที่มาเข้าชั้นเรียนได้ ผู้ที่ศึกษาด้วยตนเอง และผู้ที่มาเข้าชั้นเรียนบ้างไม่เข้าชั้นเรียนบ้าง

2.6 การศึกษาแบบมหาวิทยาลัยเปิด (Open University System) ผู้เรียนจะเรียนด้วยตนเองจากชุดการสอนโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน แต่อาจมีการพบผู้สอนในลักษณะของการสอนเสริมหรือการอบรมบ้าง

2.7 การเรียนระบบเปิด (Open Learning System) เป็นลักษณะของการจัดตั้งสถาบันขึ้น อาจเรียกว่าสถาบันการเรียนรู้ระบบเปิด (เช่นในแคนาดา) สถาบันจะเป็นตัวแทนจัดหาโปรแกรมการเรียนจากสถาบันต่าง ๆ มาให้ โดยสถาบันอาจไม่ต้องมีหลักสูตรของตนเอง ผู้สนใจสมัครเข้าเรียนได้โดยเรียนจากสื่อตามที่กำหนด เมื่อเรียนจบจะได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาจากสถาบันต่าง ๆ ที่เป็นเจ้าของหลักสูตร

3. การจัดรูปแบบการศึกษาทางไกลโดยยึดโครงสร้างสื่อการศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบย่อยคือ

3.1 รูปแบบที่ยึดสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อแกนกลาง สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักและอาจมีสื่ออื่น เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง การสอนเสริม การฝึกปฏิบัติ เป็นสื่อเสริม

3.2 รูปแบบที่ยึดสื่อแพร่เสียงและภาพเป็นสื่อแกนกลาง คือมีสื่อประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงและรายการโทรทัศน์เป็นสื่อหลัก แล้วมีสื่ออื่นเช่นสื่อ สิ่งพิมพ์ เทปเสียง ภาพ ชุดการสอนเสริมเป็นสื่อเสริม

3.3 รูปแบบที่ยึดสื่อคอมพิวเตอร์เป็นสื่อแกนกลาง คือใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อหลักในการถ่ายทอดเนื้อหาในลักษณะต่าง ๆ แล้วใช้สื่ออื่น ๆ เสริม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ การสอนเสริม การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

นอกจากนี้เจนคินส์ (Jenkins) ได้กล่าวว่า การจัดรูปแบบการศึกษาทางไกลที่ใช้สื่อประสม (Multi-Media) อันประกอบด้วยเอกสารสิ่งพิมพ์ร่วมกับรายการวิทยุ-โทรทัศน์ และการให้มีการเสริมหรือมีการพบปะกับผู้สอนเป็นครั้งคราว (Face-to-Face Tutoring) จะเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิผลที่สุด (Jenkins. 1981 : 4)

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต

แนวความคิดเรื่อง “การศึกษาตลอดชีวิต” เป็นแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษามากที่สุดแนวความคิดหนึ่งในยุคปัจจุบันเพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายความว่าคนที่บุคคลจะดำรงตนอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้อย่างดี มีความสุข และประสบความสำเร็จ บุคคลจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ วิทยาการก้าวหน้าเป็นปัจจัยเกื้อกูลการดำเนินชีวิต เทคโนโลยีสมัยใหม่กลายเป็นเครื่องมือสำคัญ ในอันที่จะเกื้อกูลกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต โดยยุคนี้เป็นยุคของการผสมผสานระหว่างสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งเทคโนโลยีควบคู่กันไป ซึ่งการศึกษาตลอดชีวิตจะมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพของประชากรเป็นอย่างมาก

มีคำภาษาอังกฤษ 2 คำ ที่ใช้เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตคือ Lifelong Education และ Lifelong Learning ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ต้องการให้บุคคลได้เรียนรู้ ตลอดชีวิต เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเพื่อจะได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เพียงแต่มีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือคำว่า “Lifelong Education” จะเน้นในด้านการจัดเตรียมกระบวนการจัดประสบการณ์อย่างไรจึงจะให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมตลอดชีวิต ส่วนคำว่า “Lifelong Learning” จะเน้นที่ตัวผู้เรียนว่าหลังจากมีการจัดการศึกษาไปแล้วผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไร และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไรหรือในลักษณะใด (สุมาลี สังข์ศรี. 2544 : 16-17) ซึ่งเดฟและ สเคเกอร์ (Dave and Skager.1977 : 7) ได้กล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิตว่าเป็นแนวคิดและหลักการในการจัดการศึกษา โดยการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งให้บุคคลได้พัฒนาและปรับตัวอย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบันตลอดจนพัฒนาการของชีวิต เพราะการศึกษาตลอดชีวิตเน้นว่าบทบาทหน้าที่หนึ่งของสังคม คือให้โอกาสให้ทางเลือกทางการศึกษาแก่บุคคลในแต่ละช่วงเวลาของชีวิต ในขณะเดียวกันเกลเบรith (Galbraith.1992 : 5-6) ได้สรุปว่าการศึกษาตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด ประกอบด้วยการศึกษา 3 รูปแบบคือการศึกษาในระบบการศึกษา นอกกระบบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่อยู่นอกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการศึกษาในระบบ และ การศึกษาแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบจะช่วยพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ ส่วนสุนทร สุนันท์ชัย (2543 : 10) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่าหมายถึง การจัดกระบวนการให้มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการดำเนินการตลอดชีวิตของบุคคล
2. เป็นการจัดที่มีการวางแผนทำให้ได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติอันจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตซึ่งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนในที่สุดทำให้บุคคลได้พัฒนาด้านอย่างเต็มศักยภาพ
3. เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ใช้แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท ทั้งแบบในระบบ นอกกระบบ และไม่เป็นทางการ หรือตามอัธยาศัย

จะเห็นได้ว่าแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตจะต้องอาศัยแนวคิดของปรัชญาการศึกษา ทุกปรัชญามาเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา และเนื่องจากปรัชญาการศึกษาทางไกล มีพื้นฐานแนวคิดมาจากแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้นปรัชญาการศึกษาทางไกลจึงเกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาทุกปรัชญา สำหรับวิจิตร ศรีสอ้าน และคณะได้วิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาทางไกล ซึ่งสรุปได้ว่าเมื่อพิจารณาปรัชญาการศึกษาควบคู่ไปกับความหมายและลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกล จะเห็นว่าการจัดการศึกษาทางไกลจะมีพื้นฐานมาจากทุกปรัชญาที่กล่าวข้างต้น แต่จะเน้นปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressive) หรือประสบการณ์นิยม (Pragmatism) มากที่สุด ทั้งนี้เพราะปรัชญาการศึกษาสาขานี้ถือว่าโลกแห่งประสบการณ์ คือโลกแห่งความจริง ปรัชญาสาขานี้เน้นกระบวนการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการแก้ปัญหาและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การจัดการศึกษาจึงเน้นกระบวนการในการหาความรู้มากกว่าการเน้นในเนื้อหาสาระ เน้นการเรียนรู้โดยวิธีการแก้ปัญหาโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากปรัชญาสาขาประสบการณ์นิยมดังกล่าว สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงแนวปฏิบัติที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลได้คือ (วิจิตร ศรีสอ้านและคณะ. 2534 : 17-18)

1. สถานศึกษา สถาบันที่จัดการศึกษาทางไกลจะทำหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกคล่องกับความต้องการ สภาพแวดล้อมของผู้เรียนและการนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต สถาบันจะเป็นผู้ส่งความรู้ไปยังผู้เรียนถึงบ้านโดยผ่านสื่อต่าง ๆ สำหรับตัวผู้เรียนนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานแล้ว ฉะนั้นจึงสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้เป็นประโยชน์โดยเฉพาะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตได้ทันที

2. หลักสูตร หลักสูตรของวิชาต่าง ๆ ที่จัดสอนโดยระบบการศึกษาทางไกล มุ่งเน้นการจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในลักษณะบูรณาการทั้งในด้านเนื้อหาสาระและการใช้สื่อ โดยในด้านเนื้อหาสาระจะหลอมรวมความรู้ในแขนงวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ส่วนด้านสื่อก็มีการใช้สื่อชนิดผสมผสานกันทั้งสื่อเอกสาร สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ และอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนทักษะความสามารถของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น

3. การเรียนการสอน การศึกษาทางไกลเน้นการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหาดังจะเห็นจากการมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติภายหลังจากการศึกษาเนื้อหาสาระในแต่ละเรื่อง เป็นการเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะเรียนตอนไหน เมื่อไรก็ตามไม่จำกัดเวลา ไม่จำกัดสถานที่ ไม่จำกัดวิธีการ ตัวผู้เรียนเป็นผู้กำหนดสิ่งเหล่านี้เอง

ดังนั้น ปรัชญาการศึกษาทางไกลจึงมีพื้นฐานแนวคิดมาจากปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งถือว่าการศึกษเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต การศึกษาต้องตอบสนองความต้องการของสังคมและมนุษย์ ถ้าวิเคราะห์จากปรัชญาการศึกษาแล้วจะเห็นว่าการจัดการศึกษาทางไกลเป็นไปโดยยึดหลักปรัชญาสาขาประสบการณ์นิยมมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากสภาพแวดล้อมในการเรียน หลักสูตร และวิธีการเรียนแล้ว การจัดการศึกษาทางไกลจึงเน้นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ หลักสูตรเน้นการจัดมวลงประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ส่วนการเรียนการสอนก็เน้นการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาเป็นหลัก

ระบบสื่อการศึกษาทางไกล

จากแนวความคิดของระบบการศึกษาทางไกลที่ได้มีการประสมประสานเกี่ยวกับการศึกษาทางไปรษณีย์ การศึกษาอิสระ การศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษารายบุคคล ทำให้ระบบสื่อการศึกษาทางไกลที่เป็นระบบสื่อประสมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (นฤมล ดันธุเศรษฐ์. 2544 : 97-98)

1. ระบบสื่อประสมแบบบูรณาการ (Integrated Multimedia Systems) เป็นการประสมประสานสื่อการศึกษาทางไกลทุกประเภทเข้าด้วยกัน เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ และประสบการณ์ โดยไม่แยกบทบาทและหน้าที่ของสื่อแต่ละประเภทให้ชัดเจน ซึ่งอาศัยคุณสมบัติเด่นของสื่อแต่ละอย่างในการทำหน้าที่ถ่ายทอดและเสริมในส่วนที่สื่ออื่นไม่สามารถถ่ายทอดได้สมบูรณ์

2. ระบบสื่อประสมแบบแยกบทบาท (Role-Separation Multi-Media Systems) เป็นระบบสื่อประสมที่รวบรวมสื่อการศึกษาที่มีจุดเด่นเฉพาะอย่างเข้ามา เพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ และประสบการณ์เฉพาะส่วนนั้น ๆ โดยมีการแบ่งบทบาทและหน้าที่ของสื่อการศึกษาแต่ละประเภทอย่างชัดเจน ได้แก่

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ อาจกล่าวได้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อแรกและสื่อหลักที่ทำให้เกิดการศึกษาทางไกล สื่อสิ่งพิมพ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้มากที่สุด และเสนอเนื้อหาได้มากที่สุดด้วย การศึกษาทางไกลที่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักในการถ่ายทอด เนื้อหาที่ใช้อย่างแพร่หลายคือ ตำรา นอกจากนี้ยังมีสื่อเสริมอื่น ๆ ที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ในลักษณะชุดการเรียนการสอนสำเร็จรูป ซึ่งสื่อในลักษณะนี้ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่สื่อกำหนด และทราบผลหรือคำตอบทันทีจากแนวตอบที่จัดไว้ ทำให้ผู้เรียนได้รับแรงเสริมและ เกิดความภูมิใจในความสำเร็จ ซึ่งได้เรียนรู้ไปทีละน้อยตามลำดับที่สื่อได้กำหนดไว้ให้

2.2 สื่อโสตทัศน หมายถึง สื่อที่ให้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางประสาทสัมผัส โดยเฉพาะทางด้านการดูและการฟัง สื่อโสตทัศนเข้ามามีบทบาทในการให้การศึกษาทางไกล

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นกว่าการใช้สื่อที่เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาเขียน สื่อโสตทัศนที่ใช้ในการศึกษาทางไกลก็เช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถผลิตได้หลายรูปแบบ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการใช้ สื่อโสตทัศนส่วนใหญ่จะนำมาใช้ควบคู่กันในลักษณะของสื่อประสม เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถรับสารสนเทศได้อย่างเต็มที่

2.3 สื่อโทรคมนาคม อาจจำแนกได้เป็น ระบบไปรษณีย์ ระบบโทรศัพท์ ระบบโทรสาร ระบบการประชุมทางไกล เป็นต้น

2.3.1 ระบบไปรษณีย์ ในระยะเริ่มแรกจะใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านทางไปรษณีย์เป็นหลัก โดยระบบไปรษณีย์เป็นระบบสื่อโทรคมนาคมที่เป็นพื้นฐานมากที่สุดในการทำหน้าที่จัดส่งสื่อการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสื่อโสตทัศนไปยังผู้เรียน

2.3.2 ระบบโทรศัพท์ เป็นสื่อโทรคมนาคมที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสาร ช่วยย่นระยะทางในการติดต่อ การนำระบบโทรศัพท์มาใช้ในการศึกษาทางไกลในส่วนของการติดต่อสื่อสาร การขอรับคำปรึกษา การปฏิสัมพันธ์ในเรื่องอื่นๆ เช่น ผลการเรียนรู้ ปฏิทินการศึกษา การลงทะเบียนเรียน ข้อเสนอแนะทางการศึกษา เป็นต้น

2.3.3 ระบบโทรสาร เป็นระบบที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสารและถ่ายทอดข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

2.3.4 ระบบการประชุมทางไกล ปัจจุบันการศึกษาทางไกลได้มีการนำระบบนี้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย ซึ่งระบบนี้จะเหมาะสมกับสภาพการขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

2.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีส่วนช่วยในการเรียนการสอนผ่านสื่อทางไกลคือ

2.4.1 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน มีลักษณะเช่นเดียวกับการเรียนการสอนสำเร็จรูป โดยการพัฒนาจากเอกสารตำรามาเป็นบทเรียนหน้าจอคอมพิวเตอร์

2.4.2 อินเทอร์เน็ต การใช้ประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตทางการศึกษาทางไกลมีมากมาย เช่น การใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) ในส่วนของการส่งเอกสารการเรียนการสอน การบ้าน การถาม-ตอบกับผู้สอน นอกจากนี้ยังใช้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบของแหล่งข้อมูล (Information Sources) เพื่อเรียกค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

2.5 สื่อบุคคล ได้แก่ การสอนเสริมโดยวิทยากรหรือการพบกลุ่มจะช่วยให้การเรียนการสอนทางไกลได้ผลดีขึ้น

นอกจากนี้เจนคินส์ (Jenkins) ยังได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนที่ใช้กับการศึกษาทางไกลออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ-โทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ สื่อเทป สื่อสไลด์-ภาพนิ่ง สื่อเพลง-ดนตรี-ละคร และสื่อการสอนแบบการเผชิญหน้า (Face-to-Face Teaching) (Jenkins. 1981 : 6) ส่วนเคย์และรัมเบิล (Kaye and Rumble) ได้แบ่งประเภทของสื่อทางไกล ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ (Print Media) สื่อโสตทัศนวัสดุ (Audio-Visual Media) สื่อกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ (Practical Activities) และสื่อกิจกรรมระหว่างบุคคล (Interpersonal Activities) (Kaye and Rumble. 1981 : 51-56)

หากกล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าสื่อต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถจำแนกประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

ก. สื่อหลัก คือ สื่อที่ผู้เรียนสามารถใช้ศึกษาได้ด้วยตนเองตลอดเวลาและทุกสถานที่ สื่อหลักนี้ส่วนมากจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ตำรา เอกสารการสอนหรือคู่มือเรียน โดยผู้เรียนสามารถใช้สื่อเหล่านี้เป็นหลักในการเรียนวิชานั้น ๆ และมีโอกาสพลาดจากการเรียนได้น้อยมากเพราะผู้เรียนจะมีสื่อหลักนี้อยู่กับตัว

ข. สื่อเสริม คือ สื่อที่จะช่วยเสริมหรือเพิ่มเติมความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้มีความรู้กระจ่างสมบูรณ์ขึ้น ในกรณีที่ผู้เรียนศึกษาจากสื่อหลักยังไม่พอหรือยังไม่เข้าใจชัดเจนก็สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อเสริมได้ ซึ่งได้แก่สื่อต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากสื่อสิ่งพิมพ์

ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักการที่ใช้ในการเลือกสื่อการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชโดยยึดหลักที่สำคัญ 4 ประการคือ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2523 : 3)

1. สื่อที่ใช้จะต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสังคม ซึ่งได้ตรวจสอบคุณภาพแล้ว
2. ใช้สื่อประสมที่จะเข้าถึงผู้เรียนได้มากที่สุดและช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยการจัดสื่อประสมอยู่ในรูปของชุดการสอน
3. มีการกำหนดบทบาทของสื่อแต่ละประเภทอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการใช้สื่อตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ซ้ำกัน แต่ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน
4. เลือกสื่อที่มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ แต่มีคุณภาพ

ถึงแม้ว่าจะมีสื่อที่ใช้ในระบบทางไกลหลายประเภทแต่เนื่องจากสื่อแต่ละอย่างต่างก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดในตัวของตัวเอง ในการเรียนการสอนจากสื่อเพียงชนิดเดียวอาจทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลให้มีประสิทธิภาพจึงควรใช้สื่อที่อยู่ในรูปของสื่อประสม ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาสาระเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อลดข้อจำกัดต่าง ๆ ของการศึกษาในระบบปิดอันได้แก่ 1. จำกัดการรับนักศึกษา มีการรับผู้เรียนเข้าศึกษาจำกัดจำนวนเท่าที่จะมีที่นั่งศึกษาหรือมีขนาดความพอดีกับจำนวนผู้สอน อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ 2. จำกัดทางด้านโครงสร้างคือ จัดวางระบบการศึกษาไว้ตายตัว ไม่ส่งเสริมกิจกรรมที่จะสนองความต้องการของแต่ละบุคคล 3. จำกัดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางด้านการเรียนรู้ คือ การสอนจำกัดอยู่ในชั้นเรียนหรือห้องบรรยาย การเรียนจะอยู่เฉพาะในสถานศึกษาข้อจำกัดเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สะท้อนโอกาสทางการศึกษาทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการศึกษาทางไกลซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้เกิดความเป็นธรรมและกว้างขวางทั่วถึงทุกท้องถิ่น ใครใคร่เรียนเรียนได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดไม่มีการจำกัดจำนวนผู้เรียนจะเรียนเมื่อใดจะหยุดเรียนเมื่อใดก็ได้ตามความพร้อม ผู้เรียนสามารถเรียนที่บ้านหรือเรียนได้โดยไม่ต้องลาออกจากการประกอบอาชีพ สามารถเรียนได้ในขณะประกอบอาชีพ ผู้เรียนมีอิสระที่จะกำหนดเวลา สถานที่เรียน และวิธีการเรียนของตนเองโดยสถาบันการศึกษาหรือผู้สอนจะจัดระบบส่งความรู้ไปทางสื่อชนิดต่าง ๆ ไปยังผู้เรียนถึงบ้าน

จากลักษณะดังกล่าวของการศึกษาทางไกล สามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาทางไกลได้เป็นอย่างดีว่าน่าจะประกอบด้วย (วิจิตร ศรีสอาน. 2529 : 4)

1. ประชากรในวัยเรียน ซึ่งพลาดโอกาสจากการเข้าเรียนในสถานศึกษาโดยทั่วไป อันเนื่องมาจากการจำกัดของระบบการศึกษาหรือด้วยเหตุผลสภาพเศรษฐกิจสังคมหรืออื่น ๆ ก็ตามซึ่งทำให้ไม่มีโอกาสเรียน ต้องออกมาช่วยครอบครัวหรือประกอบอาชีพการงาน

2. ประชากรวัยแรงงาน (อาจจะเป็นผู้ใหญ่ตอนต้นหรือตอนกลาง) ซึ่งอาจจะพลาดโอกาสในการศึกษาในระบบการศึกษาปกติในสมัยที่มีอายุอยู่ในวัยเรียน หรืออาจจะเคยได้รับการศึกษาบ้างแล้ว เมื่อมาประกอบอาชีพอาจต้องการเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

3. ผู้สูงอายุ (อาจเรียกว่าผู้ใหญ่ตอนปลาย) เป็นผู้ที่กำลังจะเกษียณหรือผู้ที่เกษียณจากการงานแล้ว มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพ ภาระต่าง ๆ ทั้งการงานและครอบครัวลดลงมากแล้ว จึงพอมีเวลาว่างที่จะศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่ตนเองมีความสนใจเป็นพิเศษ

ในด้านกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาทางไกลนั้น ทอสติน ฮัสเซน (Torstin Husen) ได้กล่าวไว้ว่าในอดีตในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศออสเตรียและฝรั่งเศสได้จัดการศึกษาทางไกลทางไปรษณีย์ รวมทั้งรายการวิทยุและการเรียนในชั้นเรียนแก่เด็กที่ไม่

สามารถเข้าเรียนในโรงเรียน แต่ในปัจจุบันนี้การศึกษาทางไกลส่วนใหญ่มุ่งเพื่อผู้ใหญ่ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มเป้าหมายของการศึกษาทางไกลพอจะจำแนกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้ดังนี้ (วิจิตร ศรีสอาน. 2534 : 10 อ้างอิงจาก Torstin Husen. 1985 : 1433)

1. กลุ่มผู้ที่อยู่ในถิ่นห่างไกลทางภูมิศาสตร์
2. ผู้ขาดคุณสมบัติด้านการศึกษาสามัญ
3. ผู้ทำงานแล้ว
4. กลุ่มผู้สูงอายุ
5. กลุ่มผู้ที่มีความต้องการศึกษา
6. ผู้ที่มีเวลาศึกษาเฉพาะบางเวลา

ลักษณะผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

การเรียนทางไกลเป็นวิธีเรียนที่มุ่งพัฒนาความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนด้วยวิธีเรียนอย่างอิสระด้วยตนเอง การเรียนด้วยวิธีนี้ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจสูง โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้เรียนส่วนใหญ่ในระบบทางไกล จากการศึกษาของ เคย์และรัมเบิล (Kaye and Rumble) ได้วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนตามมหาวิทยาลัยที่สอนในระบบการศึกษาทางไกล 10 แห่งและได้สรุปลักษณะสำคัญของนักศึกษาระบบทางไกลดังนี้ (Kaye and Rumble. 1981 : 35-38)

1. เป็นผู้มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี
2. ส่วนใหญ่ศึกษาเล่าเรียนในลักษณะที่เรียนบางช่วงเวลา
3. เป็นนักศึกษาผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
4. ใช้เวลาส่วนใหญ่ศึกษาเล่าเรียนที่บ้าน
5. เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง
6. นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่มีความด้อยกว่าทางสังคม
7. เป็นกลุ่มคนที่มิเรียนแบบสมัครเล่น หรือเรียนบางวิชาหรือบางเวลาเช่น

ผู้เรียนในวิชาที่จัดเพื่อการพัฒนาบุคลากรประจำการ บุคคลที่เข้าเรียนเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่มาจากตัวเมืองมากกว่าชนบท

สำหรับเหตุผลที่เข้าศึกษา ปรากฏว่านักศึกษาที่เข้าเรียนในระบบทางไกลส่วนใหญ่ มุ่งเพื่อให้สามารถสอบผ่านและได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาและเพื่อให้สอดคล้องหรือปรับปรุงทักษะในการประกอบและพัฒนางานอาชีพของตนเป็นสำคัญ นอกจากนี้วิจิตร ศรีสอาน และคณะ ได้นำเสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นนักศึกษาในระบบทางไกลสรุปได้ดังนี้ (วิจิตร ศรีสอาน และคณะ. 2534 :10-11)

1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนไว้แน่นอน
2. ต้องพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองที่จะเรียนด้วยตนเองได้สำเร็จ

3. ต้องวางแผนจัดเวลาเรียนและยุทธวิธีการเรียน

4. ต้องพัฒนาทักษะการเรียนด้วยการอ่านและการวิเคราะห์ด้วยตนเองจากเอกสารการสอนและสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งการรับฟังและรับชมรายการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์ การใช้สื่อโสตทัศน์ เทปเสียง และวีดิทัศน์ การร่วมอภิปราย และแสดงความเห็นเป็นกลุ่ม การเข้าฝึกปฏิบัติงานตามลำพัง หรือเข้าร่วมเป็นกลุ่ม

5. มีทักษะในการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนเสริมด้วยการเขียนจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์หรือการร่วมประชุมแบบเผชิญหน้ากัน อาจารย์สอนเสริมอาจมีบทบาทหลายด้าน เช่น การแนะนำการเรียน การแก้ปัญหาการให้ข้อมูลย้อนกลับ (การตรวจงานของผู้เรียน) การทำหน้าที่เป็นวิทยากร และการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

ทักษะการเรียนทางไกลดังกล่าวมีความสำคัญต่อผู้เรียนมาก เพราะการเรียนของผู้เรียนในระบบทางไกลมีลักษณะต่างกับกับผู้เรียนที่มีการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนหรือเพื่อนร่วมเรียนเหมือนการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน อย่างไรก็ตามผู้เรียนในระบบทางไกลได้เปรียบผู้เรียนในระบบปกติในด้านที่สามารถวางแผนและกำหนดตารางการเรียน รวมทั้งการทำการกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของตนเองซึ่งจะมีลักษณะที่คล่องตัวมากกว่า จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนในระบบทางไกลมีผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่มีงานทำและเป็นผู้ที่มีภาระทางครอบครัว โดยบุคคลเหล่านี้ไม่มีโอกาสจะเข้าเรียนในระบบปกติได้ และโดยสภาพความพร้อมทางการเงินที่จะสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนแล้ว ผู้เรียนในระบบทางไกลมีความพร้อมที่จะเรียนมากกว่าผู้ที่เรียนในระบบโรงเรียน เพราะสามารถหารายได้ช่วยตัวเองได้

หากจะพิจารณาถึงลักษณะการเรียนรู้ โนว์ (Knowles) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ซึ่งแตกต่างจากลักษณะของเด็กอยู่ 5 ประการได้แก่ (Knowles. 1980 : 43)

1. การเป็นตัวของตัวเองและเป็นผู้กำหนดตนเองมากขึ้น ผู้ใหญ่จะมีลักษณะในด้านนี้ที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และเป็นอิสระจากการครอบงำของผู้อื่นมากขึ้น
2. มีประสบการณ์ที่สะสมไว้มากขึ้น ทำให้การตัดสินใจและการรับรู้แตกต่างจากเด็ก
3. ความพร้อมในการเรียนรู้จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภาระหน้าที่ในสังคมของตน ซึ่งเด็ก ๆ จะไม่มีลักษณะนี้
4. มโนทัศน์ด้านเวลาจะเปลี่ยนไป
5. มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่เกิดจากปัจจัยภายในมากกว่าปัจจัยภายนอก

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล

ในระบบการศึกษาทางไกลผู้เรียนจะเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังที่ อุ่นตา นพคุณ ได้กล่าวไว้ว่าผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้เรียนรู้ได้ทราบเท่าที่ตนเองต้องการจะเรียนรู้ และการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้แล้วผู้เรียนจะใช้ทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เมื่อผู้เรียนคิดว่าสิ่งเหล่านั้นจะตอบสนองความต้องการและเป้าหมายของตัวผู้เรียน และวิธีการที่จะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดก็คือวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนในระบบทางไกลค้นคว้าหาความรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed inquiry) (ούνตา นพคุณ. 2527 : 82-86) จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญในระบบการศึกษาทางไกล ดังนั้นการที่จะพิจารณาถึงวิธีการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญก็ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นอย่างมาก ซึ่งหากผู้เรียนในระบบทางไกลไม่มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก็จะมีผลต่อการเรียนในระบบนี้ จากความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีต่อลักษณะการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed learning) มีขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ นักปราชญ์โบราณหลายท่านที่ประสบความสำเร็จจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเช่น พลาโต (Plato) โซเครตีส (Socrates) และอริสโตเติล (Aristotle) ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้ กลับมาเป็นที่สนใจอย่างมากจากนักการศึกษาทั่วโลกในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ กำลังให้ความสนใจในการผลิตโปรแกรมที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยเฉพาะตั้งแต่ในช่วง ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา และมีแนวโน้มว่ายังเป็นเรื่องที่นักการศึกษาให้ความสำคัญอย่างมาก (คณาพร คมสัน. 2539 :175) จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญในการเรียนรู้ของบุคคลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life-long Learning) อีกทั้งรูปแบบในการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จำเป็นต้องอาศัยลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นอย่างมาก

ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) มีคำในภาษาอังกฤษที่มักใช้ในความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเช่น Self-Education, Independent Study, Independent Learning, Self-Teaching, Individual Learning, Independent Self-Education, Autonomous Learning, Self-Directed Inquiry, Self-Initiated Learning, Andragogical Learning (สมคิด อิศระวัฒน์. 2538 : 7) นอกจากนี้ยังมีคำอื่นอีกเช่น

Discovery Learning, The Inquiry Method, Open Learning, Self-Planned Learning (คณาพร คมสัน. 2539 : 175) คำดังกล่าวข้างต้นแม้จะมีชื่อเรียกแตกต่างกัน แต่มีความหมายใกล้เคียงกันโดยมีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ไว้หลากหลายดังนี้

โนลว์ (Knowles) เป็นนักการศึกษาผู้ใหญ่ที่เริ่มใช้คำนี้เป็นครั้งแรกได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการสร้างความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้เช่น การค้นคว้าเอกสารและแหล่งความรู้ต่าง ๆ การพบปะบุคคล การเลือกและกำหนดแผนการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะโดยได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม (Knowles. 1975 : 18)

นอกจากนี้ บรูคฟิลด์ (Brookfield) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง การเป็นตัวของตัวเองมีความเป็นอิสระและแยกตนอยู่คนเดียว ซึ่งหมายถึงคนที่เรียนโดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกน้อยที่สุด ตนเองจะเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ (Brookfield. 1984 : 59)

สำหรับนักการศึกษาของไทยหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ ดังนี้

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหมายถึง ขบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น เพื่อน ครู เป็นต้น ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. 2524 : 6)

1. การวิเคราะห์และการกำหนดความต้องการของตนเอง
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน
3. การหาแหล่งวิทยาการทั้งที่เป็นวัสดุ และบุคคล
4. การเลือกวิธีการเรียนและกิจกรรมการเรียน
5. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน

ส่วน สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต ได้ให้ความหมายว่า การที่ผู้เรียนเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ที่จะศึกษาต่อด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้ใดบังคับเป็นการเรียนที่เกิดจากใจ เพื่อความพึงพอใจที่เกิดจากกิจกรรมการเรียน เกิดจากแรงจูงใจภายในของบุคคล (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต. 2526 : 262)

จากความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเห็นได้ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นการดำเนินการที่ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม ตั้งใจ มุ่งมั่นแสวงหาความรู้ มีการวางแผนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไป

จนจบกระบวนการเรียนรู้ จึงพอสรุปได้ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหมายถึง กระบวนการที่ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ ผู้เรียนจะวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ รวมทั้งเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

มีคำคำหนึ่งที่มีความหมายทำนองเดียวกันกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Instruction หรือ Self – Learning) ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ที่มีการตกลงกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยผู้สอนเป็นผู้แนะนำวิธีการเรียน เสนอแนะแหล่งวิชาการ และประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนกับสื่อและกิจกรรมที่ชี้แทนผู้สอนก็ได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมกับสื่ออื่น ๆ เอง เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มกับคนอื่น (คณาพร คมสัน. 2539 :175)

อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Instruction และ Self-Learning) อาจเป็นการเรียนรู้ที่มีลักษณะคาบเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กล่าวคือการเรียนรู้การสอน โดยผู้เรียนเรียนด้วยตนเองถึงแม้ว่าผู้เรียนจะเรียนตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนด หรือผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่นั่นก็เป็นการเรียนรู้ที่มาจากความต้องการ ความตั้งใจ การริเริ่มในความใฝ่รู้ของผู้เรียนเอง ซึ่งแสดงว่าบุคคลนั้นมีลักษณะของการนำตนเอง แต่โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ส่วนวิธีการเรียนรู้อาจเป็นการเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาจเรียนจากโปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูป จะเรียนโดยวิธีใดก็ตาม บุคคลทุกคนมีคุณลักษณะการเรียนรู้ หรือการนำตนเองอยู่แล้ว เพียงแต่วิธีการเรียนรู้ของบุคคลนั้นจะแตกต่างกันไป ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองก็เป็นลักษณะหนึ่งหรือวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (กิงกาญจน์ ตั้งศรีไพร. 2542 : 20)

ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะช่วยให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่มีความตั้งใจและมีแรงจูงใจสูง มีความยืดหยุ่นและคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง จัดการกับปัญหาได้ดี สามารถรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง เรียนได้มากขึ้นและดีขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถนำประโยชน์จากการเรียนรู้ไปใช้ได้ดีขึ้น ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน หลักการของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองยังสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ รวมทั้งสอดคล้องกับพัฒนาการใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่การศึกษาจะต้องมีการเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ใน

การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่ง โนลว์ (Knowles) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ ดังนี้ (Knowles. 1975 : 14-17)

1. คนที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่าคนที่เพียงผู้รับหรือรอให้ครูถ่ายทอดวิชาความรู้ให้เท่านั้น คนที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจมีจุดหมายและมีแรงจูงใจสูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่า ยาวนานกว่า บุคคลที่รอรับคำสอนแต่เพียงอย่างเดียว

2. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้องกับการพัฒนาทางจิตวิทยา และกระบวนการทางธรรมชาติมากกว่า คือ เมื่อตอนยังเล็กเป็นธรรมชาติที่จะต้องพึ่งพาผู้อื่น ต้องการผู้ปกครองปกป้องเลี้ยงดูและตัดสินใจแทนให้ ครั้นเมื่อเติบโตมีพัฒนาการขึ้น ก็ค่อย ๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพิงผู้ปกครอง ครู และผู้อื่น การพัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเอง สามารถรับผิดชอบในชีวิตตนเองมากยิ่งขึ้นและนำตนเองได้มากขึ้น

3. พัฒนาการใหม่ ๆ ทางการศึกษา มีหลักสูตรใหม่ ห้องเรียนแบบเปิดศูนย์ บริการทางวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนที่จัดให้แก่บุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยเปิดและอื่น ๆ อีกมากมาย รูปแบบของการศึกษาเหล่านี้ล้วนผลักรับผิดชอบไปที่ผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

4. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นความอยู่รอดของชีวิตในฐานะที่เป็นพลเมืองเป็นเผ่าพันธุ์มนุษย์ เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกใหม่ที่แปลกไปกว่าเดิม ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ และความจริงเช่นนี้จึงเป็นเหตุผลนำไปสู่ความจำเป็นทางการศึกษาและการเรียนรู้ของบุคคล การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

นอกจากนี้ดิกินสัน (Dickinson) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แม้ว่าจะมีโอกาสในการฝึกปฏิบัติไม่เท่ากัน มีความแตกต่างกันในด้านความถนัด วิธีคิด ยุทธวิธีการเรียนรู้และความมุ่งมั่นในการเรียน จึงเป็นวิธีการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในทางบวก (Dickinson. 1987 : 18) ส่วนบอริช (Borich) กล่าวว่า ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจและความหมายจากเนื้อหาตำราได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และสามารถใช้ความคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มทักษะ มีการควบคุมตนเอง และมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ (Borich. 1992 : 286) ในทำนองเดียวกัน ลาริสซี (Larisey) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตซึ่งไม่ค่อยมีใครให้ความสำคัญและตระหนักถึง เพราะที่ผ่านมาไม่ได้ใช้การเรียนรู้ลักษณะนี้ในชั้นเรียนมากนัก แต่ในอนาคต

ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกผู้เรียนให้มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถประเมินความพร้อมในการเรียน เพื่อที่จะนำไปสู่ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนมากขึ้น (Larisey. 1994 : 9) ในขณะที่ เทรฟฟิงเกอร์ (Treffinger) ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้เช่นกันว่า ในการเรียนรู้หากผู้เรียนสามารถวางแผนและจัดการตนเองได้ดี จะทำให้มีโอกาสได้ทำงานตามระดับความก้าวหน้าของตนเอง นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่จะเลือกเนื้อหาประสบการณ์ และเป้าหมายในการเรียนตามความต้องการของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ก็จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น (Treffinger. 1995 : 325)

ดังนั้น จึงพอสรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลเพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเรียนรู้ที่เคารพในศักยภาพของผู้เรียนสนองตอบต่อความต้องการ สอดคล้องกับพัฒนาการและธรรมชาติของผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับว่า ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ เพื่อที่จะช่วยให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขและเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ไรเดล (Rydell) ได้กล่าวว่าลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นความตั้งใจของผู้เรียน หรือของบุคคลซึ่งได้ตั้งเป้าหมายไว้ และพยายามทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยใช้ความรู้และทักษะของตน ผลก็คือเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง (Rydell.1983 : 62) นอกจากนั้น บรอกเคตและฮีมสตรา (Brockett and Hiemstra) ได้สรุปว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองยังเป็นบุคลิกลักษณะที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน ซึ่งจะมีอยู่ในระดับมากหรือน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเรียนรู้ของบุคคลนั้น และยังสามารถช่วยเหลือสนับสนุนให้บุคคลมีศักยภาพในการนำตนเองเพิ่มขึ้นได้ (Brockett and Hiemstra.1991 : 11)

บุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะมีลักษณะเชิงพฤติกรรมตามที่ สมคิด อิศระวัฒน์ กล่าวไว้ดังนี้ (สมคิด อิศระวัฒน์. 2538 : 9)

1. ผู้เรียนสมัครใจที่จะเรียนด้วยตนเอง (Voluntarily to Learn) มิได้เกิดจากการบังคับแต่มีเจตนาที่จะเรียนเพราะความอยากรู้ ความสนใจ จึงเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
2. ตนเองเป็นแหล่งข้อมูลของตัวเอง (Self-Resourceful) นั่นก็คือผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลพื้นฐานที่ต้องการหรือจำเป็น

ต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Manager of Change) ผู้เรียนต้องมี ความตระหนักในความสามารถ สามารถตัดสินใจได้ มีการรับผิดชอบ ต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนที่ดี

3. ผู้เรียนต้องรู้ “วิธีการที่จะเรียน” (Know How to Learn) นั่นคือผู้เรียน ควรทราบขั้นตอนการเรียนรู้ของตนเอง รู้ว่าตนเองจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร ในเรื่องนี้ โนลว์ (Knowles) ได้อธิบายว่าบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองควรมี ลักษณะดังต่อไปนี้ (Knowles. 1975 : 11-12)

1. เข้าใจในความแตกต่างด้านความคิดเกี่ยวกับผู้เรียนและทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ นั่นคือรู้ความแตกต่างระหว่างการสอนที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ กับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
2. มีความเป็นตัวของตัวเองไม่ขึ้นกับใคร และเป็นคนที่สามารถนำตนเองได้
3. สามารถที่จะสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ หรือบุคคลอื่นได้เพื่อที่จะให้บุคคลเหล่านั้นช่วยเหลือในการเรียนรู้ของตนเอง
4. ความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ โดยอาจจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น
5. ความสามารถในการแปลความต้องการในการเรียนรู้ออกมาเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในรูปแบบที่อาจจะทำให้การประเมินผลสำเร็จมีความเป็นไปได้
6. ความสามารถในการโยงความสัมพันธ์กับผู้สอน ใช้ประโยชน์จากผู้สอนในการทำเรื่องยากให้ง่ายขึ้น และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา
7. ความสามารถในการหาบุคคลและแหล่งเอกสาร วิทยาการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
8. ความสามารถในการเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการ และมีความคิดริเริ่มในการวางแผนอย่างมีทักษะ
9. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลของข้อค้นพบต่าง ๆ ไปใช้อย่างเหมาะสม

ขณะเดียวกัน สเคเจอร์ (Skager) ได้อธิบายคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่ามีลักษณะดังนี้ (Skager. 1978 : 24-25)

1. เป็นผู้อยอมรับตนเอง (Self-acceptance) คือ มีความรู้สึกในทางบวกต่อตนเอง

2. มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนอยู่ในตัวเองจะสามารถเรียนรู้โดยปราศจากสิ่งที่ควบคุมภายนอกเช่น รางวัล การถูกตำหนิ การถูก ลงโทษ การได้รับตำแหน่งหรือวุฒิบัตร

3. มีความสามารถในการวางแผนการเรียน (Planfulness) ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ

3.1 สามารถวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง

3.2 วางจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมกับตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการที่ตั้งไว้

3.3 มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน

4. มีการประเมินผลตนเอง (Internalized Evaluation) สามารถที่จะประเมินตนเองได้ว่าจะเรียนได้ระดับใด โดยอาจขอให้บุคคลอื่นเป็นผู้ประเมินให้ก็ได้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องยอมรับผลการประเมิน ผู้ประเมินมีความคิดอย่างอิสระและการประเมินสอดคล้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นจริงในขณะนั้น

5. การเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ผู้เรียนที่ดูแลตนเองได้ เลือกที่จะผูกพันกับรูปแบบของการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง โดยพิจารณาลักษณะการเรียนรู้แบบใดที่มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับได้

6. การเปิดกว้างต่อประสบการณ์ (Openness to Experience) เป็นผู้ที่เปิดโอกาสให้ตนเองในการเข้าไปทำกิจกรรมชนิดใหม่ ๆ ความใคร่รู้ ความอดทนต่อความคลุมเครือ การชอบสิ่งที่ย่างยากสับสน และการเรียนรู้อย่างสนุก จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมใหม่ ๆ และทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ อีกด้วย

7. มีการยืดหยุ่นในการเรียนรู้ (Flexibility) ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ อาจชี้ให้เห็นถึงความเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย วิธีการเรียน การเข้าถึงปัญหาความล้มเหลวจะได้รับการนำมาปรับปรุงแก้ไขมากกว่าที่จะยอมแพ้หรือยกเลิก

นอกจากนี้ กุกลีเอลมีโน (Guglielmino) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มี การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยอธิบายว่า เป็นความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งบุคคลที่มีคุณลักษณะดังกล่าว จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ดังนี้ (คณาพร คมสัน. 2540 : 43-44 ; อ้างอิงจาก Guglielmino. 1977 : 34)

1. การเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) มีลักษณะเป็นผู้รักความก้าวหน้า ใฝ่สร้างอนาคต สามารถบังคับตนให้กระทำให้สิ่งที่ควรกระทำ ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ มีความสนใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีความภูมิใจเมื่อเรียนสำเร็จ ชอบการศึกษาค้นคว้าจาก

ห้องสมุด และมีความพยายามในการทำ ความเข้าใจเรื่องที่ยาก ๆ ถือว่าการเรียนรู้เป็นเครื่องมือ สำหรับการดำเนินชีวิต และคิดว่าผู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอคือผู้นำ

2. มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self Concept as and Effective Learner) คือเป็นผู้ต้องการเรียนรู้ มีความสามารถที่จะเรียน เมื่อ ต้องการจะเรียนหรือตัดสินใจเรียนแล้วสามารถแบ่งเวลาให้กับการเรียนได้ แม้จะมีงานอื่นมากก็ ตาม โดยรู้ว่าเมื่อใดที่จะเรียนเรื่องใด สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ ตั้งไว้ สามารถหาวิธีการเรียนรู้หัวข้อใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความสุขสนุกสนานกับการแก้ ปัญหาที่ยาก ๆ ชอบทดลองเรียนสิ่งใหม่ ๆ ชอบสำรวจปัญหาและรู้ว่าเมื่อต้องการข้อมูลจะหาได้ จากที่ไหน

3. การมีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Initiative and Independence in Learning) คือผู้ที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ดี ไม่ท้อถอยแม้จะ ไม่ค่อยเข้าใจในสิ่งที่กำลังทำอยู่ สามารถคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ได้หลายแบบสำหรับการเรียนรู้ ในเรื่องใหม่ ๆ ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง เป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ สามารถทำงานด้วยตนเองได้อย่างดี

4. การมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน (Informed Acceptance of Responsibility for One's Own Learning) คือเป็นผู้ที่ทราบดีว่าตนเองต้องการเรียนอะไรถ้ามี สิ่งที่ต้องการเรียนจะหาทางเรียนรู้ให้ได้ การยอมรับตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการ เรียนรู้และมีความเชื่อว่าการคิดอยู่เสมอว่าตนเองเป็นใคร กำลังทำอะไร เป็นสิ่งสำคัญต่อการ ศึกษาของตนเอง

5. มีความรักในการเรียน (Love of Learning) คือเป็นผู้ที่กระตือรือร้นที่จะ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ มีความชื่นชมต่อบุคคลที่รักการเรียน ชอบการศึกษา ค้นคว้าอยู่เสมอมีความต้องการที่จะเรียนและปรารถนาให้มีเวลามากขึ้น และเห็นว่าการ ทดสอบไม่ใช่ประเด็นสำคัญหากแต่ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า

6. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) คือเป็นผู้ที่รู้จักตนเองดีพอ ในการ เรียนไม่ต้องการให้ผู้สอนบอกทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อประสบปัญหาที่ไม่เข้าใจจะไม่หลีกเลี่ยงไป จากสิ่งนั้น สามารถทำงานตามลำพังและมีความคิดที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และนำความคิดไป ปฏิบัติให้เกิดผลดี

7. มองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future) คือเป็นผู้ที่ ชอบสถานการณ์การเรียนที่ท้าทาย ชอบแก้ปัญหาที่มีคำตอบถูกมากกว่าหนึ่งคำตอบ มีความ พยายามเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และคิดว่าห้องสมุดเป็นสถานที่ที่มีความ สำคัญต่อการศึกษาศึกษา

8. สามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to Use Basic Study Skills and Problem-Solving Skills) คือเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจในการศึกษาเรื่องใหม่ ๆ ทราบแหล่งข้อมูลที่ต้องการค้นหา มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างมาก มีทักษะในการอ่าน การเขียน การฟังและการจำ มีความสนุกกับการแก้ปัญหา โดยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย

ในขณะเดียวกัน ลอง (Long) ได้กล่าวสนับสนุนและให้ทรรศนะที่สอดคล้องว่า บุคคลที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเป็นผู้ที่มีความอยากรู้อยากเห็นมีระเบียบวินัยในตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนรู้ และเห็นว่าอุปสรรคเป็นเรื่องท้าทายให้ค้นหาให้เรียนรู้ บุคคลเหล่านี้สามารถจัดแบ่งเวลาเรียนได้อย่างเหมาะสม วางแผน ในการทำงานอย่างมีระบบ มีความพอใจจากการเรียนรู้ และชอบที่จะกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ (Long, 1983 : 79)

นอกจากนี้ คณาพร คมสัน อธิบายว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคลยังก่อให้เกิดมิติ 2 ด้านดังนี้ (คณาพร คมสัน, 2539 :176-177)

1. มิติที่เป็นคุณลักษณะของบุคลิภาพ เป็นส่วนประกอบสำคัญในการเรียนรู้ ที่มีอยู่ในผู้เรียนทุกคนในระดับที่ไม่เท่ากันในทุกสถานการณ์ที่เรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่ ผู้เรียน สามารถจำแนกตามองค์ประกอบ 8 ด้าน ตามแนวคิดของกุกลิเอลมิโน (Guglielmino) ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนภาพต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ การมีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ การมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน มีความรักการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา และการมองอนาคตในแง่ดี ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. มิติที่เป็นกระบวนการ ได้แก่ เป็นวิธีการเรียนการสอนที่มีศูนย์กลางอยู่ที่กิจกรรมที่เป็นความต้องการ ความจำเป็นของผู้เรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ของตนเอง โดยเน้นที่ความเป็นอิสระภายใต้ขอบเขตของหลักสูตร การมีเป้าหมายในการเรียน การรับรู้ ความสามารถทางการเรียนและวิธีการเรียนรู้ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบของผู้เรียนในการที่จะควบคุมกิจกรรมการเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเรียนแยกจากผู้อื่น

จากลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เป็นคุณลักษณะที่เป็นทั้งบุคลิภาพของผู้เรียน เป็นกระบวนการในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะช่วยให้สามารถเห็นวิธีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเข้าไปสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้ ตลอดทั้งเป็นคุณลักษณะซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในการเรียนรู้ คือผู้เรียนจะต้องรู้ว่าตนมีความต้องการจะเรียนรู้เรื่องอะไร ใช้วิธีการเรียนแบบใด จะไปหาแหล่งข้อมูลที่ใด และใช้วิธีการประเมินอย่างไร จึงพอสรุปได้ว่าลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนจะเป็นดังนี้ คือผู้เรียน

จะวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ เลือกยุทธวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และประเมินผล การเรียนรู้ของตน

หลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในที่นี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดของ กิบบอนส์ (Gibbons) ซึ่งได้ศึกษาชีวิตประวัติของผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียงทางด้านการแสดง นักประดิษฐ์ นักสำรวจ นักอักษรศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ และผู้บริหาร จำนวน 20 คน ซึ่งไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนตามชั้นเรียนปกติในระดับอุดมศึกษา โดยศึกษาลักษณะของการเรียนรู้ด้วยนำตนเองของบุคคลดังกล่าว แล้วนำมาประมวลเป็น หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้ (สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ. 2540 : 21-23 ; อ้างอิงจาก Gibbons.1980 : 41-56)

1. ในการศึกษาด้วยตนเองผู้ศึกษาจะต้องเป็นผู้ควบคุมตนเอง และรู้จักควบคุมปัจจัยภายในตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จึงจะสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ ในขณะที่การ ศึกษาอย่างเป็นทางการ (Formal Education) จุดควบคุมจะอยู่ที่สถาบันการศึกษา ตัวแทน หรือสิ่งกำกับการสอน
2. การศึกษาด้วยตนเองมักจะเป็นความพยายามที่แน่วแน่ในความรู้เฉพาะด้าน อย่างใดอย่างหนึ่งมากกว่าการศึกษาหลาย ๆ แขนงวิชา การสอนให้รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองช่วยให้นักศึกษาสามารถแยกแยะและมีความชำนาญในกิจกรรมบางอย่าง หรือหลาย อย่างที่จำเป็นต่อชีวิต
3. การศึกษาด้วยตนเองมักจะเป็นการประยุกต์การศึกษา คือ การเรียนรู้เพื่อการ นำไปใช้กับงาน การสอนการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวข้องกับการศึกษาทางทฤษฎีที่สัมพันธ์กับ การฝึกฝนทางเทคนิค และการนำไปดัดแปลงใช้อย่างเหมาะสม เป็นการเรียนรู้เพื่อประโยชน์ ปัจจุบัน
4. ผู้ศึกษาด้วยตนเอง เป็นคนที่เรียนรู้ด้วยแรงจูงใจของตนเอง นั่นคือการผูกพัน ตนเองกับเนื้อหาวิชาที่ตนเลือกแม้จะพบว่ามีอุปสรรคก็ตาม การศึกษาด้วยตนเองช่วยให้ ผู้เรียนรู้ตระหนักถึงความต้องการของตน และมีเป้าหมายของตนเองมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นมา วางเป้าหมายให้
5. สิ่งจูงใจสำหรับการศึกษาด้วยตนเอง ได้แก่ ความสำเร็จ ซึ่งเป็นรางวัลที่ ประเมินคุณค่าได้โดยตนเอง การสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นการให้ประสพ- การณ์เพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการรู้จักวางแผนและการเลือกใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จ

6. ผู้ศึกษาด้วยตนเองมักจะตัดสินใจใช้รูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการและวิธีการเฉพาะตน ซึ่งสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างดีที่สุด ข้อสรุปอาจจะได้จากการศึกษา การสังเกต ประสบการณ์ การเข้าเรียนในบางวิชา การฝึกอบรม การสนทนา การฝึกหัด การลองผิดลองถูก การฝึกหัดกิจกรรมที่ให้ผลดี การประสานระหว่างกลุ่ม เหตุการณ์ และโครงการ

7. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเชื่อ โดยปกติจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของคน การประสานสัมพันธ์ ความมีระเบียบวินัยในตนเองความบากบั่น ขยันขันแข็ง ไม่เห็นแก่ตัว การรู้สึกเกรงใจผู้อื่น และมีหลักการอย่างเข้มแข็ง

8. ผู้ที่เรียนด้วยตนเองจะมีแรงขับ (Drive) ความคิดอิสระ มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด การสอนให้เกิดการศึกษาด้วยตนเองจะเกี่ยวข้องกับการเสริมแรงขับ ความกระตือรือร้น โดยมีความคิดอิสระไม่ขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ความเป็นผู้ริเริ่มมากกว่าที่จะประพฤติดตามผู้อื่นและมักทำอะไรแบบของตนเองมากกว่าทำคล้าย ๆ ผู้อื่น

9. ผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองมักจะใช้การอ่านและกระบวนการทักษะอื่น ๆ ในการเข้าถึงข้อมูลและคำแนะนำที่เขาต้องการเพื่อโครงการเหล่านั้น การสอนให้เกิดการศึกษาด้วยตนเองเกี่ยวข้องกับการฝึกฝนทักษะ เช่นการอ่านและการจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่มีนักศึกษามีความต้องการอย่างเต็มที่ที่จะเข้าถึงข้อสนเทศ

10. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นลักษณะที่เกิดจากประสบการณ์สำคัญหลายประการ ตั้งแต่วัยเด็ก ประสบการณ์และการพัฒนาจนกระทั่งกลายเป็นจุดของการเลือกในชีวิตของคน การสอนเพื่อการศึกษาด้วยตนเองจึงเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนที่จะจำแนกท่วงทีแนวทางที่เกิดขึ้นในชีวิตเพื่อกำหนดวิถีทางที่ตนเลือกและสร้างวิถีทางใหม่ที่ตนปรารถนา

11. การเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดในสิ่งแวดล้อมของการทำงานที่อบอุ่น มีลักษณะสนับสนุน มีบรรยากาศใกล้ชิดเป็นกันเอง ซึ่งคนมักจะกระตือรือร้นและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบุคคลอย่างน้อย 1 คน การสอนให้เกิดการศึกษาด้วยตนเองเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์บรรยากาศที่กระฉับกระเฉง ซึ่งกิจกรรมการศึกษาด้วยตนเองนี้จะได้รับการสนับสนุนอย่างอบอุ่น และมีโอกาสหลายด้านที่จะสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานที่ใกล้ชิดให้เกิดขึ้น

12. ผู้เรียนรู้ด้วยตนเองจะชอบผู้อื่นพอ ๆ กับทำให้ผู้อื่นชอบตน บุคคลเหล่านี้จะมีสุขภาพจิตที่ดี มีเจตคติที่ดีทั้งกายและใจ การสอนให้เกิดการศึกษาด้วยตนเองจึงสนับสนุนวิธีการเรียนรู้โดยที่ผู้เรียนไม่เพียงแต่จะเริ่มรู้วิชาการหรือทักษะเท่านั้น แต่เขายังได้พัฒนาจิตใจของตนเองและผู้อื่นอีกด้วย

นอกจากนี้ โบชาร์ด (Bouchard) ได้สรุปหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ที่มีขั้นตอนประกอบด้วยการวาง

แผน และการดำเนินการตามแผนจะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียนรู้มากขึ้นจึงจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งในการเรียนการสอน ส่วนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่เน้นแรงจูงใจของผู้เรียนแต่ละคนที่จะนำตนเองไปสู่การเรียนรู้ โดยผู้ที่จะเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ดีจะต้องเป็น ผู้ที่มีบุคลิกภาพในการนำตนเองได้เป็นอย่างดีด้วย ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงจัดว่าเป็นปัจจัยทางด้านจิตวิทยาอีกด้วย (Bouchard. 1994 : 131) สำหรับ แคนดี้ (Candy) ได้กล่าวว่า หลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถจำแนกได้เป็น 2 มิติ คือ 1. มิติที่เป้าหมายโดยจะเน้นคุณลักษณะของผู้เรียนซึ่งได้แก่ ความรับผิดชอบและความสามารถในการจัดการตนเอง 2. มิติที่เป็นกระบวนการโดยเน้นกระบวนการของความรู้ ความเข้าใจ และกระบวนการคิดวิเคราะห์ (Candy. 1991 : 22) ส่วนบรอกเคตท์ และฮีมสตรา (Brockett and Hiemstra) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังนี้ (Brockett and Hiemstra. 1991 : 11-16)

1. การนำตนเองเป็นลักษณะที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคน และในสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดอาจจะมียกระดับการชี้นำตนเองมากหรือน้อยต่างกัน

2. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบเป็นหลัก และเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการวางแผน การนำไปสู่การปฏิบัติและประเมินผล ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ตามลำพังหรือในกลุ่มผู้เรียนกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่ผู้เรียนจะร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

3. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเน้นถึงความรับผิดชอบของบุคคล และเชื่อว่า ศักยภาพของมนุษย์ไม่มีวันหมดลงจะต้องมีอยู่และพัฒนาต่อไป

4. ผู้เรียนมีความเชื่อว่าผลของการศึกษาในด้านบวกมาจากการชี้นำตนเอง ในการเรียนรู้เช่นจดจำได้เพิ่มขึ้น สนใจการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสนใจในวิชาการมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอน

5. กิจกรรมการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองมีหลายรูปแบบ เช่นการอ่าน การอภิปราย การสืบสวนโดยการสัมภาษณ์ การเข้าร่วมการศึกษาเป็นกลุ่ม ทักษะศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ การใช้คอมพิวเตอร์ การเรียนด้วยตนเอง

6. ผู้อำนวยการความสะดวกต่อการชี้นำตนเอง ในการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จต้องมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นแหล่งความรู้ ที่จำเป็นและเชื่อถือได้ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน มีส่วนร่วมในการถ่ายโอนการเรียนรู้ การสอนและสนับสนุนผู้เรียนให้มีความคิดแบบวิจารณ์

7. ผู้เรียนมีความเชื่อว่าการชี้นำตนเองเป็นสิ่งที่มีความค่า เป็นวิธีที่ผู้เรียนมีอิสระในการแก้ปัญหา

8. กลุ่มคนหลายรูปแบบสามารถชี้นำตนเองในการเรียนรู้ได้

9. หากผู้สอนให้ความไว้วางใจแก่ผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่จะทำงานอย่างเต็มที่และแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

10. การใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองไม่สามารถแก้ปัญหาการเรียนได้ทั้งหมด

สำหรับลาวัญย์ ทองมนต์ ได้กล่าวสรุปหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ดังนี้ (ลาวัญย์ ทองมนต์. 2541 : 15)

1. ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสมัครใจ
2. ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของตนเอง
3. ผู้เรียนวางแผนในการเรียนรู้
4. ผู้เรียนเรียนรู้แบบยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ วิธีการเรียนรู้ แหล่งความรู้ และเวลาในการเรียนรู้
5. ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
6. ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง
7. ผู้เรียนเป็นผู้ที่รักเรียน มีความสุขในการเรียนรู้ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระและเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

ดังนั้น หลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สำคัญคือ ผู้ศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ควบคุมตนเองเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยแรงจูงใจของตนเอง มีความตระหนักถึงความต้องการของตน และมีเป้าหมายของตนเองมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นมาวางเป้าหมายให้ ความสำเร็จเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญสำหรับการศึกษด้วยตนเอง

บทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเน้นบทบาทของผู้เรียน ซึ่งโนลส์ (Knowles) ได้สรุปบทบาทของผู้เรียนในการเรียนด้วยการนำตนเองดังนี้ (Knowles.1976 : 47)

1. การเรียนด้วยการนำตนเอง ควรเริ่มจากการที่ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อการพัฒนาทักษะ ความรู้ สำหรับการพัฒนาชีวิตและการงานอาชีพของตนเอง
2. การเตรียมตัวของผู้เรียน คือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหลักการ จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร รายวิชา และจุดประสงค์ของรายวิชาที่สอน
3. ผู้เรียนควรจัดเนื้อหาวิชาด้วยตนเอง ตามจำนวนคาบที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง และกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมลงไปในข้อเขียนว่าจะให้บรรลุผลในด้านใด เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ แล้ว และมีความคิดเห็นหรือเจตคติ ในการนำไปใช้กับชีวิตสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย

4. ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการสอน และดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นด้วยตนเอง โดยอาจจะขอคำแนะนำช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อนในลักษณะของการร่วมมือกันทำงานได้เช่นกัน

5. การประเมินผล การเรียนด้วยการนำตนเองควรเป็นการประเมินผลร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน โดยครูและผู้เรียนร่วมกันตั้งเกณฑ์การประเมินผลร่วมกัน

ส่วนเวนเบอร์ก (Wenburg) ได้สรุปความสำคัญและบทบาทของผู้เรียนด้วยการนำตนเองไว้ดังนี้ (สมคิด อิศระวัฒน์. 2538 : 22 ; อ้างอิงจาก Wenburg. 1972 : 116)

1. ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ หมายถึงผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

2. ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบความจริงด้วยตนเอง

3. ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากการร่วมมือกัน การร่วมมือไม่ได้หมายถึง การเข้ากลุ่มอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการที่แต่ละฝ่ายช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกันในสถานการณ์การเรียน โดยส่งการป้อนกลับ (Feed Back) ให้สมาชิกอื่นๆ ทราบ สิ่ง чтоช่วยให้ผู้เรียนร่วมมือกันคือกระบวนการกลุ่ม

4. ผู้เรียนเรียนรู้จากภายในตัวออกมา หมายถึงการที่ผู้เรียนเรียนรู้โดยสร้างความรู้สึกบางอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียน ไม่ใช่เรียนโดยถูกกำหนดบางสิ่งบางอย่างเข้าไปในตัวผู้เรียน

ดังนั้นบทบาทของผู้เรียนด้วยการนำตนเองนั้น ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กำหนดวิธีการเรียน วางแผนการเรียน วิเคราะห์ เรียบเรียง และสรุปผลด้วยตนเอง ภายใต้การอำนวยความสะดวกของครู ผู้สอน ผู้เรียนควรมีแนวความคิดเป็นของตนเองและสามารถคิดได้ด้วยตนเองจะมีประโยชน์มากกว่าคอยให้ผู้อื่นบอกการให้คิดหรือคิดตามแนวความคิดของผู้อื่น ในที่สุดผู้เรียนจะสามารถสร้างกฎเกณฑ์และข้อสรุปต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกให้ผู้เรียนเป็น “ผู้เรียนด้วยการนำตนเอง”

การที่จะฝึกเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถฝึกได้ ในเรื่องนี้ สมคิด อิศระวัฒน์ กล่าวว่า การฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นสิ่งที่สามารถทำได้แต่ต้อง ใช้เวลา ความพยายาม และความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู ผู้บริหาร นักการศึกษา และบุคคลอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย พบว่ามีองค์ประกอบ 2 ประการที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ 1. การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทย และ 2. การฝึกฝนในระบบการศึกษาไทย โดยทั้ง 2 ประการนี้มีลักษณะคอยช่วยจัดการ

(Threat) เป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นการฝึกให้ผู้เรียนเป็น “ผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง” จึงต้องใช้วิธีดำเนินการดังนี้ (สมคิด อิศระวัฒน์. 2532 : 77)

1. เนื่องจากระบบการศึกษาของไทยคุ้นเคยกับการพึ่งพาครูอาจารย์ ในขั้นต้น ลักษณะความช่วยเหลือจาก “พี่เลี้ยง” อาจมีค่อนข้างมาก กล่าวคือ เริ่มจากต้องพึ่งผู้อื่น (Dependence) ไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependence)
2. ผู้เกี่ยวข้องต้องพยายามลดความคอยช่วยจัดการให้น้อยลง
3. ต้องมีการจัดสภาพการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อ หรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

นอกจากนี้ชิตชงค์ ส.นันทนาเนตร ได้กล่าวถึง เครื่องมือหรือสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อาจกระทำได้ด้วยวิธีการต่อไปนี้คือ (ชิตชงค์ ส.นันทนาเนตร. 2534 : 1)

1. สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contract) เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนซึ่งเป็นลักษณะการสอนรายบุคคลที่ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตนเองเป็นตัวของตัวเองให้มาก โดยการให้สำรวจและค้นหาความสนใจที่แท้จริงของตนเอง แล้วให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ (Personal Interest) “สัญญาการเรียนรู้” นี้จะช่วยให้ผู้เรียนนำตนเองได้มากขึ้น เพราะได้เปิดเผยตัวเองได้เต็มที่ และพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด
2. การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน (Peer Learning Group) สิ่งที่จะได้จากการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนคือประสบการณ์ที่ต่างคนต่างนำมาแลกเปลี่ยนกัน ประสบการณ์ของตนเองอาจช่วยชี้นำเพื่อนได้ และในทางตรงกันข้ามประสบการณ์ของเพื่อนก็อาจช่วยชี้นำตัวเอง พร้อมกันนี้ก็จะเป็นการเรียนการสอนที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นระหว่าง ครู หรือผู้สอน หรือผู้อำนวยการความสะดวกกับผู้เรียนในกลุ่มด้วย
3. ทัศนะเกี่ยวกับเวลา (Time Commitment) การกำหนดระยะเวลาตายตัวกับกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของเวลาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และการนำไปใช้ได้ทันทีในชีวิตประจำวัน
4. ประโยชน์ของการเรียนรู้ (Perceived Benefits) ผู้เรียนจะนำตนเองได้มากขึ้น หากการเรียนรู้เป็นการแก้ปัญหาที่ใช้การจดจำแค่เนื้อหา การจัดโปรแกรมการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องสนองความต้องการของผู้เรียน เป็นการให้ความรู้ ทักษะที่จำเป็น และทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ที่เป็นอยู่
5. การเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Preparation of Self-Directed Learning) นั่นคือผู้เรียนต้องมีความสนใจ เต็มใจที่จะเรียนด้วยตนเอง เพราะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้เป็นเรื่องภายในจิตใจ อยู่ในจิตสำนึกของผู้เรียนเป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ภายในตัวผู้เรียนมากกว่าการจัดการภายนอก

ส่วนเมซิโรว์ (Mezirow) ได้สรุปวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถกระทำหน้าที่เป็น
ผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยดำเนินการดังนี้ (Mezirow. 1981 : 21-22)

1. ลดการให้ผู้เรียนพึ่งพาผู้สอน หรือผู้อำนวยการความสะดวก
2. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการใช้แหล่งวิทยาการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์จากผู้อื่น รวมทั้งครูหรือผู้อำนวยการความสะดวก ซึ่งต้องใช้ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
3. ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความจำเป็นในการเรียนรู้ เนื่องจากการรับรู้ความต้องการด้วยตนเองเป็นผลมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป
4. ช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มความรับผิดชอบในการหาเป้าหมายของการเรียนรู้ การวางแผนโปรแกรม และการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง
5. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากปัญหาของผู้เรียนแต่ละคน
6. ช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจในวิชาต่าง ๆ ที่เสนอให้ผู้เรียนไว้เป็นทางเลือกในการทำ
ความเข้าใจ ซึ่งจะเกิดการเรียนรู้ต่อไป
7. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้เกณฑ์ หรือบรรทัดฐานในการตัดสินใจ หรือพินิจพิเคราะห์
ในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับตนเอง และประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา
8. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าไปสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างถูกต้อง
9. ชี้ปัญหาและแก้ปัญหาลงใจโดยง่าย ซึ่งต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ของ
ปัญหาคส่วนบุคคลและส่วนรวมด้วย

จะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่นำตนเองมีความใฝ่เรียนใฝ่รู้ มักจะเป็น
ผู้ที่เรียนได้ดีกว่า และมากกว่าบุคคลซึ่งไม่มีคุณลักษณะดังกล่าว และการที่บุคคลจะเรียนรู้ได้ดี
นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาหรือความสามารถแต่เพียงอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นก็อาจมี
อิทธิพลต่อการเรียนรู้ได้เช่น วุฒิภาวะ แรงจูงใจ ทักษะทางการเรียน วิธีการที่ใช้ในการแสวงหา
ความรู้ การเรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องมีวินัยในตนเอง พึ่งตนเองสูง มีความ
รับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ตลอดจนมีวิธีการในการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด และมีทักษะในวิธีการ
เหล่านั้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล

ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในระบบทางไกลจำเป็นต้องศึกษาแนวคิด
ทฤษฎีที่สำคัญ 2 ทฤษฎีมาเป็นพื้นฐานในการศึกษา ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีการศึกษาทางไกล และ
ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ เนื่องจากในระบบการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอน
อยู่ไกลกัน ผู้เรียนจะต้องมีลักษณะเฉพาะสำหรับการเรียนการสอนในระบบนี้ ประกอบกับ
ผู้เรียนในระบบนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น

ทฤษฎีการศึกษาทางไกล และทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่ จึงเป็นทฤษฎีที่สำคัญที่สามารถนำมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาข้อมูลในด้านต่าง ๆ

ทฤษฎีการศึกษาทางไกล

ทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลเป็นสิ่งสำคัญที่อธิบายถึงแนวคิดของการศึกษาในระบบนี้มีลักษณะเฉพาะ และอธิบายถึงผู้เรียนในระบบนี้ด้วย คีแกน (Keegan) ได้แบ่งทฤษฎีการศึกษาทางไกลที่มีอยู่จนถึงขณะนั้นเป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ 1. ทฤษฎีความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง 2. ทฤษฎีอุตสาหกรรมการเรียนการสอน 3. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ซึ่งแต่ละทฤษฎีมีลักษณะดังต่อไปนี้ (Keegan. 1990 : 52)

1. ทฤษฎีความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเอง

ทฤษฎีนี้เสนอแนวคิดโดยวีดีเมเยอร์ (Wedemeyer) โดยกล่าวถึงแนวคิดสำคัญของการเรียนรู้อย่างอิสระว่าเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นผลจากกิจกรรมการเรียนที่เกิดขึ้นในสถานที่ เวลาและสภาพแวดล้อมที่ไม่มีชั้นเรียน การสอนอาจต้องการการชี้แนะจากครู แต่ไม่ใช่รูปแบบการพึ่งพา ผู้เรียนมีอิสระในระดับหนึ่งที่จะรับผิดชอบและริเริ่มกระทำกิจกรรมที่นำไปสู่การเรียนรู้ของตน ลักษณะของระบบการศึกษาทางไกลในความคิดของ วีดีเมเยอร์ มี 6 ลักษณะ คือ (Keegan. 1990 : 52 ; อ้างอิงจาก Wedemeyer. 1973 : 76)

1. ผู้เรียนและผู้สอนถูกแยกออกจากกัน
2. กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติดำเนินการด้วยการเขียนหรือผ่านสื่ออื่น
3. การสอนเป็นแบบรายบุคคล
4. การเรียนเกิดขึ้นจากกิจกรรมของผู้เรียน
5. การเรียนรู้อาจต้องทำให้สะดวกสำหรับผู้เรียนในสภาพแวดล้อมของเขาเอง
6. ผู้เรียนรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง โดยมีอิสระที่จะเริ่มหรือหยุดเมื่อไรก็ได้และดำเนินไปด้วยอัตราเร็วของตนเอง

สำหรับแนวคิดของ มัวร์ (Moore) นั้น ได้กล่าวว่าระบบการศึกษาทางไกลมีระบบย่อย 3 ระบบ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และวิธีการสื่อสาร ระบบย่อยทั้ง 3 นั้น มีลักษณะสำคัญที่ทำให้ระบบการศึกษาทางไกลมีความแตกต่างกันเป็นรูปแบบต่าง ๆ มัวร์ได้ระบุว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสำหรับผู้เรียนในระบบทางไกลนั้น ต้องส่งเสริมการเรียนแบบอิสระ (Independent Learning) หรือการเรียนแบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) ในการกำหนดรูปแบบของระบบการศึกษาทางไกลนั้น มัวร์ได้พิจารณาจากลักษณะของการสื่อสาร 2 ทาง (Dialogue ;

D) และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (Structure ; S) นอกจากนี้ยังได้พิจารณาจากความเป็นอิสระของผู้เรียน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการเรียน และการประเมินผลการเรียนเป็นเกณฑ์ที่สำคัญอีกด้วย ดังนั้นจากแนวคิดของมัวร์จึงทำให้ได้รูปแบบของระบบการศึกษาทางไกลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณสัดส่วนของเกณฑ์ดังกล่าว (Moore. 1977 : 6-10)

2. ทฤษฎีอุตสาหกรรมการเรียนการสอน

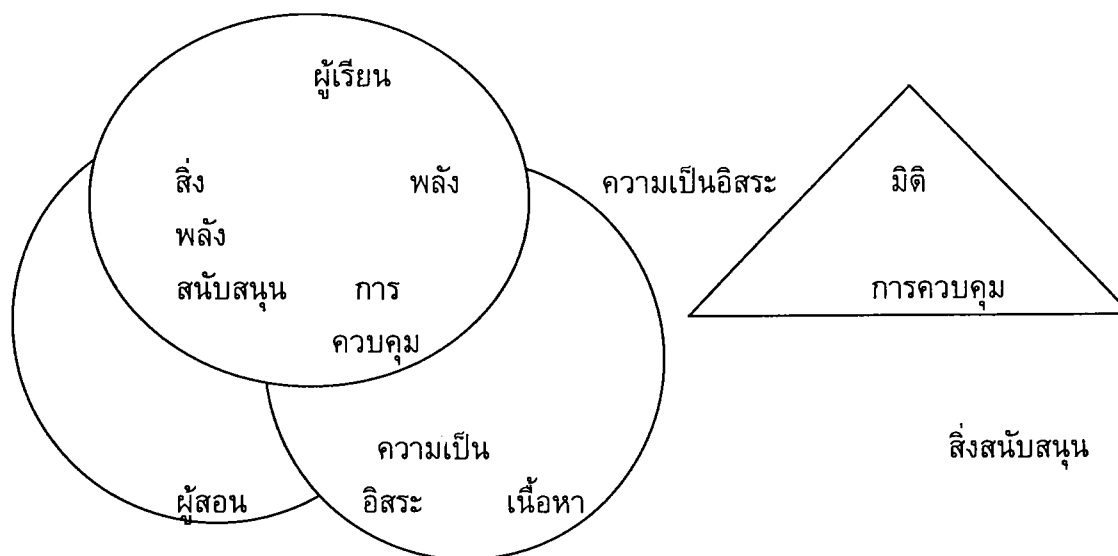
คีแกน (Keegan) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้เสนอแนวคิดโดย ปีเตอร์ (Peter) เป็นรูปแบบการศึกษาเชิงอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยเปรียบเทียบระบบการศึกษาทางไกลกับระบบการผลิตและอุตสาหกรรมโดยมีหลักการ 9 ด้าน ได้แก่ (Keegan. 1990 : 76-77)

1. การอธิบายหลักการและเหตุผล
2. การแบ่งแยกงาน
3. การจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์
4. การดำเนินการโดยใช้แนวการประกอบชิ้นส่วน
5. การผลิตจำนวนมาก
6. การวางแผนและจัดเตรียมโดยผู้เชี่ยวชาญ
7. การกำหนดคุณภาพมาตรฐาน
8. การเปลี่ยนแปลงเชิงหน้าที่และการทำให้เป็นรูปธรรม
9. การควบคุมจากส่วนกลาง

โดยปีเตอร์ (Peter) เชื่อว่าการวางแผนอย่างเป็นระบบ การใช้กระบวนการด้านเทคนิค การใช้อุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการทางการศึกษา จะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลทางเศรษฐกิจด้วย

3. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ทฤษฎีในกลุ่มนี้เน้นบทบาทของสถาบันในการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงพอใจแก่ผู้เรียน โดยพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน และการจัดส่งไปยังผู้เรียน นักทฤษฎีในกลุ่มนี้มีการเพิ่มจุดเน้นต่าง ๆ กันไปในด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ เช่น บาท (Baath.1980 : 11-12) เน้นเกี่ยวกับการสื่อสาร 2 ทาง (Two-way communication) ส่วนโฮล์มเบิร์ก (Holmberg. 1983 : 117) เน้นการสอนเชิงสนทนาและให้การชี้แนะ นอกจากนี้ คีแกน (Keegan) ได้กล่าวว่า ดาเนล ซีวาร์ด และสมิท (Daniel, Sewart and Smith) ได้เพิ่มจุดเน้นเกี่ยวกับการสื่อสารในระบบการสอนทางไกล รวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนของระบบนี้ (Keegan. 1990 : 84) นอกจากนี้ในกลุ่มทฤษฎีนี้ แกร์ริสัน และเบย์นตัน

(Garrison and Baynton. 1987 : 3-15) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องมิติของการควบคุม (Control) ของตัวผู้เรียนเอง โดยเสนอว่าการควบคุมนั้นมีความสัมพันธ์กันระหว่าง 3 องค์ประกอบคือ 1. ความเป็นอิสระ 2. พลัง 3. สิ่งสนับสนุน องค์ประกอบทั้ง 3 นั้นเกิดขึ้นภายในส่วนประกอบของระบบการศึกษาทางไกลที่ประกอบด้วย ผู้เรียน ผู้สอน และเนื้อหา ดังภาพประกอบ 1

ก. องค์ประกอบของระบบการศึกษาทางไกล
(ที่มา : Garrison D.R. Understanding Distance
Education. New York : Routledge, 1989. P 31)

ข. มิติของการควบคุม
(ที่มา : Garrison D.R. and
Baynton, Myra. Independent in
Distance Education : The
Concept of Control.
The American Journal of
distance Education1 1987 : P. 5)

ภาพประกอบ 1 มิติต่าง ๆ ของการควบคุมตามทฤษฎีของ Garrison and Baynton
ที่มา : Garrison, D.R. and Baynton, Myra. (1987). "Beyond Independence in Distance
Education : The Concept of Control," *The American Journal of Distance
Education*. 1 : 3-5.

ซึ่งแกรริสันและเบย์ตัน (Garrison and Baynton) ได้อธิบายองค์ประกอบต่าง ๆ
ของมิติการควบคุม ดังนี้ (Garrison and Baynton.1987 : 6-15)

1. ความเป็นอิสระ เป็นองค์ประกอบแรกของการควบคุม แสดงถึงความเป็นอิสระ
ของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ที่สามารถเลือกดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมายของการ

ศึกษาโดยไม่ต้องถูกบังคับ ผู้เรียนสามารถวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนด ทรัพยากรที่เหมาะสมกับตน ความสามารถในการส่วนนี้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเอง

2. **พลัง** เป็นความสามารถที่มีอยู่ในการที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนอย่างเป็น อิสระด้วยตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ภายในของบุคคลได้แก่ สติปัญญา เจตคติ และ อารมณ์ ซึ่งเป็นมิติทางด้านจิตวิทยาที่ใช้ในการควบคุมตนเองไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ยัง รวมไปถึงแรงจูงใจ และความเชื่อมั่นในการดำเนินการเรียนตามวิธีที่ตนได้กำหนดไว้ต่อไปเพื่อให้ ประสบความสำเร็จด้วย

3. **สิ่งสนับสนุน** เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวบุคคลและไม่ ใช้ตัวบุคคลซึ่งสามารถชี้แนวทางและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ อาจประกอบด้วย ทรัพยากรด้านการศึกษาเช่น สื่อต่าง ๆ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุด แหล่งวิทยา- การ วิทยากรบุคคลเป็นต้น นอกจากนี้สิ่งสนับสนุนยังหมายถึง ตัวแปรทางด้านสังคมและ เศรษฐกิจเช่น ความเพียงพอทางการเงิน ความสามารถที่จะจัดการกับบทบาทและความ รับผิดชอบในครอบครัว และชุมชน อย่างไรก็ตามสิ่งสนับสนุนที่สำคัญที่สุดได้แก่ ผู้สอนที่จะ ช่วยในการแนะนำให้ทิศทางเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ

การควบคุมของผู้เรียนนั้นขึ้นอยู่กับสัดส่วนขององค์ประกอบทั้ง 3 คือ ความเป็นอิสระ พลัง สิ่งสนับสนุน ผู้เรียนที่มีความสามารถควบคุมได้ดีคือสามารถจัดให้เกิดความสมดุลระหว่าง องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน ถ้าหากไม่สามารถทำให้เกิดความสมดุลได้ ความไม่เพียงพอในสัดส่วน ของบางองค์ประกอบ จะส่งผลให้ขาดประสิทธิภาพในการเรียนถึงกับลาออกกลางคันไปในที่สุด ซึ่งระดับการควบคุมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนจะขึ้นอยู่กับสื่อสารระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน ประสิทธิภาพของการศึกษาทางไกลถูกกำหนดโดยปฏิสัมพันธ์ที่ ซับซ้อนของตัว แปร ซึ่งได้แก่ตัวแปรด้านผู้เรียน ตัวแปรด้านผู้สอน ตัวแปรด้านเนื้อหาวิชา และตัวแปรด้าน การสื่อสาร สำหรับการสื่อสารถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการให้เกิดความสมดุลของ องค์ประกอบในกิจกรรมการเรียนซึ่งได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา และการควบคุม (ทวิตักดี จินดานุรักษ์. 2539 : 35-36)

ทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่

นักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นทฤษฎี ทางการศึกษาผู้ใหญ่ จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ทำให้สามารถศึกษาถึงองค์ประกอบที่จะส่งผลให้สำเร็จ และไม่สำเร็จการศึกษาได้ในส่วนหนึ่ง สำหรับทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่นี้เมอร์เรียม และ คาฟฟาเรลลา (Merriam and Caffarella) ได้จัดแบ่งทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ประเภทคือ (Merriam and Caffarella. 1991 : 249)

1. ทฤษฎีที่ยึดลักษณะของผู้เรียนเป็นหลัก (Adult Learner's Characteristics)
2. ทฤษฎีที่ยึดสถานการณ์ในชีวิตของผู้เรียนเป็นหลัก (Adult's Life Situation)
3. ทฤษฎีที่ยึดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้สึกนึกคิดเป็นหลัก (Changes in Consciousness)

ซึ่งในแต่ละทฤษฎีจะมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีที่ยึดลักษณะของผู้เรียนเป็นหลัก ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) ของโนลว์ (Knowles) ที่ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่สรุปได้ 5 ประการ ดังนี้ (Knowles. 1980 : 43)

1. ในขณะที่บุคคลย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จะมีการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์จากแบบพึ่งพาผู้อื่นเป็นแบบการนำตนเองมากขึ้น ผู้ใหญ่สะสมประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นขุมทรัพย์แห่งความรู้
2. ความพร้อมในการเรียนของผู้ใหญ่ มีความสัมพันธ์อย่างมากกับผลทางการพัฒนาจากภาระหน้าที่ในสังคม
3. มีการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ทางด้านเวลา จากการหาความรู้เพื่อไว้ในอนาคต เป็นการหาความรู้เพื่อใช้ทันที ดังนั้น การเรียนของผู้ใหญ่จึงเป็นการยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางมากกว่ายึดเนื้อหาเป็นศูนย์กลาง
4. แรงจูงใจของผู้ใหญ่ เกิดจากปัจจัยภายในมากกว่าปัจจัยภายนอก

แนวคิดทฤษฎีในกลุ่มนี้ยังมี แนวคิดของครอสส์ (Cross) ที่ได้เสนอทฤษฎีลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยยึดลักษณะความแตกต่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ โดยใช้ตัวแปร 2 ชุดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาได้แก่ ตัวแปรที่เป็นลักษณะเกี่ยวกับบุคคลที่ประกอบด้วย มิติทางกายภาพ มิติด้านจิตวิทยา และมิติทางสังคมและวัฒนธรรมกับตัวแปรที่เป็นลักษณะเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ประกอบด้วยตัวแปรเฉพาะของผู้เรียนเช่น การเรียนแบบเต็มเวลา หรือแบบบางส่วนของเวลา การเรียนแบบสมัครใจหรือการเรียนแบบบังคับ (Cross. 1981 : 234)

2. ทฤษฎีที่ยึดสถานการณ์ในชีวิตของผู้เรียนเป็นหลัก มีทฤษฎีพลังสำรอง (Theory of Margin) ของแมค คลัสกี (Mc Clusky) กล่าวโดยสรุปถึงวัยผู้ใหญ่ว่าเป็นวัยแห่งการเติบโต เปลี่ยนแปลงและปรับตัว ซึ่งแต่ละคนจะจัดความสมดุลระหว่างปริมาณของพลังงานที่ต้องการกับพลังงานที่มีอยู่จริง สมดุลยภาพนี้เปรียบเสมือนสัดส่วนระหว่างภาระกิจของชีวิต (Load) ซึ่งใช้พลังงานกับพลังงานของชีวิต (Power) ที่ทำให้เราสามารถเผชิญกับภารกิจได้ พลังที่เหลือจากการถูกดึงไปใช้ เรียกว่า พลังสำรองของชีวิต (Margin in Life) (Merriam and Caffarella. 1991 : 254 ; อ้างอิงจาก Mc Clusky. 1970 : 84)

ภารกิจของชีวิต ประกอบด้วย ความต้องการที่เกิดจากตนเองและสังคม ซึ่งมีตัวแปรที่สัมพันธ์กัน 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรภายนอก ได้แก่ ภาระที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นของชีวิตครอบครัว งาน ความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง เป็นต้น ส่วนตัวแปรภายใน ได้แก่ ความคาดหวังในชีวิต ความอดทน เป้าหมาย อุดมคติ และค่านิยม เป็นต้น

พลัง ประกอบด้วย ขุมพลังที่บุคคลสามารถนำมาใช้ในการทำภารกิจ พลังประกอบด้วยตัวแปรที่สัมพันธ์กัน 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรภายนอก ได้แก่ สุขภาพ การติดต่อทางสังคม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่วนตัวแปรภายใน ได้แก่ ทักษะที่มีอยู่และประสบการณ์ในชีวิตเช่น ความยืดหยุ่นในการปรับตัว ทักษะในการจัดการ

จะเห็นว่าพลังสำรองอาจจะเพิ่มขึ้นโดยการลดภารกิจลงหรือเพิ่มพลังขึ้น ในทางตรงกันข้ามพลังสำรองอาจลดลงโดยการเพิ่มภารกิจขึ้นหรือลดพลังลง ซึ่งหมายความว่าถ้าบุคคลสามารถควบคุมภารกิจและพลังได้ หรือสามารถควบคุมพลังสำรองได้ ก็พร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถดำเนินงานค้นคว้า สร้างสรรค์ หรือมีความต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้น สภาวะที่จำเป็นสำหรับการเรียนที่ประสบความสำเร็จก็คือการทำให้เกิดพลังสำรองเกินระดับที่จะใช้ในชีวิตทั่วไป ซึ่งแมค คลัสกี (Mc Clusky) เชื่อว่าการที่ผู้ใหญ่เรียนและเรียนอย่างไรวินั้น ขึ้นอยู่กับว่าอยู่ในระยะใดของวัฏจักรชีวิตของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ ศักยภาพในการเรียนตลอดจนอุปสรรคการเรียนรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้น การเรียนการสอนในวัยผู้ใหญ่ต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์บุคคล กิจกรรมในชีวิต ซึ่งอาจมีส่วนสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียน มโนภาพทางด้านเวลาของบุคคล ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในช่วงวิกฤตของชีวิต สุดท้ายต้องพิจารณาถึงความต้องการของบุคคลในแง่ที่ว่า การเรียนจะสามารถนำไปใช้กับปัญหาได้หรือไม่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในกลุ่มนี้ยังมีแนวคิดของน็อกซ์ (Knox) ได้เสนอทฤษฎีประสิทธิภาพ (Proficiency Theory) โดยอธิบายว่าประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้ด้วยความสัมพันธ์กันระหว่างความรู้ ทักษะและทักษะต่าง ๆ (Knox 1980 : 383) และจาร์วิส (Jarvis) ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่โดยเน้นที่ประสบการณ์ชีวิตหรือประสบการณ์ของผู้ใหญ่ เช่นกัน โดยกล่าวว่า การเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องเริ่มต้นจากประสบการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ มีอยู่ (Jarvis. 1987 : 63)

3. ทฤษฎีที่ยึดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึนึกคิด เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นทางความคิดของประสบการณ์และความหมายภายใน โดยเน้นความคิดที่มีความเป็นอิสระนักคิดแนวนี้ได้แก่มิชิโรว์ (Mezirow) ซึ่งแนวคิดนี้เชื่อว่าความรู้ความเข้าใจที่มีความครอบคลุมมากขึ้น แยกแยะได้ดีขึ้น มีการบูรณาการมากขึ้นเหล่านี้ เป็นความรู้ความเข้าใจที่สำคัญที่สุดที่ผู้ใหญ่จะเลือกถ้าเขาสามารถเลือกได้ การเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ที่ได้ใหม่นั้นจะเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่มีอยู่เดิมให้เป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ ซึ่งถือว่าการที่ปล่อยผู้เรียนให้มี

ความเป็นอิสระ ผลสูงสุดที่ได้รับจากการเรียนรู้ประเภทนี้คือ การทำให้เกิดความตระหนัก หรือ เกิดเป็นสมมติฐานทางวัฒนธรรมซึ่งครอบงำ กฎ บทบาท จารีตประเพณี และความหวังทางสังคมซึ่งได้บังการวิธีที่เราคิด มองเห็นรู้สึก และกระทำ (Mezirow 1981 : 13)

หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่ไม่สามารถอธิบายได้สมบูรณ์ด้วยทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีเดียว แต่ต้องใช้หลายทฤษฎีประกอบกัน ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. 2539 : 39)

1. การนำตนเอง หรือการปกครองตนเอง เป็นลักษณะหรือเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
2. ความกว้างและความลึกของประสบการณ์ชีวิต เป็นสาระสำคัญ หรือสิ่งกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
3. การควบคุมการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นได้เนื่องมาจากความคิดหรือการรู้ตนเองจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้ง 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษาทางไกล และ

ทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่ที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าตัวแปรที่เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนของนักศึกษาที่มีทั้งตัวแปรภายใน ตัวแปรภายนอก และสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนของนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การทำวิทยานิพนธ์ในระบบการศึกษาทางไกล

ความหมายของวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชให้ความหมายของวิทยานิพนธ์ว่าเป็นรายงานผลการศึกษา ค้นคว้าวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดลึกซึ้ง มีระบบระเบียบวิธีและมีคุณภาพทางวิชาการสูงเพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ความคิดตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนางาน วิทยานิพนธ์จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.2539 : 1) ส่วนอุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมานได้ให้ความหมายการทำวิทยานิพนธ์ คือการทำวิจัยแต่การทำวิทยานิพนธ์มีข้อจำกัดว่านักศึกษาอยู่ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ โดยผู้ทำมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกหัดทำวิจัย นอกจากนี้วิทยานิพนธ์ยังเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. 2533 : 4)

ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (Graduate studies) ของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีหลักสูตรเกือบทุกหลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนทำวิทยานิพนธ์ หรือที่เรียกอีกอย่างว่าปริญญาานิพนธ์ (Thesis หรือ Dissertation) เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตร ดังจะเห็นความสำคัญของวิทยานิพนธ์ได้จากจำนวนหน่วยกิตที่สูงกว่าวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปหลายเท่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะสำเร็จการศึกษาได้จะต้องทำวิทยานิพนธ์

ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาแห่งนั้น วิทยานิพนธ์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเรียนสำเร็จตามหลักสูตร เนื่องจากวิทยานิพนธ์ก็ถือเป็นเอกสารวิจัยประเภทหนึ่ง ดังนั้น ในการทำวิทยานิพนธ์จึงต้องใช้กระบวนการวิจัยที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอน ซึ่งเริ่มต้นจากการมีปัญหาวิจัย (หัวข้อวิทยานิพนธ์) ที่สนใจศึกษาก่อน ต่อจากนั้น นักศึกษาจะต้องวางแผนดำเนินการศึกษาหรือทำวิทยานิพนธ์เรื่องนั้น ๆ ซึ่งก็คือ โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ กระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์จะประกอบไปด้วยขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ต่อไป ขั้นตอนที่ 2 การได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในขั้นตอนนี้นักศึกษาจะเฟ้นหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งนักศึกษาอาจจะเป็นผู้เลือกเองหรือภาควิชาเป็นผู้กำหนดให้ ขั้นตอนที่ 3 การเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ในขั้นตอนนี้นักศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก โดยได้รับความช่วยเหลือในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์จากอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย ขั้นตอนที่ 4 การส่งโครงการเสนอวิทยานิพนธ์เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา เมื่อโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ผ่านการพิจารณาของภาควิชาแล้ว นักศึกษาจะต้องเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว นักศึกษาก็จะเริ่มดำเนินการศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ในโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำเครื่องมือไปทดลองใช้หาคุณภาพของเครื่องมือและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากได้ข้อมูลมาแล้วก็นำไปวิเคราะห์ข้อมูลสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งจะเห็นว่าการทำวิทยานิพนธ์ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ มากมายที่นักศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี แต่นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเพียงพอ จึงทำให้การทำวิจัยเป็นเรื่องที่ยาก จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการทำนาน ดังนั้น การทำวิทยานิพนธ์จึงมีผลต่อระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษาโดยตรง (สิริรัตน์ คุณจักร. 2539 : 2)

สำหรับกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชก็มีหลักการเช่นเดียวกับที่กล่าวข้างต้น แต่จะมีข้อแตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่นโดยที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้แบ่งกระบวนการศึกษาวิทยานิพนธ์ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ วิทยานิพนธ์ 1 วิทยานิพนธ์ 2 วิทยานิพนธ์ 3 ตามลำดับ โดยนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนชุดวิชาดังกล่าวควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีวัตถุประสงค์และกระบวนการศึกษาดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2534 : 22-23)

วิทยานิพนธ์ 1

วัตถุประสงค์ ในชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ โดยเน้นการอ่านศึกษาค้นคว้า สืบหาข้อมูลและวิเคราะห์วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำวิทยานิพนธ์
2. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ โดยเน้นการเขียนและการเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์

กระบวนการศึกษา

ในชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1 นักศึกษาจะต้องดำเนินการศึกษาค้นคว้า ข้อมูล วิเคราะห์วรรณคดีที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จากนั้นจะต้องจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์เพื่อเสนอมหาวิทยาลัย เมื่อมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบในเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว นักศึกษาก็ต้องจัดทำเค้าโครงของวิทยานิพนธ์โดยละเอียดเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วปรับปรุงแก้ไขจนได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาจึงจะถือว่านักศึกษาผ่านขั้นตอนที่ 1 ของการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ 2

วัตถุประสงค์ ชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาเครื่องมือ เพื่อการวิจัยสำหรับการทำวิทยานิพนธ์
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถรวบรวมวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลสำหรับใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์

กระบวนการศึกษา

เมื่อนักศึกษาผ่านการทำวิทยานิพนธ์ 1 แล้ว นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 จากนั้น ดำเนินการสร้าง ทดลอง และปรับปรุงเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนดำเนินการวิจัยตามเค้าโครงและรายละเอียดที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นเสนอผลการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อทำการปรับปรุงจนได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จึงจะถือว่านักศึกษาผ่านขั้นตอนที่ 2 ของการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ 3

วัตถุประสงค์ ชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 3 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษานำผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มาเขียนวิทยานิพนธ์

2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำเสนอวิทยานิพนธ์ ต่ออาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์และคณะกรรมการการสอบ

กระบวนการศึกษา

เมื่อนักศึกษาผ่านการทำวิทยานิพนธ์ 2 แล้ว จะต้องลงทะเบียนชุดวิชา วิทยานิพนธ์ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาชุดวิชาวิทยานิพนธ์ในขั้นสุดท้าย เมื่อนักศึกษาได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลแล้ว ก็ดำเนินการเขียนรายงานวิทยานิพนธ์โดยละเอียดตามเค้าโครงวิทยานิพนธ์ที่ได้รับอนุมัติ แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบ จากนั้นมหาวิทยาลัยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ นักศึกษาจะต้องสอบวิทยานิพนธ์จนผ่านจึงจะถือว่าสำเร็จการศึกษา

จากขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่านักศึกษาจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถหลาย ๆ ด้านในแต่ละช่วงของการทำวิทยานิพนธ์ เช่นความสามารถทางการอ่านและการเขียนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ในขั้นตอนวิทยานิพนธ์ 1 สำหรับการอ่านศึกษาข้อมูล วิเคราะห์วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเขียนบทนำและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การเขียนยังจำเป็นอย่างยิ่งในขั้นตอนวิทยานิพนธ์ 2 และ 3 สำหรับการเขียนเพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลรวมทั้งการเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อการเขียนวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ทั้งฉบับ

วิทยานิพนธ์เป็นชุดวิชาหนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา แผน ก. ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกระบวนการ วิธีการทำวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัยดังที่กล่าวแล้ว การทำวิทยานิพนธ์นับเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนหนึ่งไม่จบการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด จนบางครั้งทำให้นักศึกษาเกิดความท้อถอยหมดกำลังใจที่จะศึกษาต่อไปจนต้องออกกลางคันก่อนจะสำเร็จการศึกษา ดังเช่นงานวิจัยของกาญจนา ใจกว้าง ที่ได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จ การศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาพบว่านิสิตที่เรียนไม่สำเร็จหรือสำเร็จล่าช้า มีสาเหตุมาจากการไม่ได้ทำปริญญานิพนธ์หรือทำปริญญานิพนธ์ไม่สำเร็จทั้งสิ้น (กาญจนา ใจกว้าง. 2534 : 3) การที่นักศึกษาจะประสบปัญหาการทำวิทยานิพนธ์มากน้อยเพียงใดนั้น ปัจจัยหนึ่งเกิดจากการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ของตัวนักศึกษาเอง นักศึกษาจะต้องมีเทคนิคและการวางแผนการทำแต่เนิ่น ๆ มีกรอบความคิดในการทำวิจัยที่ชัดเจน เลือกเรื่อง ที่จะทำวิจัยตามความสนใจอย่างแท้จริงของตนเอง และควรเป็นเรื่องที่ตนมีความถนัดและมีความรู้ ความสามารถเป็นอย่างดี นั่นคือผู้เรียนต้องมีเทคนิคในการวางแผนการทำ เทคนิคการเลือก ปัญหาการวิจัย การขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นต้น จะเห็นได้ว่าหากผู้เรียน ได้มีการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ได้เหมาะสมกับเวลา ความรู้ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองแล้ว ก็จะทำให้ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ที่ผู้เรียนประสบอยู่ ลดน้อยลง ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์นั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการเช่น ปัญหาส่วนตัว

ของนักศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา ปัญหาการบริการด้านห้องสมุดและการค้นคว้า รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับการมีวินัยในตนเอง และการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นต้น ได้มีผู้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ไว้มากมายเช่น ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรของมหาบัณฑิตครุศาสตร์พบว่าในด้านการทำวิทยานิพนธ์ นิสิตเห็นว่าควรปรับปรุงด้านตัวอาจารย์ให้มีความเพียงพอที่จะเป็นที่ปรึกษา การติดต่อประสานงานระหว่างนิสิตกับอาจารย์ที่ปรึกษา บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีเวลาให้นิสิตได้ปรึกษา สะดวกในการเข้าพบ ยอมรับความคิดเห็นของนิสิต มีความรู้กว้างขวาง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และมีประสบการณ์ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ 2530) และผาสุวรรณ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าในการทำวิทยานิพนธ์อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์บางคนไม่มีเวลาให้นักศึกษา บางคนก็ไม่พร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นักศึกษาบางคนก็มีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และในแต่ละปีจะพบว่ามีนักศึกษาติดค้างการทำวิทยานิพนธ์อยู่เป็นจำนวนไม่น้อย (ผาสุวรรณ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2530 :69) สำหรับปัญหาส่วนตัวของนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์นั้น สมพร บัวทอง (2530 : 27) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ พบว่าปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือนักศึกษาขาดทักษะการเขียน การเขียนขาดการเชื่อมโยง ทำให้ข้อเขียนวิทยานิพนธ์ไม่ดี ทั้งนี้สาเหตุเนื่องมาจากมีทักษะและความสามารถในการด้านภาษาเขียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำจึงทำให้ไม่สามารถเขียนสื่อความหมายให้มีความต่อเนื่องเป็นเรื่องราวเดียวกันได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับชนิษฐา ทองสถิตย์ (2537 : 98-99) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวคิดในการแก้ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่านักศึกษามีปัญหาทั้งการอ่านและการเขียน กล่าวคือนักศึกษาอ่านเอกสารตำรา และงานวิจัยแล้วจับใจความไม่ได้ทำให้ไม่สามารถสรุปสาระสำคัญด้วยสำนวนของตนเองเพื่อนำมาเขียนในโครงร่างวิทยานิพนธ์ได้ ประกอบกับนักศึกษาไม่ได้รับการฝึกเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์มาก่อนจึงทำให้ขาดทักษะการเขียนวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาขาดความรู้และทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษจึงทำให้เกิดปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารตำราภาษาอังกฤษ นอกจากปัญหาทางด้านทักษะการอ่านและการเขียนจะเป็นปัญหาส่วนตัวที่สำคัญแล้วจากการศึกษาของทลูเซ็ค (Tluezek. 995 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ยังเกิดจากการที่นักศึกษาขาดทักษะด้านการวิจัย ซึ่งเริ่มตั้งแต่การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ไปจนถึงขั้นตอนกระบวนการของการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดแรงจูงใจ ภาระงานและภาระครอบครัวก็มีส่วนทำให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ช้าหรือไม่เสร็จ ส่วนแคปปี้ (Kapp. 1999 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและพบว่าการศึกษาวินัยในตนเองควบคุมตนเองไม่ได้ การไม่สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ตลอดจนข้อจำกัดในเรื่องเวลา

ภาระงาน ครอบครัว และสังคม รวมถึงการอยู่ห่างไกลจากอาจารย์ที่ปรึกษาล้วนส่งผลให้นักศึกษาในระบบทางไกลมีความกดดัน และเกิดความเครียดในการทำวิทยานิพนธ์ได้เช่นกันในเรื่องความเหงาหรือความโดดเดี่ยวในการทำวิทยานิพนธ์นั้น (สาคร บุญดาว. 2542 : 20 ; อ้างอิงจาก Madsen. 1992 : 11) ให้คำแนะนำว่ากลยุทธ์ในการลดความโดดเดี่ยวให้น้อยลงทำได้โดยการจัดกลุ่มนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ในขณะเดียวกันให้มีโอกาสมาพบกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรึกษาถึงความก้าวหน้าและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจกันโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมอยู่ด้วยก็จะทำให้นักศึกษามีกำลังใจและประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

นอกจากนี้การบริหารเวลา การมีวินัยในตนเองรวมไปถึงการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาได้เช่นกัน ดังเช่นงานวิจัยของสิริรัตน์ คุณจักร (2539 : 147) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา กับนักศึกษาที่ใช้เวลา 5-6 ภาคการศึกษาพบว่าลักษณะนิสัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับความต่อเนื่องในการทำงานและการบริหารเวลาเป็นปัจจัยจำแนกการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างการสำเร็จการศึกษาของกลุ่มนี้ ขณะเดียวกัน สายรุ้ง แสงแจ้ง (2540 : 86) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่าความสามารถของนักศึกษาและแรงจูงใจในการทำวิทยานิพนธ์มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์

จากปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่เกิดจากตัวอาจารย์ที่ปรึกษา ความรู้ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ ของตัวนักศึกษาเอง ปัจจัยสภาพเศรษฐกิจ ภาระงาน ครอบครัว บุคลิกส่วนตัวของนักศึกษา รวมทั้งปัจจัยการมีวินัยในตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของตัวนักศึกษาล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำให้เกิดปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น แต่ปัญหาที่สำคัญที่สุดได้แก่ปัญหาของตัวนักศึกษาเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา มีความสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ จากที่ได้วิเคราะห์งานวิจัยของหลายคนพบว่าความสามารถพื้นฐานที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาต้องมีคือความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียน นั่นคือนักศึกษาจะต้องมีการพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นอย่างดี

การพัฒนาทักษะทางภาษา

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษา

การพัฒนาทักษะทางภาษานั้นจะมีอิทธิพลจากสิ่งอื่นมาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนา จึงมีทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวถึงอิทธิพลดังกล่าวหลายทฤษฎี

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของออสซูเบล (Ausubel) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้คนสำคัญที่เชื่อว่า การเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กัน ซึ่งมีอยู่แล้วในโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียน (Ausubel, 1969 : 54) โดยที่ออสซูเบลเรียกมโนทัศน์หรือความรู้ที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนว่ามโนทัศน์เดิม และเรียกกระบวนการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับมโนทัศน์เดิมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายว่าเป็นการประสานมโนทัศน์จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล ได้มีผู้นำมาพัฒนากลวิธีการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งนักจิตวิทยาเรียกว่าทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม เนื่องจากทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิมนั้นนอกจากจะอธิบายถึงการจัดระเบียบของความรู้แล้ว ยังเน้นการอธิบายถึงความเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างมีความหมายด้วย นักทฤษฎีตามแนวทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิมได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมที่บุคคลมีอยู่กับสิ่งเร้าในสิ่งแวดล้อมที่บุคคลรับเข้ามาใหม่ดังที่แมนดเลอร์ (Mandler) ได้สรุปไว้ดังนี้ (สุพรรณ สุกมลสันต์, 2537 : 164-165)

1. โครงสร้างความรู้เดิมที่บุคคลมีอยู่จะมีความสมบูรณ์ ลึกซึ้งและละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น ถ้าบุคคลนั้นมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้าภายนอกมากขึ้น เช่นผู้อ่านหากอ่านมากเท่าใดก็จะทำให้รู้จักมโนทัศน์ในระดับสูงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังนั้น ผู้เรียนหรือผู้อ่านจะเรียนรู้หรืออ่านได้อย่างมีความหมายมากยิ่งขึ้น

2. ถ้าบุคคลใช้โครงสร้างความรู้เดิมในการอ่าน จะทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านดีขึ้น เพราะการอ่านที่จะเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีไม่ได้เกิดจากการรู้เฉพาะความหมายของคำหรือประโยคที่ประกอบกันเป็นข้อความหรือเนื้อเรื่องเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจกับข่าวสารใหม่ด้วยการอนุมาน (Inference) ของผู้อ่านเอง โดยการใช้โครงสร้างความรู้เดิมเป็นพื้นฐานในการให้ความหมายที่สอดคล้อง และตรงกับข้อความหรือเนื้อเรื่องนั้น ๆ

3. ผู้อ่านจะใช้โครงสร้างความรู้เดิมเป็นตัวชี้้นำในการตัดสินใจว่าควรจะต้องจดจำอะไรบ้างในข้อความนั้น ข่าวสารที่รับเข้ามาแล้วสามารถทำให้โครงสร้างความรู้เดิมมีความสมบูรณ์ขึ้นจะเป็นข่าวสารที่มีความสำคัญและมีความหมายสำหรับผู้อ่าน แต่หากข่าวสารที่รับเข้ามาใหม่ไม่น่าสนใจหรือไม่มีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างความรู้เดิม ผู้อ่านก็จะไม่ให้ความสำคัญหรือไม่สนใจ

4. หากโครงสร้างความรู้เดิมไม่สมบูรณ์และผู้อ่านยังไม่พบข่าวสารใหม่ที่จะต่อเติมให้สมบูรณ์ได้ ผู้อ่านจะต้องต่อเติมข่าวสารที่หายไปให้ตรงกับสถานการณ์ของเนื้อเรื่องที่อ่านโดยการอนุมานจากประสบการณ์ของตนเอง

5. ความสามารถในการอนุมานความหมาย ขึ้นอยู่กับโครงสร้างความรู้เดิมของผู้่าน ซึ่งจะมีมากน้อยแตกต่างกัน และมีผลทำให้ความสามารถในการจดจำแตกต่างกันไป ในการอนุมานความหมายจากเรื่องที่รับเข้าไปยังสมอง ผู้อ่านจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับโครงสร้างความรู้เดิม ซึ่งลักษณะโครงสร้างความรู้เดิมนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ผู้อ่านรับผ่านเข้าไป ถ้าเนื้อเรื่องที่อ่านไม่มีความแจ่มชัดหรืออาจตีความหมายได้หลายทาง ผู้อ่านจะใช้โครงสร้างความรู้เดิมที่จดจำไว้มาช่วยในการอนุมานความหมาย

สรุปก็คือในขณะที่บุคคลอ่านเนื้อเรื่องจะเกิดกลไก 2 อย่างขึ้นในสมองของผู้อ่าน คือกระบวนการเลือกเก็บข้อความจากเนื้อเรื่องเข้าสู่ความจำ และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมกับสิ่งเร้าใหม่หรือข่าวสาร ทั้งนี้เพราะข้อความที่อ่านจะเป็นแนวทางชี้แนะให้ผู้อ่านทำความเข้าใจถึงสิ่งที่อ่านด้วยการเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่เดิม ในการอ่าน ผู้อ่านจึงไม่เพียงแต่ผู้รับเรื่องที่อ่านเข้าไปสู่สมองเท่านั้น แต่จะต้องมีปฏิกิริยาโต้ตอบกับข้อความที่อ่านตลอดเวลา การอ่านจึงเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมของผู้อ่านกับข้อความที่อ่านอยู่ในขณะนั้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดการอ่านอย่างมีความหมายและ ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้

จากทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ (Cognitive Code Theory) นี้ เน้นการพัฒนาความสามารถทางภาษาให้กับผู้เรียนในการที่จะพัฒนาทักษะทางภาษา โดยยึดหลักลำดับของทักษะทางภาษากล่าวคือ เมื่อผู้เรียนเรียนรู้และมีทักษะทางการอ่านแล้ว ก็จะนำความรู้และพัฒนาทักษะการแสดงออก (Functional Performance Skills) มาสู่ทางด้านการเขียนในลำดับต่อมา

ความสามารถทางการอ่าน

การอ่านที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ การอ่านเพื่อความเข้าใจ

ความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ความสามารถในการอ่านเป็นผลมาจากการมีทักษะการอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพ นั่นคืออ่านแล้วเกิดความเข้าใจ เพราะถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่าน หรือไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่ตนอ่าน ก็ถือว่ายังไม่ใช้การอ่านที่สมบูรณ์ ดังนั้น การอ่านเพื่อความเข้าใจจึงเป็นจุดประสงค์หรือหัวใจของการอ่าน การอ่านอย่างเข้าใจจะช่วยให้ผู้อ่านรู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล การอ่านจึงต้องเน้นให้เกิดความเข้าใจเป็นพื้นฐานที่สำคัญ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่านทั้งในและต่างประเทศ ได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างน่าสนใจ ดังนี้

กาลาฮาน และ คลาร์ก (Callahan and Clark) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งความรู้เดิมของผู้อ่านนี้ประกอบไปด้วยความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งของ สถานที่ ความสัมพันธ์ มโนทัศน์ ความรู้สึกและทัศนคติ (Callahan and Clark. 1988 : 276)

ศรีสุตา จริยากุล ได้สรุปเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นหลักขั้นต้นของการอ่าน ผู้อ่านจะไม่สัปดาห์อ่านไปแต่ไม่เข้าใจความหมายอะไรเลย แต่จะต้องอ่านอย่างเข้าใจ ทุกคนจะอ่านอย่างมีเป้าหมายเหมือนกันคือ ทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน นอกจากนั้นผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องได้มากน้อยเพียงใดก็อยู่ที่ว่า หนังสือเล่มนั้นมีรายละเอียดแจ่มแจ้งพอหรือไม่ รวมทั้งความรู้และประสบการณ์เดิมที่ผู้อ่านมีอยู่ก็เป็นพื้นฐานในการอ่านเพื่อความเข้าใจเช่นกัน (ศรีสุตา จริยากุล. 2527 : 4)

จากความหมายและแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการอ่านโดยผู้อ่านรับรู้ความหมายจากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อออกมาเป็นตัวอักษรได้ตรงตามจุดประสงค์ สามารถเข้าใจความหมาย จับใจความสำคัญ บอกรายละเอียดของเรื่อง บอกเหตุผลและสรุปความได้ ตลอดจนเข้าใจถึงความคิดรวบยอดและจินตนาการของผู้เขียน โดยผู้อ่านต้องอาศัยความสามารถทางภาษาเพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

ระดับของความเข้าใจในการอ่าน

ได้มีนักการศึกษาแบ่งความเข้าใจในการอ่านออกเป็นระดับต่าง ๆ จากในระดับที่มีความซับซ้อนน้อยไปถึงระดับที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ดังจะได้นำเสนอต่อไปนี้

เคมปี (Kemp) กล่าวว่า บาเร็ท (Barrett) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจำแนกระดับความเข้าใจในการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็น 5 ระดับ จากง่ายไปยากดังนี้ (Kemp.1989 :139-142)

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ระดับนี้ มุ่งเน้นการอ่านให้ได้ความคิด และข้อมูลที่ปรากฏอย่างชัดเจนในข้อความ

2. ระดับความเข้าใจในการเรียบเรียงข้อความ (Reorganization) ระดับนี้มุ่งเน้นให้ผู้อ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงความคิด หรือข้อมูลที่ปรากฏอย่างชัดเจนในข้อความ การสร้างความคิดใหม่โดยอาจใช้ประโยคของผู้แต่งโดยตรง หรืออาจถอดสารหรือแปลความจากประโยคของผู้แต่งโดยใช้ประโยคใหม่แต่ความหมายคงเดิม

3. ระดับความเข้าใจในการสรุปอ้างอิงหรือลงความเห็น (Inferential Comprehension) ผู้อ่านจะสรุปอ้างอิงหรือลงความเห็นได้เมื่อใช้ความคิด และข้อมูลที่ปรากฏในข้อความ ใช้ความรู้สึกและประสบการณ์ของตนเป็นพื้นฐานในการนึกคิด จินตนาการ และตั้งสมมติฐาน โดยทั่วไปแล้วความเข้าใจระดับนี้ต้องการการคิดและการจินตนาการที่กว้างไกลออกไปจากข้อมูลที่ปรากฏ

4. ระดับความเข้าใจในการประเมินความ (Evaluation) คือ ระดับของการตัดสินใจเชิงประเมินค่าสิ่งที่อ่านโดยเปรียบเทียบความคิดที่เสนอในเรื่องราวที่อ่านกับเกณฑ์ภายนอก ซึ่งได้จากผู้เชี่ยวชาญ หรืองานเขียนอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายในซึ่งได้จากประสบการณ์ ความรู้ ค่านิยมของผู้อ่านเอง สิ่งสำคัญของการประเมินค่า คือ จะต้องมีการตัดสินใจ และเน้นคุณภาพในแง่ความถูกต้อง การยอมรับได้ หรือความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ หรือ สิ่งที่เกิดขึ้นนั้น

5. ระดับความเข้าใจอย่างซาบซึ้ง (Appreciation) ความเข้าใจระดับนี้ประกอบด้วย ความเข้าใจในระดับที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้อ่านจะมีอารมณ์ความรู้สึกและความสุนทรีย์ต่อ งานเขียนและเทคนิคการเขียนท่วงทำนอง รูปแบบ หรือโครงสร้างของสิ่งที่อ่าน

กาลาฮานและคลาร์ก (Callahan and Clark) กล่าวว่า สแตรง (Strang) ได้จำแนก ระดับของความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (Callahan and Clark. 1988 : 281)

1. ความเข้าใจรายละเอียด (Reading the Lines) เป็นการอ่านจับใจความถึง รายละเอียดของเนื้อหาที่อ่าน หรือความเห็นโดยตรงของผู้เขียนที่ปรากฏในเนื้อหา

2. ความเข้าใจความสัมพันธ์ของข้อความ (Reading between the Lines) เป็นการ อ่านเพื่อทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ซึ่งผู้อ่านต้องใช้การคิดและประสบการณ์ของตนในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านด้วย

3. ความเข้าใจในระดับสรุปความ (Reading beyond the Lines) เป็นการอ่าน เพื่อสรุปสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้โดยตรงในเนื้อหาของเรื่องที่อ่าน

เรเกอร์ (Ragor) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับดังนี้ (Ragor. 1985 : 162)

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension) คือ ความสามารถในการเข้าใจเรื่องความหมายของคำและความคิดเห็นของผู้เขียน

2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretative Comprehension) คือ ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียน ตลอดจนสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้ สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องที่อ่านกับประสบการณ์ของตนได้ สามารถเข้าใจลำดับ เหตุการณ์ต่าง ๆ มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลและสามารถตีความหมายข้อความ ทั่วไปได้

3. ความเข้าใจระดับการนำไปใช้ (Applied Comprehension) ความเข้าใจระดับนี้ ผู้อ่านสามารถประเมินความคิดของผู้เขียนได้ ไม่ว่าผู้อ่านจะยอมรับ หรือปฏิเสธความคิดนั้นก็ ตาม และผู้อ่านสามารถนำความคิดนั้นไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ได้

ดัลแมน (Dallman) จำแนกระดับความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
(Dallman.1978 : 198-200)

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง หมายถึง ความเข้าใจข้อมูลที่กล่าวไว้โดยตรง ได้แก่ ความเข้าใจความหมายของคำ การเข้าใจใจความสำคัญ ความเข้าใจในรายละเอียด และสามารถทำตามคำแนะนำได้
2. ความเข้าใจระดับตีความ หมายถึง ความเข้าใจในสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้โดยตรง แต่จะต้องใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิง ลงความเห็น สามารถย่อความ เรียบเรียง สรุปความ และคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดตามมาได้
3. ความเข้าใจระดับประเมินค่า หมายถึง การประเมินค่าสิ่งที่อ่าน โดยพิจารณาข้อมูลหรือองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนในการตัดสินใจ

มิลเลอร์ (Miller) ได้แบ่งระดับของความเข้าใจไว้ 4 ระดับ ได้แก่ (Miller. 1977 : 7-8)

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริงเป็นการตอบคำถามที่สามารถค้นพบรายละเอียดจากเรื่องที่ได้อ่านได้
2. ความเข้าใจระดับตีความ เป็นการหาข้อสรุป ลงความเห็น ขยายและทำนายสิ่งที่จะเกิดตามมาได้
3. ความเข้าใจระดับการวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นการตัดสินใจที่อ่านด้วยเกณฑ์ของตัวผู้อ่านโดยอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์เดิมของผู้อ่านได้
4. ความเข้าใจระดับสร้างสรรค์ เป็นการนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

บลูม (Bloom. 1956 : 49-52) ได้จำแนกคำถามที่วัดสมรรถภาพด้านความคิด 6 ระดับ ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า โดยสามขั้นแรกเป็นระดับความคิดขั้นต้น ส่วนสามขั้นหลังเป็นระดับความคิดขั้นสูง ผู้อ่านที่จะคิดในขั้นสูงได้จะต้องได้รับการพัฒนาความคิดในขั้นต้นให้มากพอที่จะเป็นพื้นฐานไปฝึกในขั้นสูง ด้วยเหตุนี้ในการฝึกอ่านเพื่อพัฒนาการคิดจึงต้องเริ่มฝึกที่ขั้นต้น ซึ่งบลูมได้เสนอลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 จำ เป็นขั้นแรกของการคิดเมื่ออ่านจับใจความ ผู้อ่านจะต้องรู้จักคำ ความหมายของคำ ประโยค และข้อความ เพื่อสรุปเป็นเรื่องราวทั้งหมด อีกทั้งยังสามารถจำชื่อตัวละคร สถานที่ ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญได้ ความคิดในระดับนี้เป็นขั้นที่ไม่ลึกซึ่ง ผู้อ่านจะใช้วิธีการจำแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น การที่ผู้อ่านจะรู้ว่าตนมีความจำในเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใดก็ต้องพิจารณาจากความถูกต้องจากการตอบคำถามที่วัดความจำ หากผู้อ่าน

สามารถตอบได้ถูกต้องร้อยละ 70 ขึ้นไปก็ถือว่าผู้อ่านควรนำประสบการณ์ทางภาษาที่ได้จากการจำเป็นพื้นฐานเพื่อการคิดขั้นที่สูงขึ้นต่อไป

ขั้นที่ 2 เข้าใจ เป็นขั้นที่สองของการคิด ในขั้นนี้เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วผู้อ่านควรทำความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดด้วยการเล่าเรื่องเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังสามารถสรุปเรื่องย่อด้วยการใช้คำพูดของตนเองได้ การที่ผู้อ่านจะประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใดก็พิจารณาจากความถูกต้องของการตอบคำถามที่วัดความเข้าใจ หากผู้อ่านสามารถตอบได้ถูกต้องร้อยละ 70 ขึ้นไปก็ถือว่าสามารถนำประสบการณ์ทางภาษาที่ได้จากการเข้าใจเป็นพื้นฐานเพื่อการคิดขั้นที่สูงขึ้นต่อไป

ขั้นที่ 3 นำไปใช้ เป็นขั้นของการคิดซึ่งสูงกว่าขั้นเข้าใจ ในขั้นนี้เมื่ออ่านเรื่องจบแล้วผู้อ่านควรนำ คำ ประโยค ข้อความ เหตุการณ์ และความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียนรู้ในวิชาสาขาอื่น ๆ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรืองานในหน้าที่รับผิดชอบ ดังนั้น ผู้อ่านจึงควรพิจารณาว่าจะนำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านจับใจความไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากหรือน้อย ในขั้นนี้ถ้าผู้อ่านตอบคำถามที่ทดสอบการนำไปใช้ถูกมากกว่าร้อยละ 70 ก็แสดงว่าผลการอ่านจับใจความอยู่ในระดับการคิดขั้นที่ 3

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ เป็นขั้นของการคิดซึ่งสูงกว่าขั้นการนำไปใช้ ในขั้นนี้ผู้อ่านต้องอ่านโดยตีความ คำ ประโยค และข้อความ โดยแยกองค์ประกอบย่อยของเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บอกแนวคิดย่อย นอกจากนั้นผู้อ่านควรหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อย โดยพิจารณาแต่ละองค์ประกอบว่าเกี่ยวข้องกันหรือไม่ ผู้อ่านควรพิจารณาว่าเมื่อตนอ่านแล้วตอบคำถามที่วัดการวิเคราะห์ถูกมากกว่าร้อยละ 70 หรือไม่ ถ้าตอบถูกก็แสดงว่าผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่านจับใจความในขั้นที่ 4

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ ในขั้นนี้ผู้อ่านจะต้องรู้จักสรุปรวมแนวคิดของเรื่อง อีกทั้งต้องพิจารณาด้วยว่าเค้าโครงของเรื่องคล้ายคลึงกับเรื่องใดที่เคยอ่านมาก่อน มีสุภาษิต หรือคำเปรียบเทียบกับใดที่คล้ายคลึงกับเรื่องนี้ นอกจากนั้นผู้อ่านควรระบุได้ว่าข้อมูลที่ได้รับความรู้สึกในด้านบวกหรือด้านลบ

ขั้นที่ 6 ประเมินค่า ในขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดของการคิดในการอ่านจับใจความ ผู้อ่านจะต้องพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่านว่ามีข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น หรือข้อที่เป็นไปไม่ได้ มีอะไรบ้างที่แสดงให้เห็นถึงความลำเอียงของผู้เขียน นอกจากนั้นผู้อ่านควรพิจารณาคคุณค่าที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง เช่น ความรัก ความกตัญญู ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ฯลฯ อีกทั้งต้องพิจารณาด้วยว่าอะไรเป็นเหตุและเป็นผลของเรื่องที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังต้องรู้จักใช้ถ้อยคำที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้ง การบรรยายที่ทำให้เกิดจินตนาการ และการคาดคะเนเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นข้างหน้า

ซึ่งในด้านความเข้าใจนั้น จำแนกได้ 3 ระดับ ตามความสามารถของผู้ที่มีความเข้าใจ ประกอบด้วย (ชวาล แพรัตกุล. 2520 : 130)

1. ระดับแปลความ (Translation) คือ สามารถแปลความหมายของสิ่งที่อ่าน โดยแปลความหมายของข้อความ หรือภาพใด ๆ ตามท้องเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งไม่ใช่แปลคำนั้นออกมาตรง ๆ อย่างที่แปลคำศัพท์ในพจนานุกรม แต่จะต้องแปลตามลักษณะและนัยของเรื่องราว นั้น ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้องและใช้ได้ดีสำหรับเรื่องราว นั้น ๆ โดยเฉพาะ

2. ระดับตีความ (Interpretation) คือ สามารถตีความหมายของเรื่องที่อ่านได้ สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อย ๆ ของเรื่องนั้น แล้วนำมากล่าวเป็นอีกแบบหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งได้

3. ระดับขยายความ (Extrapolation) คือ สามารถขยายความหมาย และนัยของเรื่องนั้นให้กว้างไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิมได้ ระดับนี้ถือเป็นขั้นสูงสุดของความเข้าใจ

อัจฉรา วงศ์โสธร กล่าวถึงทักษะการอ่านว่ามีพื้นฐานที่สำคัญคือ ความรู้ในศัพท์ ไวยากรณ์ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน มี 4 ระดับคือ (อัจฉรา วงศ์โสธร. 2529 : 82)

1. ความเข้าใจตามเนื้อหาตัวอักษร

2. ความเข้าใจในระดับการเรียบเรียงความคิด หรือสาระ โดยสามารถจัดประเภท สังเขป ย่อความ และสังเคราะห์ความได้

3. ความเข้าใจในระดับตีความ โดยสามารถให้รายละเอียดในเรื่องใจความสำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์ เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ของเหตุและผล บอกลักษณะอุปนิสัยใจคอ ทำนายเหตุการณ์และตีความภาษาแบบอุปมาอุปมัยได้

4. ความเข้าใจในระดับการประเมิน โดยอาศัยความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความจริง-ความเท็จ ความจริง-ความเพ้อฝัน ข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น ตลอดจนความเหมาะสม และความเที่ยงตรงโดยใช้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือกับผู้อื่นเป็นเกณฑ์

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าส่วนใหญ่จำแนกความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง ได้แก่ ความเข้าใจข้อมูลที่กล่าวไว้ โดยผู้อ่านสามารถค้นพบรายละเอียดของข้อความ ความหมายของคำ รายละเอียดของใจความสำคัญ จากเนื้อเรื่องที่อ่านได้โดยตรง

2. ความเข้าใจระดับตีความ ได้แก่ ความเข้าใจสิ่งที่ผู้อ่านต้องอาศัยข้อมูลจากส่วนย่อย ๆ ของเรื่องที่อ่านนำมาสัมพันธ์กับความรู้และประสบการณ์เดิมจนสามารถนำมากล่าวในอีกแนวหนึ่งได้

3. ความเข้าใจระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ได้แก่ ความเข้าใจสิ่งที่อ่านโดยผู้อ่านต้องตัดสินใจสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ของตนเอง สรุปอ้างอิงโดยอาศัยข้อมูลที่อ่านกับประสบการณ์เดิมจนสามารถขยายความหมายและนัยของเรื่องให้กว้างไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิมได้

ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ได้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่าน และได้นำเสนอแนวคิดไว้ดังนี้

ชนอทซ์ (Schnotz) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านว่าประกอบไปด้วยความสามารถต่อไปนี้ (Schnotz. 1994 : 4940)

1. ความสามารถในการปรับกระบวนการรู้ คิดตามเนื้อเรื่องที่อ่านและความต้องการที่คาดหวังไว้

2. ความสามารถในการอ่านเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ซึ่งต้องการ โครงสร้างความรู้ที่แตกต่างกันในการทำความเข้าใจ

3. ความสามารถในการแปลความได้ตามความรู้พื้นฐานที่มีมาก่อน

รัชณี ซอโสติกุล กล่าวถึง สิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้ (Sosothikul. 1992 : 29-30)

1. ความสามารถในการเก็บจำนวนข้อมูลและนึกได้เมื่อต้องการ ผู้อ่านต้องสามารถจำสิ่งที่ผู้เขียนแสดงไว้ในบทก่อนได้แม้ว่าจะอ่านเสร็จแล้ว จึงควรมีแบบทดสอบความเข้าใจเพื่อทดสอบว่าผู้อ่านจำเรื่องที่อ่านได้ดีเพียงใด

2. ความสามารถในการเลือกจุดสำคัญในเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านต้องสามารถแยกออกว่าใจความใดสำคัญกว่ากัน

3. ความสามารถในการตีความข้อมูล ข้อคิดในเรื่องที่อ่าน สามารถเลือกสิ่งที่สำคัญและเกี่ยวข้องกันได้

4. ความสามารถในการย่อ และสรุปความสิ่งที่อ่านได้

5. ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ที่มี

คาลาฮาน และคลาร์ก (Callahan and Clark) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับความสามารถทางการอ่านว่า ควรมีความสามารถต่อไปนี้ (Callahan and Clark. 1988 : 277)

1. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ (Getting the Central Idea)

2. เลือกรายละเอียดที่สำคัญ ๆ ได้ (Selecting the Significant Details)

3. เข้าใจคำในบริบทได้ (Understanding Words in Context)

4. ทำตามคำชี้แจงได้ (Following Directions)

5. ตอบคำถามเฉพาะได้ (Answering Specific Questions)

6. พิจารณาความสัมพันธ์ของเรื่องได้ (Determining Relationships)
7. เขียนสรุปได้ (Drawing Conclusions)
8. ทำนายผลได้ (Predicting Outcomes)
9. เขียนโครงร่างและบทสรุปได้ (Outlining and Summerizing)
10. พิจารณาจุดหมายและอารมณ์ของผู้เขียนได้ (Determining the Author's

Purpose and Mood)

11. เข้าใจภาษาที่เป็นสำนวนได้ (Understanding Figurative Language)
12. ประเมินความคิดได้ (Evaluating Ideas)
13. เข้าใจสื่อที่เป็นภาพได้ (Understanding Graphic Material)
14. เพิ่มความเร็วในการอ่านได้ (Increasing Speed)
15. ปรับความเร็วในการอ่านตามจุดประสงค์และเนื้อหาได้ (Adjusting Speed

to Purpose and Content)

16. ใช้สื่อที่อ้างอิงถึงได้ (Using Reference Material)

เดอชองท์ (Dechant) กล่าวถึงการอ่านเพื่อความเข้าใจว่าเป็นความสามารถที่ซับซ้อน ผู้ที่มีความเข้าใจเป็นผู้มีความสามารถดังต่อไปนี้ (Dechant. 1981 : 175-176)

1. เชื่อมโยงประสบการณ์ของตนกับสิ่งที่อ่านได้
2. เข้าใจคำ และบริบท สามารถเลือกความหมายของคำได้ถูกต้องตาม

บริบทที่อ่าน

3. ให้ความหมายของแต่ละหน่วยในเรื่องที่อ่านได้ทั้งในระดับคำ วลี ประโยคย่อหน้า และตอน

4. ตอบคำถามทั่วไปของเรื่องที่อ่านได้ เช่น ใจความหลักคืออะไร ข้อความจริงและรายละเอียดที่สำคัญอยู่ตรงไหน ทำตามคำชี้แจงที่กำหนดในเรื่องที่อ่านได้ จำลำดับของข้อความแต่ละย่อหน้าได้ แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งที่อ่านได้ เช่น สิ่งที่เป็นเหตุเป็นผล สิ่งขัดแย้งกัน สิ่งนำมาเปรียบเทียบกัน เป็นต้น

5. ตอบคำถามที่ต้องวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน จากการเปรียบเทียบสิ่งขัดแย้ง เหตุผล และการจัดหมวดหมู่รายละเอียดปลีกย่อยที่ปรากฏในเรื่อง เช่น เส้นทาง ระยะทาง เวลา ตำแหน่ง ความคิดเห็นที่ระบุในเรื่องการแก้ปัญหาในเรื่องที่อ่าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้อ่านอาจต้องมีการสรุป เขียนเค้าโครงเรื่อง ชี้ดข้อความสำคัญ และบันทึกข้อสังเกตของสิ่งที่อ่านให้ถูกต้อง

6. สรุปลงความเห็น ตีความ ให้ความหมายสิ่งที่อ่านได้ สามารถเขียนสรุปและทำนายสิ่งที่เกิดจากข้อมูลที่ได้อ่านได้

7. ตัดสินคุณค่าสิ่งที่อ่านได้ ได้แก่การตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ ความถูกต้อง ความเหมาะสมของเรื่องที่อ่าน และความลำเอียงของผู้เขียน

8. เลือกอ่านเพื่อการเรียนรู้จดจำเรื่องที่อ่านแล้วบูรณาการเข้ากับประสบการณ์ในอดีตของตนเองได้ โดยอาจมีการสรุปเก็บบันทึกข้อมูลโน้ตส์ของเรื่องที่อ่าน มีการปรับอัตราความเร็วในการอ่านตามจุดประสงค์ในการอ่าน

9. เลือกอ่านด้วยความชื่นชม สามารถระลึกถึงสิ่งที่อ่านได้ บอกแนวของเรื่องที่อ่าน แก่นสารอารมณ์ของเรื่อง ความตั้งใจของผู้เขียน

เวนไรท์ (Wainwright) กล่าวถึง ลักษณะของผู้อ่านที่มีความเข้าใจ สรุปได้ดังนี้ (Wainwright, 1972 : 36-38)

1. มีความสามารถในการเก็บใจความสำคัญเรื่องที่อ่านและระลึกได้เมื่อต้องการ
2. เลือกอ่านในหัวข้อที่มีความสำคัญ
3. สามารถตีความหมายของเนื้อหาและแนวคิดได้
4. สามารถสรุปเรื่องราวจากเรื่องที่อ่านได้
5. สามารถสรุปและประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้
6. สามารถเชื่อมโยงความรู้สึกที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์ได้

ชวาล แพรัตกุล กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่านว่ามี 4 ประการ คือ (ชวาล แพรัตกุล, 2520 : 134)

1. รู้ความหมาย และรายละเอียดย่อย ๆ ของเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว
2. รู้ความเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นความรู้ย่อย ๆ เหล่านั้น
3. สามารถอธิบายสิ่งเหล่านั้นได้ด้วยภาษาของตนเอง
4. เมื่อพบสิ่งอื่นใดที่มีสภาพทำนองเดียวกับที่เคยเรียนรู้มาแล้ว ก็สามารถอธิบายได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ผู้อ่านที่มีความเข้าใจจะต้องสามารถสรุปความคิด เขียนโครงร่างของเรื่องที่อ่านได้ มีความเข้าใจคำศัพท์สำนวน และรูปภาพประกอบที่ปรากฏ ทำตามคำถามเฉพาะจากเรื่องที่อ่านได้ โดยความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในเรื่องที่อ่าน และคาดเดาส่ิงที่จะเกิดตามมาในเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความมุ่งหมาย อารมณ์ ความคิดของผู้เขียนเรื่อง ปรับความเร็วในการอ่านได้ ระลึกถึงเรื่องที่อ่านแล้วได้ ประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้ ตีความหมายของแนวคิดจากเรื่องที่อ่านได้ และเชื่อมโยงความรู้สึกจากการอ่านกับประสบการณ์ที่มีได้ อาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายในการอ่านเพื่อการค้นคว้าจะประกอบด้วยการอ่าน 2 ลักษณะ คือการอ่านจับใจความและการอ่านอย่างมี

วิจารณ์ญาณ ซึ่งได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยถึงปัญหาของการอ่านในทั้ง 2 ลักษณะดังนี้ (ศรีสุตา จริยกุล. 2527 : 44)

1. การอ่านจับใจความเป็นทักษะการอ่านที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนมากเพราะ การอ่านจับใจความเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ผู้มีความสามารถสูงในการอ่านจับใจความย่อมทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้มาก ซึ่งโกวิทย์ ไกยสิทธิ์ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ว่า “การอ่านจับใจความเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านเพื่อที่จะเข้าใจเรื่องราวตลอดจนเก็บประเด็นเนื้อความจากเรื่องที่อ่านทำให้การอ่านหนังสือนั้นมีประสิทธิภาพ” (โกวิทย์ ไกยสิทธิ์. 2531 : 26) ในขณะเดียวกันสมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ ได้กล่าวว่า ลักษณะของนักอ่านที่ดีประการหนึ่งคือ ต้องอ่านหนังสือได้เร็ว สามารถจับใจความอันเป็นแก่นของเรื่องได้ถูกต้อง ซึ่งแสดงว่าเข้าใจประเด็นของเรื่องที่อ่าน (สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์. 2531 : 6) ถึงแม้ว่าการอ่านจับใจความจะมีความสำคัญมากเพียงใดก็ตามแต่ในปัจจุบันก็มีผู้เรียนเป็นจำนวนมากที่ประสบปัญหาในการอ่านจับใจความเนื่องจากอ่านหนังสือแล้วไม่เข้าใจ ไม่สามารถสรุปหรือจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งแม้มาส ชวลิต ได้รวบรวมสภาพปัญหาในการอ่านของผู้เรียนสรุปได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่พบปัญหาในการอ่านมากเพราะอ่านแล้วไม่เข้าใจความหมายไม่สามารถสรุปใจความได้ ไม่สามารถอ่านโดยวิเคราะห์ เชื่อมทุกอย่างที่อ่าน อ่านซ้ำ ไม่สามารถอ่านหนังสือได้มากเพียงพอ (แม้มาส ชวลิต. 2530 : 107) ส่วนบันลือ พฤกษ์วัน ได้กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนมีความเข้าใจด้านการอ่านไม่เพียงพอ ย่อมเป็นปัญหาในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (บันลือ พฤกษ์วัน. 2536 : 29) จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาแล้วนี้ ย่อมชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนมากมีปัญหาในการอ่านคือ อ่านซ้ำ อ่านแล้วไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง จับใจความสำคัญไม่ได้สรุปสาระของเรื่องหรือแก่นของเรื่องไม่ได้ ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการอ่าน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองทั้งในด้านการเรียนและการแสวงหาความรู้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะการอ่านจับใจความอย่างเพียงพอ (สรินยา ก้อนทอง. 2538 : 4)

2. การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นทักษะการอ่านที่สำคัญในกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาอย่างมีเหตุผล ดังที่ ศิริพร ลิ้มตระกูล ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเพราะข้อมูลต่าง ๆ นั้นมิได้มีข้อเท็จจริงเสมอไป จำเป็นที่ผู้อ่านจะต้องมีความสามารถในการใช้เกณฑ์ประเมินตัดสินความถูกต้องเที่ยงตรงและคุณค่าของข้อมูล นอกจากนั้นทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนจะต้องมี เพราะจะเป็นพื้นฐานของการอ่านในระดับสูง หรือ การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (ศิริพร ลิ้มตระกูล. 2534 : 34) ดังเช่นงานวิจัยของนนุช วัฒนเขจร ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการทดลองใช้แบบฝึกพัฒนาสมรรถภาพการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะการอ่านที่ละขั้นตอนกับการ

สอนอ่านตามปกติที่มีต่อวิจารณ์ญาณในการอ่าน และสมรรถภาพการอ่านเร็ว ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกพัฒนาสมรรถภาพการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณมีผลการเรียนที่สูงกว่าการสอนแบบปกติ (นงนุช วัฒนเขจร. 2533 : บทคัดย่อ) ในระบบการศึกษาทางไกลที่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก นักศึกษาในระบบนี้จึงจำเป็นต้องมีทักษะทางการอ่านเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของ อีคินส์ (Ekins) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล พบว่าทักษะที่จำเป็นในการเรียนระบบทางไกลของนักศึกษาปริญญาตรีนั้นผู้เรียนจะต้องมีทักษะอย่างสูงในการสรุปความคิดรวบยอดอันเกิดจากการอ่านจับใจความอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Ekins. 1992 : 335) และ ต่อมาเวเทิล (Wetle) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่จะพยากรณ์ ความสำเร็จของผู้ที่จะเรียนในระบบการศึกษาทางไกล พบว่าจากข้อคำถาม 10 ข้อของเครื่องมือที่ใช้พยากรณ์ จะมีข้อคำถามเพียง 3 ข้อเท่านั้นที่สามารถใช้พยากรณ์ความสำเร็จของผู้เรียนได้ คือ 1. การได้รับคำแนะนำจากผู้สอน 2. ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ในการเรียนทางไกลเปรียบเทียบกับการเรียนในชั้นเรียน และ 3. ความสามารถในการอ่านของผู้เรียน (Wetle. 1997 : บทคัดย่อ)

การประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจ

การวัดและการประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก เพราะการวัดและการประเมินผลที่เป็นระบบจะช่วยให้ทราบถึงระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนเป็นประโยชน์ในการวางแผนทางเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน และวางแผนการสอน การอ่านเพื่อความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจจะดูจากความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง การปฏิบัติตามคำชี้แจงได้ถูกต้อง การลำดับเหตุการณ์ของเรื่องได้ถูกต้อง เป็นต้น ซึ่งสรุปว่าการประเมินผลให้ดูจากความสามารถต่อไปนี้

1. การตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้
2. การเข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำที่เขียนอธิบายไว้ได้ถูกต้อง
3. การจดจำ และสามารถบรรยายสิ่งที่อ่านได้เป็นคำพูดของตนเองได้
4. การลำดับเหตุการณ์ของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างถูกต้อง
5. แยกได้ว่ารายละเอียดตอนไหนสำคัญตอนไหนไม่สำคัญ
6. บอกได้ว่าตัวอย่างหรือคำอธิบายต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับเนื้อความสำคัญตอนไหนอย่างไร

7. บอกได้ว่าประโยคไหนเป็นประโยคเนื้อหาสำคัญ หรือเป็นใจความสำคัญของเรื่อง
ที่อ่าน

8. บอกได้ว่าเนื้อหาที่อ่านมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้องอย่างไร

9. แสดงข้อสรุปของบทความที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

โรเจอร์ (Roger) ได้กล่าวถึง แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลการอ่านเพื่อความ
เข้าใจมีดังนี้ (Roger. 1970 : 18)

1. แบบให้เลือกคำตอบที่ถูกต้อง มีแบบต่าง ๆ ได้แก่

1.1 แบบถูก-ผิด จะให้ผู้เรียนเลือกเพียงทางใดทางหนึ่งว่า ถูก หรือ ผิด และ
สามารถที่จะออกข้อสอบได้อย่างรวดเร็ว วิธีการออกข้อสอบนี้ให้พิจารณาเลือกข้อความที่
เหมาะสมที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องนั้น ในแต่ละเรื่องสามารถออกข้อสอบได้หลายๆ ข้อ
ข้อควรระวัง คือ อย่าใช้ภาษาที่กำกวม ข้อเสียของแบบทดสอบนี้ คือ โอกาสที่ผู้เรียนจะเดาถูก
มีถึง 50% ข้อสอบแบบถูกผิด ควรนำมาใช้ในกรณีที่ข้อความนั้นมีทางเลือกที่อาจเป็นไปได้
เพียง 2 ทาง เท่านั้น หรือต้องการสร้างคำถามให้ได้มากข้อภายในเวลาจำกัด ซึ่งการถาม
มากข้อจะช่วยให้ผู้เรียนเนื้อหาวิชาได้มากขึ้น

1.2 แบบเลือกตอบ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นตัวคำถามหรือปัญหา และส่วนที่
เป็นตัวเลือก ตัวเลือกที่เป็นคำตอบผิดเรียกว่า ตัวลวง อาจมีได้ตั้งแต่ 3-5 ตัวเลือก แต่ส่วน
มากนิยมใช้ 4 ตัวเลือก โดยหลักการแล้วการมีตัวเลือกมาก โอกาสที่จะเดาคำตอบได้ถูกก็ยัง
น้อย ข้อสอบแบบเลือกตอบควรใช้เมื่อต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียนที่ต้องการ
และเป็นข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นสูง เพราะเป็นการวัดสมรรถภาพขั้นสูง เช่น ความสามารถในการ
ใช้เหตุผล การอธิบาย การทำนายเหตุการณ์ การประยุกต์หลักวิชาต่าง ๆ ข้อเสียของ
ข้อสอบแบบเลือกตอบ คือ สร้างข้อสอบยาก ใช้เวลาในการสร้างมาก และคะแนนที่ผู้เรียนได้
จากการตอบข้อสอบแบบนี้บางส่วนอาจเนื่องมาจากความสามารถในการอ่านและการเดาคำ
ตอบ

1.3 แบบจับคู่ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นชุดของข้อคำถาม และส่วนที่เป็นข้อ
คำตอบซึ่งจะสัมพันธ์กัน ชุดของคำตอบจะมีจำนวนมากกว่าชุดคำถามทั้งนี้เพื่อให้ระดับของ
การเลือกยากขึ้น และคำตอบใดที่ถูกเลือกไปจับคู่กับคำถามแล้วก็มักจะไม่ใช่กับคู่อื่นอีก ข้อ
สอบแบบจับคู่เหมาะที่จะนำมาใช้เมื่อต้องการหาความสัมพันธ์ของเรื่องราว คำตอบทั้งหมด
เป็นตัวเลือกที่ถูกหรือมีเหตุผลทุกข้อ

2. แบบให้เขียนบรรยาย แบ่งออกได้ดังนี้

2.1 แบบเติมคำหรือข้อความ ซึ่งเป็นข้อความที่สมบูรณ์ ผู้ตอบต้องเขียนเติมให้สอดคล้องกับข้อความที่ระบุไว้ให้ถูกต้องตามหลักวิชา จะเติมคำสั้นหรือยาวเพียงใดให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ตอบ การให้คะแนนจึงลำบากไม่น้อย ถ้าคำถามไม่รัดกุมหรือคิดได้หลายแง่มุมผู้ตอบอาจตอบคลาดเคลื่อนจากเป้าหมายที่วางเอาไว้ก็ได้ ข้อสอบแบบนี้มีข้อดีคือลดโอกาสที่นักเรียนจะเดาคำตอบได้ และเหมาะที่จะใช้วัดความสามารถในการระลึกถึงเรื่องราวที่ผ่านมา

2.2 แบบบรรยายหรือความเรียง ข้อสอบแบบนี้เป็นข้อสอบที่รู้จักกันมานานในลักษณะที่เป็นข้อสอบอัตนัยซึ่งต้องการให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์อย่างอิสระเสรีอันเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้ตอบ อย่างไรก็ตามการที่ผู้ตอบจะแสดงออกซึ่งความคิดดังกล่าวได้หรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะขอบเขตและทิศทางของข้อคำถาม การออกข้อสอบแบบนี้สามารถออกได้ในเวลาที่จำกัด เวลาสำหรับสอบจะเป็นสิ่งจำกัดให้ใช้คำถามได้น้อยข้อ ดังนั้น การสอบวัดอาจจะไม่ครอบคลุมหลักสูตร ทำให้ขาดความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา นอกจากนั้นแล้วการตรวจให้คะแนนโดยความยุติธรรมยาก เพราะความรู้สึก ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ตรวจเข้ามาเกี่ยวข้องตลอดเวลา ทำให้คะแนนขาดความเป็นปรนัย

ฟินอคเชียโร และซาโกะ (Finocchiaro and Sako) กล่าวถึง แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านว่า มีอยู่ 3 แบบคือ (เย็นจิตต์ ศรีใจงาม. 2540 : 25 ; อ้างอิงจาก Finocchiaro and Sako. 1983 : 131-135)

1. แบบทดสอบอัตนัย (Subject Test) ได้แก่แบบทดสอบความเรียง โดยให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านโดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาว ๆ

2. แบบทดสอบปรนัย (Objective Test) ได้แก่ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่ แบบเติมคำ เป็นต้น

3. แบบทดสอบกึ่งปรนัย (Semi-Objective Test) ได้แก่ แบบทดสอบที่ต้องการคำตอบสั้น ๆ ให้เติมหรือต่อให้สมบูรณ์ ให้คะแนนโดยผู้ทดสอบที่มีความสามารถในการประเมินผล

ดังนั้น ตัวดัชนีชี้วัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจควรประกอบด้วยความสามารถ 10 ประการ เรียงลำดับดังต่อไปนี้

1. เข้าใจความหมายศัพท์ที่เป็นกุญแจสำคัญ วลี และประโยคได้ถูกต้อง
2. แยกแยะข้อเท็จจริงและทำตามคำสั่งได้อย่างมีระบบ
3. จับใจความที่สำคัญที่สุดพร้อมทั้งจำแนกแหว่งใจความสำคัญและรายละเอียดได้
4. เข้าใจและเรียงลำดับข้อความได้

5. สรุปเรื่องราวและให้ข้อคิดเห็นได้
6. ทำนายผลได้ใกล้เคียง
7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลได้
8. จำแนกข้อเท็จจริงได้จากความคิดเห็น จากการพิสูจน์สมมติฐาน
9. แก้ปัญหาด้านการตีความได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่มีความหมายกำกวม
10. อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและมีความซาบซึ้ง

ความสามารถทางการเขียน

ลักษณะการเขียนที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์จะต้องอาศัยหลักการของการเขียนเรียงความหรือความเรียง

หลักทั่วไปของงานเขียน

การเขียนที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการเขียน เช่น ทราบวิธีการเขียน รูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง มีศิลปะในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและฐานะของบุคคล สื่อความหมายได้ตรงตามต้องการ ซึ่งประสิทธิภาพในการเขียนจะอำนวยความสะดวกและผลสำเร็จได้สมเจตจำนงของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องอาศัยหลักในการเขียน เพื่อให้การเขียนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น (เย็นจิตต์ ศรีใจงาม, 2540 : 30)

อิงอร อมาตยกุล ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า หลักทั่วไปของงานเขียนจะประกอบด้วย

2 ขั้นตอน คือ (อิงอร อมาตยกุล, 2535 : 35)

1. การคิด ซึ่งเป็นหลักทั่วไปของขบวนการในการเขียนขั้นแรก และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการเขียน ผู้เขียนจะต้องมีความพิถีพิถันในการคิด แล้วลำดับความคิดให้เป็นระเบียบตามเหตุตามผลให้เหมาะสมกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อผู้เขียนจะได้สะดวกขึ้น และผู้อ่านก็จะเข้าใจเรื่องได้ง่าย

2. การเขียน จัดเป็นขั้นที่ 2 ของงานเขียนที่มีผลมาจากการคิด การเขียนเป็นการแสดงความคิด ความรู้สึกไปสู่ผู้อ่านซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การใช้คำ ถือเป็นความสำคัญอันดับแรกของการเขียน ผู้เขียนจะต้องมีความรู้เรื่องคำ จึงจะสามารถเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องได้ เพราะคำแต่ละคำมีความหมายเฉพาะตัว มีโอกาสและความเหมาะสมในการใช้คำต่างกันออกไป

2.2 ประโยค คือ กลุ่มคำซึ่งประกอบกันเป็นข้อความ มีภาคประธาน และภาคแสดง โดยปกติประโยคในภาษาไทยมีการเรียงลำดับจาก ประธาน กริยา กรรม ส่วนขยายจะอยู่หลังส่วนที่มันขยาย ประโยคจะมีน้ำหนักชัดเจน หรือคลุมเครือก็ขึ้นอยู่กับวิธีเรียงคำเข้าประโยค

2.3 ย่อหน้า คือ ข้อความตอนหนึ่งที่มีความเพียงใจความเดียว ย่อหน้าหนึ่งจะประกอบด้วยประโยคที่ประโยคก็ได้ จะมีความยาวหรือสั้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับข้อความในการเขียนย่อหน้านั้น ผู้เขียนจะต้องสื่อสารอย่างมีความมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการเสนออะไรต่อผู้อ่านในย่อหน้านั้น ๆ ย่อหน้าที่ดีจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของผู้เขียน สามารถแยกขั้นตอนและติดตามการดำเนินเรื่องไปตามลำดับได้สะดวก ซึ่งลักษณะย่อหน้าที่ดีคือ

2.3.1 มีเอกภาพ คือ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่ากล่าวถึงอะไร อาจกล่าวไว้ในประโยคแรกหรือประโยคสุดท้ายของย่อหน้าก็ได้

2.3.2 มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างประโยคต่าง ๆ ภายในย่อหน้าและระหว่างย่อหน้า ข้อความทั้งหมดเป็นเรื่องเดียวกัน แสดงความคิดอย่างต่อเนื่องชัดเจน

2.3.3 มีรายละเอียด และวิธีเสนอน่าสนใจ ซึ่งผู้เขียนอาจเสนอได้หลายแบบ เช่น วิธีการเปรียบเทียบ วิธีแสดงข้อแตกต่าง วิธีแยกประเภท และวิธีเน้นด้วยการกล่าวซ้ำ เป็นต้น

2.3.4 ย่อหน้าควรมีสัดส่วนที่เหมาะสม ไม่ยาวเกินควร กล่าวมากน้อยตามความสำคัญของเรื่อง

ความหมายของความเรียง

ความเรียง เป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องใช้ความสามารถในการเขียนอย่างสูง การเลือกใช้คำอย่างถูกต้อง สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน สะท้อนความรู้ ความคิด ค่านิยม ตลอดจนทัศนคติของผู้เขียน ในเรื่องนี้ประภาศรี สีหอำไพ กล่าวถึงความหมายของความเรียงไว้ว่า ความเรียง หมายถึงการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงให้ผู้อื่นทราบ ประโยคแต่ละประโยคที่มีเนื้อเรื่องติดต่อกันเป็นข้อความใหญ่ จะเรียกว่าความเรียงเรื่องหนึ่ง (ประภาศรี สีหอำไพ. 2531 : 73)

ดังนั้น การเขียนความเรียงจึงเป็นการเขียนที่มุ่งแสดงความรู้ ความคิด ค่านิยม และทัศนคติของผู้เขียน โดยการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างเหมาะสม สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน นำถ้อยคำมาเรียบเรียงอย่างสละสลวย เป็นการเสนอความคิดในรูปแบบการเขียนอย่างมีระเบียบ

ลักษณะของความเรียงที่ดี

ลักษณะของความเรียงที่ดีนั้นจะต้องมีองค์ประกอบหลายประการ ทั้งด้านเนื้อหาสาระดี มีสัมพันธ์ตลอดเรื่อง มีการแสดงความรู้สึกรักใคร่ที่เป็นประโยชน์ มีการจัดลำดับความได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้กล่าวถึงลักษณะความเรียงที่ดี ดังนี้ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2534 : 63)

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และประมวลข้อคิดสำคัญ ๆ เข้าสู่จุดมุ่งหมายนั้นอย่างมีระเบียบ
2. ต้องมีเอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเรื่อง หมายถึง ความคิดรวบยอดของเรื่องเด่นชัดและสัมพันธ์ภาพ คือ มีความสัมพันธ์กลมกลืนกับความคิด ทั้งจะต้องมีสารัตถภาพคือการเน้นข้อคิดที่สำคัญ
3. ต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสม คือ มีข้อความเปิดเรื่อง ปิดเรื่อง และดำเนินเรื่องตามสัดส่วนที่พอเหมาะดังกล่าวแล้ว
4. ต้องมีการจัดลำดับเรื่องอย่างเหมาะสม โดยเขียนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องนั้น เป็นหัวข้อสั้น ๆ แล้วนำมาเรียบเรียงให้เป็นระเบียบ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ความเรียงที่ดีจะต้องครอบคลุมองค์ประกอบในการเขียนทั้ง 5 องค์ประกอบได้แก่ ด้านเนื้อหา การเรียบเรียงความคิด การใช้ถ้อยคำ การใช้ไวยากรณ์ และกลไกทางภาษา ซึ่งหมายถึงจะต้องมีเนื้อหาสาระดีสัมพันธ์กันตลอดเรื่อง มีการเสนอความคิดอย่างมีระบบ ใช้สำนวนโวหารอย่างประณีตเรียบเรียงเป็นประโยคและข้อความอย่างถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน

มีงานวิจัยที่พบปัญหาเกี่ยวกับทักษะทางการเขียน อาทิงานวิจัยของจิตต์นิภา ศรีไสย และอัจฉิมา เทวกุล ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเขียน พบว่าสาเหตุที่ผู้เรียนมีทักษะการเขียนอยู่ในเกณฑ์อ่อนได้แก่ ขาดความตั้งใจที่จะเขียนให้ดี การเรียงลำดับความคิดไม่ถูกต้องและไม่มีโอกาสฝึกทักษะการเขียนนอกเหนือจากในห้องเรียน (จิตต์นิภา ศรีไสย และอัจฉิมา เทวกุล. 2526 : 160) ซึ่งสอดคล้องกับนางนุช ทองเนียม ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนเรียงความโดยใช้สิ่งเร้า พบว่าปัญหาที่ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเขียนเนื่องจากขาดทักษะการคิด เพราะไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักคิดให้แจ่มแจ้งจึงเขียนไม่ได้ ผู้สอนเคร่งครัดการใช้ภาษามากเกินไป ผู้เรียนถูกจำกัดความคิดจึงเบื่อหน่ายท้อถอยไม่อยากเขียน (นางนุช ทองเนียม. 2528 : 20) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องในการเขียน อาทิ สุชาดา ชาทอง ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย พบว่ามีข้อผิดพลาดในการเขียนของผู้เรียนในด้านการใช้คำ การเรียบเรียงประโยคและรูปแบบการเขียน ได้แก่ การใช้คำต่างระดับ ใช้คำไม่ตรงตามความหมาย ใช้คำและสำนวนภาษาต่างประเทศ ใช้คำฟุ่มเฟือย การเรียงคำในประโยคไม่เหมาะสมแต่งประโยคไม่ชัดเจน เว้นวรรคตอนและใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดพลาดทำให้สื่อความหมายคลาดเคลื่อน (สุชาดา ชาทอง. 2534 : 76-79) ซึ่งสอดคล้องกับทิวชราภรณ์ สมองคุณ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษา และพัชรินทร์ ธรรมสังวาลย์ ที่ศึกษาสมรรถภาพในการเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่งพบว่าข้อบกพร่องในการเขียนของผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้เป็นการใช้ภาษาพูดแทนภาษาเขียน การใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือย การลำดับความคิดและเหตุผลในเรื่องไม่ดีตลอดจนการใช้ภาษา

ไม่สละสลวย (วัชรภรณ์ สอนคุณ. 2534 : 58 และพัชรินทร์ ธรรมสังวาลย์. 2538 : 70) ซึ่งข้อผิดพลาดเหล่านี้เป็นปัญหาการเขียนขั้นพื้นฐาน ถ้าผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาในด้านนี้จะส่งผลกระทบต่องานเขียนอื่น ๆ เช่น การเขียนรายงานหรือการเขียนในระดับที่สูงยิ่งขึ้นต่อไป สำหรับการเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องชัดเจน สละสลวย มีรูปแบบในการเขียน ซึ่งเป็นเรื่องยากสำหรับบุคคลที่ไม่เคยได้รับการฝึกฝนมักจะพบปัญหาอยู่เสมอ ดังเช่นพันธทิพา หลาบเลิศบุญที่ได้กล่าวถึงปัญหาในการเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดความเข้าใจของผู้เรียน มีดังนี้ ใช้คำไม่ตรงตามความหมาย เขียนประโยค ผิดหลักภาษาใช้คำฟุ่มเฟือย ใช้ภาษาพูด ขาดกลวิธีเขียน ขาดการลำดับความคิด เขียนเนื้อหาเรื่องสับสนวกวนไม่ต่อเนื่อง และไม่ตรงตามประเด็น (พันธทิพา หลาบเลิศบุญ. 2539 : 111-112) ซึ่งสอดคล้องกับที่วรรณวิไล พันธุ์สิตา ได้สรุปปัญหาในการเขียนว่า ผู้เรียนมีข้อบกพร่องในการสื่อความการใช้ภาษา การลำดับความคิด รูปแบบการเขียน ทั้งนี้เพราะผู้เรียนขาดความรู้พื้นฐานและขาดความคิดในการเขียน (วรรณวิไล พันธุ์สิตา. 2540 : 31) ซึ่งในเรื่องการเขียนนี้ นภลัย สุวรรณธาดา ได้กล่าวโดยสรุปว่าวิธีเขียนอธิบายที่ดีจะต้องใช้ภาษาดี มีเนื้อหาสาระถูกต้องเหมาะสม เรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ อ้างอิงแหล่งที่มาอย่างชัดเจน รูปแบบการเขียนและการพิมพ์เหมาะสม (นภลัย สุวรรณธาดา. 2538 : 251) นอกจากนี้วีเวียน ซาเมล (Vivian Zamel) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการเขียนของนักศึกษาที่เรียนการเขียนระดับกลางของมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีทักษะในการเขียนจะคิดระดมสมองและบันทึกข้อมูลโดยการย่อก่อนการเขียน และมีการวางแผนที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดกระบวนการ ดังนั้นลักษณะการเขียนจึงมีลักษณะเป็นกระบวนการในการค้นหาความคิด และสร้างความคิดใหม่โดยการผสมผสานความรู้เก่าเข้ากับความรู้ใหม่ ในขณะที่นักศึกษาที่ขาดทักษะในการเขียนจะกังวลและเสียเวลากับการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ถูกต้องมากกว่าการสร้างเนื้อหา นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาที่มีทักษะในการเขียนจะตรวจทานหรือประเมินงานเขียนตลอดกระบวนการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อเนื้อหาความให้ชัดเจน ในขณะที่นักศึกษาที่ขาดทักษะในการเขียนจะตรวจทานงานเขียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขงานเขียนให้ถูกต้องตามหลักการเขียนและการใช้ไวยากรณ์ (Vivian Zamel. 1983 : 165-184)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาข้อบกพร่องในเรื่องการเขียนมีมากมาย การที่จะเขียนเพื่อสื่อความหมายถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดีนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในการเขียนและต้องทำการฝึกฝนจนเกิดทักษะการเขียนที่ดี

การประเมินผลการเขียนความเรียง

การประเมินผลการเขียนความเรียงโดยทั่วไปควรพิจารณาในเรื่องคุณภาพของผลงานทั้งในด้านเนื้อหา การเรียบเรียงความคิด การใช้ถ้อยคำ การใช้ไวยากรณ์ และกลไกทางภาษา สำหรับการให้เกณฑ์ในการประเมินการเขียนความเรียงก็ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก ถ้าผู้ตรวจขาดหลักเกณฑ์ในการตรวจ จะทำให้การประเมินขาดประสิทธิภาพ ซึ่งในเรื่องนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ได้วิเคราะห์ความเรียงที่มีผลสัมฤทธิ์สูงและผลสัมฤทธิ์ต่ำ ประกอบกัน พบว่า อาจารย์ผู้ตรวจให้คะแนนโดยพิจารณาจากหัวข้อต่อไปนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2526 : 27)

1. สาระของความเรียง เรื่องที่สามารถอธิบายสาระครอบคลุมหัวใจเรื่องได้มาก จะได้รับการตัดสินจากผู้ตรวจให้เป็นความเรียงที่มีผลสัมฤทธิ์สูง

2. การเสนอความคิดเห็น ความเรียงที่ได้คะแนนสูงจะเสนอความคิดเห็น สอดแทรกในขณะที่อธิบายประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียน ความเรียงที่มีข้อคิดเห็นดี น่าสนใจจะได้คะแนนสูง

3. สำนวนภาษา และวิธีการเขียนเรียงความ สามารถเขียนได้สละสลวยต่อเนื่องชวนอ่าน และน่าสนใจ

4. สะอาด ลายมือดี ตัวสะกด การันต์ถูกต้อง

โดยได้ให้เกณฑ์ในการวัดผลการเขียนเรียงความ 100 คะแนน การวัดผลมีการให้น้ำหนักแตกต่างกันไป ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2526 : 27)

1. ชื่อเรื่อง	5
2. คำนำ	10
3. สาระเนื้อเรื่อง	40
4. สรุปหรือบทส่งท้าย	10
5. สำนวนภาษา ความต่อเนื่องของใจความสละสลวย	20
6. รูปแบบ	5
7. ตัวสะกด วรรคตอน ความสะอาด	10

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอเกณฑ์การประเมินในหนังสือคู่มือการสร้างเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติไว้ ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 36-65)

หัวข้อการประเมินและเกณฑ์การประเมิน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. องค์ประกอบ	3	คะแนน
1.1 คำนำ		
1.2 เนื้อเรื่อง		
1.3 สรุป		

2. เนื้อหา	3	คะแนน
2.1 ความสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง		
2.2 ข้อเท็จจริง หลักฐานอ้างอิง สาระ		
2.3 แนวคิด		
3. การใช้ภาษา	3	คะแนน
3.1 การใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร		
3.2 การลำดับความ		
3.3 การสะกดคำ วรรคตอน		
4. เจตคติ	1	คะแนน
4.1 ทำงานได้สะอาดเรียบร้อย		

จาคอบส์ (Jacobs) ได้เสนอแนะเกณฑ์การประเมินที่เรียกว่า ESL Composition Profile ซึ่งเป็นวิธีการตรวจเรียงความที่ละเอียดมาก โดยผู้ตรวจต้องตัดสิน เรียงความ ทั้งเรื่องว่าผู้เขียนได้สื่อความคิดและความหมายในกระบวนการสื่อสารไปยังผู้อ่านตามที่มุ่งหวัง ได้หรือไม่ ถ้าได้ แสดงว่าผู้เขียนมีการรวบรวมข้อมูลเรียบเรียงเรื่องราว โดยการทำให้ส่วน ประกอบทางภาษาหลาย ๆ ส่วนสอดคล้องกัน ซึ่งวิธีการใช้ ESL Composition Profile ในการประเมินผลเรียงความมีเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ที่มองภาพรวม สำคัญ ๆ ดังนี้ (Jacobs. 1981 : 89-96)

1. เนื้อหา (Content)	30	คะแนน
2. การเรียบเรียงเรื่องราว (Organization)	20	คะแนน
3. ศัพท์ (Vocabulary)	20	คะแนน
4. การใช้ภาษา (Language use)	25	คะแนน
5. กลไกทางภาษา (Mechanics)	5	คะแนน

ระดับคะแนนในส่วนของเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับดีมากถึงดีเยี่ยม	ได้คะแนนอยู่ในระหว่าง 27-30	คะแนน
ระดับปานกลางถึงดี	ได้คะแนนอยู่ในระหว่าง 22-26	คะแนน
ระดับอ่อนถึงใช้ได้	ได้คะแนนอยู่ในระหว่าง 17-21	คะแนน
ระดับอ่อนมาก	ได้คะแนนอยู่ในระหว่าง 13-16	คะแนน

นอกจากนี้ แต่ละระดับยังมีคำอธิบายแต่ละลักษณะไว้อย่างชัดเจน เพื่อผู้ตรวจ จะใช้คำอธิบายเหล่านี้ตัดสินว่า ผู้เขียนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ในการสื่อสารนั้นเช่น ในส่วนของเนื้อหา ถ้าผู้เขียนเขียนได้ดีมากถึงดีเยี่ยม นั้น หมายความว่า ผู้เขียนมีความรอบรู้ ในเรื่องที่เขียน เขียนได้มีแก่นสาร โดยขยายใจความสำคัญอย่างสัมพันธ์กับหัวเรื่องที่กำหนด ให้ในการนำเกณฑ์การประเมินเรียงความไปใช้นั้น จาคอบส์ (Jacobs) ได้ให้แนวการตรวจ

ในแต่ละองค์ประกอบไว้ ดังนี้ (สถาพร พลเยี่ยม. 2540 : 51-52 ; อ้างอิงจาก Jacobs. 1981 : 92-96)

1. องค์ประกอบด้านเนื้อหา พิจารณาจากความสามารถดังต่อไปนี้

1.1 การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน หมายถึง มีความเข้าใจในหัวข้อเรื่องที่เขียน เลือกใช้ข้อมูลที่เป็นจริงหรือตรงกับหัวข้อเรื่อง มีเนื้อหาถูกต้อง และมีความสัมพันธ์กันภายในเนื้อหาด้วย

1.2 เขียนได้ใจความ หมายถึง สามารถเขียนขยายใจความสำคัญ มีเนื้อหา และรายละเอียดของเนื้อหาที่ชัดเจน สามารถแสดงออกถึงรายละเอียดได้ด้วยการอธิบายประกอบตัวอย่าง มีการเปรียบเทียบการให้นิยาม เป็นต้น

1.3 เขียนขยายความต่อเนื่อง หมายถึง สามารถเขียนขยายหัวข้อเรื่องออกไปจนกว้างและครบถ้วน มีการให้เหตุผลในลักษณะของการเปรียบเทียบ การยกข้อเท็จจริง การให้ตัวอย่างประกอบ

1.4 เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียน หมายถึง ข้อมูลที่นำมาเขียนถูกต้องชัดเจนตรงกับหัวข้อเรื่อง ปราศจากข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง

2. องค์ประกอบด้านการเรียบเรียงความคิด พิจารณาจากความสามารถต่อไปนี้

2.1 เขียนได้สละสลวย หมายถึง การแสดงความคิดลื่นไหลจากความคิดหนึ่งไปยังอีกความคิดหนึ่ง มีการกล่าวนำและกล่าวสรุป เลือกใช้ถ้อยคำ วลี ประโยคที่สามารถขยายใจความของเรื่อง และสามารถเชื่อมความคิดถึงกันทั้งภายในย่อหน้าและระหว่างย่อหน้า

2.2 แสดงความคิดชัดเจนประกอบด้วยเหตุผล หมายถึง การแสดงความคิดเห็นตรงกับหัวข้อเรื่องและสัมพันธ์กันตลอดเรื่อง ประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าสนับสนุนและอยู่ในขอบเขตของหัวข้อเรื่อง

2.3 ใจความกะทัดรัด หมายถึง การแสดงความคิดตรงจุด กระชับตลอดเรื่องโดยไม่ออกนอกเรื่อง

2.4 เรียบเรียงความคิดดี หมายถึง สามารถแสดงความสัมพันธ์กันของความคิดอย่างชัดเจน ทั้งความคิดในย่อหน้าและความคิดที่เชื่อมต่อระหว่างย่อหน้า

2.5 ลำดับความสมเหตุสมผล หมายถึง สามารถลำดับเหตุผลได้ถูกต้อง มีพัฒนาการทางการใช้เหตุผล

2.6 ใจความต่อเนื่อง หมายถึง แต่ละย่อหน้าแสดงจุดประสงค์เดี่ยวและต่อเนื่องกันตลอดเรื่อง

3. องค์ประกอบด้านการใช้ถ้อยคำ พิจารณาจากความสามารถต่อไปนี้

3.1 การเลือกใช้ถ้อยคำถูกต้อง หมายถึง มีการใช้ถ้อยคำสำนวนอย่างถูกต้องตรงกับความคิดที่ต้องการแสดงออก สามารถเลือกสรรถ้อยคำเพื่อนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องตรงกับตำแหน่งหน้าที่ของคำ ใช้ถ้อยคำเหมาะสมถูกต้องกับบริบท เลือกใช้คำเหมือน คำตรงข้ามได้ถูกต้องกับความหมาย ใช้คำได้หลายระดับความหมายในการแสดงความคิด

3.2 สื่อความหมายชัดเจน หมายถึง ใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับเรื่อง เหมาะกับระดับของผู้อ่าน ตรงกับจุดมุ่งหมายของเรื่อง ใช้คำเข้าใจง่ายและเป็นที่คุ้นเคย สามารถเลือกใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความประทับใจ

4. องค์ประกอบทางด้านการใช้ไวยากรณ์ พิจารณาจากความสามารถต่อไปนี้

4.1 การใช้รูปประโยคในการเขียน หมายถึง ประโยคที่ใช้ไม่ว่าจะเป็นประโยคซับซ้อนหรือประโยคแบบง่าย ๆ จะมีรูปแบบที่สมบูรณ์ ส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้ประโยคซับซ้อนได้ดี ใช้คำขยาย วลี และประโยคขยายเหมาะสมกับหน้าที่และวางไว้ในตำแหน่งที่ถูกต้องมุขยประโยค และอนุประโยคสามารถเชื่อมกันโดยใช้สันธาน และมีการใช้คำสรรพนามได้อย่างถูกต้อง

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยค หมายถึง สามารถใช้คำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง มีความสัมพันธ์กันระหว่างการใช้ประธานกับกริยา คำนามกับลักษณะนาม คำกริยากับคำวิเศษณ์

5. องค์ประกอบด้านกลไกทางการเขียน พิจารณาจากความสามารถต่อไปนี้

5.1 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การเขียน หมายถึง สามารถสะกดคำได้ถูกต้องตามหลักการเขียน มีการแสดงความคิดที่ต่อเนื่องจากย่อหน้าหนึ่งไปยังอีกย่อหน้าหนึ่ง

5.2 ลายมือ หมายถึง ลายมืออ่านง่าย ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร ดังนั้น ตัวดัชนีชี้วัดความสามารถในการเขียนจึงควรประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านเนื้อหา

- 1.1 การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน
- 1.2 เขียนได้ใจความ
- 1.3 สามารถเขียนขยายความต่อเนื่อง
- 1.4 เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียน

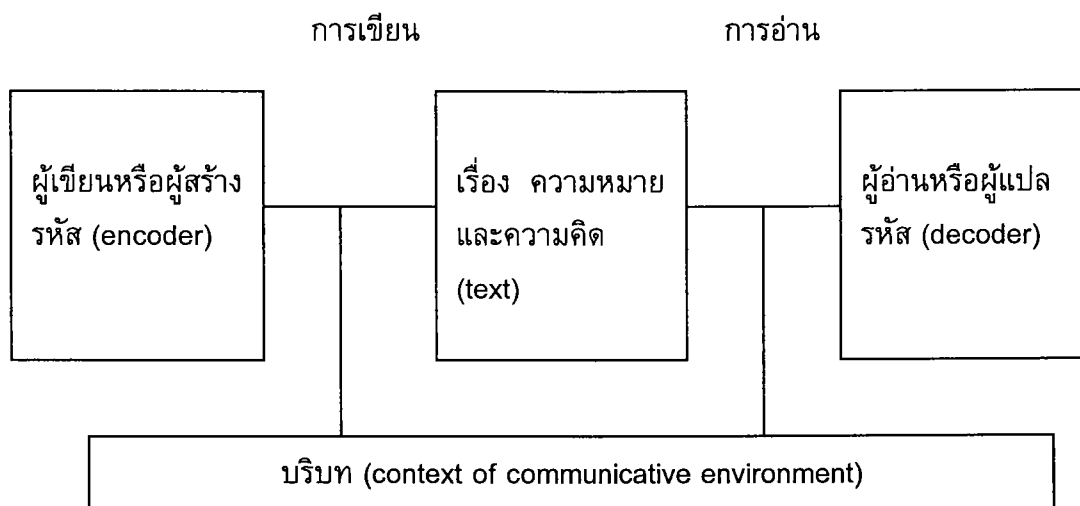
2. องค์ประกอบด้านการเรียบเรียงความคิด

- 2.1 เขียนได้สละสลวย
- 2.2 สามารถแสดงความคิดชัดเจนและมีเหตุผลประกอบ
- 2.3 สามารถเขียนได้ใจความกระชับรัด
- 2.4 สามารถเรียบเรียงความคิดได้ดี

- 1.1 สามารถลำดับความสมเหตุสมผล
2. องค์ประกอบด้านการใช้ถ้อยคำ
 - 2.1 สามารถเลือกใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง
 - 2.2 สื่อความหมายชัดเจน
3. องค์ประกอบทางด้านการใช้ไวยากรณ์
 - 4.1 สามารถใช้รูปประโยคในการเขียนได้เหมาะสม
4. องค์ประกอบด้านกลไกการเขียน
 - 4.1 สามารถเขียนได้ถูกต้องตามเกณฑ์การเขียน

ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน

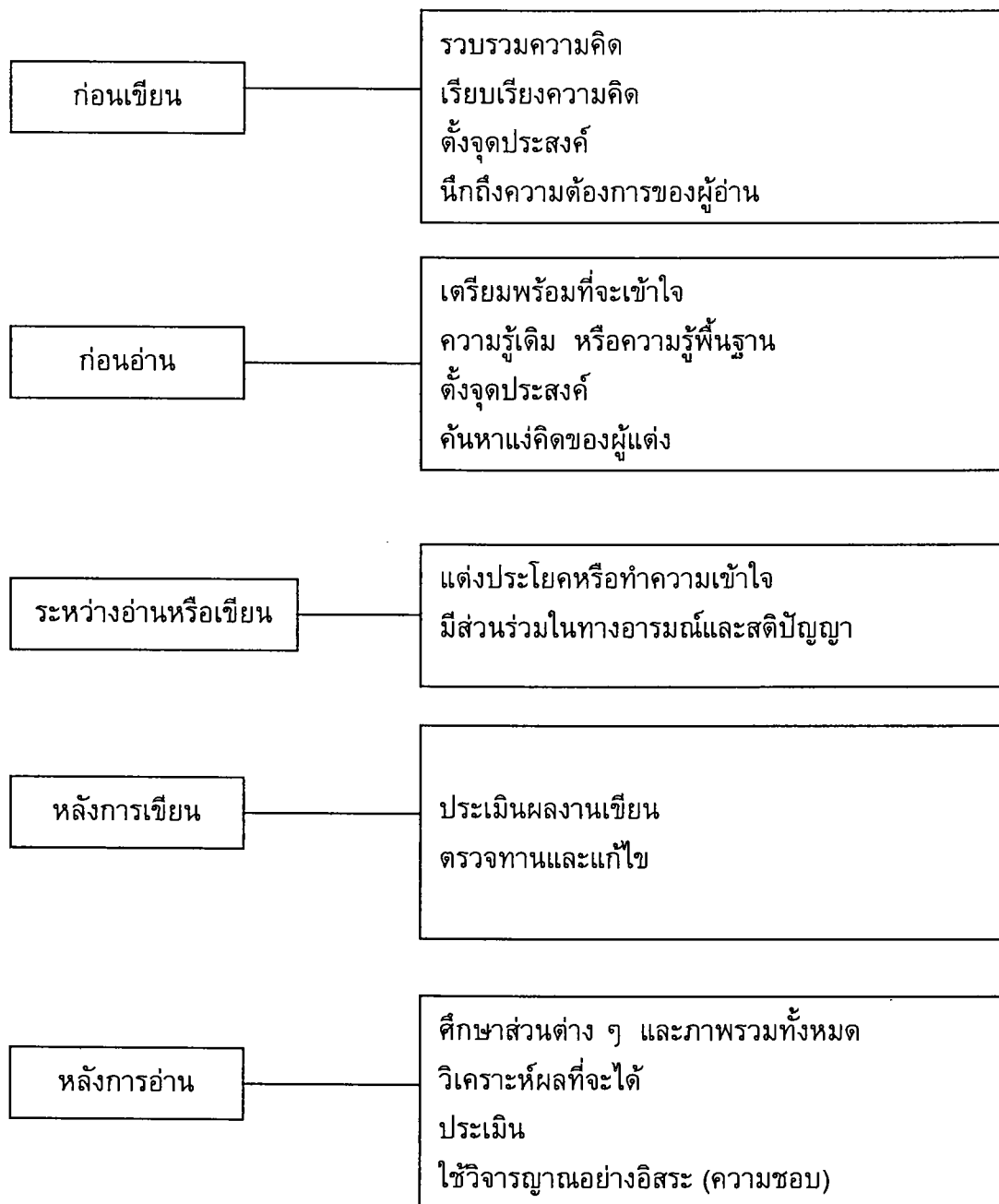
การเขียนเป็นกระบวนการทางความคิดที่ถ่ายทอดความรู้ ความต้องการ ความรู้สึกออกเป็นตัวหนังสือให้อ่านได้อ่าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเขียนเป็นการสื่อ โดยการความหมายอย่างหนึ่งไปยังผู้อ่านโดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือ ส่วนการอ่านก็เป็น กระบวนการทางความคิด โดยการค้นหาความหมายจากตัวหนังสือที่ผู้เขียนเขียนไว้ กล่าวอีก นัยหนึ่งการอ่านเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวอักษรโดยผ่านการคิด นั่นคือ ผู้เขียนถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษา และผู้อ่านแปลออกมาเป็นความคิด ดังนั้น การเขียนกับการ อ่านจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเช่นเดียวกับที่สถาพร พลเยี่ยมได้กล่าวไว้ว่าการอ่าน และการเขียนมีความสัมพันธ์กันเนื่องจากผู้อ่านและผู้เขียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยผ่าน ตัวอักษรที่ได้เรียบเรียงออกมาถึงแม้ว่าผู้เขียนและผู้อ่านไม่ได้เผชิญหน้ากันในขณะสื่อสารด้วย ก็ตามผู้เขียนจะใช้ความรู้ในเรื่องโครงสร้างทางภาษา ตลอดจนกลไกในการเขียนเพื่อใส่รหัส ลงไปกลายเป็นรูปแบบของเนื้อความที่เป็นภาษาเขียน ในขณะที่ผู้อ่านก็ต้องใช้ความรู้ในเรื่อง เดียวกันในการตีความหมายของข่าวสารหรือสื่อความออกมา (สถาพร พลเยี่ยม, 2540 : 70) ส่วนศิริพร ลิ้มตระการ กล่าวว่ากระบวนการเขียนและกระบวนการอ่านเป็นระบบปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากกระบวนการทั้งสองประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ 4 ส่วน คือ ผู้เขียนหรือผู้สร้างรหัส (Encoder) เนื้อเรื่องที่ผู้เขียนแต่งขึ้น (Text) ผู้อ่านหรือผู้แปลรหัส (Decoder) และบริบท หรือสิ่งแวดล้อม (Context) ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียน ผู้อ่านและบริบท

ที่มา : ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2534). "ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาภาษาไทย หน่วยที่ 1. หน้า 20. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่าผู้เขียนจะเป็นผู้ที่สร้างรหัสขึ้นมามีไว้ใช้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนลงไปกลายเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ในขณะที่ผู้อ่านนั้นจะเป็นผู้แปลรหัส หรือแปลความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน ซึ่งบางครั้งก็จำเป็นต้องอาศัยบริบทเป็นตัวช่วยในการตีความของภาษาเขียน สำหรับเหตุผลที่ว่า การอ่านและการเขียนเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันดังแสดงภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กระบวนการที่ส่งเสริมกันระหว่างการอ่านและการเขียน

ที่มา : ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2534). "ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน," ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1. หน้า 21. พิมพ์ครั้งที่ 9.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จากภาพประกอบ 3 ข้างต้นจะเห็นว่า การอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอยู่มาก เพราะทักษะทั้ง 2 นี้เป็นปฏิสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การที่จะเข้าใจเรื่องที่อ่านนั้น ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความคิดของผู้เขียนและเพื่อที่จะเข้าใจว่าผู้เขียนเขียนอย่างไร จะต้องเริ่มต้นโดยพยายามรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลทั้งหมดที่ผู้อ่านได้มาจากความเข้าใจออกเป็นโครงสร้างของข้อเขียน ซึ่งจะช่วยให้เห็นโครงเรื่องของผู้เขียนและเข้าใจความต้องการของผู้สื่อความหมายในที่สุด จะเห็นได้ว่าการอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันโดยตรง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะจึงต้องจัดให้การอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์กัน เพราะยิ่งผู้เรียนได้อ่านมากก็จะช่วยให้มีความสามารถในการเขียนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซานดรา สตอทสกี ที่ได้ทำการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน ซึ่งทำวิจัยในช่วง ค.ศ. 1937-1981 จำนวน 82 เรื่อง พบว่าผู้ที่มีความสามารถในการเขียนสูงจะสามารถอ่านได้ดี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการอ่านมากหรือผู้ที่มีความสามารถในการอ่านสูง จะเขียนงานที่มีความซับซ้อนทางไวยากรณ์ได้ดีกว่า ซึ่งประสบการณ์ในการอ่านจะช่วยพัฒนาการเขียนได้มาก (Stotsky.1983 : 627-642) ในขณะที่ มิเชล จาโนปูลอส ได้ศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านเพื่อการผลิตเพิลินและประสิทธิภาพในการเขียนภาษาที่สองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าผู้อ่านหนังสือต่าง ๆ เพื่อการผลิตเพิลินในภาษาที่สองมาก จะมีประสิทธิภาพ ในการเขียนภาษาที่สองสูง (Janopoulos. 1986 : 763-769) ส่วนประทีน พิมสาร ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักศึกษาในสหรัฐอเมริกาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองพบว่า ระดับความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้ที่มีความสามารถในการอ่านอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าระดับเฉลี่ยมีแนวโน้มจะเขียนได้ดี และผู้ที่มีความสามารถในการอ่านอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าระดับเฉลี่ยก็มีแนวโน้มที่จะเขียนได้ไม่ดีด้วย (Pimsarn. 1987 : 274) ขณะเดียวกัน กัญญารัตน์ เกตขาม ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเขียน และความสามารถในการอ่านของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองพบว่ากลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูงจะเขียนเรียงความที่มีการจัดรูปแบบและคุณภาพที่สูงกว่า รวมทั้งใช้เวลาในการเขียนโครงร่างมากกว่า และยังพบว่าความสามารถในการอ่านเป็นตัวทำนายคุณภาพในการเขียนได้ดีที่สุด (Getkham. 1988 : 1230) เช่นเดียวกับ โพ ฟอง ควา (Poh Fong Kwah) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่สอง พบว่าความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาที่สองมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง (Kwah. 1988 : 25) ขณะที่แมรีอัลเลน แมคมิลแลน ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียนของนักเรียนพบว่า เมื่อเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการเรียนจะมีผลต่อกระบวนการอ่าน การเขียนของผู้เรียน นอกจากนี้ยังพบว่ากระบวนการอ่าน

และการเขียนของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กัน (MacMillan. 1990 : 1502) นอกจากนี้ คาร์เรล และคอนเนอร์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่าน และการเขียนเนื้อเรื่อง แบบบรรยายและเนื้อเรื่องแบบโน้มน้าวของนักศึกษาระดับปริญญาโทพบว่าการอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์กันและยังพบอีกว่าความสามารถในการเขียนเนื้อเรื่อง แบบบรรยายจะง่ายกว่าเนื้อเรื่องแบบโน้มน้าว (Carrell and Connor. 1991 : 314-324) ทำนองเดียวกับ อิศระ สารงาม ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน และการเขียน พบว่า ความสามารถในการเขียนและการอ่านเพื่อความ เข้าใจของนักศึกษาที่เรียนการเขียน เพื่อพัฒนาการอ่านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001 (Saragarm. 1992 : 1042)

สรุปได้ว่าการอ่านและการเขียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกทั้งโดยตรง และ โดยอ้อมเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ดังนั้นการจะพัฒนาความสามารถทางด้านใด ด้านหนึ่งไม่สามารถจะกระทำโดยเอกเทศได้ควรพัฒนาทั้งสองด้านควบคู่กันไป

หลักการเกี่ยวกับชุดพัฒนาตนเอง

ชุดพัฒนาความสามารถพื้นฐานทางการเรียนเป็นรูปแบบของการเรียนที่ใช้สำหรับ ศึกษาด้วยตนเองเป็นรายบุคคล โดยจัดองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม เป้าหมาย และสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุดพัฒนาความสามารถพื้นฐานทาง การเรียนเป็นบทเรียนรายบุคคลที่พัฒนาจากแนวคิดและหลักการการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนและควบคุมตนเอง ผู้เรียนสามารถใช้เวลาเรียนตามความสนใจ สะดวก และเหมาะสมของผู้เรียน รูปแบบการเรียนดังกล่าวจะมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลและเน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษาผู้ใหญ่

ชูเมอร์ (Schuemer) กล่าวว่า การสร้างชุดพัฒนาตนเองอยู่บนพื้นฐานของโมเดล ต่าง ๆ มากมาย ดังที่ กาชูฮี และมาติรุ (Gachuhi and Matiru) และบาท (Baath) ได้กล่าว ถึงโมเดลต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล ดังนี้ (Schuemer. 1993 : 9-10)

1. โมเดลการสอนด้วยสิ่งพิมพ์ของร็อทคอปฟ์ (Rothkopf's Model of Written Instruction) เป็นโมเดลที่สนับสนุนให้มีคำถามในตำราเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับการเรียนรู้ แบบกระฉับกระเฉง (Active Learning) ทั้งนี้การเรียนรู้จะเกิดง่ายขึ้นถ้าสิ่งที่เรียนแล้วสามารถ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

2. โมเดลโครงสร้างความคิดล่วงหน้าของออสูเบล (Ausubel's Advance Organizer Model) ซึ่งระบุว่าผู้เรียนได้รับความรู้จากการนำเสนอที่มีการจัดโครงสร้างอย่างดี ผู้เรียนเรียนสิ่งใหม่ ๆ จากสิ่งที่เคยรู้มาก่อนหน้าแล้ว โครงสร้างความคิดล่วงหน้าเป็นเหมือน

สิ่งที่เป็นความรู้เบื้องต้นที่เชื่อมช่องว่างระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้มาแล้วกับสิ่งที่เขาต้องการเรียนและรับเข้าใจ ดังนั้นจึงควรเริ่มบทเรียนจากสิ่งที่ทั่วไปที่สุด แล้วจึงค่อยไปสู่รายละเอียดที่เจาะจงมากขึ้น

3. โมเดลการสื่อสารแบบโครงสร้างของอีแกน (Egan's Structural Communication Model) เน้นแนวคิดในการนำเสนอข้อมูลครั้งละน้อย ๆ มีแบบฝึกหัดทดสอบความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ โดยมีคำตอบให้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าได้ในระบบการศึกษาทางไกล ทฤษฎีนี้นำมาใช้โดยการให้แบบทดสอบตนเองหลังจากการเรียนรู้แต่ละตอนของหน่วยการเรียนรู้พร้อมทั้งคำเฉลย ถ้าผู้เรียนได้คะแนนต่ำเขาจะได้รับคำแนะนำให้กลับไปศึกษาตอนนั้นใหม่อย่างรอบคอบมากขึ้นก่อนที่จะไปศึกษาตอนต่อไป

4. โมเดลอำนวยความสะดวกในการเรียนของ โรเจอร์ส (Rogers' Facilitation Model) ซึ่งยึดหลักความต้องการที่จะอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากกว่าที่จะสอนตามแบบดั้งเดิม แนวคิดของโรเจอร์สได้ถูกนำมาใช้ในระบบการศึกษาทางไกล คือ ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกวิชาที่ต้องการเรียน มีอิสระในการศึกษาเมื่อสามารถศึกษาได้ และส่งงานที่มอบหมายให้ทำตามหลักสูตรกำหนด ดำเนินการเรียนจะต้องเขียนในลักษณะที่เข้าใจได้ง่าย ความรู้สึกของความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นลักษณะจุดใจและแนะนำ ในการเขียนควรเป็นลักษณะของการสอนให้เขียนในลักษณะที่เป็นกันเองและเป็นไปในทางบวก และควรระลึกว่าบทสนทนาระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นส่วนสำคัญของสื่อการสอนในระบบการศึกษาทางไกล

5. โมเดลการสอนของกาเย่ (Gagne's General Teaching Model) ทฤษฎีของกาเย่เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบตามลำดับขั้นหรือการจัดลำดับในการสอน ทฤษฎีนี้มีการนำมาใช้ในการสื่อสารในระบบการศึกษาทางไกล กล่าวคือ ผู้เขียนควรจัดลำดับในการนำเสนอเนื้อหา โดยเริ่มต้นจากมโนทัศน์ที่ซับซ้อนน้อยกว่า ข้อความรู้ใดที่เป็นพื้นฐานความรู้ของความรู้อื่นจะต้องสอนก่อน

6. ทฤษฎีการสนทนาเชิงการสอนของโฮล์มเบิร์ก (Holmberg's Theory of Didactic Conversation) ทฤษฎีนี้ระบุว่าสื่อการสอนในระบบการศึกษาทางไกลควรมีการจัดโครงสร้างในลักษณะที่เหมือนกับการสนทนาชี้แนะ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้คือ การสื่อสาร 2 ทาง มี 2 ประเภท ได้แก่ การสื่อสารจริง ๆ ที่เกิดจากผู้เรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย และผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงาน และการสื่อสารที่ได้รับการจัดให้มีขึ้นในตำราเรียน โดยจะต้องมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนตำรากับผู้เรียนเพื่อให้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง เช่น มีคำถาม มีกิจกรรม และแบบฝึกหัด เป็นต้น

ในเรื่องของการพัฒนาสื่อการเรียนในระบบการศึกษาทางไกลต้องคำนึงถึงลักษณะของการสื่อความเข้าใจเป็นสำคัญซึ่ง มัวร์ (Moore) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ 5 อย่างที่ผู้เรียนต้องการในระบบการศึกษาทางไกล ก็คือการสื่อสารข้อความรู้ในลักษณะที่เข้าใจได้ มีการชี้แนะ มีกิจกรรมร่วมอย่างกระฉับกระเฉง มีผลย้อนกลับและมีสิ่งสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้เรียน (Moore. 1987 : 60) นอกจากนี้ โฮวาร์ด (Howard) ได้กล่าวถึงสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของการสื่อสารในระบบการศึกษาทางไกล ก็คือผลย้อนกลับ โดยโฮวาร์ดเน้นว่าคุณภาพของผลย้อนกลับที่ให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อประสบการณ์การเรียนรู้และต่อผลของประสบการณ์นั้นเนื่องจากผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน จึงจำเป็นต้องจัดให้มีผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนไว้ในสื่อที่พัฒนาด้วย (Howard : 1987 : 24) ซึ่งสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการสอนของ แพ็ต (Pratt) ที่ระบุว่าทำให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขที่ถูกต้อง หรือให้งานเพิ่ม และเพื่อให้การสนับสนุนหรือกำลังใจ โดยดูจากความพยายามและความสำเร็จของผู้เรียน การสนับสนุน หรือกำลังใจที่ให้ผู้เรียนด้วยผลย้อนกลับนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเรียนต่อหรือหยุดการเรียนของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล (Pratt. 1987 : 82)

นอกจากโมเดลต่าง ๆ แล้วทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มมนุษยนิยมตามแนวคิดของ โรเจอร์ส (Rogers) ยังได้กล่าวว่าผู้ที่ริเริ่มเรียนเองจะเรียนได้มากและดีกว่า จะมีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรงจูงใจในการเรียน และสามารถนำประโยชน์จากการเรียนรู้ไปใช้ได้ดีและยาวนานกว่าผู้ที่เป็นเพียงผู้รับ ดังนั้นหลักการจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนควบคุมกิจกรรมการเรียนเอง และส่งเสริมให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยมต่าง ๆ มาทำความเข้าใจสิ่งใหม่ในการเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2533 : 216) ส่วนในกลุ่มทฤษฎีปัญญาสังคมในเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซิมเมอร์แมนและแบนดูรา (Zimmerman and Bandura) กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองจากผลการวิจัยสรุปได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง และมาตรฐานของการประเมินตนเองก็มีผลต่อการตั้งเป้าหมาย บุคคลยังรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูงจะตั้งเป้าหมายไว้สูง มีความเข้มงวดในการประเมินสูงขึ้นด้วย ดังนั้นมาตรฐานของการประเมินตนเองในระดับสูง ก็จะส่งเสริมให้การตั้งเป้าหมายสูงไปด้วย การให้ผู้เรียนได้สำรวจและประเมินความสามารถของตนเองในการเรียนเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง (Zimmerman and Bandura. 1994 : 845)

จะเห็นได้ว่า การออกแบบและพัฒนาสื่อการสอนในระบบการศึกษาทางไกล จำเป็นต้องใช้แนวคิด โมเดลหลายอย่างประกอบกัน ไม่สามารถยึดโมเดลหรือแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งในการออกแบบและพัฒนาสื่อการสอนได้

จากแนวคิดและโมเดลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้นำมาสู่แนวทางการออกแบบ และพัฒนาสื่อการสอนในลักษณะของการสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน โดยผู้วิจัยสรุปได้ว่าชุดพัฒนาควรมีการนำเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดได้
2. มีโครงสร้างการนำเสนอเนื้อหาสาระที่ดีโดยจัดให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นแก่ผู้เรียนก่อน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้
3. ยึดหลักการในการจัดลำดับเนื้อหาที่ง่ายต่อความเข้าใจดังนี้
 - 3.1 เรียงลำดับเนื้อหาจากสิ่งที่ยังไปหาสิ่งที่ยาก เพราะเนื้อหาจะง่ายจะ ไม่มีความซับซ้อนมาก เป็นเนื้อหาซึ่งผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ก่อน หรือเคยมีประสบการณ์ มีความคุ้นเคยก็จะทำให้ผู้เรียน มีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น
 - 3.2 เรียงลำดับเนื้อหาจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัวหรือไม่คุ้นเคย ผู้เรียนจะสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้ และเข้าใจในความรู้ใหม่ได้ เร็วขึ้น เนื่องจากสิ่งที่ใกล้ตัวเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีความเข้าใจและ นึกภาพออก
 - 3.3 จัดลำดับเนื้อหาจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยเริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียนมองเห็นภาพ

นอกจากการจัดลำดับเนื้อหาตามแนวคิดข้างต้นแล้วในส่วนของ เนื้อหานี้ก็ควรมีการอธิบายและยกตัวอย่างประกอบก็จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะกระตุ้นความสนใจ โดยจัดให้มีคำถาม กิจกรรม แบบฝึกหัด แบบทดสอบ
5. ลักษณะการเขียนควรเขียนในลักษณะที่เป็นกันเอง เหมือนกับการสนทนา สร้างความสัมพันธ์ ลักษณะจูงใจ แนะนำ

ส่วนประกอบของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนฯ

ชุดพัฒนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำ วิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกลนั้น จะมีส่วนประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ส่วนที่ 1 : วัตถุประสงค์ของชุดพัฒนา จะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการศึกษาชุดพัฒนาว่าเมื่อผู้เรียนได้ศึกษาชุดพัฒนาแล้วจะมี สมรรถภาพทางด้านนั้นในลักษณะใดบ้าง
- ส่วนที่ 2 : การประเมินผลก่อนเรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนมีสมรรถภาพ ทางด้านนั้นก่อนที่จะได้ทำการศึกษาชุดพัฒนาอย่างไร ในการ

ประเมินผล ก่อนเรียนจะใช้แบบทดสอบที่จะวัดความสามารถในแต่ละด้านของสมรรถภาพนั้น ๆ และมีเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน

ส่วนที่ 3 : เนื้อหาสาระ จะมีการแตกเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสมรรถภาพทางด้านนั้น ๆ ออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามโครงสร้างของสมรรถภาพนั้น ซึ่งในส่วนนี้ก็จะเป็นการให้ความรู้ในเนื้อหาย่อยแต่ละส่วน และเมื่อผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ในเนื้อหาย่อยส่วนนั้นแล้ว ก็จะมีแบบฝึกปฏิบัติหรือ กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อเสริมความรู้และความสามารถของผู้เรียนเองว่าสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ จากนั้นก็จะเป็นการให้ความรู้เนื้อหาในส่วนย่อยอื่น ๆ ต่อไป

ส่วนที่ 4 : การประเมินผลหลังเรียน เป็นการทดสอบว่าเมื่อผู้เรียนได้ทำการศึกษาและพัฒนาเสร็จสิ้นในแต่ละหน่วยแล้ว ผู้เรียนจะมีสมรรถภาพในด้านนั้น อย่างไร การประเมินผลหลังเรียนจะใช้แบบทดสอบที่จะวัดความสามารถในแต่ละด้านของสมรรถภาพนั้น ๆ และมีเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน

การหาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาตนเอง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพชุดพัฒนาตนเองว่าเป็นการประกันว่าชุดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจึงกำหนดเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ช่วยให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. 2540 : 101)

การกำหนดเกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพของชุดพัฒนา

ในการทดสอบประสิทธิภาพชุดพัฒนามีเกณฑ์ที่ต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าให้ผู้ทดสอบสามารถเลือกมาทดสอบประสิทธิภาพของชุดพัฒนามี 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์พัฒนาการของผู้เรียน และเกณฑ์ประสิทธิภาพ (ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับผลลัพธ์)

1. เกณฑ์พัฒนาการของผู้เรียน เป็นระดับความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เกิดขึ้นหลังจากได้ศึกษาชุดพัฒนา โดยพิจารณาว่าหลังจากศึกษาแล้วผู้เรียนมีความก้าวหน้า หรือมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ที่ระดับใด ระดับความเชื่อมั่นของความแตกต่างระหว่างผลการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และผลการทดสอบหลังเรียน (Post test) ซึ่งควรจะกำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ 0.05 เป็นอย่างต่ำ ผลการทดสอบหลังเรียนควรจะสูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ จึงจะถือว่าชุดพัฒนาประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนมีความรู้สูงขึ้นจริง

2. เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดพัฒนาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้ผลิตชุดพัฒนาจะพึงพอใจว่า หากชุดพัฒนาที่มี

ประสิทธิภาพถึงระดับนี้แล้ว ชุติพัฒนามีคุณค่าที่จะนำไปให้ผู้เรียนศึกษาและคุ้มค่าแก่การลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพจะกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และ พฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) และ E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ว่ามีค่าเท่าใดนั้น ผู้จัดทำชุติพัฒนาจะเป็นผู้พิจารณา โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำ มักตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะ หรือจิตพิสัยอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. 2540 : 102)

3. ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุติพัฒนา

ในการทดสอบเบื้องต้นเป็นการทดสอบหาประสิทธิภาพของชุติพัฒนา

มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 แบบเดี่ยว เป็นการทดสอบผู้เรียน 1 คน เพื่อหาข้อบกพร่องทางด้านภาษา เนื้อหา กิจกรรมของชุติพัฒนาแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 แบบกลุ่ม เป็นการทดสอบกับผู้เรียน 6-10 คน เพื่อหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 3 ภาคสนาม เป็นการทดสอบกับผู้เรียนตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป เพื่อหาประสิทธิภาพให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วิธีคำนวณหาประสิทธิภาพของชุติพัฒนาโดยใช้วิธีคำนวณธรรมดา

หาค่า E_1 คือ ค่าประสิทธิภาพของงานและแบบฝึกปฏิบัตินั้น จะทำได้โดยเอาคะแนนของงานทุกชิ้นของนักเรียนทุกคนมารวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ยและเทียบส่วนเพื่อหาร้อยละ

หาค่า E_2 คือ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยการเอาคะแนนหลังการศึกษาชุติพัฒนาของผู้เรียนทั้งหมดรวมกัน หาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนเพื่อหาร้อยละ

การยอมรับหรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพของชุติพัฒนา หลังจากทดสอบชุติพัฒนาภาคสนามแล้ว ให้เทียบ E_1/E_2 ที่หาได้จากชุติพัฒนากับ E_1/E_2 ของเกณฑ์การยอมรับ ประสิทธิภาพของชุติพัฒนาไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ 5% แต่โดยปกติทั่วไปกำหนดไว้ 2.5% เช่นการตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 80/80 เมื่อทดสอบภาคสนามแล้ว ชุติพัฒนานั้นมีประสิทธิภาพ 77.5/77.5 ก็สามารถยอมรับได้ว่า ชุติพัฒนามีประสิทธิภาพ

ในการยอมรับประสิทธิภาพของชุติพัฒนานั้นมี 3 ระดับ คือ (1) สูงกว่า (2) เท่ากับเกณฑ์ (3) ต่ำกว่าเกณฑ์แต่ยอมรับได้ว่ามีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่มตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนการกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

1.1 อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกลสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 47 คน

1.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2545 ใน 6 แขนงวิชา คือ แขนงวิชาบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา การศึกษานอกระบบ เทคโนโลยีทางการศึกษา และแนวทางการศึกษาที่กำลังเรียนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ จำนวน 393 คน

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยระดับอุดมศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 19 คน

2. ขั้นการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2545 จำนวน 393 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่มตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนการกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนฯ ประกอบด้วย

1.1 อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี จำนวน 6 คน

1.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2545 ใน 6 แขนงวิชา คือ แขนงวิชาบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา การศึกษานอกระบบ เทคโนโลยีทางการศึกษา แผนการเรียนการสอน การศึกษาที่กำลังเรียนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ จำนวน 393 คน

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์การสอนทางด้านภาษาไทยในระบบการศึกษาทางไกลสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี จำนวน 3 คน

2. ขั้นการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเข้าศึกษาปีการศึกษา 2545 ที่ถูกคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดดังแสดงในข้อ 2.1-2.3 ได้นักศึกษาที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จำนวน 188 คน จากนั้นพิจารณาผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดขึ้นมาตามลำดับ จำนวน 37 คน เพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

2.1 เป็นผู้ที่ยังมีลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายบุคคล

2.2 เป็นผู้ที่ต้องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียน

2.3 เป็นผู้ที่สมัครใจทดลองใช้ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 2 ชุด คือ

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียน

เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบไลเคิร์ท (The Likert Type Scale) สอบถามเกี่ยวกับลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียนที่นักศึกษปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เพื่อวิเคราะห์ว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมอ่านและการเขียนอยู่ในเกณฑ์ระดับใด โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับลักษณะ/พฤติกรรมของการอ่านและการเขียน

1.2 นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียนที่ นักศึกษาปฏิบัติอยู่เป็นประจำ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ พฤติกรรมการอ่านและพฤติกรรมการเขียน

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษาและความถูกต้องชัดเจนของข้อคำถามในแบบสอบถาม และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญนำเสนอประธาน และกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโทเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

1.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วจำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่สมัครเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2545 จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ซึ่งใช้ร้อยละ 25 ของกลุ่มสูงและร้อยละ 25 ของกลุ่มต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Flemming and Nellis. 1994 : 374) ผลปรากฏว่าข้อคำถามทั้ง 50 ข้อ มีค่าอำนาจ จำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.6 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามในส่วนของการอ่านเท่ากับ 0.82 ในส่วนของการเขียนเท่ากับ 0.90 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่เป็นประจำ จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับลักษณะ/พฤติกรรมการเขียนที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่เป็นประจำ จำนวน 25 ข้อ

แบบสอบถามทั้ง 2 ตอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เป็นประจำ บ่อย ๆ ปานกลาง บางครั้ง ไม่เคยเลย ผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกของข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงบวก (Positive) ทั้ง 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติเป็นประจำหรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง
 คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติบ่อย ๆ หรือเห็นด้วยมาก
 คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติปานกลางหรือเห็นด้วยปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติบางครั้งหรือเห็นด้วยน้อย
 คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบไม่เคยปฏิบัติเลยหรือไม่เห็นด้วย

ส่วนข้อคำถามที่เป็นข้อความเชิงลบ (Negative) กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้
 คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติเป็นประจำหรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง
 คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติบ่อย ๆ หรือเห็นด้วยมาก
 คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติปานกลางหรือเห็นด้วยปานกลาง
 คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติบางครั้งหรือเห็นด้วยน้อย
 คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบไม่เคยปฏิบัติเลยหรือไม่เห็นด้วย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนแบ่งเป็น
 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง เป็นการปฏิบัติที่เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง เป็นการปฏิบัติที่เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง เป็นการปฏิบัติที่เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง เป็นการปฏิบัติที่เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.49 ลงมา	หมายถึง เป็นการปฏิบัติที่เหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณา

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าไม่มีข้อบกพร่องหรือมีการปฏิบัติที่เหมาะสมแล้ว ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.49 ลงมาถือว่ายังมีข้อบกพร่องหรือมีการปฏิบัติที่ยังไม่เหมาะสม

เครื่องมือชุดที่ 2 ชุดพัฒนาสมรรถภาพด้านการอ่านและการเขียน

ชุดพัฒนานี้มีลักษณะเป็นเอกสารคู่มือที่ใช้เป็นสื่อเสริมให้นักศึกษาได้นำไปศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านการอ่านและการเขียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามลักษณะ/พฤติกรรมกรรมการอ่านและการเขียนที่นักศึกษาปฏิบัติ รวมทั้งข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อมาพิจารณาว่านักศึกษามีข้อบกพร่องทางการอ่านและการเขียนในลักษณะใด

2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และข้อแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการอ่าน และการเขียนเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาที่ควรมีในชุดพัฒนาสมรรถภาพทางการอ่านและการเขียน ที่จะช่วยแก้ไขลักษณะความบกพร่องทางการอ่าน และการเขียนดังกล่าว
3. นำข้อมูลมาสร้างกรอบเนื้อหาสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน
4. สร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน ซึ่งประกอบด้วย บทนำ การประเมินตนเองก่อนเรียน เนื้อหาสาระ กิจกรรม การประเมินตนเองหลังเรียน
5. นำชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนที่สร้างเสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษา และความถูกต้อง ชัดเจนและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. นำชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนที่ปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน พิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนา ใน 6 ด้าน ได้แก่ รูปแบบการเขียน ความน่าอ่าน วิธีการนำเสนอเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา การวัดและประเมินผล และประโยชน์ในการนำไปใช้
7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาค่าความเหมาะสมโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ลักษณะของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนจะแบ่งเนื้อหาของการอ่านออกเป็น 3 ลักษณะตามเป้าหมายของการอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการอ่านทั้ง 3 ลักษณะก็จะนำมาสู่การเขียนในลักษณะเดียวที่ถือว่าเป็นทักษะพื้นฐานของการเขียน คือ การเขียนแบบเรียงความเพื่อการอธิบายหรือบรรยาย ดังนั้นเนื้อหาในชุดพัฒนานี้จึงประกอบด้วย 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 : การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า หน่วยที่ 2 : การอ่านเพื่อความเข้าใจสาร หน่วยที่ 3 : การอ่านเพื่อให้เกิดทรรณะ และหน่วยที่ 4 : การเขียน โดยในแต่ละหน่วยจะมีส่วนประกอบ 5 ส่วน คือ บทนำ แบบประเมินตนเองก่อนเรียน เนื้อหาสาระ กิจกรรม และแบบประเมินตนเองหลังเรียน

การประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาใช้วิธีการประเมินและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ซึ่งจะกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

ถ้ามีความเห็นว่าเหมาะสม กำหนดคะแนนเป็น +1

ถ้ามีความเห็นว่าไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

ถ้ามีความเห็นว่าไม่เหมาะสม กำหนดคะแนนเป็น -1

เกณฑ์การพิจารณา

พิจารณาค่าความเหมาะสมจากค่าดัชนีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญถ้ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 0.5 ต้องปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับองค์ประกอบของชุดพัฒนาในส่วนของแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนในหน่วยที่ 4 : การเขียนนั้น ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การตรวจให้คะแนน การเขียนเรียงความของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 63-65) ของ จาคอบส์ (Jacobs. 1981 : 92-96) และ ฮีตัน (Heaton. 1990 : 108-111) มาปรับใช้เป็นเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียน ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบในการเขียนดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบ ประกอบด้วย คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป
2. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง ข้อเท็จจริง

หลักฐานอ้างอิง สาระ

3. ด้านการใช้ภาษา ประกอบด้วย การสะกดคำ การใช้ถ้อยคำ ลำนวนโวหาร การลำดับความคิด และการเว้นวรรคตอน

4. ด้านเจตคติ ประกอบด้วย การทำงานได้สะอาดเรียบร้อย

สำหรับเกณฑ์การตรวจให้คะแนนและระดับความสามารถขององค์ประกอบในการเขียนแต่ละด้าน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เกณฑ์การตรวจให้คะแนนในการเขียน

หัวข้อที่พิจารณา	ระดับดี	ระดับปานกลาง	ระดับอ่อน	รวม
1. องค์ประกอบ	3	2	1	3
2. เนื้อหา	3	2	1	3
3. การใช้ภาษา	3	2	1	3
4. เจตคติ	1	0.5	0	1
รวม				10

ตาราง 4 ระดับความสามารถขององค์ประกอบในการเขียนแต่ละด้าน

ข้อพิจารณา	คะแนน	ระดับความสามารถ	เกณฑ์
1. องค์ประกอบ	3	ดี	เขียนคำนำได้ชวนให้ติดตามอ่าน เนื้อเรื่องดีมีสาระน่าอ่าน มีข้อเท็จจริง สรุปให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียนต้องการอะไร มีข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ
	2	ปานกลาง	มีความรู้ในการเขียนคำนำบ้าง แต่เขียนคำนำยาวเกินไป เขียนเนื้อเรื่องน้อยเกินไป มีข้อเท็จจริงบ้าง แต่วกวน เขียนสรุปไม่ชัดเจน ไม่ฝากข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
	1	อ่อน	เขียนคำนำยาวเกินไปและไม่เข้าใจให้ติดตามเรื่อง หรือไม่เขียนคำนำ เนื้อเรื่องสั้นวกวน ไม่มีสาระสรุปมีลักษณะเป็นการย่อเรื่องที่เขียนมาทั้งหมด
2. เนื้อหา	3	ดี	มีความรู้ในเรื่องที่เขียนดีมาก เขียนได้ครอบคลุมเนื้อหา ขยายความได้ต่อเนื่อง มีหลักฐานอ้างอิง มีสาระและแนวคิด
	2	ปานกลาง	มีความรู้ในเรื่องที่เขียนบ้าง เนื้อหาส่วนใหญ่ เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียน มีรายละเอียดไม่มากนัก ขาดแนวคิด
	1	อ่อน	มีความรู้ในเนื้อหาที่เขียนอย่างจำกัด เขียนได้ใจความน้อย ขาดรายละเอียด
3. การใช้ภาษา	3	ดี	ใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมน่าสนใจ สื่อความหมายได้ดีการลำดับความดีมาก
	2	ปานกลาง	การเขียนสะกดคำใช้ถ้อยคำสำนวนและคำศัพท์ไม่ถูกต้อง การสะกดคำผิดพลาดไม่เกิน 3 แห่ง ลำดับความคิดสับสน เขียนแยกคำไม่ถูกต้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อพิจารณา	คะแนน	ระดับความสามารถ	เกณฑ์
4. เจตคติ	1	อ่อน	มีความรู้ในเรื่องการใช้สำนวนภาษา คำศัพท์และรูป คำน้อยมาก สะกดคำผิด พลาดมากกว่า 3 แห่งขึ้นไป ลำดับความคิดวุ่น
	1	ดี	ทำงานได้สะอาดเรียบร้อยดีมาก เขียนวัน ระเบียบสวยงาม มองดูสะอาดตาเป็นระเบียบ
	0.5	ปานกลาง	มีรอยลบ ขีดฆ่า ไม่เกิน 3 แห่ง
	0	อ่อน	มีรอยลบ ขีดฆ่า มากกว่า 3 แห่งขึ้นไป ทำงานไม่มีระเบียบ

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนการกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนา

สมรรถภาพการอ่านและการเขียน

วัตถุประสงค์

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการอ่านและการเขียน จำนวน 3 คน เพื่อนำข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับลักษณะการอ่านและการเขียนของนักศึกษา มาสร้างเป็นแบบสอบถามลักษณะ/พฤติกรรมทางการอ่านและการเขียนที่นักศึกษาปฏิบัติ

2. นำแบบสอบถามลักษณะ/พฤติกรรมทางการอ่านและการเขียนที่นักศึกษาปฏิบัติ ไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 393 คน

3. ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 6 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสภาพปัญหาของความบกพร่องทางการอ่านและการเขียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

4. นำข้อมูลที่ได้จากนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษามาพิจารณาว่าการอ่านและการเขียนลักษณะใดที่นักศึกษายังปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือมีข้อบกพร่อง

5. ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอ่านและการเขียน จำนวน 3 คน เกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน ซึ่งจะสามารถช่วยแก้ไขลักษณะของความบกพร่องทางการอ่านและการเขียนของนักศึกษาได้

6. นำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นกรอบสาระของชุดพัฒนาโดยจำแนกออกเป็น 4 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 : การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า

หน่วยที่ 2 : การอ่านเพื่อความเข้าใจสาร

หน่วยที่ 3 : การอ่านเพื่อให้เกิดทรรศนะ

หน่วยที่ 4 : การเขียน

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนของการสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

วัตถุประสงค์

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่าน และการเขียน โดยพัฒนาขึ้นจากกรอบสาระที่กำหนดไว้

วิธีดำเนินการ

1. จัดทำโครงร่างเนื้อหาสาระของชุดพัฒนา ซึ่งสามารถกำหนดหัวข้อย่อยในแต่ละหน่วยได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 การอ่านเพื่อศึกษา ค้นคว้า	หน่วยที่ 2 การอ่านเพื่อ ความเข้าใจสาร	หน่วยที่ 3 การอ่านเพื่อให้เกิด ทรรศนะ	หน่วยที่ 4 การเขียน
1. การอ่านเพื่อเลือก ข้อมูล 1.1 การอ่าน ทั่วไป 1.2 การอ่านแบบ ต่าง ๆ เช่น SQ3R, TIPS 2. การอ่านเพื่อให้ เกิดความรู้ 2.1 การอ่านแบบ ข้าม 2.2 การอ่านแบบ คร่าว ๆ 3. การหาใจความ สำคัญ 4. การอ่านงานเขียน บางประเภท	1. ระดับความเข้าใจขั้นแปล ความ 1.1 การค้นหาความคิดสำคัญของเนื้อเรื่องโดยรวม 1.2 การค้นหาความคิดหลักในแต่ละย่อหน้า 1.3 การค้นหารายละเอียดสนับสนุน 2. ระดับความเข้าใจขั้น ตีความ 2.1 การวิเคราะห์ 2.1.1 ด้านประเภท 2.1.2 จุดมุ่งหมาย 2.1.3 โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง 2.2 การวิจารณ์สาร 2.2.1 แยกแยะข้อเท็จจริง 2.2.2 ค้นหาสาระที่สำคัญ 2.2.3 เจตนาของผู้เขียน	1. ทำความเข้าใจข้อมูล 1.1 แยกข้อเท็จจริง จากความคิดเห็น 1.2 ลงความเห็น อนุมาน 1.3 พิจารณาเปรียบเทียบ 2. การประเมินคุณค่าใน สิ่งที่อ่าน 2.1 เกณฑ์ประเมิน ตามประเภท 2.2 ระดับของการ ประเมิน 2.3 รูปแบบการ ประเมิน	1. การเสริมสร้างความคิด 2. การขยายความคิด 3. การจัดระเบียบ ความคิด 4. การเรียบเรียงความคิด 4.1 การทำโครงเรื่อง 4.2 ส่วนประกอบของ งานเขียน 4.2.1 ความนำ 4.2.2 เนื้อหา 4.2.3 สรุป 5. การนำเสนอเนื้อหาให้มี ความชัดเจน 5.1 การจัดทำตาราง กราฟ ภาพ ประกอบ 5.2 การเขียนย่อหน้า 5.3 การเขียนประโยคให้ ยาวขึ้น 5.4 การวางรูปแบบการ เขียน 5.5 การเชื่อมข้อความ

2. สร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนตามโครงร่างเนื้อหาสาระที่กำหนด โดยในชุดพัฒนาฯ แต่ละหน่วยจะมีส่วนประกอบ ดังนี้

2.1 บทนำ

2.2 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย

- 2.2.1 วัตถุประสงค์ของหน่วย
- 2.2.2 แบบประเมินตนเองก่อนเรียน
- 2.2.3 เนื้อหาสาระ
- 2.2.4 กิจกรรมปฏิบัติ
- 2.2.5 แบบประเมินตนเองหลังเรียน

การหาคุณภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

วัตถุประสงค์

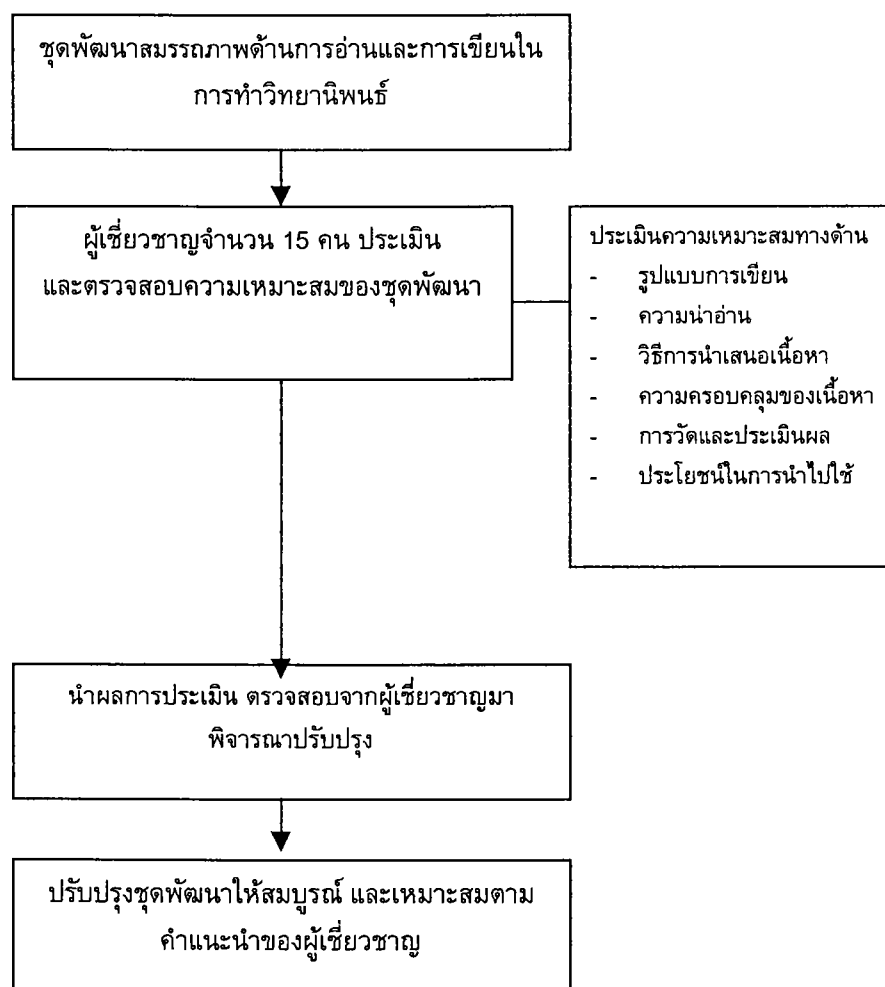
ในขั้นตอนนี้จะเป็นการประเมินชุดพัฒนาสมรรถภาพ เพื่อหาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสมของชุดพัฒนาสมรรถภาพ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาทางไกล จำนวน 3 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 3 คน
3. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 3 คน
4. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน
5. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการอ่านและการเขียน จำนวน 3 คน

วิธีดำเนินการ

1. สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนา เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนา
2. นำชุดพัฒนาฯ ที่สร้างเสร็จแล้วพร้อมด้วยแบบประเมินความเหมาะสมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน พิจารณาและประเมินความเหมาะสม
3. หาค่าดัชนีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ถือว่าชุดพัฒนาฯ มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในเบื้องต้นได้
4. ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 จะทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

การหาคุณภาพของชุดพัฒนา โดยการประเมินและตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 : การศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนากับกลุ่ม
ตัวอย่าง 3 ระยะ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ไม่ต่ำกว่า 80/80

วิธีดำเนินการ

1. จัดเตรียมชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนฯ ที่ผ่านการประเมิน
และตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้ว
2. ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะมาทำการศึกษาประสิทธิภาพของชุด
พัฒนาจากจำนวนทั้งสิ้น 332 คน คัดผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ จำนวน 37 คน โดยกำหนด
คุณสมบัติ ดังนี้

2.1 เป็นผู้ที่ยังมีลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านการเขียนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด โดยการพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายบุคคล

2.2 เป็นผู้ที่ต้องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียน

2.3 เป็นผู้ที่มีศรัทธาใจทดลองใช้ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

3. จัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทำการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ ใน 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ กับผู้เรียนแบบเดี่ยว 1 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ กับผู้เรียนเป็นกลุ่ม 6 คน

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ กับผู้เรียนแบบภาคสนาม

30 คน

4. ทำการปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงรายละเอียดในการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ ให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 37 คน

5. ดำเนินการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ กับผู้เรียนแบบเดี่ยว (1 คน)

ในขั้นนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อบกพร่องด้านเนื้อหา ภาษากิจกรรม โดยนำชุดพัฒนาฯ ให้นักศึกษา 1 คน ศึกษาชุดพัฒนาฯ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตผู้เรียนในขณะที่ใช้ชุดพัฒนาฯ สัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เนื้อหาสาระ รวมทั้งกิจกรรมในชุดพัฒนาฯ จากนั้นผู้วิจัยนำปัญหา อุปสรรคของชุดพัฒนาฯ ไปปรับปรุงเพื่อนำไปทดสอบในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ กับผู้เรียนเป็นกลุ่ม จำนวน 6 คน

ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำชุดพัฒนาฯ ให้นักศึกษา จำนวน 6 คน ศึกษาชุดพัฒนาฯ ที่ปรับปรุงจากระยะที่ 1 ผู้วิจัยทำการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือไม่ต่ำกว่า 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียน คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของการทำกิจกรรมในชุดพัฒนาฯ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

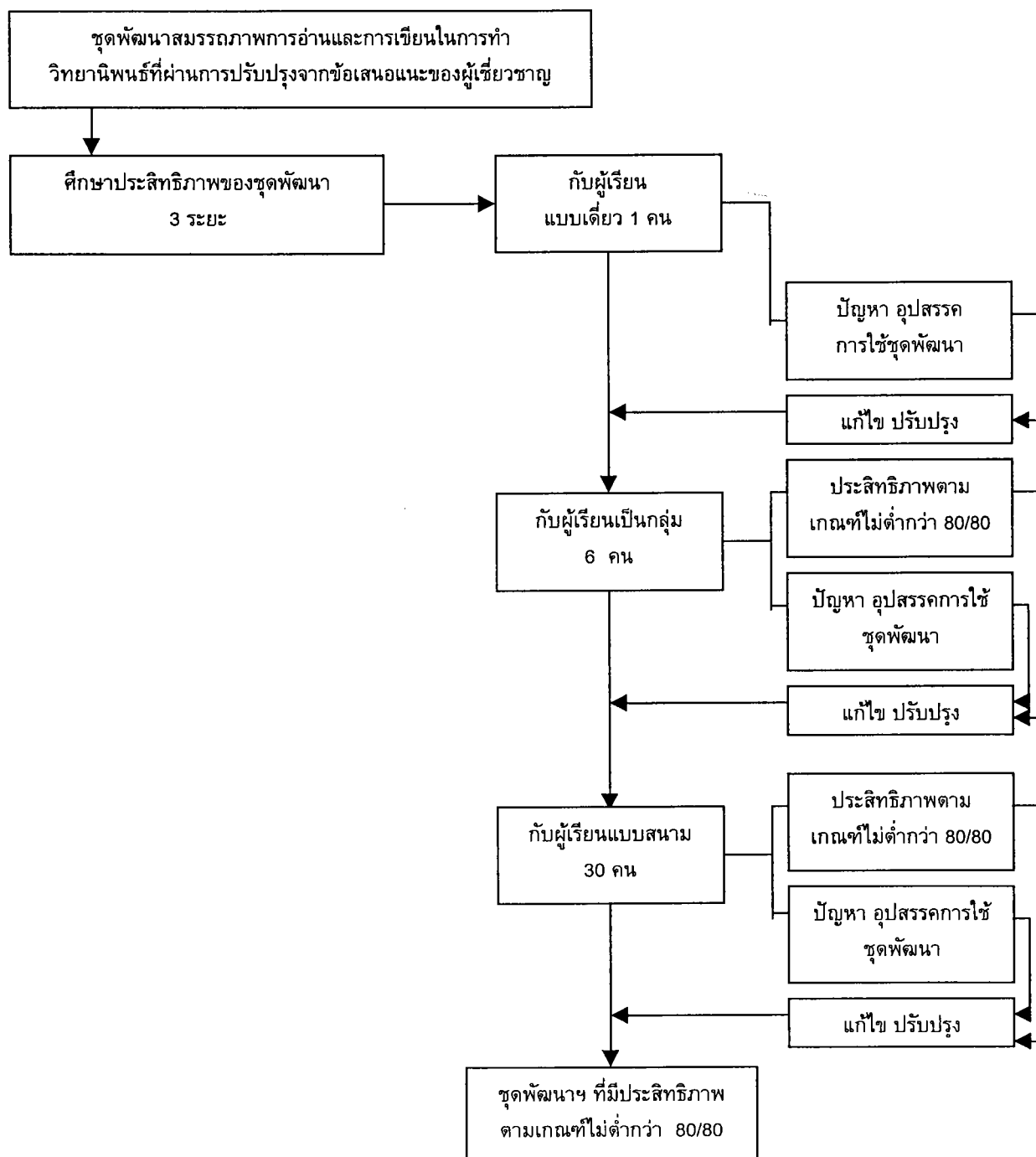
80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลการเรียนชุดพัฒนาฯ คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

จากนั้นผู้วิจัยนำปัญหา อุปสรรคและผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ ไปปรับปรุงแล้วนำไปศึกษาในระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนากับผู้เรียนแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน

ในขั้นนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับระยะที่ 2 โดยผู้วิจัยให้นักศึกษาจำนวน 30 คน ศึกษาชุดพัฒนาที่ปรับปรุงแล้วจากระยะที่ 2 จากนั้นผู้วิจัยนำปัญหาอุปสรรคและผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ ไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒไปถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเพื่อขอข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับรายชื่อ และที่อยู่ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2545 จำนวน 393 คน
3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการส่งแบบสอบถามเพื่อสำรวจลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียนไปให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จำนวน 393 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 332 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.48
4. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกนักศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดจากจำนวน 332 คน คัดมาเพียง 37 คน เพื่อมาทำการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำชุดพัฒนาสมรรถภาพทางการอ่านและการเขียนไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา และวิเคราะห์ปัญหาในการอ่านและการเขียนจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. การสร้างและประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาโดยการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
3. การศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาโดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ค่า E_1/E_2 ไม่ต่ำกว่า 80/80

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชครั้งนี้ ได้ดำเนินการศึกษาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ ขั้นกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพฯ ขั้นสร้างและประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาสมรรถภาพฯ และขั้นการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา

ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา และวิเคราะห์ปัญหาในการอ่านและการเขียนจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ตอนที่ 2 การสร้างและประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาโดยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาโดยพิจารณาค่า E_1/E_2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนา

การกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษา และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษารวมทั้งรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงในตาราง 5-7

ตาราง 5 ระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมการปฏิบัติในการอ่านและเขียนของนักศึกษา
บัณฑิตศึกษา

N = 332

ลักษณะ/พฤติกรรม	ระดับความเหมาะสมของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับความเหมาะสม	ประเมิน
การอ่าน				
1. การอ่านเพื่อทำความเข้าใจ	2.12	1.13	น้อย	ควรพัฒนา
2. การอ่านเฉพาะประเด็นสำคัญ	2.22	1.27	น้อย	ควรพัฒนา
3. การสรุปความเข้าใจของเนื้อหาแต่ละตอน	2.25	1.02	น้อย	ควรพัฒนา
4. การเลือกหัวข้อในการอ่าน	2.31	1.30	น้อย	ควรพัฒนา
5. การจับใจความสำคัญของข้อความ	2.32	1.27	น้อย	ควรพัฒนา
6. เวลาที่ใช้ในการอ่านแต่ละหน้า	2.42	1.28	น้อย	ควรพัฒนา
7. หาความสำคัญของแต่ละย่อหน้า	2.52	1.45	ปานกลาง	ควรพัฒนา
8. วิธีอ่านงานเขียนแต่ละประเภท	2.64	1.13	ปานกลาง	ควรพัฒนา
9. การนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน	2.70	1.39	ปานกลาง	ควรพัฒนา
10. วิธีการหาความหมายของคำศัพท์ขณะ ที่อ่าน	2.77	1.22	ปานกลาง	ควรพัฒนา
11. การจับประเด็นในการอ่านบทความ	2.73	1.21	ปานกลาง	ควรพัฒนา
12. สมาธิในการอ่าน	2.77	1.22	ปานกลาง	ควรพัฒนา
13. การติดตามอ่านตำราที่มีการอ้างอิงถึง	2.81	1.20	ปานกลาง	ควรพัฒนา
14. การอ่านเพื่อประหยัดเวลา	2.82	1.03	ปานกลาง	ควรพัฒนา
15. การให้ความสำคัญในการอ่านตารางหรือ แผนภูมิ	2.88	1.18	ปานกลาง	ควรพัฒนา
16. การจำเนื้อหาสาระของเรื่อง	3.02	1.07	ปานกลาง	ควรพัฒนา
17. การตั้งคำถามเพื่อสำรวจความเข้าใจใน การอ่าน	3.06	1.07	ปานกลาง	ควรพัฒนา
18. การค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติมเมื่ออ่าน แล้วไม่เข้าใจ	3.15	1.10	ปานกลาง	ควรพัฒนา
19. การสรุปประเด็นหลัก ๆ ในขณะหรือหลัง การอ่าน	3.26	1.19	ปานกลาง	ควรพัฒนา
20. การเลือกอ่านเฉพาะบางหัวข้อในวิทยานิพนธ์	3.26	1.19	ปานกลาง	ควรพัฒนา

ตาราง 5 (ต่อ)

N = 332

ลักษณะ/พฤติกรรม	ระดับความเหมาะสมของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับความเหมาะสม	ประเมิน
21. วิธีการอ่านจับประเด็นในตำราภาษาต่างประเทศ	3.39	1.31	ปานกลาง	ควรพัฒนา
22. การอ่านเพื่อหาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิง	3.44	0.93	ปานกลาง	ควรพัฒนา
23. การหาข้อสรุปจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม	3.47	1.10	ปานกลาง	ควรพัฒนา
24. การเลือกอ่านบางหัวข้อจากสารบัญ	3.46	0.97	ปานกลาง	ควรพัฒนา
25. การกำหนดเป้าหมายในการอ่านแต่ละครั้ง	3.49	1.05	ปานกลาง	ควรพัฒนา
รวม	2.85	1.17	ปานกลาง	ควรพัฒนา
การเขียน				
26. ประสบการณ์การเขียนบทความ	1.77	1.00	น้อย	ควรพัฒนา
27. วิธีการลงมือเขียน	1.94	1.07	น้อย	ควรพัฒนา
28. การเขียนเพื่อขยายความในประเด็นต่าง ๆ	2.09	1.05	น้อย	ควรพัฒนา
29. การจัดลำดับเนื้อหาที่จะเขียน	2.24	1.21	น้อย	ควรพัฒนา
30. การเขียนขึ้นต้นบทนำ	2.27	1.20	น้อย	ควรพัฒนา
31. การเขียนให้เนื้อหา มีความชัดเจน	2.29	1.15	น้อย	ควรพัฒนา
32. การทบทวนปรับปรุงเนื้อหาที่เขียน	2.33	0.86	น้อย	ควรพัฒนา
33. การเขียนบทสรุป	2.42	1.27	น้อย	ควรพัฒนา
34. เวลาที่ใช้ในการเขียน	2.41	1.19	น้อย	ควรพัฒนา
35. การเลือกคำหรือข้อความที่ทำให้การเขียนสละสลวย	2.50	1.08	ปานกลาง	ควรพัฒนา
36. การนำข้อความจากหนังสือหลาย ๆ เล่มมาเขียนให้เป็นเนื้อเดียวกัน	2.58	1.04	ปานกลาง	ควรพัฒนา
37. การเขียนลักษณะความเป็นเหตุเป็นผล	2.66	1.17	ปานกลาง	ควรพัฒนา
38. การใช้ภาษาสำนวนในการเขียน	2.68	1.06	ปานกลาง	ควรพัฒนา
39. การเขียนเชื่อมโยงข้อความ	2.71	1.06	ปานกลาง	ควรพัฒนา
40. การไม่ใช้ภาษาพูดมาเป็นภาษาเขียน	2.74	1.05	ปานกลาง	ควรพัฒนา
41. การกำหนดกรอบหรือทำโครงร่าง	2.86	1.34	ปานกลาง	ควรพัฒนา

ตาราง 5 (ต่อ)

N = 332

ลักษณะ/พฤติกรรม	ระดับความเหมาะสมของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับความเหมาะสม	ประเมิน
42. การเขียนย่อหน้า	2.87	1.50	ปานกลาง	ควรพัฒนา
43. การเขียนด้วยสำนวนของตนเอง	2.92	1.00	ปานกลาง	ควรพัฒนา
44. ลักษณะการเขียนวรรคตอน	2.94	1.40	ปานกลาง	ควรพัฒนา
45. การเขียนตามหลักไวยากรณ์	3.03	1.21	ปานกลาง	ควรพัฒนา
46. การนำสำนวนผู้อื่นมาเขียน	3.10	0.99	ปานกลาง	ควรพัฒนา
47. การกลั่นกรองงานเขียน	3.18	1.28	ปานกลาง	ควรพัฒนา
48. การเขียนให้ครบส่วนประกอบ	3.24	1.32	ปานกลาง	ควรพัฒนา
49. การอ้างอิงงานเขียนของผู้อื่น	3.67	1.08	มาก	ไม่ต้องพัฒนา
50. การเขียนที่ไม่ยึดแนวคิดจากตำราเพียงเล่มเดียว	3.76	1.09	มาก	ไม่ต้องพัฒนา
รวม	2.69	1.41	ปานกลาง	ควรพัฒนา

จากตาราง 5 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีพฤติกรรมการอ่านโดยรวมเหมาะสมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าส่วนของพฤติกรรมการอ่านจำนวน 25 พฤติกรรม นักศึกษามีพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมของการปฏิบัติในระดับน้อย จำนวน 6 พฤติกรรม และมีพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมของการปฏิบัติในระดับปานกลางจำนวน 19 พฤติกรรม

สำหรับพฤติกรรมการเขียนพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการเขียนโดยรวมเหมาะสมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าในส่วนของพฤติกรรมการเขียนจำนวน 25 พฤติกรรม นักศึกษามีพฤติกรรมการเขียนที่มีความเหมาะสมของการปฏิบัติในระดับน้อยจำนวน 9 พฤติกรรม มีพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมของการปฏิบัติในระดับปานกลาง จำนวน 14 พฤติกรรม และมีพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมของการปฏิบัติในระดับมาก จำนวน 2 พฤติกรรม

ตาราง 6 จำนวนความถี่ของประเด็นปัญหาที่พบในการอ่านและการเขียนของนักศึกษา
บัณฑิตศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

N = 6

ประเด็นปัญหาที่พบ	จำนวนความถี่ (f)
การอ่าน	
1. อ่านแล้วไม่เข้าใจ	5
2. จับประเด็นหรือความสำคัญของเรื่องไม่ได้	5
3. แปลความและตีความสิ่งที่อ่านไม่ได้	5
4. สรุปเป็นคำพูดของตนเองไม่ได้	4
5. ใช้เวลาในการอ่านค้นคว้านานเกินไป	4
6. ขาดทักษะการอ่านที่เหมาะสม	3
7. ขาดทักษะการขยายความคิดหรืออนุมานเรื่อง	3
8. ขาดทักษะการแยกแยะข้อมูลที่อ่าน	3
9. ขาดทักษะการวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน	2
10. ขาดทักษะการประเมินสิ่งที่อ่าน	2
การเขียน	
1. ขาดทักษะการเขียนเบื้องต้น	6
2. ไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิดของตนได้	6
3. ขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่เขียน	5
4. การวางรูปแบบการเขียนยังไม่เหมาะสมทำให้ขาดความชัดเจนในเนื้อหา	5
5. เริ่มต้นสิ่งที่เขียนไม่ได้	5
6. ขาดการเรียบเรียงความคิดที่จะเขียนออกมา	4
7. ขยายแนวหรือกรอบความคิดไม่ได้	4
8. การนำเสนอข้อมูลยังไม่ดีพอ	4
9. การเขียนเริ่มต้นและสรุปไม่สอดคล้องกัน	3
10. การเชื่อมโยงประโยคหรือข้อความยังไม่กลมกลืน	2

จากตาราง 6 พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าพฤติกรรมกรรมการอ่านที่เป็นปัญหา
มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัญหาลำดับที่หนึ่งคือ การอ่านแล้วไม่เข้าใจ การจับประเด็น
หรือความสำคัญของเรื่องไม่ได้ และการแปลความหรือตีความสิ่งที่อ่านไม่ได้ ($f = 5$)
ส่วนปัญหาลำดับที่สองได้แก่การสรุปเป็นคำพูดของตนเองไม่ได้ และการใช้เวลาในการอ่าน
ค้นคว้านานเกินไป ($f = 4$) และปัญหาลำดับที่สามได้แก่ขาดทักษะการอ่านที่เหมาะสม

ขาดทักษะการขยายความคิดหรือการอนุมานเรื่อง และการขาดทักษะการแยกแยะข้อมูลที่อ่าน (f = 3)

สำหรับปัญหาพฤติกรรมการเขียนพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่ พฤติกรรมการเขียนที่เป็นปัญหามากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ปัญหาลำดับที่หนึ่งคือขาดทักษะ การเขียนเบื้องต้น และไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิดของตนได้ (f = 6) ส่วนปัญหาลำดับที่สองได้แก่ขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่จะเขียน การวางรูปแบบ การเขียนยังไม่เหมาะสมทำให้ขาดความชัดเจนในเนื้อหา และเริ่มต้นสิ่งที่จะเขียนไม่ได้ (f = 5) ลำดับที่สาม ได้แก่ขาดการเรียบเรียงความคิดที่จะเขียนออกมา ขยายแนวหรือกรอบความคิด ไม่ได้ และการนำเสนอข้อมูลยังไม่ดีพอ (f = 4)

ตาราง 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระที่ควรมี ในชุดพัฒนา

N = 3

ลักษณะปัญหา	เนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนา
1. การอ่าน	
1.1 อ่านแล้วไม่เข้าใจหรือต้องอ่านซ้ำหลายครั้งจึงจะเข้าใจ	ฝึกหาใจความสำคัญตั้งแต่ระดับย่อหน้าไปจนถึงระดับเนื้อเรื่อง
1.2 จับประเด็นของเรื่องไม่ได้	
1.3 แปลความของเรื่องที่อ่านไม่ได้	ฝึกให้ค้นหาความคิดหลัก ความคิดสำคัญของเรื่องไม่ว่าจะเป็นการอนุมานจากชื่อเรื่องและเนื้อเรื่องโดยรวม และควรฝึกหารายละเอียดที่สนับสนุนความคิดหลักของเรื่อง
1.4 วิเคราะห์และตีความของสิ่งที่อ่านไม่ได้	ควรฝึกให้มีการวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่อ่าน และฝึกการวินิจฉัยสาร ซึ่งประกอบด้วย 3
1.5 ขาดทักษะการแยกแยะข้อมูลที่อ่าน	ขั้นตอน คือ การสำรวจ การพิจารณา และการค้นหา
1.6 การใช้ภาษาหรือคำพูดของตนเอง	ควรฝึกให้มีการอนุมานเนื้อเรื่องอย่างมีเหตุผล
1.7 ขาดทักษะการเปรียบเทียบสิ่งที่อ่าน	และฝึกการพิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลในด้านต่าง ๆ

ตาราง 7 (ต่อ)

N = 3

ลักษณะปัญหา	เนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนาฯ
1.8 ใช้เวลาในการอ่านนานเกินไป	ควรฝึกตั้งแต่การอ่านเพื่อเลือกข้อมูล การอ่านเนื้อหาด้วยวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสม จนถึงฝึก
1.9 อ่านทุกตัวอักษร	การอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ รวมถึงเทคนิคการอ่านแบบข้าม และการอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อ
1.10 อ่านตั้งแต่หน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย	ประหยัดเวลา
2. การเขียน	
2.1 ขาดทักษะการเขียนเบื้องต้น	ฝึกให้เขียนบทความในลักษณะเรียงความเพื่อ
2.2 ขาดประสบการณ์การเขียนบทความ	ฝึกทักษะการเขียนเบื้องต้นในเชิงวิชาการ
2.3 ไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิดของตนเองได้	ฝึกวิธีการถ่ายทอดความคิด โดยเริ่มจากการเสริมสร้างความคิด การขยายความคิด การจัดระเบียบ กำหนดขอบเขตของความคิด และ
2.4 การเขียนเพื่อขยายความ	การจัดลำดับความคิด
2.5 ปัญหาการลำดับเนื้อหาทำให้เขียนวกไปวนมา	
2.6 ขาดการเรียบเรียงความคิดที่จะเขียนออกมา	
2.7 ขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่เขียน	ฝึกให้ทำโครงเรื่องและกรอบความคิด หัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อยก่อนลงมือเขียน
2.8 ปัญหาการเขียนร่างลงกระดาษอื่นให้เสร็จก่อน	
2.9 การเขียนส่วนประกอบของเรื่อง	ฝึกให้มีการเขียนส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น ความนำ เนื้อหา และสรุปให้ชัดเจน
2.10 การวางรูปแบบ การนำเสนอเนื้อหาให้มีความชัดเจน	ฝึกการทำตาราง กราฟ การเขียนย่อหน้า การวางรูปแบบ การเขียน การใช้คำเชื่อม ประโยคหรือข้อความ

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน โดยในส่วนของการอ่านควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับการหาใจความสำคัญ การค้นหาความคิดหลักและความคิดสำคัญของเรื่อง การวิเคราะห์แยกแยะข้อมูล การอนุมานเนื้อเรื่องและการเปรียบเทียบข้อมูล ตลอดจนวิธีการอ่านและเทคนิคในการอ่าน

สำหรับในส่วนของการเขียนผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนา ได้แก่ การฝึกให้เขียนบทความเพื่อฝึกทักษะการเขียนเบื้องต้น การถ่ายทอดความคิดมาสู่การเขียน การทำโครงเรื่องและกรอบความคิดในงานเขียน การเขียนส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานเขียน รวมถึงเทคนิคการนำเสนอเนื้อหาให้มีความชัดเจน

ตอนที่ 2 การสร้างและประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนา

ผู้วิจัยนำประเด็นเนื้อหาสาระที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาจัดทำกรอบสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่าน และการเขียนโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 : การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยหัวข้อย่อย ดังนี้

- 1.1 การอ่านเพื่อเลือกข้อมูล
 - 1.1.1 การอ่านทั่วไป
 - 1.1.2 การอ่านแบบต่าง ๆ
- 1.2 การอ่านเพื่อให้เกิดความรู้
 - 1.2.1 การอ่านแบบข้าม
 - 1.2.2 การอ่านแบบคร่าว ๆ
- 1.3 การหาใจความสำคัญ
- 1.4 การอ่านงานวิชาการอื่น ๆ

หน่วยที่ 2 : การอ่านเพื่อความเข้าใจสาร ประกอบด้วยหัวข้อย่อยดังนี้

- 2.1 ระดับความเข้าใจขั้นแปลความ
 - 2.1.1 การค้นหาความคิดสำคัญของเนื้อเรื่องโดยรวม
 - 2.1.2 การค้นหาความคิดหลักในแต่ละย่อหน้า
 - 2.1.3 การค้นหารายละเอียดสนับสนุน
- 2.2 ระดับความเข้าใจขั้นตีความ
 - 2.2.1 การวิเคราะห์
 - 2.2.1.1 ด้านประเภท

2.2.1.2 จุดมุ่งหมาย

2.2.1.3 โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

2.2.2 การวิจารณ์สาร

2.2.2.1 แยกแยะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง

2.2.2.2 ค้นหาสาระที่สำคัญ

2.2.2.3 เจตนาของผู้เขียน

หน่วยที่ 3 : การอ่านเพื่อให้เกิดทรรศนะ ประกอบด้วยหัวข้อย่อย ดังนี้

3.1 การทำความเข้าใจข้อมูล

3.1.1 แยกข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น

3.1.2 ลงความเห็นอนุมาน

3.1.3 พิจารณาเปรียบเทียบสิ่งที่อ่าน

3.2 การประเมินคุณค่าข้อมูล

3.2.1 เกณฑ์ประเมินตามประเภท

3.2.2 ระดับของการประเมิน

3.2.3 รูปแบบการประเมิน

หน่วยที่ 4 : การเขียนประกอบด้วยกระบวนการทางความคิด การจัดทำโครงเรื่อง การเขียนส่วนประกอบของงานเขียน เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา

หลังจากที่ผู้วิจัยสร้างชุดพัฒนาแล้ว ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพ และประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญซึ่งดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพของชุดพัฒนา โดยนำชุดพัฒนาเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความชัดเจนของเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบชุดพัฒนา

N = 15

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านภาษาที่เขียน	1. ควรใช้ภาษาที่ง่ายและตรงประเด็นให้มากที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดความคลุมเครือ เช่น คำว่า แหล่งของใจความสำคัญ ควรใช้คำว่า จุด หรือตำแหน่งของใจความสำคัญ สำนวน ข้อมูล ควรใช้คำว่า อ่าน หรือ เลือกข้อมูล

ตาราง 8 (ต่อ)

N = 15

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ
	2. ความหมายของคำต้องให้อ่านเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเพราะบางคำในบางตำแหน่งหรือบางโอกาสจะมีความหมายใกล้เคียงกันเช่น คำว่า “สาระ” กับคำว่า “ใจความ” 3. การเลือกใช้คำควรให้มีเอกภาพเช่น คำว่า Scanning จะใช้ภาษาไทยว่า แบบคร่าว ๆ หรือ แบบผ่าน ๆ ก็ควรให้เหมือนกันทุกจุด
2. ด้านเนื้อหา	1. ควรมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาโดยมีเกณฑ์ เช่น เรียงตามเวลาที่ใช้ศึกษา หรือ เรียงตามความยากง่ายของเนื้อหา 2. การแบ่งหัวข้อย่อยควรใช้ชื่อหัวข้อย่อยให้สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น 1) วิธีอ่านแบบต่าง ๆ 2) การอ่านเพื่อหาความสำคัญ 3) การอ่านงานเขียนบางประเภท 3. ความหมายของคำหรือวลีอาจทำให้เข้าใจไขว่เขว เช่น คำว่า อ่านสรุปความ หมายถึง ผู้อ่านเป็นผู้สรุป อ่านสรุปหรือบทสรุป หมายถึง ผู้อ่านอ่านจากที่ผู้เขียนสรุปไว้ 4. การกำหนดหัวข้อย่อยควรให้ชัดเจนจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น 5. เนื้อหาบางส่วนควรมีตัวอย่างภาพประกอบ ตาราง หรือ กราฟ จะทำให้เนื้อหามีความชัดเจนขึ้น 6. ควรระบุชื่อเรื่อง ที่นำมาให้ผู้อ่านทำกิจกรรมประกอบเนื้อหา 7. ตัวอย่างที่นำมาให้อ่านไม่ควรเน้นเฉพาะงานวิจัยควรเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปเพราะผู้อ่านจะต้องฝึกการค้นคว้าจากการอ่านงานเขียนหลายประเภทไม่เฉพาะจากงานวิจัยเพียงอย่างเดียว

ตาราง 8 (ต่อ)

N = 15

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ
	8. สิ่งที่น่าสนใจให้อ่านควรมีความยาวพอสมควรเพราะผู้อ่านต้องฝึกค้นคว้าจากเรื่องยาก ๆ และยาว
3. ด้านกิจกรรมปฏิบัติ	1. หากเป็นไปได้ควรเน้นกิจกรรมปฏิบัติให้มาก 2. บางกิจกรรมเมื่อผู้อ่านทำกิจกรรมแล้วควรลองให้วิเคราะห์ข้อบกพร่องจากผลงานที่ทำ และปฏิบัติใหม่เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนั้น 3. ปรับรูปแบบการให้เขียนตอบกิจกรรมให้มีความกระชับรัดและเหมาะสม 4. กิจกรรมบางกิจกรรมควรมีการกำหนดเวลาให้ทำด้วยเพื่อเป็นการทดสอบสมรรถภาพอย่างแท้จริง 5. คำชี้แจงในการทำกิจกรรมควรเขียนให้ชัดเจน เช่น บางกิจกรรมควรชี้แจงวิธีตอบว่าจะตอบอะไร หรือใช้อะไรเป็นเกณฑ์ 6. ควรจะมีเฉลยหรือแนวตอบของกิจกรรม 7. ควรมีข้อเสนอแนะวิธีค้นหาหรือสังเกตคำตอบ 8. ไม่ควรให้ทำกิจกรรมที่ผู้อ่านจะต้องอยู่เฉพาะในสถานที่ที่ต้องมีข้อมูลประกอบเท่านั้น เช่น ในห้องสมุด หรือมีเอกสารตำราเฉพาะเล่มที่กำหนดเท่านั้น 9. ทุกกิจกรรมควรบอกชื่อหรือลักษณะของกิจกรรม เช่น กิจกรรมที่ 1 : สำรวจชื่อเรื่อง เป็นต้น
4. ด้านการประเมินผล	1. ปรับรูปแบบการเรียงหัวข้อในส่วนของการประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน 2. ในส่วนของการประเมินตนเองคำชี้แจงยังไม่ชัดเจนอาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจการปฏิบัติ
5. ด้านรูปแบบการนำเสนอ	1. ประโยคหรือข้อความที่ต้องการเน้นควรเป็นตัวเข้มเพื่อให้เกิดความสะดุดตา 2. ลักษณะรูปแบบของการนำเสนอ ควรให้มีความน่าสนใจ และการติดตาม เช่นการจัดแบ่งหัวข้อการย่อหน้า เป็นต้น

ตาราง 8 (ต่อ)

N = 15

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ
	3. วัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยควรแยกเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดให้ทำอะไรได้บ้าง เพื่อความชัดเจนในการประเมินผล 4. ส่วนนำของแต่ละหน่วยควรเพิ่มวิธีการศึกษาไว้ตอนท้าย เช่น เรียงตามลำดับ ดังนี้ - วัตถุประสงค์ของหน่วย - วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม - เนื้อหา - วิธีการศึกษา

จากตาราง 8 พบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของชุดพัฒนาแล้ว ได้ให้ข้อเสนอแนะ 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านภาษาที่เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่ง่าย ความหมายของคำ และการใช้คำให้มีเอกภาพ 2. ด้านเนื้อหา มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเรียงลำดับเนื้อหา การแบ่งหัวข้อย่อย การทำให้เนื้อหา มีความชัดเจนขึ้น ประเภทและลักษณะของตัวอย่างเนื้อเรื่องที่นำมาให้อ่าน 3. ด้านกิจกรรมปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจำนวน ลักษณะ และรูปแบบของกิจกรรม การทำเฉลยหรือแนวตอบของกิจกรรม 4. ด้านการประเมินผล มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคำชี้แจงในแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน รูปแบบของการประเมินตนเอง 5. ด้านรูปแบบการนำเสนอ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของการนำเสนอ ลักษณะการจัดพิมพ์เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ การเรียงลำดับหัวข้อในการนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนา โดยนำชุดพัฒนาที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะดังกล่าว จากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ทำการประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบการเขียน ด้านความน่าอ่าน ด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหา ด้านความครอบคลุมของเนื้อหา ด้านการวัด และประเมินผล และด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = 15

รายการที่ประเมิน	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4	
	IOC	แปลผล	IOC	แปลผล	IOC	แปลผล	IOC	แปลผล
1. ด้านรูปแบบการเขียน								
1.1 การใช้ถ้อยคำรัดกุมไม่ฟุ่มเฟือย	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
1.2 การใช้ภาษาที่ง่าย	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
1.3 วิธีการเขียนอ่านแล้วเข้าใจง่าย	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
1.4 การเขียนใช้ภาษาได้เหมาะสมกับระดับของผู้อ่าน	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
2. ด้านความน่าอ่าน								
2.1 การอธิบายเนื้อหาเพื่อกระตุ้นความสนใจ	0.87	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
2.2 กิจกรรมปฏิบัติมีความน่าสนใจ	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
2.3 ลักษณะเนื้อหาที่น่าสนใจและติดตาม	0.87	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
2.4 ความยากง่ายของเนื้อหา	0.87	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
3. ด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหา								
3.1 การเรียงลำดับหัวเรื่อง	1.00	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้
3.2 การเสนอสาระมีความชัดเจน	0.93	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
3.3 กิจกรรมปฏิบัติสอดคล้องกับเนื้อหา	0.93	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
3.4 การเสนอเนื้อหาที่มีความกระชับไม่สับสน	0.93	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
3.5 เวลาที่ใช้ในการศึกษาและทำกิจกรรม	0.80	ใช้ได้	0.80	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	0.80	ใช้ได้
3.6 ความยาวของเนื้อหาและกิจกรรม	0.80	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้

ตาราง 9 (ต่อ)

N = 15

รายการที่ประเมิน	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4	
	IOC	แปลผล	IOC	แปลผล	IOC	แปลผล	IOC	แปลผล
4. ด้านความครอบคลุมของเนื้อหา								
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
4.2 หัวข้อมีความหลากหลายกว้างขวาง	0.93	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
4.3 หัวข้อมีสาระที่เหมาะสม	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
4.4 ตัวอย่างนำเสนอ	0.87	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
5. ด้านการวัดและประเมินผล								
5.1 ความง่ายของกิจกรรมปฏิบัติ	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
5.2 ลักษณะการประเมินผลก่อน-หลังการศึกษาค้นคว้า	0.80	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้
6. ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้								
6.1 เหมาะสมกับการนำไปใช้ศึกษด้วยตนเอง	0.93	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้
6.2 ใช้เป็นประโยชน์ในการฝึกฝนทักษะได้	0.87	ใช้ได้	0.80	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้
6.3 ฝึกความมั่นใจในความสามารถของตนเองได้	0.87	ใช้ได้	0.80	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้
6.4 สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง	0.93	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้
6.5 สามารถตรวจการแก้ไข	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้	1.00	ใช้ได้
6.6 สามารถพัฒนาความสามารถของผู้ใช้	0.93	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้	0.93	ใช้ได้	0.87	ใช้ได้

จากตาราง 9 พบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านรูปแบบการเขียนมีรายการที่ประเมิน 4 ข้อ 2) ด้านความน่าอ่านมีรายการที่ประเมิน 4 ข้อ 3) ด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหา มีรายการที่ประเมิน 6 ข้อ 4) ด้านความครอบคลุมของเนื้อหา มีรายการที่ประเมิน 4 ข้อ 5) ด้านการวัดและประเมินผลมีรายการที่ประเมิน 2 ข้อ และ 6) ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ มีรายการที่ประเมิน 6 ข้อ รวมรายการที่ประเมินทั้งสิ้น จำนวน 26 ข้อ ปรากฏว่าทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ซึ่งถือว่าชุดพัฒนานี้อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสม

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพของชุด

ผู้วิจัยนำชุดพัฒนาที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาโดยมีวิธีการเป็นลำดับขั้น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษากับผู้เรียน 1 คน (One-to-one testing)

การศึกษาค้างนี้ดำเนินการวันที่ 10 กันยายน 2546 โดยนำชุดพัฒนาไปศึกษากับนักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่คัดเลือกมาจำนวน 1 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องของชุดพัฒนาในประเด็นการนำเสนอ เนื้อหา ความเข้าใจในสำนวนภาษา เวลาที่เหมาะสมในการศึกษาเนื้อหาและทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงก่อนนำไปศึกษาในระยะที่ 2 ต่อไป และได้ทำการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ระยะที่ 1

N = 1

หน่วยที่	คะแนนประเมินผล	คะแนนกิจกรรม	คะแนนประเมิน	E_1/E_2
	ก่อนเรียน (ร้อยละ)	ในบทเรียน (ร้อยละ)	ผลหลังเรียน (ร้อยละ)	
1	40.00	77.50	85.00	77.50/85.00
2	55.55	79.55	83.33	79.55/83.33
3	45.00	76.67	80.00	76.67/80.00
4	40.00	72.50	75.00	72.50/75.00

จากตาราง 10 พบว่าหน่วยที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 77.50/85.00 หน่วยที่ 2 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 79.55/83.33 หน่วยที่ 3 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 76.67/80.00 และหน่วยที่ 4 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 72.50/75.00

ระยะที่ 2 ศึกษากับผู้เรียนกลุ่มเล็ก (Small group testing) จำนวน 6 คน การศึกษาในระยะนี้ดำเนินการหลังจากนำผลการวิเคราะห์และอุปสรรค ปัญหาของการศึกษาระยะที่ 1 มาทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรับแต่งเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น และลดการใช้ภาษาทางวิชาการและศัพท์เฉพาะ จากนั้นนำชุดพัฒนาฯ ที่ปรับปรุงแล้วไปทำการศึกษากับนักศึกษาจำนวน 6 คน เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2546 และได้ทำการหาประสิทธิภาพของชุดฯ ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ ระยะที่ 2

N = 6

หน่วยที่	คะแนนประเมินผล	คะแนนกิจกรรม	คะแนนประเมิน	E_1/E_2
	ก่อนเรียน (ร้อยละ)	ในบทเรียน (ร้อยละ)	ผลหลังเรียน (ร้อยละ)	
1	50.00	82.50	81.65	82.50/81.65
2	50.94	80.68	84.28	80.68/84.28
3	47.50	81.67	81.65	81.67/81.65
4	47.50	82.50	82.50	82.50/82.50

จากตาราง 11 พบว่าหน่วยที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 82.50/81.65 หน่วยที่ 2 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 80.68/84.28 หน่วยที่ 3 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 81.67/81.65 และหน่วยที่ 4 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาฯ มีค่าเท่ากับ 82.50/82.50

ระยะที่ 3 ศึกษาภาคสนาม (Field testing) จำนวน 30 คน การศึกษาในระยะนี้ดำเนินการหลังจากนำผลการวิเคราะห์และอุปสรรค ปัญหาของการศึกษาระยะที่ 2 มาทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรับแต่งเนื้อหาและข้อความให้มี ความกระชับและเข้าใจง่ายขึ้น จัดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นออก เพิ่มตัวอย่างให้มากขึ้นและชัดเจน ขึ้นจากนั้นนำชุดพัฒนาฯ ที่ปรับปรุงแล้วไปทำการศึกษากับนักศึกษาจำนวน 30 คน เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2546 และทำการหาประสิทธิภาพของชุดฯ ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาระยะที่ 3

N = 30

หน่วยที่	คะแนนประเมินผล	คะแนนกิจกรรม	คะแนนประเมิน	E_1/E_2
	ก่อนเรียน (ร้อยละ)	ในบทเรียน (ร้อยละ)	ผลหลังเรียน (ร้อยละ)	
1	48.00	85.58	86.83	85.58/86.83
2	50.74	83.79	87.22	83.79/87.22
3	50.33	86.22	84.33	86.22/84.33
4	47.17	83.33	84.50	83.33/84.50

จากตาราง 12 พบว่าหน่วยที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนา มีค่าเท่ากับ 85.58/86.83 หน่วยที่ 2 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนา มีค่าเท่ากับ 83.79/87.22 หน่วยที่ 3 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนา มีค่าเท่ากับ 86.22/84.33 หน่วยที่ 4 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนา มีค่าเท่ากับ 83.33/84.50

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยมี
ความมุ่งหมาย ดังนี้

1. สร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของ
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกลสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
2. ศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำ
วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษา-
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาฯ ประกอบด้วยการรวบรวม
ความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 6 คน เพื่อศึกษา
สภาพปัญหาในการอ่านและเขียนของนักศึกษาจากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนี้
ได้ทำการสำรวจลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียนที่นักศึกษปฏิบัติ โดยให้นักศึกษา
บัณฑิตศึกษาระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา-
ธิราช ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2545 จำนวน 332 คน ตอบแบบสอบถาม แล้วนำผล
จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ปัญหาการอ่านและการเขียนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงของ
นักศึกษา แล้วนำสภาพปัญหาดังกล่าว ไปขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการอ่านและ
การเขียนจำนวน 3 คน เกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่าน
และการเขียน เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนของ
นักศึกษาให้ดีขึ้น จากนั้นได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบ
เนื้อหาสาระที่ควรมีในชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน ซึ่งการดำเนินการ
ในขั้นตอนที่ 1 กระทำในช่วงระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน 2546

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน ดำเนินการ
โดยนำกรอบสาระที่กำหนดขึ้นจากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 4 หน่วย
ได้แก่ การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า การอ่านเพื่อเข้าใจสาร การอ่านเพื่อให้เกิดทรรณะ และ

การเขียน ตลอดจนการศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างรายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรม ให้ครอบคลุมส่วนประกอบที่กำหนด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของชุดพัฒนา และในแต่ละหน่วยจะประกอบด้วย แบบประเมินตนเองก่อนเรียน เนื้อหาสาระ กิจกรรม ปฏิบัติ และแบบประเมินตนเองหลังเรียน เมื่อสร้างชุดพัฒนาฯ แล้วได้ดำเนินการหาคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาฯ พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาทำการพัฒนาปรับปรุงให้ชุดพัฒนามีความเหมาะสมยิ่งขึ้น การดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2546

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ดำเนินการหลังจากได้ทำการปรับปรุงชุดพัฒนาฯ ให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นได้นำชุดพัฒนาฯ ไปทำการศึกษาประสิทธิภาพกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2545 โดยคัดเลือกนักศึกษาที่ยังมีพฤติกรรมการอ่านและการเขียนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายบุคคล จำนวน 37 คน มาทำการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 ศึกษากับผู้เรียน 1 คน ระยะที่ 2 ศึกษากับผู้เรียน 6 คน และระยะที่ 3 ศึกษากับผู้เรียน 30 คน ก่อนดำเนินการศึกษาได้ปฐมนิเทศผู้ที่มาทำการศึกษาประสิทธิภาพของชุดเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการศึกษาชุดพัฒนา รวมทั้งชี้แจงสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ จากนั้นได้เริ่มทำการศึกษาระยะที่ 1 เพื่อนำผลจากการศึกษาอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ มาทำการพัฒนาปรับปรุง สำหรับการศึกษาระยะที่ 2 และที่ 3 ตามลำดับต่อไป ในการศึกษาทั้ง 3 ระยะนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาให้ได้เกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ คือ ไม่ต่ำกว่า 80/80 การดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 ช่วงระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน 2546

สรุปผลการวิจัย

การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน สรุปผลตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ผลของการกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนาจากการรวบรวมความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการอ่านที่เป็นปัญหามากที่สุดได้แก่ การอ่านแล้วไม่เข้าใจ การจับประเด็นหรือความสำคัญของเรื่องไม่ได้ การสรุปเป็นคำพูดของตนเองไม่ได้ การใช้เวลาในการอ่านนานเกินไป การขาดทักษะการอ่านที่เหมาะสม การขาดทักษะการขยายความคิดหรือการอนุมานเรื่อง และการขาดทักษะการแยกแยะข้อมูลที่อ่าน และการแปลความหรือตีความสิ่งที่อ่านไม่ได้ สำหรับพฤติกรรมการเขียนที่เป็นปัญหามากที่สุด

ได้แก่ การขาดทักษะการเขียนเบื้องต้น ไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิดของตนได้ การขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่จะเขียน การวางรูปแบบการเขียนยังไม่เหมาะสม ทำให้ขาดความชัดเจนในเนื้อหา การเริ่มต้นสิ่งที่จะเขียนไม่ได้ การขาดการเรียบเรียงความคิดที่จะเขียนออกมา ขยายแนวหรือกรอบความคิดไม่ได้ และการนำเสนอข้อมูลยังไม่ดีพอ ส่วนผล การสำรวจความเหมาะสมเกี่ยวกับลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียนที่นักศึกษาปฏิบัติ ซึ่งได้จากการให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านและการเขียน พบว่าลักษณะ/พฤติกรรมการอ่านจำนวน 25 พฤติกรรมมีระดับความเหมาะสมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในทุกเรื่อง ส่วนลักษณะ/พฤติกรรมการเขียนจำนวน 25 พฤติกรรมพบว่าระดับความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 2 พฤติกรรม ได้แก่ การอ้างอิงงานเขียนของผู้อื่น และการไม่ยึดแนวคิดจากตำราเพียงเล่มเดียว ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. หลังจากสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน ทั้ง 4 หน่วยที่มี ส่วนประกอบของชุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของชุด วัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วย การประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดเนื้อหา รวมทั้งกิจกรรมปฏิบัติเรียบร้อยแล้ว ได้นำชุดพัฒนาทั้ง 4 หน่วย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมใน 6 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการเขียน 4 รายการ ด้านความน่าอ่าน 4 รายการ ด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหา 6 รายการ ด้านความครอบคลุมของเนื้อหา 4 รายการ ด้านการวัดและประเมินผล 2 รายการ และด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ 6 รายการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 26 รายการ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าแต่ละหน่วยมีความเหมาะสมทุกรายการ และมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงชุดพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนา ซึ่งทำการศึกษา 3 ระยะ เพื่อให้ได้ เกณฑ์ตามที่กำหนดคือ ไม่ต่ำกว่า 80/80 อีกทั้งรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการศึกษา ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาในแต่ละระยะ เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงให้ชุดพัฒนา มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปศึกษาประสิทธิภาพในระยะต่อไปตามลำดับปรากฏว่า ในการศึกษา ระยะที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาทั้ง 4 หน่วย ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ หน่วยที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพ 77.50/85.00 หน่วยที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพ 79.55/83.33 หน่วยที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพ 76.67/80.00 และหน่วยที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพ 78.50/75.00 สำหรับการศึกษาระยะที่ 2 ได้ประสิทธิภาพของชุดพัฒนาทั้ง 4 หน่วยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ หน่วยที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพ 82.50/81.65 หน่วยที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพ 80.68/84.28 หน่วยที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพ 81.67/81.65 และหน่วยที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพ 82.50/82.50 ซึ่งถือว่า ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว จากนั้นทำการศึกษาระยะที่ 3 ปรากฏว่าประสิทธิภาพของชุดพัฒนาทั้ง 4 หน่วยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเช่นเดียวกับระยะที่ 2 คือ หน่วยที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพ 85.58/86.83 หน่วยที่ 2

มีค่าประสิทธิภาพ 83.79/87.22 หน่วยที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพ 86.22/84.33 และหน่วยที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพ 83.33/84.50 ซึ่งถือว่าชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีประสิทธิภาพสูงกว่าประสิทธิภาพในระยะที่ 2 ด้วย

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบและประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยในการกำหนดกรอบสาระของชุดพัฒนา ด้วยการรวบรวมความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรม การอ่านของนักศึกษา มีข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่าพฤติกรรมกรรมการอ่านที่เป็นปัญหามากที่สุด ได้แก่ การอ่านแล้วไม่เข้าใจ ไม่สามารถจับประเด็นหรือความสำคัญของเรื่องได้ ไม่สามารถ แปลความหรือตีความสิ่งที่อ่านได้ การสรุปเป็นคำพูดของตนเองไม่ได้ การใช้เวลาในการอ่าน นานเกินไป การขาดทักษะการอ่านที่เหมาะสม การขาดทักษะการขยายความคิดหรือการ อนุมานเรื่อง และการขาดทักษะการแยกแยะข้อมูลที่อ่าน ส่วนพฤติกรรมกรรมการเขียนที่เป็นปัญหา มากที่สุดได้แก่ การขาดทักษะการเขียนเบื้องต้นไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิด ของตนได้ การขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่จะเขียน การวางรูปแบบการเขียนยังไม่ เหมาะสมทำให้ขาดความชัดเจนในเนื้อหา การเริ่มต้นสิ่งที่จะเขียนไม่ได้ การขาดการเรียบเรียง ความคิดที่จะเขียนออกมา การขยายแนวหรือกรอบความคิดไม่ได้ และการนำเสนอข้อมูลยังไม่ ดีพอ สำหรับผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการอ่านก็พบว่าโดยภาพรวมมี ความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยทุกพฤติกรรมจะมีระดับความเหมาะสมต่ำกว่าเกณฑ์ที่ กำหนด ส่วนพฤติกรรมกรรมการเขียนพบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับปานกลางเช่นกัน โดยที่มีพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์เพียง 2 พฤติกรรม นอกนั้นมี ระดับความเหมาะสมต่ำกว่าเกณฑ์ทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาในระบบทาง ไกลเป็นการศึกษาที่นักศึกษาไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียน ทำให้การได้พบปะกับอาจารย์ หรือกับ เพื่อนนักศึกษาด้วยกันมีค่อนข้างน้อย จึงขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้และการฝึกฝน ประสบการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชส่วนใหญ่เป็น ผู้ที่ทำงานแล้ว ภาระในเรื่องการทำงานจึงเป็นอุปสรรคสำคัญทำให้ไม่สามารถที่จะอ่านศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารตำราอื่นที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเกิดจากความเหนื่อยล้าจากการทำงานมา ทั้งวัน ประกอบกับไม่มีเวลาที่จะอ่านศึกษาค้นคว้าเพราะต้องปฏิบัติภารกิจอื่นหลังเสร็จสิ้นจาก การทำงาน และที่สำคัญคือขาดแหล่งค้นคว้าเพราะแหล่งค้นคว้าส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ ราชการในท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงศูนย์บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชประจำ จังหวัดต่าง ๆ โดยสถานที่ดังกล่าวจะเปิดให้บริการในวัน เวลา ราชการ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ นักศึกษาต้องทำงานจึงไม่สามารถไปอ่านศึกษาค้นคว้าได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้

นักศึกษาขาดการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จึงส่งผลให้นักศึกษาขาดประสบการณ์ในการอ่านและขาดทักษะในการค้นคว้า ประกอบกับวิธีการเรียน (Learning Style) ของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมุ่งอ่านเพียงเอกสารการสอนซึ่งเป็นสื่อหลักของการศึกษาในระบบทางไกลเท่านั้น การที่ไม่ได้อ่านอย่างกว้างขวางจึงทำให้ขาดประสบการณ์และทักษะในการอ่านหลายด้าน อาทิ ทักษะในการจับประเด็นหรือความสำคัญของเรื่อง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้อ่านต้องรู้วิธีการอ่าน รู้วิธีการจับประเด็น สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกฝนด้วยการอ่านมากและบ่อย เมื่อนักศึกษาขาดประสบการณ์ในการอ่านก็ทำให้จับประเด็นและหาความสำคัญของเรื่องไม่ได้ แปลความหรือตีความในสิ่งที่อ่านไม่ได้ก็จะส่งผลให้ไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ประสิทธิภาพการอ่านก็จะไม่เกิดขึ้น ดังเช่น เลาร์ว (Loew. 1984 : 36) ที่กล่าวว่าความเข้าใจในการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการอ่านและเป็นเป้าหมายของการอ่านทุกชนิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแลปปี้และฟลัด (Lapp and Flood. 1984 : 273) ที่ว่าหัวใจของการอ่านคืออ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ถ้าผู้อ่านอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจแสดงว่าการอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้น การอ่านจึงต้องเน้นความเข้าใจเพราะการอ่านอย่างเข้าใจจะช่วยให้ผู้อ่าน รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการขาดทักษะในการอ่านจะส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยงานของเล็ก ภักดี (2535 : 48) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิตพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการอ่านค่อนข้างต่ำคือ อ่านได้ช้า จับใจความเรื่องที่อ่านได้ไม่ตรงประเด็นทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน เนื่องจากนักศึกษาไม่มีประสบการณ์ในการอ่านลักษณะนี้เพราะขาดการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจระไน สิทธิบุรณะ (2530 : 41) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเร็วในการฟังกับสัมฤทธิ์ผลในการอ่านจับใจความของนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 วิทยาลัยครูจันทระเกษมพบว่าการที่จะทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน นักศึกษาจะต้องมีการฝึกฝนการอ่านจับใจความด้วยการฝึกอ่านให้หลากหลายและกว้างขวางอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดทักษะในการอ่านจับใจความซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้

สำหรับพฤติกรรมการเขียนที่เป็นปัญหามากที่สุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้แก่ การขาดทักษะการเขียนเบื้องต้น การไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิดของตนได้ ส่วนปัญหาในระดับรองลงไปได้แก่ การขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่จะเขียน การวางรูปแบบการเขียน รวมทั้งปัญหาการเริ่มต้นที่จะเขียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นผลมาจากการขาดทักษะการเขียนนั่นเอง การที่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชขาดทักษะในการเขียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลที่มีนักศึกษาจำนวนมากจึงไม่เอื้อต่อการส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการเขียนเท่าที่ควร เช่นกิจกรรมในการเรียนที่จะให้นักศึกษาได้ทำรายงาน

การค้นคว้า หรือทำแบบฝึกปฏิบัติเพื่อส่งให้อาจารย์ตรวจก็ยังมีข้อจำกัด รวมทั้งรูปแบบของการประเมินผล โดยลักษณะข้อสอบส่วนใหญ่ก็จะเป็นข้อสอบแบบปรนัย ประกอบกับวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนในระบบนี้ ซึ่งเป็นระบบเปิดก็ไม่ได้มีการสอบคัดเลือกแต่จะใช้วิธีการพิจารณาจากคุณสมบัติเป็นสำคัญ จากบริบทดังกล่าวจะเห็นได้ว่านักศึกษาที่เข้ามาเรียนในระบบนี้ค่อนข้างที่จะขาดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมทักษะหรือประสบการณ์ในการเขียนพอสมควร ด้วยเหตุนี้จึงอาจส่งผลให้นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชประสบปัญหาการขาดประสบการณ์ในการเขียนเพราะไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้านการเขียนมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับที่สุจริต เพียรชอบ (2537 : 255) ได้กล่าวว่าในการพัฒนาทักษะการเขียนให้มีประสิทธิภาพคือ จะต้องมีการฝึกฝนการเขียนเป็นประจำจึงจะเขียนได้ดี ได้คล่อง ทำนองเดียวกับที่สายใจ อินทรมพรรย์ (2526 : 165) ได้กล่าวว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาและความสม่ำเสมอในการฝึกฝน ผู้สอนต้องพยายามจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการเขียนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศศวรรณ รื่นเริง (2538 : 89) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิตพบว่าผู้เรียนจะเขียนได้ดี ถ้ามีทักษะการเขียนและมีการบวกรวมการทางความคิดที่ดี เพราะการคิดจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเขียน โดยผู้เรียนจะต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการทางความคิด ได้กว้างขวางและหลากหลายก็จะนำไปสู่การเขียนที่ดี แต่ที่ผู้เรียนเขียนได้ไม่ดี เพราะขาดการฝึกฝนและขาดประสบการณ์ในการพัฒนากระบวนการทางความคิด

2. ผลจากการวิจัยในการสร้างชุดพัฒนาพบว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาทั้ง 4 หน่วย ได้เน้นความสำคัญในเรื่องการใช้คำหรือภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเอง การจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมปฏิบัติเป็นอย่างมากที่เป็นเช่นนี้เพราะนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชส่วนมากจะอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องทำการศึกษาด้วยตนเอง และการที่นักศึกษาเรียนด้วยตนเองตามลำพังโดยไม่มีครู หรือเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือ หากประสบปัญหาที่อ่านข้อความที่ยากเกินไปก็จะทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอย ดังนั้น การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายรวมทั้งการจัดเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากจะช่วยให้ นักศึกษามีความเข้าใจไปที่ละขั้นตอน ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจที่จะศึกษาเนื้อหาในลำดับต่อ ๆ ไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ชูเมอร์ (Schuemer, 1993 : 9-10) ได้กล่าวถึงโมเดลการสอนของกาเย่ (Gagne' s General Teaching Model) ที่เน้นการเรียนรู้แบบตามลำดับขั้นหรือการจัดลำดับในการสอน โดยนำเสนอเนื้อหาเริ่มต้นจากมโนทัศน์ที่ซับซ้อนน้อยกว่า และข้อความรู้ใดที่เป็นพื้นฐานของความรู้อื่นจะต้องสอนก่อน เช่นเดียวกับแนวคิดของ บรูเนอร์ (Bruner, 1966 : 35) ที่เน้นการจัดเนื้อหาในการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน ควรเรียงลำดับจากประสบการณ์ง่ายไปหาประสบการณ์

ยาก ทั้งนี้ เพราะว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของโสหุสา สาดพร (2539 : 86) ที่พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชมีความเห็นว่าการจัดเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ควรจัดเรียงตามลำดับจากง่ายไปหายากในลักษณะที่กิจกรรมแรก ๆ ที่ง่ายกว่าจะช่วยในการทำกิจกรรมต่อ ๆ มาซึ่งยากขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ยังเน้นให้มีกิจกรรมปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยผู้ใหญ่จะเรียนรู้เฉพาะในสิ่งที่ตนต้องการและมีความน่าสนใจ วัยนี้เป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มามาก หากให้ศึกษาในส่วนที่เป็นเนื้อหามากเกินไปจะเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น จึงต้องจัดให้มีกิจกรรมปฏิบัติให้มาก เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและท้าทายความสามารถซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้การจัดให้มีกิจกรรมปฏิบัติยังสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ฮีมสตรา (Hiemstra, 1994 : 5397) ได้กล่าวว่าการเรียนแบบการนำตนเองจะมีลักษณะสำคัญคือมีศูนย์กลางอยู่ที่กิจกรรมที่เป็นความต้องการและจำเป็นของผู้เรียน มีการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น จึงถือว่าการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จึงเป็นหลักการสำคัญของการเรียนด้วยวิธีการนำตนเองของนักศึกษา ในระบบการศึกษาทางไกล แต่การจัดกิจกรรมให้ปฏิบัตินั้นต้องกระทำให้เกิดความเหมาะสมดังเช่นงานวิจัยของโสหุสา สาดพร (2539 : 86) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมในบทเรียนภาษาอังกฤษทางไกลพบว่า การที่ให้นักศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาในแต่ละตอนแล้วทำกิจกรรมท้ายบทนั้น ทำให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจมากขึ้น เพราะกิจกรรมปฏิบัติจะช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวนความรู้ที่ศึกษาจากเนื้อหา แต่มีข้อเสนอแนะว่าในการให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่มีความหลากหลาย นักศึกษาอาจไม่พร้อมที่จะทำกิจกรรมที่ซับซ้อนหรือไม่คุ้นเคยกับวิธีทำ ก็ควรจะแบ่งกิจกรรมนั้นออกเป็นกิจกรรมย่อย ๆ แล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติที่ละกิจกรรมและคำสั่งของกิจกรรมต้องชัดเจนเพียงพอที่นักศึกษาจะเข้าใจวิธีทำได้

3. จากผลการวิจัยในการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาทั้ง 3 ระยะพบว่าระยะที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของชุดต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนระยะที่ 2 และ 3 ได้ค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุดพัฒนาที่สร้างขึ้นนี้ถึงแม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำมาทดลองใช้แล้วก็ตาม แต่เมื่อนำมาศึกษาในระยะที่ 1 เมื่อนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงแล้วอาจจะพบปัญหาและข้อบกพร่องที่ทำให้นักศึกษาอ่านแล้วเข้าใจไม่ชัดเจนหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนก็เป็นได้ จากนั้นเมื่อผู้วิจัยได้นำปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ มาทำการปรับปรุงแล้วนำไปศึกษาในระยะที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ก็อาจทำให้เนื้อหามีความชัดเจนมากขึ้น และศึกษาได้ง่ายขึ้น จึงส่งผลให้ค่าประสิทธิภาพของชุดพัฒนาสูงขึ้น นั้นแสดงว่าชุดพัฒนาจะช่วยให้ นักศึกษามีการจัดระเบียบความคิดทำ

ให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยาได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม (Schema Theory) ซึ่งฟลาวเวล (Flavell, 1963 : 47-58) ได้กล่าวว่าทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีของพือาเจท์ ที่มีแนวคิดที่ว่าความรู้เดิมของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อความรู้ใหม่ อันเนื่องมาจากการจัดระเบียบของความรู้ในสมอง (Organization) โดยมีวิธีการรับเอาความรู้ใหม่เข้าไปรวมกับความรู้เดิม (Assimilation) และมีวิธีดัดแปลงปรับปรุงแก้ไขความรู้เดิมให้เหมาะสม (Accommodation) โดยที่บุคคลจะรับข้อความรู้ใหม่เข้ารวมกับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว จึงทำให้เข้าใจเนื้อหาและรูปแบบของความรู้ใหม่ที่รับเข้ามาได้เป็นอย่างดี ซึ่งแนวคิดนี้ก็สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล (Ausubel, 1969 : 54-56) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้ที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างทางปัญญาทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสโคปา (Scopa, 1993 : 170) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของสื่อที่ใช้สอนในห้องเรียนและสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยสื่อทั้งสองชนิดนี้มีเนื้อหาเหมือนกัน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ใช้สื่อในห้องเรียน ส่วนประนอม โอทกานนท์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับพยาบาล พบว่าในกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน เช่นเดียวกันกับ พิเศษ ภัทรพงษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชากีตาร์เบื้องต้นกับกลุ่มผู้สนใจ พบว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความรู้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาบัณฑิตศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลยังมีพฤติกรรมการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับที่ถือว่ายังไม่เหมาะสมในหลายประเด็นนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนของนักศึกษามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการนำตนเองของนักศึกษาในระบบทางไกล โดยมหาวิทยาลัยต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ในการส่งเสริมงานด้านบริการสนับสนุนการศึกษาในหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยต้องมีความร่วมมือที่จริงจังและต่อเนื่องระหว่างสาขาวิชา และงานบริการแนะแนว เพื่อหาทางช่วยเหลือนักศึกษาในเรื่องของทักษะการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อและวิธีการที่หลากหลายให้ทั่วถึง และกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการตั้งแต่ นักศึกษาเริ่มต้นเข้าสู่ระบบทางไกลต่อเนื่องไปจนจบการศึกษา อาจจะทำทั้งในลักษณะของกิจกรรมภาคบังคับเช่น การจัดช่วงแนะนำวิธีการศึกษาในกิจกรรมการปฐมนิเทศให้กับ

นักศึกษา รวมทั้งกิจกรรมที่นักศึกษาสมัครใจในการเข้าร่วม ซึ่งหากนักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่องแล้วก็จะทำให้นักศึกษามีศักยภาพที่จะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าในการสร้างชุดพัฒนา ต้องเน้นหลักการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย การจัดลำดับเนื้อหาและการกำหนดกิจกรรมปฏิบัตินั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้นำหลักการนี้ไปทบทวนและปรับปรุงในการผลิตชุดวิชาเพื่อให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ โดยต้องตระหนักว่าเอกสารการสอนชุดวิชาต่าง ๆ นั้น ต้องมีเป้าหมายการผลิตเพื่อให้นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ใช้ศึกษาด้วยตนเอง และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของชนชาตินักศึกษาระบบทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกับนักศึกษาในระบบปิดของสถาบันอื่น ๆ เป็นสำคัญ ดังนั้น สื่อการเรียนก็ต้องสนองความแตกต่างดังกล่าวด้วย นั่นคือมหาวิทยาลัยจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญว่าในการผลิตชุดวิชาต้องทำเพื่อให้นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นอันดับแรก โดยคำนึงถึงธรรมชาติของนักศึกษาเป็นสำคัญ

3. จากผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดพัฒนาพบว่าชุดพัฒนาที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่นอกจากจะมีนโยบายส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อในการเรียนมากมายไม่ว่าจะเป็นสื่อทางด้านเนื้อหาวิชา หรือสื่อทางด้านแนะแนวและกิจกรรมนักศึกษา ก็ตาม ควรจะได้ให้ความสำคัญของการตรวจสอบคุณภาพของสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นก่อนที่จะมีการนำออกไปใช้หรือเผยแพร่ ทั้งนี้ เนื่องจากสื่อหลายชนิดมิได้เผยแพร่หรือนำไปใช้เฉพาะกับกลุ่มนักศึกษาโดยตรงเท่านั้น แต่จะมีวิธีการนำเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนเช่น รายการวิทยุ-รายการโทรทัศน์ ซึ่งมีผู้รับชมมากมายไม่เฉพาะแต่นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเท่านั้น ดังนั้น หากได้มีการตระหนักถึงคุณภาพของสื่อก่อนนำไปใช้ ก็จะทำให้ภาพลักษณ์ในเรื่องสื่อการเรียนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชดีขึ้น นอกจากนี้การหาคุณภาพและประสิทธิภาพของสื่อยังจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความคุ้มค่าในการผลิต ความคุ้มค่ากับการนำไปใช้ รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อ ซึ่งจะเป็นข้อมูลช่วยให้การบริหารจัดการและการจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมมากขึ้น อนึ่งในการจัดทำสื่อเสริมที่จะแจกให้กับนักศึกษาอาจจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบโดยผลิตในลักษณะของ CD-ROM ก็จะทำให้มีความสะดวกในการใช้ เนื่องจากมีขนาดเล็กเหมาะกับการพกพาและสามารถแจกจ่ายได้ทั่วถึงประกอบกับมีรูปแบบที่น่าสนใจกว่าการจัดทำเป็นเล่ม สามารถบรรจุเนื้อหาตัวอย่าง และกิจกรรมปฏิบัติได้มากกว่าการจัดทำในลักษณะสิ่งพิมพ์ และที่สำคัญสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดส่งไปให้นักศึกษาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในเชิงลึกถึงต้นเหตุหรือสาเหตุของปัญหาพฤติกรรมทางการอ่านและการเขียนที่นักศึกษาบกพร่อง จะทำให้ทราบสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงและชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การกำหนดเนื้อหาในชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ถูกต้องและลุ่มลึกมากขึ้น ทำให้ได้ชุดพัฒนาที่ช่วยแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ซึ่งถือว่าเป็นการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรทำการศึกษาวิจัยกับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นเพราะคุณสมบัติพื้นฐานความรู้ ของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งหากได้มีการวิจัยจะทำให้สามารถจัดกลุ่มลักษณะปัญหาที่เหมือนและแตกต่างกันเพื่อจะนำไปสู่การสร้างชุดพัฒนาที่สามารถจะนำไปใช้ร่วมกันได้กับนักศึกษาในหลาย ๆ สาขาวิชาที่มีลักษณะปัญหาล้ายคลึงกัน รวมทั้งชุดพัฒนาเฉพาะของแต่ละสาขาวิชาที่มีความแตกต่างกันให้หลากหลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้นำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง
3. ควรสร้างชุดพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกับชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนที่สร้างขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้เพราะในการเรียนในระบบการศึกษาทางไกลจำเป็นต้องอาศัยศักยภาพในหลาย ๆ ด้านประกอบกัน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งหากมหาวิทยาลัยได้สร้างชุดพัฒนาทักษะทางด้านอื่น ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ต้องการจะพัฒนาทักษะในแต่ละด้านได้มีโอกาสใช้ชุดพัฒนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองได้
4. เนื่องจากการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระบบการศึกษาทางไกลจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ วิทยานิพนธ์ 1 ซึ่งจะครอบคลุมบทที่ 1 และ 2 ส่วนวิทยานิพนธ์ 2 จะครอบคลุมที่ 3 และ 4 และวิทยานิพนธ์ 3 จะครอบคลุมบทที่ 5 ดังนั้น ควรมีการสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับแต่ละช่วงของการทำวิทยานิพนธ์
5. ควรมีการติดตามและศึกษาความคืบหน้าในการพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนของนักศึกษาที่ได้นำชุดพัฒนาไปใช้ โดยศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จนกว่านักศึกษาจะทำวิทยานิพนธ์เสร็จ เพราะสมรรถภาพการอ่านและการเขียนจะต้องนำมาใช้ทุกช่วงของการทำวิทยานิพนธ์
6. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการอ่านและการเขียนของนักศึกษาทั้งที่จบมาจากระบบการศึกษาแบบปิดและแบบเปิด เพื่อจะได้จัดลำดับความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนให้กับนักศึกษากลุ่มดังกล่าวเป็นอันดับแรก

บรรณานุกรม

- กาญจนา ใจกว้าง. (2534). การศึกษาเฉพาะกรณีโดยการวิเคราะห์อย่างพิสดารด้านสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กึ่งกาญจน์ ตั้งศรีไพร. (2542). วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนทางไกลในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2526, มิถุนายน - กรกฎาคม). "การศึกษาและวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาลัทธิอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)," วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 23(132). หน้า 43-47.
- โกวิทย์ ไกลสิทธิ์. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างการฟังและการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสารภี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ขนิษฐา ทองสถิตย์. (2537). ปัญหาและแนวคิดในการแก้ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- คณาพร คมสัน. (2539). การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลงานวิจัยของการศึกษา : ความก้าวหน้าของการวิจัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2540). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จาระไน สิทธิบุรณะ. (2530). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเร็วในการฟังกับสัมฤทธิ์ผลในการอ่านจับใจความของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 วิทยาลัยครูจันทระเกษม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- จิตต์นิภา ศรีไสย และอัจจิมา เทวกุล. (2526). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเขียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวาล แพรัตกุล. (2520). เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2539). “แนวโน้มการศึกษาทางไกล,” ใน เอกสารการสอนวิชาการศึกษาทางไกล หน่วยที่ 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2540). “ชุดการสอนรายบุคคล,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนาสร หน่วยที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. (2544). การศึกษาผู้ใหญ่ : ปรัชญาตะวันตกและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ. : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชิตขงค์ ส. นันทนาเนตร. (2534). หลักการเรียนรู้และการสอนผู้ใหญ่. นครปฐม : ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2534). หนังสือเรียนภาษาไทย การเขียน 2. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2523). รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องระบบการศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. (2538). “การตั้งปัญหาในการวิจัย” ใน การวิจัยทางการศึกษา : หลักและวิธีการสำหรับนักวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2539). การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จกับไม่สำเร็จ การศึกษาตามเวลา ของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นนุช ทองเนียม. (2528). รายงานวิชาสัมมนาการเรียนการสอนภาษาไทย เรื่อง การสอนเรียงความโดยใช้สิ่งเร้า. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นนุช วัฒนเขจร. (2533). ผลการทดลองใช้แบบฝึกสมรรถภาพการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณทางการสอนอ่านตามปกติที่มีต่อความสามารถในการอ่านและสมรรถภาพการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภาลย์ สุวรรณธาดา. (2538). “กระบวนการเขียนเชิงปฏิบัติ,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การใช้ภาษาไทย (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 13. หน้า 231-285. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี : สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นฤมล ดันธสุเรศธวัช. (2544). การศึกษาทางไกลในระดับอุดมศึกษาของไทย. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2536). วรรณกรรมกับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญธรรม กิจปริดาปริสทธิ์. (2540). คู่มือการวิจัยการเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประนอม โอทกานนท์. (2527). ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพที่จำเป็น สำหรับพยาบาลในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานพุทธศักราช 2527. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายสำเนา.
- ประกาศรี สีหอำไพ. (2531). การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2534). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ. (2541). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษา ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ผาสวรรณ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2530, พฤษภาคม – สิงหาคม). "ความพึงพอใจของ นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีต่อการเรียนการสอนระดับ บัณฑิตศึกษา," วารสารการวัดผลการศึกษา. 9(26).
- ฝ่ายทะเบียนบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). สถิติจำนวนผู้สมัครและ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิต. (เอกสารเผยแพร่). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย- ธรรมมาธิราช.
- พรณี ปัญญาวัฒนาพร. (2533). การวิเคราะห์องค์ประกอบของเนื้อหาและการใช้ภาษาใน บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ด้านสังคมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรินทร์ ธรรมสังวาลย์. (2538). การศึกษาสมรรถภาพในการเรียนวิชาภาษาไทยของ นักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- พันธ์ทิพา หลาบเลิศบุญ. (2539). "การสอนการเขียนเรียงความ," ใน หนังสือจะสอนภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร. หน้า 111-115. สำออง ดำเนินสวัสดิ์ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. (2543). แผนการศึกษาแห่งชาติ จนถึงปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดอะบุ๊คส์.
- พิเศษ ภัทรพงษ์. (2540). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชากีตาร์เบื้องต้นสำหรับผู้เรียนกลุ่มสนใจ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการศึกษานอกระบบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายสำเนา
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2530, กรกฎาคม-ธันวาคม). "การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรของมหาบัณฑิตครุศาสตร์". วารสารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 11(12).
- พงษ์จันทร์ เพชรมาก. (2529). การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในปริญญาานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แมนมาส ขวลิต. (2530). สภาพของอ่านและแนวทางแก้ไขการสร้างสังคมการอ่านและการใช้สารสนเทศ. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- เย็นจิตต์ ศรีใจงาม. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การเขียนความเรียงและการแต่งคำประพันธ์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เล็ก ภัคดี. (2535). ความสามารถในการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ลาวัณย์ ทองมณฑ์. (2541). การเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองระหว่างครูนักวิจัยและครูที่ไม่เป็นครูวิจัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณวิไล พันธุ์สีดา. (2540, กรกฎาคม-กันยายน). "การสอนเขียนเรียงความอย่างมีกระบวนการ" สารพัฒนาหลักสูตร. 16 : 30-35.

- วัชรภรณ์ สอนงคุณ. (2534). ความสามารถในการใช้ภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีส้าน. (2529). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. และคณะ. (2534). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2526). การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียงความระดับ
อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศวรรณ รื่นเรือง. (2538). การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบ
อภิปรายกลุ่มสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต.
วิทยานิพนธ์ปริญญา ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสุตา จริยากุล. (2527). "ทรรณะที่เกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ" ใน เอกสาร
การสอนชุดวิชาภาษาไทย 5 การอ่าน หน่วยที่ 1. หน้า 1-53. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพร ลิมตระกูล. (2534). "ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน," ใน เอกสาร
การสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2537). การอ่านภาษาไทย (ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน). นนทบุรี :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการสร้างเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ
วิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สถาพร พลเยี่ยม. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านและการเขียน
ข้อความภาษาไทยที่มีรูปแบบการเขียนแบบบรรยาย แบบเชิงชวน และแบบแสดง
ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญา ค.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2532, พฤษภาคม – สิงหาคม). "การเรียนรู้ด้วยตนเอง" วารสาร
การศึกษานอกโรงเรียน. 26(148).
- _____. (2538). รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย.
กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์. (2531). *หลักนักอ่าน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เมติคัมมีเดีย.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2524). *แบบเรียนด้วยตนเอง*. สงขลา : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ภาคใต้.
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวัน. (2526). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพร บัวทอง. (2530). "ปัญหาในการทำวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา" *วารสาร ศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา*. 1(1).
- สรินยา ก้อนทอง. (2538). *การศึกษามลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนโดยใช้วิธี สอนทางตรงและทางนัย ตามแนวคิดของบลูม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน นนทบุรีพิทยาคม จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สัมพันธ์ เย็นสำราญ. (2540). *รายงานการวิจัย การสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา ชุมชนวิทยาวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สาคร บุญดาว. (2542). *รายงานการวิจัย การศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาโทในระบบการศึกษาทางไกล*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สายใจ อินทร์มพรรย์. (2523). *วิธีการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สายรุ้ง แสงแจ้ง. (2540). *การพัฒนาโมเดลปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตโดยการ วิเคราะห์แบบฟอลท์ทรี และลิสเรล*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟิก.
- สิริรัตน์ คุณจักร. (2539). *การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ระหว่างนิสิตมหาบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการ ศึกษาภายในสองปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ. (2540). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2534). แนวปฏิบัติของนักศึกษาในการศึกษาชุดวิชาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2539). ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ (แขนงวิชาบริหารการศึกษา) หน่วยที่ 1-2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุจริต เพียรชอบ. (2537). "การพัฒนาทักษะการเขียน" ใน หนังสือประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาทักษะทางภาษา หน่วยที่ 10. หน้า 249. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุชาติ ชาติทอง. (2534). การศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการประถมศึกษา). สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2543). "รากฐานทางปรัชญาของการศึกษาลดชีวิต" ใน เอกสาร การสอนชุดวิชาการศึกษาลดชีวิตและการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์. (2537). "การพัฒนาทักษะการอ่าน" ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาทักษะทางภาษา หน่วยที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2544). รายงานการวิจัยการศึกษาลดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุมาลี สังข์ศรี และคณะ. (2543) รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาทางไกลในมหาวิทยาลัยที่คัดสรรจากประเทศต่าง ๆ : ประสพการณ์เพื่อประยุกต์สู่การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกลของไทยในศตวรรษที่ 21. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2533). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนห์ จามริก. (2533). แนวทางพัฒนาการศึกษาไทย : บทวิเคราะห์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- โสพศา สาดพร. (2539, มกราคม-เมษายน). "กิจกรรมในบทเรียนภาษาอังกฤษทางไกล" วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช. 9(1).

- อัจนรา วงศ์โสธร. (2529). *เทคนิควิธีการสร้างข้อสอบภาษาอังกฤษสำหรับวัดและประเมินผลการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- อิงอร อมาตยกุล. (2535). *การศึกษาความสามารถทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. (2533). *แบบสอบถาม: การสร้างและการใช้*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อُنดา นพคุณ (2527). *การเรียนรู้การสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- Ausubel, David P. (1969). *Educational Psychology : A Cognitive View*. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Baath, J. (1980). "Postal Two-Way Communication in Correspondent Education," : *Epistolodidaktika*. 1-2 : 11-41 .
- Bandura, A. (1977). "Self-efficacy : Toward a Unifying Theory of Behavioral Change," *Psychological Review*. 84 : 191-215.
- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Education Objectives Handbooks : Cognitive Domain*. New York : David McKay Company.
- Borich, Gary D. (1992). *Effective Teaching Methods*. New York : Macmillan Publishing Company.
- Bouchard, Paul. (1994). *Self-Directed Professionals and Autodidactic Choice : A Framework for analysis*. In Long, Huey B. and associates. *New Ideas About Self-Directed Learning*. Oklahoma : Oklahoma Research Center for Continuing Professional and Higher Education of the University of Oklahoma.
- Brockett, R. G. and R. Hiemstra. (1991). *Self-Direction in Adult Learning*. New York : Chapman and Hall, Inc.
- Brookfield Steven. (1984). "Self-Directed Adult Learning : A Critical Program," *Adult Education Quarterly*. 35(2).
- Bruner, J.S. (1966). *Towards a Theory of Instruction*. Cambridge. MA : Havard University Press.
- Burge, E.V. and Frewin, C.C. (1985). *Self-Directed in Distance Learning*. In Husen, Torstin. *The International Encyclopedia of Education*. New York : Pergamon Press Inc.

- Callahan, Joseph F.; Clark, Leonard H. (1988). *Teaching in the Middle and Secondary Schools : Planning for Competence*. New York : Macmillan Publishing Company.
- Candy, P.C. (1991). *Self-Direction for Lifelong Learning : A Comprehensive Guide to Theory and Practice*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Carell, Patricia . and Connor Ulla. (1991). "Reading and Writing Descriptive and Persuasive Texts," *Modern Language Journal*. 75 : 314-324.
- Compton, Mary L. (1989). *A Study of the Information Resources and Library services. Used by Doctoral Students in Science Education at The University of Georgia*. Masters Thesis. University of Georgia.
- Cross, K.P. (1981). *Adults as Learners : Increasing Participation and Facilitating Learning*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Dallman, Martha. (1978). *The Teaching of Reading*. 5th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Dave and Skager. (1977). *Foundations of Lifelong Education*. Oxford : Pergamon Press.
- Dechant, Emerald. (1981). *Teacher's Directory of Reading Skill Aids and Materials*. New York : Parker Publishing Company, Inc.
- Dickinson, Leslie. (1987). *Self-Instruction In Language Learning*. London : Cambridge University Press.
- Ekins, Judith M. (1992). *The Development of Study Processes in Distance Learning*. Students Paper Presented at a Meeting of the Asian Association of Open Universities, Korea, Sept.
- Flavell, J.H. (1963). *The Development Psychology of Jean Piaget*. New York : D. Van Nostrand company, Inc.
- Flemming, Michael C. and Joseph G. Nellis. (1994). *Principles of Applied Statistics*. London : Routledge.
- Galbraith, M.W. (1992). "Future Prospects for Rural Lifelong Education," in *Galbraith, M.W. Education in Rural American Community. A Lifelong Process*. Florida : Krieger Publishing Company.
- Garrison, D.R. (1989). *Understanding Distance Education*. New York. Routledge.

- Garrison, D.R. and Baynton, Myra. (1987). "Beyond Independence in Distance Education : The Concept of Control," *The American Journal of Distance Education*. 1 : 3-15.
- Germeroth, Darla. (1990). "Lonely Days and Lonely Nights Completing the Doctoral Dissertation," Paper Presented at the Speech Communication Association.
- Getkham, Kunyarut. (1988, February). "Reading and Writing Connectings as Revealed in synthesis Essays of English as a Second Language Students," *Dissertation Abstracts International*. 49.
- Gibbons, Maurice. (1980). "Toward a Theory of Self-Directed Learning : A Study of Experts without Formal Training," *Journal of Humanistic Psychology*. 20(2).
- Green. Kathy E. and Kluever Raymond c. (1997). *The Dissertation Barriers Scale*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association.
- Griffin, A.J. (1977). *The Self-Directed Learning. Readiness of Baccalaureate Nursing Students*. *Dissertation Abstracts International*.
- Guglielmino, L.M. (1977). *Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale Georgia : Unpublish Ed. D. Dissertation University of Georgia*.
- Guthrie, E.R. (1952). *The Psychology of Learning*. New York : Harper & Row.
- Heaton J.B. (1990). *Classroom Testing*. London : Longman.
- Hiemstra, Roger. (1994). "Self-directed learning," *The International Encyclopedia of Education*. (2nd ed.) Great Britain : BPC Wheatons Ltd, Exeter.
- Holmberg. Borge. (1981). *Status and Trends of Distance Education : A Survey and Bibliography*. London : Kogan Page Ltd.
- _____. (1983). "Guided Distance Conversation in Distance Education," : in D. Sewart, D. Keegan and B. Holmberg (eds) *Distance Education : International Perspectives*. London : Routledge.
- _____. (1989). "The Concept. Basic Character and Development Potentials of Distance Education," *Journal of Distance Education*. 10(1).
- Howard, D.C. (1987). "Designing Learner Feedback in Distance Education," *The American Journal of Distance Education*. 1(3).
- Janopoulos, Michael. (1986). "The Relationship of Pleasure Reading and Second Language Writing Proficiency," *TESOL QUARTERLY*. 20.

- Jarvis, P. (1987). "Meaningful and Meaningless Experiences. Towards and Analysis of Learning from Life," *Adult Education Quarterly*, 37 (20) : 164-172.
- Jacobs, H.L. (1981). *Testing ESL Composition*. Rowley, Mass : Newbury House Publishers.
- Jenkins, Janet. (1981) *Materials for Learning : How to Teach Adults at a Distance*. London : Routledge and Kegan Paul.
- John Carson. (1990). "Reading-Writing Connections : Toward a Description for Second Language Learners," In Barbara Kroll (ed.) *Second Language Writing*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Kapp, Chris. (1999). *Challenges, Issue and Possible Solution in Postgraduate Supervision in Distance Education*. Paper Presented at the 19th World Conference on Open Learning and Distance Education.
- Kaye, A.R. (1985). *Distance Education in Husen. Torstin. The International Encyclopedia of Education*. New York : Pergamon Press Inc.
- Kaye, A and Rumble G. (1981). *Distance Teaching for Higher and Adult Education*. London : Open University Press.
- Keegan, D. (1990). *Foundations of Distance Education*. 2nd ed. London : Routledge.
- Kemp, Max. (1989). *Watching Children Read and Write*. Melbourne : Thomas Nelson Australia.
- Klausmeir, Herbert J. (1961). *Learning of Human Abilities : Educational Psychology*. New York, Harper & Brothers.
- Knowles, M.S. (1975). *Self-Directed Learning : A Guide for Learners and Teachers*. Chicago : Follet Publishing Company.
- _____. (1976). *The Modern Practice of Education Andragogy Versus Pedagogy*. New York : Association Press.
- _____. (1980). *The Adult Learner : A Neglected Species*. 2nd ed. Houston : Gulf Publishing Company.
- _____. (1984). *The Adult Learner : A Neglected Species*. 3rd ed. Houston : Gulf.
- Knox, A.B. (1980). *Proficiency Theory of Adult Learning*. Contemporary Educational Psychology. San Francisco : Jossey-Bass.
- Krashen, Stephen D. (1984). *Writing : Research, Theory and Applications*. Oxford : Pergamon Institute of English.

- Kwah, Poh Foong. (1988, January). "The Relationship between Reading and Writing in English as a Second Language," *Dissertation Abstracts International*. 27.
- Lapp, Diane and Flood, James. (1984). *Promoting Reading Comprehension : Instruction which Ensures Continuous Reader Growth* in James Flood (ed.) *Promoting Reading Comprehension*. Delaware : International Reading Association.
- Larisey, Marian M. (1994. July-August). Student Self-Assessment : A Tool for Learning. *Adult Learning*. Vol.5 No. 6 : 9-10.
- Loew, Helene Z. (1984, September). "Developing Strategies Reading Skill," *Foreign Language Annul*. 17.
- Long, H.B. (1983). "Guglielmino's Self-Directed Learning Readiness Scale : A Validation Study," *Journal of Higher Education and Educational Planning*. 12 (1) : 77-87.
- Maddox, Henry. (1963). *How to Study*. London : Cox Wyman.
- Madsen, David. (1992). *Successful Dissertations and Theses*. 2nd ed. Oxford : Jossey-Bass Publishers.
- Mandler, J.M. (1979). "Categorical and Schematic Organization in Memory," in C.R. Puff (ed.) *Memory Organization and Structure*. New York : Academic Press.
- MacMillan, Mary-Ellen. (1990, November). "A Study of Children's Reading/Writing Relationships in a Grade Five Classroom," *Dissertation Abstracts International*. 51.
- Mauch. Jame E. and Brich. Jack W. (1993). *Guide to the Successful Thesis and Dissertation : A Handbook for Students and Faculty*. 3rd ed. New York : M. Dekker.
- Merriam, Sharan B and Caffarella, Rosemary S. (1991). "Learning as a Self-Directed Activity," *Learning in Adulthood*. San Francisco : Jossey-Bass Inc.
- Mezirow, Jack. (1981). "A Critical Theory of Adult Learning and Education," *Adult Education Quarterly*. 32.
- Miller, W.H. (1977). *The First Elementary Reading Today*. New York : Holt, Rinehart Winston.
- Moore, M.G. (1977). "A Model of Independent Study," *Epistolodidaktika*. (1).
- _____. (1987). *Learn and Learning at a Distance*. ICDE Bulletin. 14.

- Pavlov, I.P. (1927). *Conditioned Reflexes* (G.V. Anrep, trans). London : Oxford University Press.
- Perry, Walter. (1983). "The Growth of Distance Education," *Education of Adults at a Distance : A Report of the Open University's Tenth Anniversary International Conference*. London : Kogan Page.
- Pimsarn, Pratin. (1987, February). "The Reading and Writing Relationship : A Correlational Study of English as a Second Language Learners at the Collegiate Level," *Dissertation Abstracts International*. 48.
- Pratt, D.O. (1987). *Technology and Instructional Functions* in J.A. Niemi & D.D. Gooler (eds) *Technologies for Learning Outside the Classroom*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Ragor, A. L. (1985). *Effective Reading*. New York : McGraw-Hill.
- Roger T. Lennon. (1970). "What Can be Measured," *Measurement and Evaluation of Reading*. New York : Harcourt, Brace & World.
- Rowntree, Derek. (1981). *A Dictionary of Education*. New York : Harper References.
- Rydell, S.T. (1983). "Educational Materials Development and Use with Self-directed Learners," in J.P Wilson (ed) *Materials for Teaching Adults : Selection Development and Use*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Sarangarm, Isara . (1992, October). "The Relationship between Writing and Reading Achievement : The Effectiveness of the Writing to Read Program," . *Dissertation Abstracts International*. 53 : 04.
- Schuemmer, R. (1993). *Some Psychological Aspects of Distance Education*. Hagen : Zentrales Institute Fur Fernstudienforschung (ZIFF).
- Schnotz, W. (1994). *Reading Comprehension Learning the International Encyclopedia of Education*. 2nd ed. Great Britain : BPC Wheatons Ltd, Exeter.
- Scopa, M. (1993. July-August). Comparison of Classroom Instruction and Independent Study in Body Mechanics. *The Journal of Continuing Education in Nursing*. 24 : 170-173.
- Skager, Rodney. (1978). *Lifelong Education and Evaluation Practice*. New York : UNESCO Institute for Education, Hambury and Pergamon Press.
- Sosothikul, Rachanee. (1992). *How to Improve Your Reading*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.

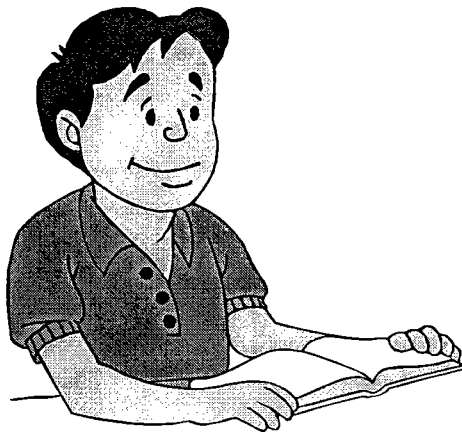
- Stefl, Unda Disney. (1982, December). "The Effect of a Guided Discovery Approach on the Descriptive Paragraph Writing Skills of Third Grade Pupils," *Dissertation Abstracts International*. 42.
- Stotsky, Sandra . (1983, May). "Research on Reading/Writing Relationships : A Synthesis and Suggested Direction," *Language Arts*. 60.
- Thuezek, Judy Lyn. (1995). "Obstacles and Attitudes Affecting Graduate Persistence in Completing the Doctoral Dissertation," *Dissertation Abstracts International*. Wayne State University.
- Treffinger, Donald J. (1995). Self-Directed Learning. In Maker, C. June and Nielson, Aleene B. *Teaching Models in Education of the Gifted*. (2 nd edition). Texas : PRO-ED, Inc.
- Vivian Zamel. (1983, June). "The Composing Processes of Advanced ESL,". *Students : Six Case Studies : TESOL Quarterly*. 17.
- Wainwright, Gordon. (1972). *Towards Efficiency in Reading : The Passages for Practice in Faster and More Efficient Reading for Students and Adult*. London : Cambridge University Press.
- Wedemeyer, C. (1973). "The Use of Correspondence Education for Post-secondary Education," in A Kabwasa and M. Kaunda (eds) *Correspondence Education in Africa*. London : Routledge & Kegan Paul.
- Wetle, Victoria. (1997). An Examination of the Validity of The Telecourse Self-Assessment. Prediction Instrume : Are Telecourses for Me ? Available : CD-Rom Pro Quest *Dissertation Abstract International*.
- Zimmerman, Berry J. And Bandura, Albert. (1994). "Impact of Self-regulatory Influences on Writing Course Attainment," *American Educational Research Journal*. 31(4).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่าน และการเขียน

ราวดี ปฏิวัติวงศ์

บทนำ

การอ่านเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือพิมพ์ อ่านชื่อนถนน ป้ายจราจร สลากยา ป้ายโฆษณา ฯลฯ โดยเฉพาะยุคนี้เป็นยุคแห่งข่าวสาร การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ นอกจากนี้การอ่านยังเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนและการศึกษาหาวิชาความรู้ในทุกระดับการศึกษา

การทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา จะต้องอาศัยการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญมาก นับตั้งแต่การเริ่มต้นเพื่อจะหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การจะเริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์จะต้องอาศัยการอ่านให้มาก เมื่อต้องอ่านมากผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีกลวิธีในการอ่านเพื่อให้การอ่านได้ผลคุ้มค่า ประหยัดเวลา และเก็บเกี่ยวประโยชน์จากการอ่านในแต่ละครั้งได้มากที่สุด ซึ่งการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้น คือ ผลของการมีทักษะที่ดีและนิสัยในการอ่านที่ดี ที่จะทำให้การอ่านเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เหน็ดเหนื่อย นิสัยที่ดีในการอ่านจะช่วยให้เราอ่านเร็วขึ้น ง่ายขึ้น และเข้าใจดีขึ้น

ชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รวบรวมเทคนิค หลักการ กลวิธีในการอ่านที่เป็นพื้นฐานเพื่อสร้างเสริมทักษะในการอ่าน ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วในการทำวิทยานิพนธ์จำเป็นต้องอาศัยการอ่านและการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ แต่ในชุดพัฒนาฯ ฉบับนี้ ต้องการที่จะเน้นเฉพาะการฝึกทักษะภาษาไทย เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาการอ่านและการเขียนทางภาษาไทยก่อน โดยจะกล่าวถึงประเด็นที่เป็นพื้นฐานหลัก ๆ ดังนี้

หน่วยที่ 1 : การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเนื้อหาส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 : การสำรวจเพื่อเลือกข้อมูล ซึ่งต้องการให้ผู้อ่านรู้จักวิธีการสำรวจเพื่อเลือกข้อมูลให้ตรงกับความต้องการ เป็นการตรวจสอบสิ่งที่จะอ่านก่อนลงมืออ่านจริง

ขั้นตอนที่ 2 : เป็นขั้นของการอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ ซึ่งเป็นขั้นที่ต้องทำการอ่านจริง ซึ่งในขั้นตอนนี้ก็จะแนะวิธีการอ่านที่ไม่ต้องอ่านทุกคำ หรือทุกตัวอักษร จะเป็นการแนะกลวิธีการอ่านเพื่อค้นหาความคิดของเรื่อง โดยการอ่านแบบข้าม (skimming) เพื่อฝึกหาข้อความสำคัญและสามารถสรุปแนวคิดกว้าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน ส่วนวิธีการอ่านผ่าน ๆ (scanning) ก็เพื่อฝึกการค้นหาสาระ บางอย่างที่ต้องการ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลวิธีการอ่านทั้ง 2 แบบนั้นจะช่วยลดปัญหาการอ่านทุกตัวอักษรที่จะทำให้เสียเวลา เพราะการอ่านเพื่อค้นคว้าข้อมูลนั้นเราต้องอ่านหนังสือมากมาย เนื้อหาในขั้นตอนที่ 2 นี้ยังได้ฝึกให้ผู้อ่านรู้จักการค้นหาใจความสำคัญ ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานในการที่จะฝึกอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อเรื่อง เพราะถ้าผู้อ่านไม่รู้วิธีการ ค้นหาใจความสำคัญก็จะทำให้จับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ ซึ่งก็นำไปสู่การไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน

นอกจากนี้ในหน่วยที่ 1 ยังได้แนะนำวิธีการอ่านงานเขียนทางวิชาการอื่น ๆ เช่น บทความทางวิชาการ ซึ่งเนื้อหาสาระของบทความวิชาการก็จะมีทั้งส่วนที่เป็นความรู้ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น ความรู้สึก ของผู้เขียนปะปนกันไป ในหน่วยนี้ก็จะฝึกให้ผู้อ่านแยกแยะข้อเท็จจริง และความคิดเห็นออกจากกันเพื่อนำไปสู่ความน่าเชื่อถือและการนำบทความนั้น ๆ ไปอ้างอิงต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ้างอิงในการทำวิทยานิพนธ์นั้นจำเป็นต้องอ้างอิงข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง

หน่วยที่ 2 : การอ่านเพื่อความเข้าใจสาร เป้าหมายสำคัญของการอ่านทุกชนิด คือ อ่านแล้วต้องเกิดความเข้าใจ ถ้าอ่านจนหมดเล่มแล้วไม่เกิดความเข้าใจก็จะถือว่าเป็นการอ่านที่เสียเวลาและสูญเปล่า ซึ่งการอ่านเพื่อความเข้าใจในหน่วยนี้จะครอบคลุมถึงพฤติกรรมการอ่านในระดับของการแปลความ การตีความ ซึ่งพื้นฐานสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจสารนั้น ผู้อ่านจะต้องรู้วิธีการค้นหาความคิดสำคัญ ค้นหาความคิดหลัก และค้นหารายละเอียดสนับสนุนความคิดหลัก สิ่งเหล่านี้จะเป็นกุญแจที่จะไขไปสู่ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งหัวใจสำคัญในการอ่านผู้อ่านจะต้องจับความคิดรวบยอด (concept) ของเรื่องให้ได้ เพราะสิ่งนี้จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การประยุกต์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ในระดับสูงขึ้นไป

ในระดับของการตีความจะประกอบด้วยขั้นตอนของการวิเคราะห์และขั้นตอนของการวินิจฉัย โดยเฉพาะการวินิจฉัยจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจ ฝึกให้อ่านแบบสำรวจเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริง และความคิดเห็น
2. การพิจารณา ฝึกให้ผู้อ่านพิจารณาเจตนาของผู้เขียนโดยการตีความ
3. การค้นหา สารใดที่สำคัญที่สุด และที่สำคัญรองลงไป

ซึ่งทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวินิจฉัยเพื่อตีความเนื้อเรื่องที่อ่าน

หน่วยที่ 3 : การอ่านเพื่อเกิดทฤษฎี หรือเรียกว่าเป็นการอ่านแบบวิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านมาแล้ว ซึ่งเป็นทักษะขั้นสูงในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน บางครั้งเรียกว่าการอ่านแบบวิพากษ์ เมื่ออ่านแล้วต้องสามารถใช้วิจารณ์ญาณให้เกิดทฤษฎีเพื่อจะนำไปสู่การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล จึงเป็นการอ่านเพื่อเลือกและประเมิน ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อยต่อไปนี้

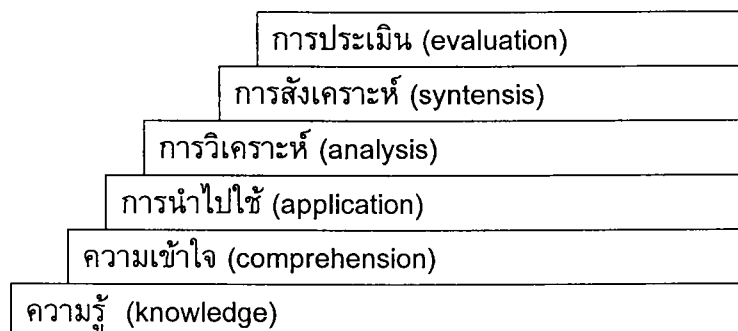
1. การแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากข้อความที่อ่าน
2. การประเมินค่าความเชื่อถือได้ของสิ่งที่อ่าน

นอกจากนี้แล้วยังฝึกให้นำข้อมูลจากการจับใจความไปใช้กับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกันเป็นลักษณะการใช้ความคิดในทางสร้างสรรค์ที่เรียกกันว่า “อ่านเลยบรรทัดออกไป” ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้เหตุผลในเชิงเปรียบเทียบและอนุมาน จากข้อมูลเดิมถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ

หากกล่าวโดยสรุปถึงเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 1-3 นั้นจะเป็นดังนี้

1. เริ่มจากการสำรวจหาแหล่งข้อมูล จากหนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิง
2. ฝึกวิธีการอ่านสำรวจข้อมูล
3. พัฒนาการอ่านเนื้อหา ข้อมูลด้วยวิธีการอ่านข้ามและอ่านผ่าน
4. เมื่อรู้วิธีการอ่านข้าม อ่านผ่านแล้วก็จะสามารถหาใจความสำคัญของเรื่องได้
5. เมื่อหาใจความสำคัญหรือใจความหลักได้แล้วสิ่งที่ตามมาคือ สามารถหารายละเอียดย่อยอื่น ๆ ที่มาช่วยสนับสนุนใจความหลักนั้น ซึ่งในขั้นตอนนี้ก็คือ ขั้นตอนของการอ่านเข้าใจสารในระดับของการแปลความ
6. ในเนื้อเรื่องบางครั้งจะไม่สามารถแปลความได้ง่าย ๆ เพราะผู้เขียนอาจจะไม่ได้ระบุรายละเอียดตรง ๆ ในเนื้อหานั้น เราต้องฝึกตีความเอาเอง โดยใช้ขั้นตอนของการสำรวจ การพิจารณา และการค้นหา ตามรายละเอียดในหน่วยที่ 2
7. ในการอ่านเพื่อจะวิพากษ์ได้นั้น เราต้องฝึกวิเคราะห์แยกแยะความรู้หรือข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน
8. การที่จะนำข้อมูลไปใช้กับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกันก็就会有การฝึกใช้เหตุผลในเชิงเปรียบเทียบ
9. ในการอ่านจะฝึกให้มีการสังเคราะห์โดยการนำข้อมูลเดิมอนุมานไปถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวอื่น ๆ
10. การที่จะทราบว่าข้อมูลหรือเนื้อหาสาระที่อ่านมีความถูกต้องน่าเชื่อถือและผู้อ่านยอมรับงานเขียนนั้นได้หรือไม่ ก็ถือว่าการอ่านในระดับของการประเมินค่า

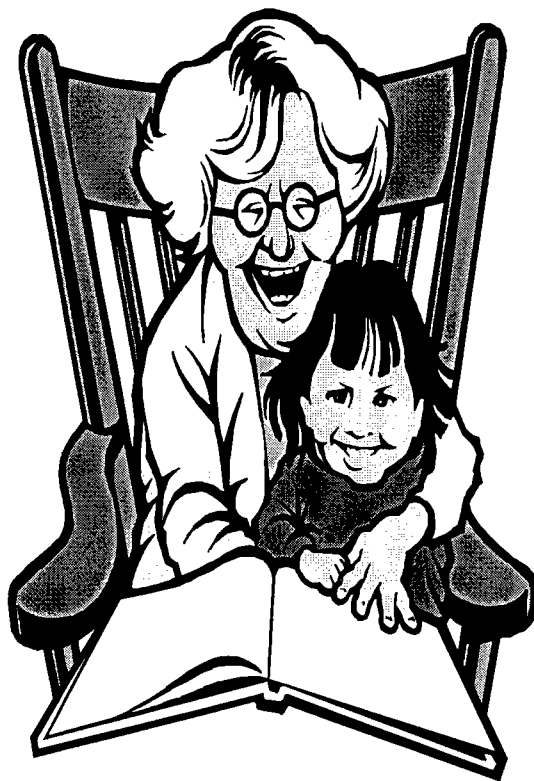
จากบทสรุปทั้ง 10 ข้อดังกล่าวจะเห็นได้ว่าชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านฉบับนี้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงพฤติกรรมทางความคิดตามหลักของบลูม (Bloom's Taxonomy) ทั้ง 6 ระดับ คือ ความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (analysis) การสังเคราะห์ (synthesis) และการประเมิน (evaluation) ซึ่งเป็นการเรียงตามลำดับขั้น ดังนี้

เมื่อเราได้ฝึกการอ่านจนถึงขั้นการเกิดทรรศนะ หรือขั้นของการวิพากษ์ (หน่วยที่ 3) แล้ว การจะแสดงทรรศนะออกมาในลักษณะของงานเขียนก็จะมีเนื้อหาสาระใน หน่วยที่ 4 ที่จะฝึกการเขียนให้มีความน่าสนใจและถูกต้อง โดยในการเขียนจะต้องมีกระบวนการคิด เริ่มตั้งแต่การเสริมสร้างหรือการประมวลความคิดที่จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเขียน จากนั้นก็จะเป็นการขยายความคิด การจัดระเบียบความคิด และการเรียบเรียงความคิดในเรื่องที่จะเขียน ซึ่งต้องมีการวางโครงเรื่องรวมทั้งการฝึกเขียนส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานเขียน นอกจากนี้ในการเขียนยังต้องอาศัยเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้งานเขียนมีความน่าสนใจ เช่น การเขียนย่อหน้า วิธีการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้ตาราง ภาพประกอบ เป็นต้น ซึ่งในหน่วยที่ 4 ก็จะเป็นการฝึกการเขียนโดยยกเรื่องหรือประเด็นที่สำคัญและใกล้ตัวผู้เขียนเพราะผู้เขียนจะสามารถนำข้อมูลและประสบการณ์ที่ตนมีมาประกอบการฝึกเขียนได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเนื้อหาสาระของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและเขียนฉบับนี้จะครอบคลุมทักษะพื้นฐานการอ่านที่ทุกคนควรพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ คือ วิธีอ่านให้รู้เรื่อง อ่านให้เร็วและเข้าใจ และอ่านโดยละเอียด ซึ่งจะมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันเป็นการฝึกทักษะการอ่านจากระดับพื้นฐานไปถึงระดับที่สูงขึ้น จากทักษะการอ่านสู่ทักษะการเขียนซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาที่กำลังเรียนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1 เป็นอย่างยิ่ง เพราะ เป้าหมายของการเรียนวิชานี้ต้องการให้นักศึกษาได้อ่านค้นคว้าเนื้อหาสาระจากแหล่งข้อมูลมากมาย ด้วยการอ่านเพื่อความเข้าใจและใช้วิจารณ์ญาณในการแยกแยะข้อมูลที่น่าเชื่อถือและถูกต้องเพื่อนำมาใช้อ้างอิงในการเขียนเค้าโครงวิทยานิพนธ์ในบทที่ 1 และ 2 ได้อย่างเหมาะสม

หน่วยที่ 1. การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า

วัตถุประสงค์ทั่วไปของหน่วยที่ 1

1. เพื่อให้รู้วิธีการสำรวจส่วนประกอบของหนังสือ
2. เพื่อให้ทราบวิธีการอ่านแบบต่าง ๆ
3. เพื่อรู้หลักวิธีการอ่านแบบข้ามและแบบผ่าน ๆ
4. เพื่อให้รู้วิธีการค้นหาใจความสำคัญของเรื่อง
5. เพื่อให้รู้วิธีการอ่านหนังสืออ้างอิงและงานเขียนทางวิชาการบางประเภท
6. เพื่อให้รู้วิธีการอ่านวิทยานิพนธ์และงานวิจัย
7. เพื่อฝึกการอ่านบทความ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของหน่วยที่ 1

1. เมื่อศึกษาเรื่องการอ่านสำรวจเพื่อเลือกข้อมูลแล้วสามารถบอกแนวคิดจากชื่อเรื่องที่กำหนดให้ได้
2. เมื่อศึกษาเรื่องวิธีการสำรวจส่วนประกอบของหนังสือแล้วสามารถบอกรายละเอียดของส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือได้
3. เมื่อศึกษาเรื่องส่วนประกอบของหนังสือแล้วสามารถบอกส่วนประกอบของวิทยานิพนธ์ได้
4. เมื่อศึกษาวิธีการอ่านแบบต่าง ๆ แล้วสามารถใช้วิธีการอ่านแบบ TIPS เพื่อสรุปประเด็นของประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1 ได้
5. เมื่อศึกษาเรื่องวิธีการอ่านแบบข้ามและแบบผ่าน ๆ แล้วสามารถบอกประเด็นสำคัญของเรื่องโดยการอ่านแบบข้ามและแบบผ่าน ๆ ได้
6. เมื่อศึกษาเรื่องวิธีการค้นหาใจความสำคัญของเรื่องแล้ว สามารถบอกตำแหน่งของใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าได้
7. เมื่อศึกษาเรื่องวิธีการอ่านวิทยานิพนธ์และงานวิจัยแล้วสามารถสรุปประเด็นสำคัญของงานวิจัยได้
8. เมื่อศึกษาเรื่องวิธีการอ่านบทความแล้วสามารถจำแนกข้อความที่แสดงข้อเท็จจริงและข้อความที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนได้

เนื้อหา

เนื้อหาในหน่วยที่ 1 จะประกอบด้วย ขั้นตอนของการอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การอ่านสำรวจเพื่อเลือกข้อมูล

1.1 การอ่านสำรวจทั่วไป

1.2 การอ่านสำรวจเฉพาะบางบท

ขั้นตอนที่ 2 การอ่านเพื่อให้เกิดความรู้

- 2.1 การอ่านแบบข้าม (Skimming)
- 2.2 การอ่านแบบคร่าวหรือแบบผ่าน ๆ (Scanning)
- 2.3 การหาใจความสำคัญ
- 2.4 การอ่านงานเขียนทางวิชาการบางประเภท
- 2.5 การอ่านบทความ

วิธีการศึกษา

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. อ่านเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 1 ไปตามลำดับ เมื่อจบแต่ละส่วนให้ทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้
3. การเขียนตอบกิจกรรมให้ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ
4. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 1 จบแล้วให้ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้แล้วตอบคำถามดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ.....
2. สารสำคัญของเรื่องคือ.....
3. หาใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า
 - 3.1 ใจความสำคัญในย่อหน้าแรก คือ.....
 - 3.2 ใจความสำคัญในย่อหน้าสอง คือ.....
 - 3.3 ใจความสำคัญในย่อหน้าสาม คือ.....

ครอบครัว : ปฏิสัมพันธ์เรียนรู้ร่วมกัน

สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน

เด็กและเยาวชนไทยจำนวนมากล้วนเติบโตเบื้องแรกมาจากครอบครัวของตนเอง แต่ละคน ครอบครัวเป็นรากฐานที่ช่วยปูพื้นของชีวิตที่มีคุณภาพความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ ทักษะคิด ค่านิยม พฤติกรรม และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) อย่างไรก็ตามเมื่อประเทศไทยเป็นสังคมมหภาค (Macro) ได้ยึดอุดมการณ์รัฐ (Ideology) ในแนวทางแบบเศรษฐกิจทุนนิยมแข่งขัน ตลาดเสรี โลกาภิวัตน์ และการเมืองระบอบประชาธิปไตยมาเป็นตัวกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ กระบวนการคิด ระบบการผลิต การสร้างคนรุ่นใหม่ (Reproduction) ทั้งในแนวราบและแนวดิ่ง สถาบันภาคเอกชน อุตสาหกรรม ธุรกิจการศึกษา ระบบคุณค่า วัฒนธรรม วิถีชีวิต ครอบครัวทุกหน่วยล้วนยอมรับ (Adopt) ระบบนี้เข้ามาสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงของชีวิตแต่แรกเริ่มในทุก ๆ ด้านทีเดียว

การเร่งการเติบโตใหญ่ทางภาคเศรษฐกิจ การลงทุน อุตสาหกรรม การส่งออก ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 30 ปีเศษจนเกิดเหตุการณ์เศรษฐกิจแบบฟองสบู่แตกในปี พ.ศ. 2539 สังคมไทยจึงเริ่มกลับมาดูภาคสังคมภาคประชาชนที่ถูกทอดทิ้ง ปลอยปลະเลยมมา โดยตลอด ปรากฏการณ์และปัญหาเกิดขึ้นมากมาย รายงานการวิจัย ข้อมูลตัวเลข ผลการศึกษาสำรวจล้วนชี้ตรงกันหลายประเด็นปัญหาที่เจาะลึกทั้งในเรื่องของยาเสพติด วัตถุนิยม เพศเสรี ความรุนแรง การพนัน แหล่งมั่วสุม ฯลฯ ล้วนอยู่ในชั้นวิกฤต ชับซ้อน เชื่อมโยงกันจนยากแก่ การแก้ไข การระดมสมอง การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ นโยบายด้านเด็กและเยาวชน สถาบันและองค์กรที่ทำงานด้านเด็กล้วนมีข้อสรุปที่ตรงกันคือต้องเริ่มที่ระบบครอบครัวเป็นสำคัญ ที่สุด ในช่วงเวลาที่ผ่านมาคำว่าครอบครัวล้วนเป็นทางเลือกทางออก เป็นตัวแก้ปัญหาพื้นฐานที่ ใกล้ชิดกับตัวเด็กและเยาวชนทั้งในระบบการสร้างคุณค่า การหล่อหลอม การเสริมเพิ่มเติม การเตรียมการณ ทักษะชีวิต การพูดคุยปรึกษาหารือ การร่วมกันแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และอื่น ๆ ครอบครัวในมิตินี้จึงต้องมีการเตรียมการณ เกิดความคิดใหม่ เรียนรู้เข้าใจสถานการณ์ปัญหา ทักษะ การจัดการสร้างหลักสูตร กระบวนการของชีวิตและสังคมตอบสนองทันต่อความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมวัยรุ่น เสริมสร้างบทบาทเพิ่มเติมขึ้น ลดเงื่อนไขและข้อจำกัดที่สร้างปัญหาความขัดแย้งให้ลดน้อยลง เปลี่ยนระบบมูลค่าให้เกิดคุณค่าได้ และอื่น ๆ

สถาบันครอบครัวไทยเป็นหน่วยที่มีคุณภาพในการอบรมบ่มดูตรกุลธิดาให้เติบโตขึ้นในระบบทุนทางสังคมที่เข้มแข็งของศาสนาวัฒนธรรม การศึกษาที่มีวัด ชุมชน บ้าน โรงเรียนจัดการศึกษา ฝึกอบรม ปลุกฝังคุณค่าให้มีคุณสมบัติ 3 ด้าน คือ อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น เป็นคนดีมีศีลธรรม และสามารถประกอบอาชีพได้ อย่างไรก็ตามหน่วยเล็ก ๆ ระดับล่างเหล่านี้ กำลังผุกร่อนมีอำนาจและบทบาทในการสร้างเสริมความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพต่อเด็กและเยาวชนลดน้อยลงตามลำดับโดยเฉพาะครอบครัวทุกระดับที่ล้วนเปราะบางแตกแยกง่าย

ขึ้น มีความรุนแรงสอดแทรกอยู่ มักชอบแยกอยู่ตามลำพังเพื่อต้องการความเป็นอิสระและส่วนตัว มีมาตรฐานและวิถีชีวิตในเชิงตะวันตกมากขึ้น เกิดภาวะเครียด กตสัน และต้องแข่งขันตลอดเวลา สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ตามฐานะ การศึกษา รายได้ที่แตกต่างกัน และอื่น ๆ การเริ่มต้นและสร้างครอบครัวในระดับล่าง ปัจจุบันง่ายขึ้นขาดความพิถีพิถันการเตรียมการอย่างดี มองการมีเพศสัมพันธ์สำคัญยิ่งกว่าความรักความเข้าใจ ความอดทนของการอยู่ร่วมกันต่ำลง ในข้อเท็จจริง ครอบครัวไทยเมื่อวิเคราะห์ตามฐานะทางสังคม รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา ค่านิยม กิจกรรมในการดำเนินชีวิต เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเมื่อมาอยู่ร่วมกันจึงขาดความพร้อมในแทบทุกด้าน มีปัญหาในเชิงรายได้ไม่เพียงพอ แก่ปัญหาด้วยการใช้สิ่งเสพติด ต้มสุรา ยาฆ่ากำลั่ง และความก้าวร้าวรุนแรง ครอบครัวมีลักษณะเปราะบาง เคลื่อนย้ายจากกันง่ายตาย ระดับความสัมพันธ์สั้นคลอน ภาวะเจริญพันธุ์ในวัยที่มีอยู่ทำให้เกิดบุตรหลานด้วยความไม่พร้อมแทบทุกด้าน จนนำไปสู่การใช้กำลั่ง การลงโทษที่รุนแรง การใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล เด็กจำนวนไม่น้อยขาดทั้งการศึกษา การอบรมอย่างดีและเพียงพอจากครอบครัวและโรงเรียน ครอบครัวแบบนี้กำลั่งเกิดขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมักจบลงด้วยการใช้กำลั่งทุบตี หย่าร้าง แยกทางกันไปมีลูกติดพ่อติดแม่ ไปสร้างครอบครัวใหม่อีกเด็กได้รับการซ้ำเติมปัญหา ซ้ำซากจนนำไปสู่การหนีออกจากบ้านเป็นเด็กเร่ร่อน เด็กถูกทำร้ายร่างกาย การละเมิดทางเพศ เด็กขายยาเสพติดและบริการทางเพศ และอื่น ๆ เด็กด้อยโอกาสเหล่านี้สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัวตนเอง ชุมชนไม่สงบสุขและกลายเป็นภาระของสังคมที่ต้องเยียวยาช่วยรักษาไม่มีที่สิ้นสุด สภาวะความคับแค้น ความขัดสนยากจน ความรุนแรงที่ได้รับในวัยเด็กที่มาจากครอบครัวแบบนี้ ล้วนส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม การส่งผ่านไปสู่ครอบครัวที่ทยอยเกิดขึ้นมาอีก ครอบครัวลักษณะนี้ในระดับล่างกำลังขยายตัวเพิ่มมากขึ้น สมาชิกเด็กในครอบครัวล้วนขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างดีพอมีความรุนแรงในอารมณ์ เจตคติคุณค่าต่อตนเองต่ำ ระดับคุณธรรมสับสนยุ่งยาก การแยกแยะผิดชอบชั่วดีที่มาจากการขัดเกลาทางสังคมระบบการศึกษามีไม่เพียงพอ เป็นเด็กไทยพันธุ์ใหม่ ที่เข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติด ยาอาชญากร และภาวะทางอารมณ์สติปัญญาด้อยลงตามลำดับ

หน่วยที่ 1 : อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า

การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นการอ่านที่มีวัตถุประสงค์จะแสวงหาความรู้ที่ไม่ทราบมาก่อน หรือเป็นการหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวางและลุ่มลึกกว่าเดิมในเรื่องที่เคยทราบมาแล้ว ดังนั้น การค้นคว้าจึงเป็นทั้งการหาความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งการหารายละเอียดเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับสนับสนุนอ้างอิง ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงขั้นตอนของการอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การอ่านสำรวจเพื่อเลือกข้อมูล
2. การอ่านเพื่อให้เกิดความรู้

ขั้นตอนที่ 1 : การอ่านสำรวจเพื่อเลือกข้อมูล

การสำรวจเพื่อเลือกข้อมูลเป็นการตรวจสอบหนังสือก่อนลงมืออ่านจริง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาหรือได้แนวคิดคร่าว ๆ ว่า เรื่องที่จะอ่านนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แล้วจึงค่อยอ่านรายละเอียดในภายหลัง ดังนั้น การสำรวจจึงเป็นขั้นตอนที่ควรทำก่อนอ่านจริง ทั้งนี้ เพื่อช่วยผู้อ่านให้สามารถประมวลแนวคิดเกี่ยวกับหนังสือที่จะอ่านได้

การสำรวจเพื่อเลือกข้อมูลสามารถกระทำได้หลายวิธีแต่ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างวิธีการสำรวจ ซึ่งถือว่าเป็นการสำรวจทั่ว ๆ ไป ทำได้ดังนี้

1. อ่านชื่อเรื่อง (title) แล้วถามตัวเองว่าชื่อเรื่องให้แนวคิดอะไร เรื่องที่อ่านเกี่ยวกับอะไร ซึ่งเป็นสิ่งแรกที่ต้องอ่านก่อนเสมอ
2. มองดูรูปภาพ แผนภูมิ และภาพประกอบต่าง ๆ ของเรื่อง สิ่งเหล่านี้จะให้แนวคิดกว้าง ๆ ว่า เรื่องที่กำลังจะอ่านนั้นจะเกี่ยวกับอะไร และจะมีรายละเอียดในลักษณะใดบ้าง
3. มองดูประโยคแรกของแต่ละย่อหน้า เพราะเป็นแหล่งที่จะให้แนวคิดที่สำคัญ
4. มองหาคำที่มีความหมายสำคัญ (key words) จากเรื่องที่จะอ่าน ซึ่งบางครั้งจะพิมพ์ด้วยตัวหนา ตัวเอน เพื่อให้เป็นที่สนใจของผู้อ่าน
5. มองหาและอ่านสรุปความของเรื่อง ซึ่งปกติมักจะอยู่ท้ายเรื่อง เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้นว่าเรื่องที่จะอ่านต่อไปนั้นเกี่ยวกับอะไรแน่

เมื่อปฏิบัติเช่นนี้แล้ว เราก็จะได้แนวคิดกว้าง ๆ ว่า เรื่องที่จะอ่านนั้นคืออะไร ประเด็นที่สำคัญ คืออะไร และจะมีรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ อย่างไร

กิจกรรมที่ 1

พิจารณาชื่อเรื่องที่กำหนดให้แล้วลองคาดคะเนว่าชื่อเรื่องเกี่ยวกับอะไรและให้
แนวคิดอะไร

1. ถนนสู่การอ่าน
เป็นเรื่องเกี่ยวกับ.....
ให้แนวคิดว่า.....
2. ศักยภาพในทีวีถึ
เป็นเรื่องเกี่ยวกับ.....
ให้แนวคิดว่า.....
3. ผลกระทบทางโภชนาการในยุคโลกาภิวัตน์
เป็นเรื่องเกี่ยวกับ.....
ให้แนวคิดว่า.....
4. เคล็ดลับการสร้างความสำเร็จ
เป็นเรื่องเกี่ยวกับ.....
ให้แนวคิดว่า.....
5. กิณด้านความแก่
เป็นเรื่องเกี่ยวกับ.....
ให้แนวคิดว่า.....

สำหรับการอ่านสำรวจตำราหรือข้อความขนาดยาว อาจทำได้ดังนี้

1. ดูตารางสารบัญเรื่อง การอ่านสารบัญจะทำให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดต่าง ๆ
ได้ว่าตำรานั้นเกี่ยวกับอะไร และมีรายละเอียดเกี่ยวกับอะไรบ้าง
2. อ่านคำนำของผู้แต่ง ซึ่งจะบอกวัตถุประสงค์ของการเขียนตำราเล่มนั้น ๆ
จะทำให้ทราบว่าตำรานั้นเหมาะกับความสนใจหรือระดับความสามารถของ
ตนหรือไม่
3. อ่านบทนำของตำรา มักจะเป็นบทที่ 1 จะทำให้ทราบได้ว่า บทต่าง ๆ
ในตำราเกี่ยวข้องกันอย่างไร สิ่งที่เขียนสอดคล้องกับความต้องการของ
ผู้อ่านหรือไม่
4. ดูที่บรรณานุกรม รายชื่อหนังสือที่ใช้อ้างอิงแหล่งความรู้ จะให้แนวคิดและ
น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

5. มองหาลักษณะพิเศษของตำราบางเล่มที่อาจจะมี ได้แก่

- 5.1 สำรวจดัชนี เป็นส่วนที่แนะนำให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับหัวข้อความรู้ที่ปรากฏในหนังสือ มักแสดงในลักษณะการลำดับรายการตามตัวอักษร อยู่ส่วนท้ายของตำรา และทำให้ผู้อ่านรู้ว่าตำรานั้นประกอบด้วยหัวข้อเรื่องอะไรบ้าง
- 5.2 สำรวจอภิธานศัพท์ (glossary) มักจะอยู่ท้ายบทแต่ละบทของตำรา เป็นส่วนอธิบายคำยากในตำรา ช่วยให้ผู้อ่านศึกษาค้นคว้าได้สะดวกขึ้น
- 5.3 สำรวจภาคผนวก อาจเกี่ยวกับแผนภูมิ กราฟ ตาราง สถิติ หรือภาพประกอบอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น

เมื่อปฏิบัติเช่นนี้แล้วเราก็จะได้แนวคิดกว้าง ๆ ได้ว่า ตำรานั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร มีรายละเอียดอะไรบ้าง รายละเอียดจะอยู่ในส่วนใด จะค้นหารายละเอียดของหัวข้อต่าง ๆ ได้อย่างไรจึงจะรวดเร็ว และตำรานั้นน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

กิจกรรมที่ 2

จับคู่สมุดรขวามือและซ้ายมือที่สัมพันธ์กัน

ส่วนประกอบของหนังสือ	รายละเอียดที่ปรากฏ
1. ปกนอก	ก. ประเด็นที่เป็นหน่วยของเรื่อง
2. แผ่นรองปกนอก	ข. แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้ามา
3. รายละเอียดการพิมพ์	ค. บอกตำแหน่งที่อยู่ของประเด็นเนื้อหา
4. คำนำ/บทนำ	ง. หน้าทีบอกหัวข้อ
5. ประกาศคุณูปการ	จ. หัวข้อเรื่องที่เรียงตามลำดับอักษร
6. สารบัญ	ฉ. ผู้พิมพ์, สถานที่พิมพ์วันที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนที่พิมพ์
7. ชื่อบท	ช. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เขียนและคำนิยม
8. ส่วนอ้างอิง	ซ. ขอบคุณบุคคลต่าง ๆ
9. อภิธานศัพท์	ฌ. วัตถุประสงค์ความเป็นมา และรายละเอียดที่ปรากฏในเล่ม
10. ดัชนี	ญ. รายละเอียดศัพท์ที่ใช้ซึ่งอาจมีความหมายพิเศษ
	ฎ. ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ภาพประกอบที่เป็นจุดขายความน่าสนใจ

คำตอบ

.....

.....

.....

ให้ท่านหยิบวิทยานิพนธ์เรื่องใดและของใครก็ได้มา 1 เล่ม แล้วลองสำรวจว่า
ในวิทยานิพนธ์เล่มนั้นมีส่วนประกอบอะไรบ้าง

นอกจากการสำรวจทั่วไปโดยการสำรวจหนังสือทั้งเล่ม ดังที่กล่าวมาแล้วเรายังต้องมีการสำรวจเพื่อตรวจสอบเก็บความคิดความเข้าใจอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาในตำราหรือหนังสือต่าง ๆ อีกหลายวิธี เช่น การสำรวจแบบ SQ3 R ย่อมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Survey Question Read, Recite, Review ซึ่งมีขั้นตอนการสำรวจ ดังนี้ คือ

S = Survey หมายถึง การสำรวจว่าตำราหรือหนังสือที่กำลังอ่านตรงกับความต้องการหรือไม่ รวมทั้งเป็นการสำรวจสิ่งสำคัญของหนังสือ เช่น หัวข้อ สารบัญ รูปภาพ แผนภูมิ เนื้อหาคร่าว ๆ จะช่วยให้เห็นภาพโดยกว้างของหนังสือ

Q = Question หมายถึง การตั้งคำถามโดยตั้งคำถาม ถามตัวเองว่าครอบคลุมเนื้อหาอะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่อ่าน

R = Read หมายถึง การอ่าน เป็นการอ่านเพียงเพื่อเก็บความคิด โดยอ่านอย่างหยาบ ๆ อ่านเฉพาะบางส่วน ประโยคใจความสำคัญ บทสรุปให้เกิดความรู้อย่างกว้าง ๆ

R = Recite หมายถึง การจำ โดยย่อเรื่องราวที่สำคัญโดยใช้คำพูดของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสิ่งที่อ่านดีขึ้น

R = Review หมายถึง การทบทวนเรื่องราวด้วยการถามตนเองเกี่ยวกับความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

นอกจากนี้ยังมีการอ่านสำรวจเฉพาะบางบท ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้อ่านจะสำรวจเฉพาะบทใดบทหนึ่งที่ต้องการอ่าน การสำรวจเนื้อหาในแต่ละบทนั้นอาจจะใช้การสำรวจที่เรียกว่า **TIPS** (ย่อมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Title, Introduction, Parts, Summary) ซึ่งมีขั้นตอนการสำรวจดังนี้

T = Title หมายถึง การสำรวจชื่อเรื่อง หรือชื่อบท แล้วเขียนตามความเข้าใจด้วยคำพูดของตนเอง

I = Introduction หมายถึง การสำรวจบทนำ เพื่อค้นหาประเด็นที่ครอบคลุม
วัตถุประสงค์ของเรื่อง

P = Parts หมายถึง การสำรวจส่วนต่าง ๆ ในเนื้อหาจากการอ่านหัว
ข้อหลักและหัวข้อย่อยของเรื่อง เพื่อประมวลแนวคิดเป็นภาพรวมกว้าง ๆ

S = Summary หมายถึง การสำรวจส่วนสรุปความท้ายบท และตอบคำถาม
ท้ายบทด้วยคำพูดของตนเอง

หากท่านปฏิบัติได้ตามขั้นตอนดังกล่าวนี้แล้ว ก็จะทำให้ท่านสามารถได้แนว
คิดกว้าง ๆ ว่าในแต่ละบทของเนื้อหานั้นมีรายละเอียดอะไรบ้าง มีประเด็นที่สำคัญอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 : การอ่านเพื่อให้เกิดความรู้

เป็นขั้นที่จะต้องลงมืออ่านจริง ซึ่งในบางครั้งเราต้องการอ่านข้อความเพียงเพื่อต้องการทราบสาระบางอย่างที่สนใจอยากรู้ หรือต้องการทราบสาระโดยทั่ว ๆ ไปของเรื่อง ซึ่งผู้อ่านไม่จำเป็นต้องอ่านทุกตัวอักษร สามารถใช้วิธีการอ่านผ่าน ๆ โดยการเว้นข้อความประโยค ย่อหน้าที่ผู้อ่านเห็นว่าไม่มีความสำคัญ เพื่อข้ามไปอ่านข้อความที่ผู้อ่านมีความต้องการหรือสนใจจะรู้เท่านั้น การอ่านในลักษณะนี้จึงต้องใช้กระบวนการอ่านแบบข้าม (skimming) กับ การอ่านแบบคร่าว (Scanning)

1. การอ่านแบบข้าม (Skimming) เป็นการอ่านเพื่อให้ได้แนวคิดกว้าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน เป็นการอ่านเพื่อหาความคิดสำคัญ โดยผู้อ่านจะเพ่งเฉพาะส่วนที่ให้ความคิดสำคัญ ซึ่งมีวิธีการอ่านดังนี้

- 1.1 อ่านเรื่องทั้งหมดที่ต้องการรู้สาระสำคัญ ๆ กว้าง ๆ ด้วยวิธีการอ่านสำรวจดังที่กล่าวมาแล้วในขั้นตอนที่ 1 โดยเฉพาะย่อหน้าแรกของเรื่อง
- 1.2 หาส่วนที่เป็นประโยคใจความสำคัญที่อาจจะวางไว้ในที่ต่าง ๆ ของแต่ละย่อหน้า
- 1.3 หาส่วนของหัวข้อที่เป็นประเด็นสำคัญ ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง
- 1.4 อ่านย่อหน้าสุดท้ายของเรื่อง ซึ่งผู้เขียนมักจะเขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องไว้ในย่อหน้าสุดท้าย

วัตถุประสงค์ของการอ่านแบบข้ามจัดได้เป็น 5 ระดับ คือ

1. เพื่อหาชื่อเรื่อง
2. เพื่อหาแนวคิดของผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
3. เพื่อหาสาระกว้าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน
4. เพื่อให้เข้าใจลีลาการเขียนของผู้เขียนว่าเป็นแบบใด และ
5. เพื่อค้นหาโครงสร้างของเรื่องที่อ่าน

2. การอ่านแบบคร่าว ๆ หรืออ่านผ่าน ๆ (Scanning) เป็นการอ่านเพื่อค้นหาสาระบางอย่างที่ต้องการจากเรื่อง หรือเพื่อเก็บรายละเอียดสนับสนุนความคิดหลักของเรื่อง โดยการเก็บรายละเอียดนี้ผู้อ่านจะมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่า ตนเองต้องการรายละเอียดด้านใด ซึ่งมีวิธีการอ่าน ดังนี้

- 2.1 อ่านสำรวจคร่าว ๆ เรื่องทั้งหมดเพื่อให้ได้แนวคิดกว้าง ๆ ว่าคำตอบที่ต้องการอยู่ส่วนใดของเรื่อง
- 2.2 เมื่อทราบตำแหน่งของคำตอบ ณ ที่ใดโดยประมาณแล้วให้พยายามอ่านเพื่อหาคำหรือวลีที่จะนำไปสู่คำตอบนั้น

2.3 เมื่อคิดว่าอ่านถึงแหล่งที่จะให้คำตอบที่ต้องการแล้วให้อ่าน
ข้อความที่จะให้คำตอบที่ต้องการอย่างช้า ๆ และทำความเข้าใจ

วัตถุประสงค์ของการอ่านแบบผ่าน ๆ หรือแบบคร่าว ๆ จัดได้เป็น

4 ระดับ คือ

1. เพื่อค้นหาคำคำหนึ่งที่ต้องการ
2. เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงบางอย่างที่ต้องการ
3. เพื่อค้นหาข้อความบางตอนที่ต้องการ
4. เพื่อค้นหาข้อมูลบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่องที่อ่าน

สำหรับคำที่เราต้องการค้นหาเพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวคิดของผู้เขียนมีหลายประเภท เช่น

1. คำที่ช่วยให้เกิดความคิดต่อเนื่อง เช่น คำว่า และ ด้วย ด้วยเหมือนกัน นอก
จากนี้ อื่นๆ คำเหล่านี้ช่วยทำให้ผู้อ่านได้แนวคิดต่อเนื่องไปในทิศทาง
เดียวกัน
2. คำที่ช่วยให้เกิดมีความคิดขัดแย้งกับความคิดที่ได้กล่าวไปก่อนแล้ว เช่น คำว่า
แต่ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางกลับกัน ในทางตรงกันข้าม ฯลฯ คำเหล่านี้แสดง
ให้เห็นว่าแนวคิดที่ผู้เขียนจะเขียนต่อไปขัดแย้งหรือแตกต่างไปจากแนวคิดที่ได้
กล่าวไปก่อนแล้ว
3. คำที่ช่วยขยายแนวคิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น คำว่า ตัวอย่าง อาทิ เช่น ต่อ
ไปนี้ อย่างเช่น ฯลฯ
4. คำที่บอกถึงการสรุปความคิดหรือสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว เช่นคำว่า ดังนั้น ผลที่
เกิดขึ้น ผลที่ได้รับ ในที่สุด ท้ายที่สุด ฯลฯ

กิจกรรมที่ 3

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้โดยใช้วิธีการอ่านข้าม (Skimming) และ
การอ่านแบบคร่าว (Scanning) โดยจับเวลาด้วยความซื่อสัตย์ของท่านเอง 30 วินาที แล้วตอบ
คำถามตอนท้าย

มองในแง่ดีคือ เรามีทุนเรื่องอาหารมากมาย ถึงจะตกอับลำบากยากแค้นในทาง
เศรษฐกิจและการเมือง แต่คนก็ยังมั่งคั่ง มีเงินจำนวนน้อยก็ยังสามารถซื้อหาของกินที่มีคุณค่า
ทางอาหารได้โดยสะดวก แต่มองในแง่ร้ายก็มองได้ว่าทำให้คนของเราเคยตัวถึงลำบากอย่างไรก็
ยังมีกิน ไม่อดตาย ไม่เหมือนบ้านเมืองอื่น คนไทยจึงไม่เข้มแข็ง ไม่กระตือรือร้น-สู้ชีวิต และ
เปราะบาง อีกทั้งน้ำใจไมตรีที่ช่วยเหลือกันก็มีอยู่มากในวัฒนธรรมของเรา หากแต่ในอนาคตถ้า
เราแก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ ที่มีอยู่มากไว้ได้ในสังคมของเรา ข้าวปลาอาหารและน้ำใจที่คำจุน
กันไว้ยามยากก็อาจเหือดหายไปได้เหมือนกัน

ทุนเรื่องอาหารการกินนี้วิเคราะห์ให้ครอบคลุมปัจจัยทั้งหมด คือ รวมถึงยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย ก็น่าจะอนุมานได้ว่าเรามีมาก ยกเว้นที่อยู่อาศัยอันมีคุณภาพถูกสุขลักษณะ คนรายได้น้อยไม่อาจช่วยตัวเองได้ถึงระดับที่จะยกคุณภาพชีวิตของเขาให้ถึงระดับที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม ความอุดมสมบูรณ์เช่นนี้มีเหตุปัจจัยมาจากทรัพยากรธรรมชาติที่ยังฟื้นฟู ผลิตใหม่ได้อยู่เรื่อย ๆ อีกทั้งขนาดประเทศ-พื้นที่ทำการเกษตรก็มีที่ทำกินกว้างขวางพอสำหรับพลเมือง 60 ล้านเศษ ซึ่งนับว่ายังอยู่ในระดับพอที่จะอยู่กันได้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เช่น จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ฯลฯ

จาก “ศักยภาพในไทธิ” 2545 หน้า 10

คำตอบ

1. สารสำคัญของเรื่องคือ
2. ประเด็นสำคัญในย่อหน้าแรกคือ.....
3. ประเด็นสำคัญในย่อหน้าที่สอง คือ.....
4. ให้ท่านค้นหา คำ ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วขีดเส้นใต้พร้อมใส่ตัวเลขกำกับ

ดังนี้

เลข 1 : เป็นคำที่แสดงให้เห็นว่าเป็นแนวคิดต่อเนื่องในทิศทางเดียวกัน

เลข 2 : เป็นคำที่แสดงให้เห็นว่ามี ความขัดแย้งแตกต่างไปจากแนวคิดที่ได้กล่าวไปก่อนแล้ว

เลข 3 : เป็นคำที่ช่วยขยายแนวคิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เมื่อได้ทราบถึงกลวิธีในการอ่านทั้ง 2 แบบข้างต้นแล้วจะเห็นว่าหัวใจที่สำคัญที่ต้องการคำตอบในการอ่าน คือ การหาใจความสำคัญ ซึ่งใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านมีทั้งระดับประโยค ย่อหน้า และเรื่อง โดยใจความสำคัญจะเกิดจากการรวมกันของสาระสำคัญของแต่ละประโยค

1. สารสำคัญในระดับประโยค (key ideas in sentences)

ปกติแล้วใน 1 ประโยคอาจมีสาระหลายอย่างมากมาย แต่มักจะมีสาระสำคัญเพียงหนึ่งอย่างเท่านั้น ซึ่งสาระสำคัญนี้จะบอกสิ่งต่อไปนี้ คือ

1.1 บุคคลหรือสิ่งที่กล่าวถึงนั้นคืออะไร

1.2 บุคคลหรือสิ่งที่กล่าวถึงนั้นกำลังทำอะไร

2. ใจความสำคัญในย่อหน้า (main idea in paragraphs) ในย่อหน้าที่ดีจะมีลักษณะ ดังนี้

- 2.1 เน้นหนักเฉพาะที่เรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ชื่อเรื่อง)
- 2.2 มีข้อความระบุเกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง (ใจความสำคัญ)
- 2.3 มีข้อความสนับสนุนใจความสำคัญให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น (รายละเอียด)

แหล่งของใจความสำคัญ ใจความสำคัญของเรื่อง อาจปรากฏอยู่ในแหล่งที่แตกต่างกัน เช่น

1. ใจความสำคัญอาจจะพบได้โดยตรงจากประโยคแรกของย่อหน้า หรือของเรื่องที่ย่อหน้า

ตัวอย่าง 1 : ใจความสำคัญอยู่ประโยคแรกของเรื่องหรือย่อหน้า
ภารกิจเร่งด่วนที่ควรทำอย่างยิ่งคือ การให้ความรู้ใหม่ ๆ กับ
ประชาชน ผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ตลอดจนการจัดให้มีการเรียนรู้ของประชาชนโดยการเสวนา
 สัมมนา อบรมปฏิบัติการหลากหลายรูปแบบ ตลอดจนการคบหาสมาคม และเรียนรู้ัดเกล้าทาง
 สังคม (Socialization) อันล้วนเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์
 “ศักยภาพในไทวธิ” 2545 หน้า 31

2. ใจความสำคัญของย่อหน้าอาจอยู่ในประโยคสุดท้ายของย่อหน้า

ตัวอย่าง 2 : ใจความสำคัญจะอยู่ในประโยคสุดท้ายของย่อหน้า
 จากแนวคิดที่ว่าพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลง คนเราจะหยุดการ
 พัฒนาไม่ได้ ดังนั้น การเรียนรู้ของคนเราจึงมิได้หยุดอยู่ที่ภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่จะดำเนิน
 ไปตลอดชีวิตของผู้เรียน ทำให้เกิดความเชื่อว่าการศึกษาคือชีวิต หรือการเรียนรู้กับผู้เรียน
 เป็นสิ่งเดียวกัน
 “วิสัยทัศน์การศึกษา” 2543 หน้า 89

3. ใจความสำคัญอาจจะปรากฏในประโยคที่อยู่ตรงกลาง ๆ ของย่อหน้า หรือของเรื่อง

ตัวอย่าง 3 : ใจความสำคัญจะอยู่ประโยคที่อยู่ตรงกลาง ๆ ของย่อหน้า

วิกฤตครั้งนี้เป็นเพราะคนของเราไม่ดีไม่เก่งพอ เราจึงประสบความเสียหายยับเยินทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ฉะนั้น เราก็ต้องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาคนของเราให้เป็นคนเก่งคนดีให้ได้ หากแต่การพัฒนาคนเป็นภารกิจที่ต้องใช้เวลานาน และใช้ทรัพยากรมากทั้งเงิน คน และความรู้ ภารกิจนี้จึงต้องแบ่งเป็นภารกิจเร่งด่วน กับภารกิจระยะยาวไม่เร่งด่วน

กิจกรรม 4

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้ แล้วขีดเส้นใต้ใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า

การเรียนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ในปัจจุบัน ทั้งระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ควรเริ่มจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ก่อนโดยเปิดโอกาสให้มีการคิดได้อย่างเสรีในสิ่งที่ต้องการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไป อาจเป็นคนถ่ายทอดประสบการณ์เดิมหรือนำประสบการณ์เดิมมาประยุกต์ให้เข้ากับสิ่งที่ตนนำเสนอและสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้

การเขียนเชิงสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เขียนได้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากประสบการณ์ของตนเองอย่างอิสระ เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่เริ่มต้นจากความคิดและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางทักษะในการเขียน ดังที่ เจือ สตะเวทิน (2522 : 3) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ส่งเสริมความงอกงามของสติปัญญาของนักเรียน

การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงต้องอาศัยทั้งการแสวงหาที่มาของความคิด และการสร้างความคิดจากสิ่งที่เราแสวงหามาได้ เพราะการเขียนเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ความคิดที่ดีจะนำไปสู่สาระของการเขียน การแสวงหาจากภายนอกจะต้องดำเนินไปเรื่อย ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ข้อเท็จจริงและเรื่องราวบางอย่างเราเรียนรู้มาจากความคิดของคนอื่น และจะกลายเป็นความคิดของเราก็ต่อเมื่อเรานำมาเกี่ยวโยงเข้ากับประสบการณ์ส่วนตัวและกระบวนการคิดของเราเอง

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้และความคิดเป็นสำคัญ ในส่วนของการพัฒนาความคิดของผู้เรียนนั้น การเขียนเชิงสร้างสรรค์นับเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมและพัฒนาความคิดได้ ฉะนั้น การเรียนการสอนในระดับนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนให้เกิดการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาศักยภาพทางความคิดของผู้เรียน อันจะเป็นผลดีต่อตัวผู้เรียนเอง ดังที่ วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ (2527 : 129) กล่าวว่า ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ตามแนวทางที่เหมาะสมกับโอกาสแล้ว จะทำให้เด็กเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงความคิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กในอนาคต

การสอนให้เกิดการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น สุจิตต์ เพียรชอบและสายใจ อินทรมพรรย์ (2526 : 165) กล่าวว่า ครูผู้สอนควรมุ่ง แสวงหาวิธีการที่จะนำมาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกความสามารถให้เหมาะสมกับสถานการณ์และระดับชั้น การเขียนเป็นการเน้นการแสดงออกทางความคิด ถ้าผู้สอนไม่สามารถสอนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางความคิดแล้ว การเรียนการสอนนั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จ การสื่อสารจะไม่ได้ผลตามที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อออกมา เพราะทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาและความสม่ำเสมอในการฝึกฝน ครูผู้สอนเองก็ต้องพยายามจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้มีลักษณะน่าสนใจ และเพิ่มพูนทักษะการเขียนให้ดีขึ้น (สุจิตต์ เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ 2526 : 165)

เมื่อได้รู้วิธีการอ่านเพื่อที่จะอ่านได้เร็วและรู้วิธีการจับใจความสำคัญของเรื่องแล้ว ส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของการอ่านเพื่อการค้นคว้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการอ่านค้นคว้าเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากที่เราจะต้องค้นคว้าจากหนังสือทั่ว ๆ ไปแล้ว การอ่านหนังสืออ้างอิง งานวิจัย บทความทางวิชาการก็เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง

การอ่านหนังสืออ้างอิง

หนังสืออ้างอิง หมายถึง หนังสือวิชาการประเภทหนึ่งของห้องสมุด ใช้เพื่อการค้นคว้าเฉพาะเรื่องเฉพาะตอน โดยไม่ต้องอ่านตลอดทั้งเล่ม มีลักษณะพิเศษต่างจากหนังสือทั่วไปในด้านการจัดทำ การจัดลำดับเนื้อหา เครื่องมือช่วยค้น และรูปเล่ม ประเภทของหนังสืออ้างอิง ได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี ฯลฯ ในที่นี้จะยกตัวอย่างการอ่านหนังสืออ้างอิง 1 ชนิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การอ่านสารานุกรม (ในที่นี้ขอแนะนำ สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน)
มีวิธีการดังนี้

1. ดูอักษรนำที่สันของหนังสือสารานุกรมแต่ละเล่ม เพื่อตรวจสอบว่าหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้นคว้ายู่ในสารานุกรมเล่มใด
2. เปิดดรรชนีท้ายเล่ม เพื่อค้นหาเรื่องที่ต้องการค้นคว้า สำหรับสารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานใช้ว่า "สารบัญคำและเรื่องในเล่ม"
3. เมื่อพบคำที่ต้องการแล้วให้เปิดไปอ่านเนื้อหาตามเลขหน้าที่ระบุ

การอ่านงานเขียนทางวิชาการอื่น ๆ

การอ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้านั้นมิได้จำกัดเฉพาะการอ่านตำรา และหนังสืออ้างอิงเท่านั้น ยังมีงานเขียนทางวิชาการประเภทอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า เช่น รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ ฯลฯ

วิธีอ่านรายงานการวิจัย

การรายงานการวิจัยผู้อ่านจะพบได้ทั้งในรูปของวิทยานิพนธ์ วารสาร แผนภูมิ และรูปแบบอื่น ๆ อีกมาก การวิจัยเป็นการศึกษาที่ใช้วิธีการอย่างมีระบบ ดังนั้นในการศึกษารายงานการวิจัยผู้อ่านควรจะมีระบบด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจรายงานการวิจัยไม่รู้สึกว่าเป็นของแปลกใหม่ หรือยากเกินกว่าจะทำความเข้าใจ

ความรู้พื้นฐานในการอ่านงานวิจัย

ถ้ารายงานการวิจัยเป็นประเภทที่สรุปเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบ โดยไม่มีรายละเอียดความเป็นมาวิธีการหรือขั้นตอนการวิจัย ผู้อ่านก็ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานอะไรมากนัก แต่ถ้ารายงานการวิจัยเป็นรายงานที่ต้องนำเอาไปใช้ (Technical Report) ซึ่งต้องบอก

ละเอียดสภาพปัญหา กลวิธีในการแก้ปัญหา ตลอดจนข้อมูลอย่างละเอียด ในการอ่านรายงานประเภทนี้ผู้อ่านจะต้องมีความรู้พื้นฐาน เช่น ภาษาทางการศึกษา ภาษาทางการวิจัย ความรู้ทางสถิติ การเขียนรายงานการวิจัย ฯลฯ

1. ภาษาทางการศึกษา ในการอ่านรายงานการวิจัยทางการศึกษา

ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ทางการศึกษาก็จะไม่เข้าใจเรื่องที่กำลังอ่านได้อย่างถ่องแท้และผิดความหมายเช่นการที่ผู้อ่านไปศึกษารายงานการวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอน แต่ผู้อ่านไม่มีความรู้เรื่องการสอนเลยก็จะทำให้ไม่สามารถนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปใช้ได้ถูกต้อง

2. ภาษาทางการวิจัย ภาษาที่ใช้ในการวิจัยมักเป็นคำใหม่ ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านงงไปชั่วขณะหนึ่ง อาจเป็นคำที่ไม่เคยผ่านสายตามาก่อนเช่นคำว่า การสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม ความมีนัยสำคัญ เป็นต้น ผู้อ่านจึงควรได้มีการศึกษาคำเฉพาะในงานวิจัยมาก่อนบ้าง

3. ความรู้ทางสถิติ ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความรู้ทางสถิติและขั้นตอนการวิจัยมาก่อนบ้าง เพราะในทุกขั้นตอนของการวิจัยจะมีสถิติเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ

4. การรายงานการวิจัย ในการอ่านรายงานการวิจัยผู้อ่านจะต้องทราบว่าวิจัยเรื่องนี้ทำไปทำไม วิธีดำเนินการวิจัยอย่างไร ได้ผลการวิจัยออกมาอย่างไร มีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะปรากฏในส่วนต่าง ๆ ของรายงานการวิจัย

ขั้นตอนการอ่านรายงานการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นวิเคราะห์ปัญหา** ผู้อ่านควรมีความชัดเจนในปัญหาการวิจัย โดยเริ่มต้นด้วยการดูที่ชื่อเรื่องเสมอ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านรู้ได้ทันทีว่าการวิจัยนี้ทำอะไรกับใคร เกี่ยวกับสิ่งใด จากนั้นทำความเข้าใจปัญหานั้นว่ามีธรรมชาติความเป็นมาอย่างไร มีการทำกันมาบ้างแล้วหรือไม่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญมากน้อยแค่ไหนจึงต้องทำการศึกษารื่องนี้ ได้ประโยชน์อะไรกับผลการวิจัย มีจุดมุ่งหมายอะไรบ้าง ทั้งหมดนี้จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจขั้นตอนของปัญหาว่ามีธรรมชาติความเป็นมา ขอบเขตและทิศทางอย่างไร

2. **ขั้นศึกษาวิธีดำเนินการ** ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจความเป็นไปว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร ในขั้นนี้ผู้อ่านจะพบเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

3. **ขั้นสรุปผล** ถือว่าเป็นขั้นที่สำคัญของการรายงานการวิจัย ซึ่งผู้อ่านจะได้เรียนรู้จากข้อสรุปของผู้เขียนทั้งที่เป็นข้อสรุปทั่วไป และข้อสรุปที่เฉพาะเจาะจงตามชนิดของการวิจัย โดยผู้อ่านจะต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการตัดสินใจได้ว่าข้อสรุปนั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน ต้องสรุปให้ได้ว่าความเป็นจริงอยู่ที่ส่วนใด ก็จะทำให้ผู้อ่านนำความรู้ในการวิจัยไปใช้ได้เหมาะสม

การอ่านวิทยานิพนธ์และงานวิจัยนั้นมีวิธีการอ่านหลายวิธีดังนี้

1. **อ่านและพิจารณา** การอ่านแบบนี้ คือ อ่านไปตามลำดับจากหน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย วิธีนี้ควรใช้เมื่อมีเวลามากและต้องการจะศึกษาอย่างละเอียด
2. **อ่านอย่างรวบรัด** การอ่านแบบนี้เป็นการอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อทราบข้อมูลทั่ว ๆ ไปทั้งเรื่อง โดยเริ่มจากอ่านบทคัดย่อเมื่อทราบข้อมูลคร่าว ๆ แล้วก็ไปอ่านสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ทราบผลการวิจัยอย่างเด่นชัด
3. **อ่านเพื่อจุดประสงค์โดยเฉพาะ** เป็นการเลือกอ่านในแต่ละส่วนเพื่อจะได้ข้อมูลที่ต้องการชัดเจนขึ้น เช่น หากต้องการรู้รายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องเหล่านี้
 - 3.1 อยากรู้ว่าทำไมถึงทำวิทยานิพนธ์หรือทำวิจัยเรื่องนี้ ทำแล้วมีประโยชน์อย่างไรก็ควรไปอ่าน บทนำ
 - 3.2 อยากทราบรายละเอียดว่าเรื่องที่วิจัยมีใครเคยทำไว้บ้าง ก็ควรอ่านในวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.3 ถ้าสนใจวิธีการวิจัย ลำดับขั้นตอนการวิจัย ก็ควรอ่านวิธีดำเนินการวิจัย
 - 3.4 หากสนใจอยากดูข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดว่าเป็นอย่างไร ก็ควรอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 ถ้าต้องการดูตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ก็ควรอ่านภาคผนวก

กิจกรรม 5

ให้ท่านอ่านบทนำของงานวิจัยต่อไปนี้ แล้วสรุปประเด็นสำคัญถึงสาเหตุของการทำวิจัยเรื่องนี้ ด้วยถ้อยคำของท่านเองมาอย่างสั้น ๆ

คำตอบ

.....

.....

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล

สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

สุชาดา อินทรกำแหง ณ ราชสีมา และนิพนธ์ กิनावงศ์

The Factors Affecting Quality of Nursing Students in Nursing Colleges Under

Jurisdiction of Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health

Suchada Intarakumhang Na Rachsima and Nipon Kinawong

บทนำ

การศึกษานายบาลของไทยในปัจจุบันมีหน่วยงานที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพออกไปรับใช้สังคมมากที่สุด คือ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดถึง 35 แห่ง กระจายอยู่ทุกภาคของประเทศ นอกจากนี้ก็มีหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และภาคเอกชน (ประนอม โอทกานนท์, 2543) ทุกสถาบันให้ความสำคัญกับคุณภาพของบัณฑิตพยาบาลเช่นกัน (อุษณีย์ เทพวรชัย, 2542) ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพนั้นได้มีข้อสรุปจากการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 11 วันที่ 1-6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ว่า จะต้องประกอบด้วยความรู้ในวิชาชีพ มีทักษะในวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพรวมทั้งมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ (สภาการพยาบาล, 2542) การจัดการศึกษานายบาลในปัจจุบันมีปัญหาหลายประการเห็นได้จากการสัมมนาพยาบาลศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1 วันที่ 8-11 กันยายน พ.ศ. 2530 ผลการสัมมนาสรุปว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีคุณภาพด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัยอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ส่วนจิตพิสัยอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ (อุษณีย์ เทพวรชัย, 2542) ครั้งที่ 2 วันที่ 31 สิงหาคม – 3 กันยายน พ.ศ. 2536 ได้ข้อสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ และด้านนักศึกษา (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536) จากรายงานการสอบเพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพสาขาการพยาบาลจากสภาการพยาบาลของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ครั้งแรกเมื่อวันที่ 27-28 มีนาคม พ.ศ. 2541 พบว่า มีผู้สอบไม่ผ่านถึง 20.3% (กาญจนา สันติพัฒนาชัยและคณะ., 2541) นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องสื่อมวลชนมองภาพลักษณ์ของพยาบาลในทางลบว่า ให้บริการประชาชนในสถานพยาบาลของรัฐด้วยกิเลส วาจาไม่สุภาพ โดยปรากฏถ้อยคำตำหนิการปฏิบัติงานของพยาบาลในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ (ฤทธิ์รายพรรณ, 2540 ; ธนาพร รัตนสุวรรณ, 2541) ภาพลักษณ์ทางลบที่ปรากฏในสื่อมวลชนนี้มีอิทธิพลทำให้พยาบาลในสายดาสาธารณสุขเป็นพยาบาลที่ไม่มีคุณภาพไปด้วย (Kalish and Kalish, 1982)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว เห็นว่าการจัดการศึกษานายบาลในปัจจุบันมีปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาการผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักในการผลิตพยาบาลของทุกสถาบันการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัย

ที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกใน
ด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา
พยาบาลตามคุณลักษณะที่สังคมต้องการต่อไป

การอ่านบทความทางวิชาการ

บทความทางวิชาการเป็นเอกสารที่มีเนื้อหาที่ผู้เขียนมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่าน โดยทั่วไปผู้เขียนมักจะสอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนในบทความด้วย ดังนั้น ผู้อ่านควรอ่านอย่างมีวิจารณญาณแยกแยะเนื้อหาข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นของผู้เขียน

วิธีการอ่านบทความทางวิชาการ

1. บทความทางวิชาการบางบทความจะมีการจัดทำสาระสังเขปหรือบทคัดย่อ ซึ่งเราควรอ่านสาระสังเขปเพื่อทราบเนื้อหาของบทความนั้นก่อน
2. การเลือกอ่านบทความทางวิชาการควรเลือกตามจุดมุ่งหมายที่ผู้อ่านสนใจ ซึ่งจะสังเกตได้จากบทความทางวิชาการมักจะมีชื่อบทความปรากฏสั้น ๆ ตรงตามเนื้อหา
3. ผู้อ่านควรอ่านบทความทางวิชาการอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้สามารถแยกแยะส่วนที่เป็นความรู้ข้อเท็จจริงของเนื้อหา รู้ว่าส่วนใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง ส่วนใดเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงข้อสังเกตในการแยกข้อเท็จจริงจากความคิดเห็นอย่างคร่าว ๆ ดังนี้

การแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นและความรู้สึกเป็นขั้นตอนพื้นฐานของการทำความเข้าใจสารทุกประเภท

ข้อเท็จจริง คือ ข้อมูลที่อธิบายหรือบอกเล่าเกี่ยวกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นสามารถพิสูจน์ได้จนใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงได้ รวมถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนำมาใช้อ้างอิงเพื่อความเข้าใจ เช่น ภาพประกอบ สถิติ ตัวอย่าง เป็นต้น

ความคิดเห็น เป็นทัศนะเฉพาะตัวของผู้เขียน ซึ่งอาจจะเป็นความคิดเห็น สนับสนุน คัดค้าน หรือเสนอแนะความคิดใหม่เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้อ่านไม่สามารถพิสูจน์ได้

ตัวอย่างข้อเท็จจริงได้แก่

“กล้วยทองเอย ลักษณะผลคล้ายกล้วยหอมทอง แต่จะอ้วนกลมและป้อมสั้นกว่าปลายผลจะชี้เอยขึ้น เมื่อผลสุกเป็นสีเหลืองทอง”

ตัวอย่างความคิดเห็นได้แก่

“กล้วยชนิดนี้มักปลูกเฉพาะถิ่นทางภาคใต้ ส่วนใหญ่ปลูกเพื่อเก็บผลรับประทานตามบ้านแถบชนบทห่างไกลตัวเมือง จึงอาจเรียกได้ว่าเป็นกล้วยโบราณของชาวใต้”

กิจกรรมที่ 6

ให้ท่านอ่านบทความต่อไปนี้แล้วแยกแยะประโยคที่เป็นข้อเท็จจริงของเนื้อเรื่องและประโยคที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียน โดยการขีดเส้นใต้และใส่ตัวเลขกำกับ ดังนี้

เลข 1 : เป็นประโยคที่แสดงข้อเท็จจริง

เลข 2 : เป็นประโยคที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียน

ลด ละ เลิก บุหรี่ สุรา ยาเสพติด เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ

พรรณิ บัญชรหัตถกิจ

ท่านทราบหรือไม่ คนไทยเสียชีวิตจากโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ถึงปีละ 42,000 คน หรือวันละ 115 คน หรือชั่วโมงละ 6 คน และในช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมา สุราเกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุของผู้ใช้จักรยานยนต์ ถึงร้อยละ 47 (สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2544) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ติดยาเสพติดรายใหม่ของโรงพยาบาลธัญญารักษ์ 350 คน เสพยาบ้าถึง 302 คน และเสพยาเฮโรइन 48 คน ผู้เสพยาอายุเฉลี่ย 17 ปี ส่วนใหญ่เสพยามานาน ติดต่อกันถึง 2 ปีกว่า ถึงร้อยละ 63 และร้อยละ 95 เสพยาเพราะเพื่อนชักจูง (เอกสารเผยแพร่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2544) เหตุผลดังกล่าวคงจะมากพอที่จะทำให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงอันตรายของบุหรี่ สุรา และยาเสพติด และหันมาป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อสุขภาพตนเองด้วยโรคต่าง ๆ เช่น มะเร็งปอด โรคถุงลมโป่งพอง และโรคหัวใจ จากการสูบบุหรี่ มะเร็งตับโรคตับแข็ง และอุบัติเหตุจากการดื่มสุรา สมองถูกทำลายร่างกายทรุดโทรมเห็นภาพหลอน จับตัวประกันแล้วฆ่าเนื่องจากการเสพยาบ้าและยาเสพติดอื่น ๆ หากท่านเป็นคนหนึ่งที่สูบบุหรี่ ดื่มสุรา หรือเคยทดลองเสพยาหันมาลด ละ เลิก กันเถอะ และ ที่สำคัญเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนในครอบครัวของท่านเข้าไปในวังวนของปัญหา ดังกล่าว

1. เลิกบุหรี่อยู่ที่ใจ

ก่อนอื่นต้องหันมายอมรับกันก่อนว่า บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดเป็นนิสัย เป็นสิ่งบั่นทอนสุขภาพ และเลิกสูบได้ถ้าต้องการเลิก ขึ้นอยู่กับจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่ของท่านเอง

1.1 ท่านสูบบุหรี่เพราะเหตุผลต่อไปนี้ใช่หรือไม่

สาเหตุของคนส่วนใหญ่มักสูบบุหรี่เพราะติดบุหรี่ คือ ติดสารนิโคตินในบุหรี่ (Nicotine is addictive) นั่นเอง สูบเพราะความเคยชินหลังอาหาร หลังดื่มกาแฟ เคยชินขณะใช้ความคิดต้องสูบบุหรี่ ยิ่งเครียดยิ่งสูบจัด สูบเพราะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง หรือสูบบุหรี่เพราะคิดว่าช่วยผ่อนคลายอารมณ์ ทำให้รู้สึกสบายใจ หากท่านคิดว่าสบายมัน

ก็สบายแน่นอน แต่หลังจากนั้นท่านจะเป็นอย่างไร ท่านอาจไม่สนใจ เพราะอายุมากแล้วไม่ซำก็ตายเคยมีคนบางคนพูดว่า "ไม่ซำก็ตายขอให้ได้สูบเถอะ" ถ้าท่านคิดเช่นนี้ ก็เท่ากับท่านทำร้ายตัวเอง ไม่รักตัวเอง แล้วชีวิตของท่านจะรักคนอื่นหรือดูแลคนอื่นได้อย่างไร ตรงนี้ขอให้ท่านทั้งหลายลองคิดทบทวนดู

อย่างไรก็ตามสำหรับคนที่ไม่ได้สูบบุหรี่ แต่คนข้างเคียงสูบบุหรี่ ท่านก็จัดเป็น ผู้สูบบุหรี่มือสอง โดยไม่รู้ตัวก็เพราะคนที่สูบบุหรี่เป็นมือหนึ่ง ท่านรับควันบุหรี่ ก็จัดเป็นมือสอง ซึ่งบางครั้งท่านได้รับควันบุหรี่จากหลาย ๆ คนพร้อมกัน เช่น งานเลี้ยงในห้องปรับอากาศ ท่านได้สูดเอาควันบุหรี่ของหลายคนในห้องนั้นเข้าไปในปอดท่านแล้วปัจจุบันจึงมีการรักษาสีทิสส่วนบุคคล โดยมีป้ายห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ

แบบทดสอบหลังเรียน

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้แล้วตอบคำถามดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ.....
2. สาระสำคัญของเรื่องคือ.....
3. หาใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า
 - 3.1 ใจความสำคัญในย่อหน้าแรก คือ.....
 - 3.2 ใจความสำคัญในย่อหน้าสอง คือ.....
 - 3.3 ใจความสำคัญในย่อหน้าสาม คือ.....
4. สรุปหัวข้อหลักของเรื่องคือ.....
.....

“...การที่เราจะควบคุมพฤติกรรมของคนหนุ่มมาก
โดยใช้การวัก ตะคอก ก็เปรียบเสมือนการเริ่ม
เป็นเผด็จการ ตั้งแต่อยู่ในมหาวิทยาลัยที่มี
ความเชื่อว่า อำนาจจะอยู่เหนือพฤติกรรมของ
บุคคลได้ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด...”

ปฏิวัติการรับน้องใหม่ ด้วยพลังใจของทุกคน

วรรณวิมล ปรีชาสุชาติ*

การต้อนรับน้องใหม่เป็นกิจกรรมแรกที่เกือบทุกมหาวิทยาลัย จัดขึ้นแก่บรรดาน้องใหม่ทุกคนกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่นี้ ดูจากชื่อก็ทราบได้ว่า “การต้อนรับ” นั้นเป็นกิจกรรมที่ดีสร้างความอบอุ่นใจให้แก่ผู้ที่ทุกชนชาติ และเกือบทุกชนชั้น กิจกรรมที่นิยมจัดก็เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน เล่นเกม การร้องรำทำเพลง การแนะนำตนเอง และแนะนำกลุ่มเพื่อให้รู้จักกัน ซึ่งนับว่าเป็นกิจกรรมที่น่าประทับใจแก่ผู้มาใหม่ทั้งสิ้น

สถาบันระดับอุดมศึกษาที่ถือว่า เป็นองค์กรที่เป็นศูนย์รวมของปัญญาชนมากที่สุดก็ได้ และในองค์กรที่เราเรียกว่า “มหาวิทยาลัย” นี้จะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้ปัญญาชนได้ศึกษา เรียนรู้และหาประสบการณ์ให้กับตนเอง กิจกรรมก็มีหลากหลาย เช่น กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมบริการสังคม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมกีฬา เป็นต้น เมื่อปัญญาชนในมหาวิทยาลัยได้เรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะสามารถนำไปใช้ได้เมื่อจบการศึกษาออกไปสู่สังคมภายนอก

บุคคลโดยทั่วไปที่ก้าวมาสู่ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คิดว่ากิจกรรมการต้อนรับน้องใหม่นั้น เป็นประเพณีที่ได้จัดขึ้นมาเป็นเวลายาวนาน และควรสืบทอดประเพณีนี้ไว้ให้คงอยู่ ซึ่งบุคคลที่ได้รับหน้าที่ให้รับผิดชอบและดำเนินการรับน้องก็คือ นิสิตนักศึกษาที่ได้ศึกษาอยู่ก่อน หรือใช้สรรพนามเรียกแทนว่ารุ่นพี่ และรุ่นพี่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการรับน้องนั้น ก็ได้รับการถ่ายทอดวิธีการรับน้องจากรุ่นพี่ รุ่นแล้ว รุ่นเล่า ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับ จะมีทั้งกิจกรรมที่สร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์ แล้วก็นำวิธีการเหล่านั้นไปถ่ายทอดให้แก่รุ่นน้องหรือนักศึกษาที่เข้าใหม่อีกทีหนึ่ง ซึ่งรูปแบบของการรับน้องแทบจะถอดแบบมาทั้งหมด โดยปราศจากการดัดแปลงหรือไม่กล้าดึงตัวเองออกจากระบบ ถึงแม้จะรู้ว่าเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้องนัก แต่มักคิดว่าก็ไม่เคยเห็นมีใครสูญเสียความเป็นตัวเอง หรือไม่สามารสดำรงชีวิตอยู่บนโลกของความจริงได้

* อาจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ซึ่งในความเป็นจริงแล้วมีหลายคนหลายชีวิตที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการรับน้องเสียใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ ซึ่งใช้หลักจิตวิทยาแบบง่าย ๆ ในการอยู่ร่วมกันของปวงชนธรรมดา คงจะไม่มีใครชอบให้คนอื่นมาตะคอกใส่หน้าโดยปราศจากการโต้ตอบใด ๆ ห้ามยิ้มหรือหัวเราะทั้งที่ได้รับฟังเรื่องตลกที่สุดในชีวิตมา ซึ่งถ้าจะเปลี่ยนการตะคอกมาเป็นการพูดให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยที่ควรประพฤติปฏิบัติ เปลี่ยนการห้ามยิ้มหรือหัวเราะมาเป็นการแข่งขันเล่าเรื่องตลกของแต่ละคนที่เคยได้รับมาและถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หยิบยื่นกิจกรรมที่สนุกสนานแทนการยึดเยื้อด กิจกรรมที่สร้างความเครียดให้เกิดขึ้นท่ามกลางความผันแปรของสังคมในยุคเศรษฐกิจปัจจุบัน คงไม่มีน้องใหม่คนไหนที่จะปฏิเสธการถูกละเลงหน้าด้วยสีสันทันทีที่ ๑ บรรจงแต่งแต้มให้น้องด้วยความรัก มีการผูกข้อมือ รับขวัญแทนสัญลักษณ์ของการรับเขาเข้ามาเป็นสมาชิกอีกคนของครอบครัว ซึ่งเป็นอีกครอบครัวหนึ่งที่คนหลายแบบ หลายชนิดให้ค้นหาให้เรียนรู้

การจัดกิจกรรมในการรับน้อง จะบังเกิดผลดี ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในมหาวิทยาลัย ผู้บริหารควรจะมีการประชุมวางแผน เพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบายหลักของมหาวิทยาลัยและจะได้เป็นฐานที่ถูกต้องให้กับนิสิตนักศึกษาในการปฏิบัติ ถ้าไม่มีนโยบายที่เป็นฐานที่ถูกต้องชัดเจน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนิสิตนักศึกษารุ่นพี่ อาจารย์ที่ปรึกษาก็จะนำประสบการณ์เดิม ๆ ที่ได้ใช้หรือปฏิบัติสืบทอดกันมานำมาใช้ปฏิบัติอีก ก็เปรียบเหมือนกับครูสอนนักเรียนให้ท่องจำแบบนกแก้ว นกขุนทอง แต่ไม่เคยสอนให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ หรือสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กไทยจะไม่ค่อยรู้จักคิดด้วยตนเอง ทั้ง ๆ ที่มันถูกต้อง ควรกระทำ ซึ่งกิจกรรมรับน้องใหม่จริง ๆ แล้ว เป็นกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของปัญญาชน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นเหมือนสนามให้นิสิต นักศึกษา ได้รู้จักใช้ความคิดในการสร้างคน สร้างกลุ่ม รวมคน รวมกลุ่ม ซึ่งถ้าย้อนไปถามรุ่นพี่ที่รับผิดชอบในการรับน้องจะมีสักกี่คนที่จะให้คำจำกัดความของคำว่า “รับน้องใหม่” ได้ถูกต้อง และรู้ถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการรับน้องหรือแม้แต่รู้ว่า วิธีการที่จะนำมาซึ่งการรับน้องที่สร้างสรรค์นั้น ควรจะปฏิบัติอย่างไร ซึ่งมหาวิทยาลัยหรือบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยเฝ้ามองการรับน้องของนิสิตนักศึกษาว่าจะมีศักยภาพแค่ไหนในการรับน้อง ที่สร้างสรรค์ให้ทันกับยุคที่เปลี่ยนไปโดยแสดงความสามารถในการทำงานในการรวมกลุ่มของเหล่าปัญญาชนที่กล้าคิด กล้าทำ และกล้าทำลายสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

การที่เราจะควบคุมพฤติกรรมของคนหมู่มากโดยใช้การว่าก ตะคอก ก็เปรียบเสมือนการเริ่มเป็นเผด็จการตั้งแต่อยู่นมมหาวิทยาลัย ที่มีความเชื่อว่า อำนาจจะอยู่เหนือพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด

แต่กิจกรรมที่สร้างสรรค์มีด้วยกันหลายประการที่จะช่วยหล่อหลอมน้องให้มีคุณสมบัติและคุณลักษณะเป็นที่ต้องการของสังคม ซึ่งกิจกรรมทุกอย่างจะต้องมีการเขียนโครงการอย่างละเอียด ทั้งวัตถุประสงค์ วิธีการ กิจกรรม ผลที่คาดว่าจะได้รับอย่างชัดเจนในแต่ละกิจกรรม ซึ่งจะได้มองเห็นภาพรวมของกิจกรรมนั้น

ในการรวมกลุ่มของทุก ๆ เย็น รุ่นพี่จะต้องเป็นผู้นำที่ดีที่ไม่ใช้อำนาจ แต่จะใช้ความเป็นอาวุโส เพื่อรวมกลุ่มน้อง โดยการออกกำลังกายเพื่อเป็นการผ่อนคลายจากการเรียนตลอดทั้งวัน และเป็นการฝึกให้น้องรู้จักการตรงต่อเวลา ควรมีข้อตกลงของกลุ่ม ไม่ใช่เกิดจากความคิดของคนใดคนหนึ่ง เช่น ถ้ามีน้องมาสายเราควรจะมีบทลงโทษผู้ที่มาสายอย่างไร เช่น วิดพื้น เก็บเงิน ร้องเพลง อันนี้แล้วแต่กลุ่มจะตกลงกัน การออกกำลังกายก็ฝึกให้น้องออกมาเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม หลังจากนั้นก็นำน้องลงสู่สนามเพื่อประชุมเชียร์ โดยพี่ไม่ต้องใช้เสียงขู่ ตะคอก เพราะพี่เองก็จะได้ไม่เหนียว ไม่ทรมาน การประชุมเชียร์ในช่วงแรก ๆ น้องยังร้องเพลงไม่ค่อยได้ ขาดความพร้อมเพรียง ซึ่งพี่ ๆ มักจะไม่ได้ตั้งใจ แต่พี่ทุกคนก็ต้องเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ หนู่มาก ดังนั้น พี่จึงควรสร้างกระบวนการที่จะทำอย่างไรให้น้องเกิดความพร้อมเพรียงและร้องเพลงให้ได้เร็วที่สุด พี่ ๆ ก็ควรแบ่งกลุ่มย่อยให้น้อง ๆ ก่อนที่จะรวมกลุ่มใหญ่และเปลี่ยนกลุ่มย่อยทุกวัน โดยมีจุดมุ่งหมายรองเข้ามาก็คือ เพื่อให้น้องรู้จักกันมากขึ้น และสามารถร้องเพลงได้เร็ว และเกิดความพร้อมเพรียงภายในเวลาอันรวดเร็ว หลังจากนั้นก็อาจจะเป็นการบวมคณะเพื่อให้น้องและพี่เกิดความรัก ความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่อจากนั้นก็จะเป็นการสนทนากาการควรเน้นให้น้องได้ฝึกความกล้าแสดงออก ฝึกสนทนากาการต่าง ๆ และร้องเพลงเชียร์ไปด้วย แต่พี่ต้องพยายามให้น้องมีความรับผิดชอบ มีวินัย ตรงต่อเวลา เคารพกฎกติกาของกลุ่ม โดยกลุ่มจะต้องมีกติกาของกลุ่มเสมอ ในช่วงของสนทนากาการก็อาจจะมีการทดสอบน้องว่าจำเพื่อน ๆ ได้มากน้อยแค่ไหน ใครจำชื่อเพื่อนได้มากที่สุด พี่ก็ควรมอบรางวัลให้ แต่ถ้าใครจำชื่อเพื่อนไม่ได้เลยก็ให้เป็นไปตามกฎกติกาของกลุ่ม และกรณีที่น้องคนใดไม่ลงร่วมกิจกรรมเนื่องจากสาเหตุใดก็ตาม ก็ควรให้กลุ่มเป็นผู้พิจารณา ซึ่งทุกอย่างควรขึ้นอยู่กับกระบวนการของกลุ่มที่กลุ่มได้ช่วยกันคิด และสร้างขึ้นโดยให้ถูกต้องและเหมาะสม

นอกจากนี้กิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เข้ากับกิจกรรมรับน้องใหม่ อันได้แก่การจัดให้แข่งขันกีฬา เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล เป็นต้น หรือการแข่งขันกรีฑา ซึ่งจุดประสงค์หลักก็คือฝึกการทำงานเป็นทีม ฝึกการมีน้ำใจนักกีฬา ฝึกการวางแผน นอกจากนี้ยังมีจุดประสงค์รองก็คือ พี่ ๆ จะสามารถมองเห็นความสามารถพิเศษของน้อง ๆ แต่ละคนได้ทันทีโดยจะนำไปสู่การคัดเลือกเป็นตัวแทนนักกีฬาและกรีฑาของกลุ่มได้อีกประการหนึ่งด้วย

กิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวไปแล้วล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งผลให้ทางบวกทั้งสิ้น ดังนั้น ก็น่าจะเป็นแนวทางให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้แทนกิจกรรมรูปแบบเดิมได้ โดยไม่สงวนลิขสิทธิ์แต่อย่างใดแต่กลับเป็นการช่วยกันจรรโลงกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมของสังคมให้เปลี่ยนแปลงและหายไปในที่สุด แล้วเมื่อนั้นสังคมที่ทุกคนอยู่ก็จะน่าอยู่ มีความจริงใจ ไม่มีการสวมหน้ากากเข้าหากัน มีความอบอุ่นแล้วมิตรภาพที่ดีงามก็จะเกิดขึ้นโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ

แต่ถ้าสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นไม่สามารถที่จะเปลี่ยนรูปแบบของการรับน้องใหม่ได้ กลับยังคงมีกิจกรรมรับน้องใหม่แบบเดิม น้อง ๆ ทุกคนก็จะกลายเป็น “เหยื่อ” ทางอารมณ์ของพี่ ๆ ซึ่งเป็นความทรงจำที่ฝังใจให้แก่้อง ๆ ตลอดไป トラบนาทนทาน

หน่วยที่ 2. การอ่านเพื่อเข้าใจสาร

วัตถุประสงค์ทั่วไปของหน่วยที่ 2

1. เพื่อฝึกการทำความเข้าใจสาระของเรื่องที่อ่าน
2. เพื่อให้รู้วิธีการค้นหาความคิดสำคัญและความคิดหลักของเรื่อง
3. เพื่อฝึกการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่าน
4. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการในการวิจารณ์สาร
5. เพื่อให้รู้หลักการแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของงานเขียนได้
6. เพื่อให้รู้หลักการวิเคราะห์เจตนาของผู้เขียนได้
7. เพื่อให้สามารถค้นหาสาระที่สำคัญที่สุดและสำคัญรองลงไปจากการตีความเนื้อหาที่อ่านได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เมื่อศึกษาเรื่องวิธีการค้นหาความคิดสำคัญแล้วสามารถบอกความคิดสำคัญที่เห็นได้จากข้อเรื่องที่กำหนดให้ได้
2. เมื่อศึกษาเรื่องวิธีการค้นหาความคิดสำคัญ และความคิดหลักของเรื่องแล้วสามารถบอกความคิดสำคัญ ความคิดหลัก และข้อมูลที่สำคัญของเรื่องที่อ่านได้
3. เมื่อศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ แล้วสามารถบอกประเภทวัตถุประสงค์ แนวคิดสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
4. เมื่อศึกษาเรื่องหลักการวิเคราะห์เจตนาของผู้เขียนแล้วสามารถบอก และวิเคราะห์เจตนาของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่านได้
5. เมื่อศึกษาเรื่องกระบวนการในการวิจารณ์สารแล้วสามารถบอกข้อความเป็นข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น เจตนาของผู้เขียนและสาระที่สำคัญจากการวิจารณ์สารในเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อหาในหน่วยที่ 2 จะประกอบด้วย

1. ระดับความเข้าใจขั้นแปลความ
 - 1.1 การค้นหาความคิดสำคัญ
 - 1.2 การค้นหาความคิดหลัก
 - 1.3 การค้นหารายละเอียดสนับสนุน
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ
 - 2.1 การวิเคราะห์
 - 2.2 การวิจารณ์สาร
 - 2.2.1 การแยกแยะข้อเท็จจริง ความคิดเห็น
 - 2.2.2 การค้นหาสาระที่สำคัญที่สุด และที่สำคัญรองลงไป
 - 2.2.3 การเข้าใจเจตนาของผู้เขียน

วิธีการศึกษา

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. อ่านเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 2 ไปตามลำดับ เมื่ออ่านจบแต่ละส่วนให้ทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้
3. การเขียนตอบกิจกรรมให้ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ
4. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 2 จบแล้วให้ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องในหน้าต่อไปแล้วตอบคำถามดังนี้

1. ความคิดสำคัญของเรื่อง คือ.....
2. ความคิดหลักของเรื่องคือ
3. ข้อมูลที่สนับสนุนความคิดหลักคือ.....
4. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อเท็จจริง.....
5. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อคิดเห็น.....
6. จากเนื้อเรื่องผู้เขียนมีเจตนาจะสื่อสารลักษณะใดแก่ผู้อ่าน.....
.....

ตุ๋น

“ตุ๋น” ในความเข้าใจของคนไทยนั้นมีความหมายอยู่ 2 ชั้น ชั้นแรก เข้าใจว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการทำอาหาร ชั้นต่อมา เข้าใจว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการหลอกลวง ซึ่งทั้งสองชั้นนี้ต่างมีความสัมพันธ์กันในแง่ของความหมายของคำ

กล่าวคือ ในชั้นแรกเป็นวิธีทำอาหารประเภทหนึ่ง โดยผู้ทำจะเริ่มต้นจากการตั้งน้ำต้มให้เดือด แล้วใส่อาหารสดจำพวกเนื้อสัตว์ลงไป ในหม้อต้มนั้น เนื้อสัตว์ที่ว่านี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นเนื้อที่มีความเหนียวมาก และการปรุงจะมีวิธีการต่าง ๆ มาทำให้เนื้อนุ่มลงเพื่อให้สะดวกต่อการขบเคี้ยว

ฉะนั้น เนื้อสัตว์จำพวกนี้จึงเป็นเนื้อวัว เนื้อแพะ ถ้าเป็นเนื้อหมูก็จะเป็นส่วนที่มีความเหนียว เช่น ส่วนขา เป็นต้น หรือไม่มีวิธีทำด้วยการหันเป็นชิ้นใหญ่ ๆ

ในระหว่างที่ต้มนั้นควรช้อนเอาฟองทิ้งไป เมื่อหมดฟองแล้วจึงค่อย ๆ หรี่ไฟให้อ่อนลงเพื่อเคี่ยวให้เนื้อเปื่อย ซึ่งใช้เวลาพอสมควร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นเนื้อประเภทไหน ซึ่งเวลาที่ใช้อยู่ในระหว่าง 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ถ้าเป็นจำพวกเครื่องในก็ใช้เวลานานกว่านั้น

ส่วนการปรุงรสนั้นขึ้นอยู่กับว่าเป็นอาหารประเภทไหนบางอย่างปรุงไปในระหว่างที่น้ำในหม้อกำลังเดือด บางอย่างก็ปรุงหลังจากที่เนื้อเริ่มเปื่อย นอกจากนี้ยังมีอีกบางประเภทที่ไม่ผ่านการต้ม แต่จะผัดในกระทะพร้อมกับปรุงรสด้วยเครื่องปรุงต่าง ๆ ตามสูตร หลังจากนั้นจึงตักใส่หม้อพร้อมกับเติมน้ำพอให้ท่วมอาหารที่ผัด แล้วตั้งไฟอ่อน ๆ เคี่ยวไปตามวิธีข้างต้น

ควรกล่าวด้วยว่า หากเป็นอาหารประเภทที่ต้องใส่ผักด้วยแล้ว ผักที่ว่าควรใส่หลังจากที่เคี่ยวไปแล้วระยะหนึ่ง คือ กะว่าเมื่อเนื้อเริ่มเปื่อยแล้ว เท่าที่สังเกตมาพบว่า ผักที่ใส่มักจะเป็นผักที่มีเนื้อแข็งอย่างหัวผักกาด ฟัก เป็นต้น และถ้าเป็นผักที่มีใบ การใส่ควรจะใส่หลังจากที่เนื้อเปื่อยแล้ว การใส่ผักตามวิธีที่กล่าวมานี้เป็นไปเพื่อไม่ให้ผักเปื่อยและจนกินไม่อร่อย

ที่ว่ามาทั้งหมดนี้คือ การ “ตุ๋น” อันเป็นอาหารประเภทหนึ่ง รูปร่างหน้าตาของอาหารที่ออกมาจะแตกต่างกันไปตามวิธีการปรุงของแต่ละสูตร บางอย่างจะเป็นน้ำซุปรุ่น บางอย่างจะเป็นน้ำซุขข้น บางอย่างมีน้ำซุปรุ่น เหนียว ในขณะที่บางอย่างก็เหลือน้ำซุขลิกนอกจากนี้บางประเภทยังขึ้นอยู่กับภาชนะที่ใช้ “ตุ๋น” ด้วยเพราะบางอย่างใช้หม้อธรรมดาทั่วไป บางอย่างใช้หม้อทองเหลือง และบางอย่างใช้หม้อดินก็มี ฯลฯ

อาหารจำพวก “ตุ๋น” จึงให้สีสัมผัสที่ชวนกินแตกต่างกันไปสิ่งที่ดูจะเป็นเอกลักษณ์ของอาหารประเภทนี้ก็คือ กลิ่นหอมที่ฟุ้งกระจายในระหว่างที่กำลัง “ตุ๋น” จนชวนให้รู้สึกหิว มีหน้าซ้าหอมไม่หอมเปล่า หากแต่ยังหอมนานอีกด้วย เพราะการ “ตุ๋น” ที่ใช้เวลานานนั่นเอง

“ตุ๋น” ในชั้นต่อมาเป็นการลากเอาลักษณะของชั้นแรกมาเปรียบเปรย คือ เมื่ออาหารประเภท “ตุ๋น” มีจุดเด่นอยู่ที่เนื้อที่เปื่อยแล้ว ลักษณะที่ “เปื่อย” ก็ถูกนำมาอธิบายอาการของคนที่ถูกหลอกลวงจนสูญเสียผลประโยชน์ไปโดยแทบไม่รู้ตัว ว่าถูก “ตุ๋น” จนเปื่อย

ที่ต้องใช้คำว่า “อาการ” ในที่นี้ก็เพราะว่าคนที่ถูก “ตุน” นั้นจะไม่รู้ตัวแม้แต่ร้อยละ ๑๐๐ ของตัวเองกำลังถูกหลอก ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเพียงใดก็ตาม เหมือนกับการเคี้ยวเนื้อด้วยไฟอ่อน ๆ เป็นเวลานาน ๆ และพอมารู้สึกตัวอีกทีว่าโดนหลอก เจ้าตัวก็ตกอยู่ในสภาพที่ไม่ต่างกับอาหารที่ถูก “ตุน” จนเปื่อยนั้นเอง

จะต่างกันก็ตรงที่เราไม่รู้ว่า อาหารที่ถูก “ตุน” นั้นรู้สึกอย่างไร เพราะไม่มีชีวิต แต่กับคนที่ถูก “ตุน” จนเปื่อยนั้นจะออกอาการไปต่าง ๆ นานา แล้วแต่ระดับที่ถูก “ตุน” นั้นหนักหน่วงแค่ไหน แต่โดยทั่วไปแล้ว อาการเริ่มต้นจะคล้าย ๆ กัน นั่นคือ จะรู้สึกใจหายวูบตัวเย็นวาบ

หลังจากนั้นก็แล้วแต่แต่ละคนไป บางคนอาจจะหน้ามืดวิงเวียนศีรษะจนลมออกหู ก่อนที่จะเป็นลม บางคนก็จับไข้และนอนฝันร้าย บางคนก็เศร้าหมองตรอมใจ บางคนก็เสียสติที่หนักเอามาก ๆ ถึงขั้นหัวใจวายตายไปก็มี เป็นต้น

คำว่า “ตุน” ที่มีความหมาย 2 ชั้นนี้เป็นคำในเสียงจีนแต้จิ๋ว เสียงจริงจะออกว่า “ตุง” จีนกลางออกเสียงว่า “ตุน” (dun) ความหมายในชั้นแรกยังจัดว่าเป็นคำจีนมากกว่าที่จะเป็นคำจีนสยาม ถึงแม้คนไทยจะใช้คำ ๆ นี้มาช้านานจนแทนจะเป็นคำไทยแล้วก็ตาม

ส่วนความหมายในชั้นหลังนี้นับเป็นคำจีนสยามโดยแท้เพราะทางจีนไม่ได้ระบุความหมายนี้เอาไว้ และเป็นการใช้ในสังคมไทยฝ่ายเดียว แต่กระนั้นก็มีโอกาสเป็นไปได้ว่า การใช้ในสังคมไทยนี้อาจจะเริ่มจากคนจีนในไทยก็ได้ แล้วคนไทยจึงค่อยใช้ตาม

อย่างไรก็ตาม ตุน ที่หมายถึง การหลอกลวงซึ่งคนไทยมักจะมีคำว่า “ต้ม” เพิ่มเข้ามาเป็นคำว่า “ต้มตุน” นั้น มีข้อที่น่าสังเกตว่า การใช้มักจะมุ่งไปยังพฤติกรรมในเชิงปัจเจกหรือไม่ถ้าหากเป็นกลุ่มคน กลุ่มคนก็จะเป็นไปในรูปของขบวนการ ซึ่งคำไทยจะเรียกว่า “พวกสืบแปดมงกุฏ” การใช้ในลักษณะนี้จึงออกมาในรูปที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม มากกว่าที่จะมุ่งให้หมายถึงพฤติกรรมที่เกิดกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสถาบันเศรษฐกิจหรือสถาบันทางการเมือง

ฉะนั้น เราจึงแทบจะไม่เคยได้ยินการใช้คำว่า “ตุน” กับนักการเมืองในแวดวงรัฐบาล รัฐสภา และราชการ หรือนักธุรกิจหรือสถาบันทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ระดับชาติ ทั้ง ๆ ที่บ่อยครั้งพฤติกรรมฉ้อราษฎร์บังหลวงของบุคคลในสถาบันที่เข้าข่ายที่จะใช้คำว่า “ตุน” ได้สบาย ๆ

ที่เป็นเช่นนั้นอาจจะมาจากสาเหตุที่ว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวงนั้น สังคมไทยถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมโดยรวมไม่เหมือนกับการ “ตุน” ที่จะกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นการเฉพาะไปโดยส่วนอื่น ๆ ของสังคมที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยจะไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด

นอกจากนี้ การฉ้อราษฎร์บังหลวงยังจัดเป็นพฤติกรรมที่มี คำไทยสำหรับกล่าวประณามเป็นการเฉพาะอยู่แล้ว และออกจะเป็นคำที่ค่อนข้างจะรุนแรงอยู่ด้วย เช่น คนโกง แผ่นดิน คนขี้โกงจอมเขมือบ คนชั่ว ฯลฯ เรียกว่าใครที่ถูกกล่าวประณามเช่นนั้นก็ย่อมจะ

สะท้อนมาถึงลูกหลานและวงศ์ตระกูล ให้เสื่อมเสียไปได้ง่าย ๆ ยกเว้นเสียแต่จะไร้ยางอายเท่านั้น

เหตุผลประการต่อมา คือ การฉ้อราษฎร์บังหลวงในอดีตนั้นไม่ได้แสดงออกในเชิงของการ “ตุน” โดยตรง แต่จะเป็นไปโดยการยกยอก การเรียกสินบาทคาดสินบน การรับเงินค่าคอมมิชชั่น เป็นต้น ผิดกับการ “ตุน” ที่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ให้เชื่อจนตายใจ หลังจากนั้นจึงช่วงชิงเอาผลประโยชน์ไป

ถ้าจะยกตัวอย่างการ “ตุน” ในระดับชาติแล้ว เข้าใจว่ากรณีที่มีการร่วมมือกันระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และนักธุรกิจภาคเอกชนเพื่อผลิตปุ๋ยปลอมหรือปุ๋ยที่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานก่อนที่จะแจกให้แก่ชาวนาทั่วประเทศ น่าจะเข้าข่ายของการ “ตุน” ได้อย่างเหมาะสม เพราะเป็นพฤติกรรมที่หลอกลวงให้เชื่ออย่างชัดเจน เพราะหากจับไม่ได้ไล่ไม่ทันแล้วชาวนาและประชาชนทั้งประเทศก็จะคงถูก “ตุน” ให้เชื่อจนเปื่อยสนิทอย่างแน่นอน

นึกไม่ถึงว่าเดี๋ยวนี้ผู้ทรงเกียรติของประเทศจะลดตัวลงต่ำมาเป็นนัก “ตุน” ระดับชาติไปได้

บทความโดย วรศักดิ์ มหัทธโนบล

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันที่ 27 ธันวาคม 2545-2 มกราคม 2546 หน้า 44

หน่วยที่ 2 : การอ่านเพื่อความเข้าใจสาร

การอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่อ่านนั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร สารของเรื่องเป็นอย่างไร เนื้อความตอนใดเป็นความรู้หรือข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นทัศนะหรือความคิดเห็นของผู้เขียน ผู้เขียนเขียนเรื่องนั้นมีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ใด มุ่งหมายให้ผู้อ่านเกิดปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไร โดยผู้อ่านสามารถสรุปออกมาเป็นถ้อยคำของตนเองได้

ผู้อ่านสามารถทดสอบการอ่านได้ว่าอ่านแล้วรู้เรื่องเข้าใจ หรือไม่อย่างไร โดยการอ่านแล้วตั้งคำถามในใจว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และเกิดผลอย่างไรบ้าง

พฤติกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจสาร ประกอบด้วย

1. การแปลความ คือ การแปลเรื่องราวเดิมเป็นคำใหม่ ๆ หรือรูปแบบใหม่แปลความหมายตามตัวอักษรของเรื่องราวที่อ่าน
2. การตีความ คือ การเก็บความเดิมมาเรียบเรียงใหม่ในลักษณะของการค้นหา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และสรุป
3. การขยายความ คือ การขยายความคิดให้กว้างลึกและไกลกว่าสิ่งที่ผู้เขียนเสนอในงานเขียน

1. ระดับการแปลความ

เป็นระดับความเข้าใจในการแปลความหมายตัวอักษรถือเป็นความเข้าใจระดับพื้นฐาน เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่าน โดยสามารถบอกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวกับใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ซึ่งเป็นการอ่านจับใจความเพื่อหาสาระของเรื่อง ทำความเข้าใจเนื้อหาตามที่ผู้เขียนบอกได้แก่

- 1.1 ค้นหาความคิดสำคัญจากชื่อเรื่องและเนื้อเรื่องโดยรวม
- 1.2 ค้นหาความคิดหลักในแต่ละย่อหน้า
- 1.3 ค้นหารายละเอียดที่ผู้เขียนใช้สนับสนุน

การค้นหาความคิดสำคัญ

ความคิดสำคัญเป็นความคิดเด่นของเรื่องที่ผู้เขียนต้องการสื่อแก่ผู้อ่านอาจจะเป็นเรื่องราวเนื้อหาโดยเฉพาะหรือรวมไปถึงทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องนั้น เราสามารถค้นหาความคิดสำคัญได้จากชื่อเรื่อง เนื้อหาสำคัญโดยรวม โดยหาคำตอบว่าเรื่องที่อ่านชื่อเรื่องอะไร ใครหรือสิ่งใดที่ผู้เขียนกล่าวถึงเป็นส่วนใหญ่

การค้นหาความคิดหลัก

ความคิดรวมของเรื่องถือเป็นความคิดหลักหรือเป็นความคิดแกนของเรื่องที่ผู้เขียนมุ่งให้แกผู้อ่าน นั่นคือ สิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เขียนพูดเกี่ยวกับชื่อเรื่องและเนื้อหาสำคัญก็คือ ความคิดหลักนั่นเอง ในการหาความคิดหลักเริ่มจากการหาประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า จากนั้นนำมาเขียนสรุปเกี่ยวกับความคิดที่ได้

การค้นหารายละเอียดสนับสนุน

ผู้เขียนจะมีการเสนอข้อมูลเพื่อสนับสนุนความคิดหลัก ซึ่งได้แก่ ข้อเท็จจริง ตัวอย่าง ข้อพิสูจน์หรือคำอธิบายต่าง ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า รายละเอียด ซึ่งผู้อ่านจะสามารถค้นหารายละเอียดโดยการตอบคำถามว่า “ผู้เขียนสนับสนุนความคิดหลักอย่างไร” อาจจะใช้วิธีการอธิบาย ยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ ฯลฯ โดยสรุปสามารถแยกแยะได้ 3 ประเด็นดังนี้

การค้นหาวาเรื่องทั้งหมดกล่าวถึงใครหรือสิ่งใด คือ ความคิดสำคัญ
การค้นหาลักษณะที่ผู้เขียนพูดถึงเกี่ยวกับความคิดสำคัญ คือ ความคิดหลัก
ข้อมูลที่ผู้เขียนใช้สนับสนุนความคิดหลัก คือ รายละเอียด

ดังนั้น เมื่ออ่านหนังสือหรือตำราทุกครั้ง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง

1. พิจารณาชื่อเรื่องหรือประเด็นสำคัญ
2. หาประโยคใจความสำคัญของเรื่อง
3. สรุปความคิดหลักด้วยคำพูดของตนเอง
4. ค้นหารายละเอียดของเรื่อง
5. พิจารณาความสำคัญของข้อมูลที่พบ

กิจกรรมที่ 1

ให้ท่านพิจารณาความคิดสำคัญที่เห็นได้จากชื่อเรื่องบทความที่กำหนดให้

1. ธรรมชาติบำบัดและสมุนไพร : อยู่ดีมีสุขด้วยวิถีธรรมชาติ

ความคิดสำคัญคือ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความคิดสำคัญคือ

3. IQ, EQ, MQ : เก่ง ดี มีสุข

ความคิดสำคัญคือ

4. ครูคนแรกกับการจัดการศึกษา

ความคิดสำคัญคือ

5. ทรัพยากรในชนบทที่มีคุณค่าต่อการพัฒนา

ความคิดสำคัญคือ

กิจกรรมที่ 2

ให้ท่านอ่านบทความในหน้าต่อไปแล้วตอบคำถาม ดังนี้

- 1. ความสำคัญของเรื่อง คือ
.....
- 2. ความคิดหลักของเรื่อง คือ
.....
.....
.....
.....
.....
- 3. ผู้เขียนให้รายละเอียดเพื่อสนับสนุนความคิดหลักว่า.....
.....
.....
.....
.....
.....
- 4. ข้อมูลที่สำคัญของเรื่อง คือ
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

การศึกษาผลกระทบของสื่อมวลชนที่มีต่อค่านิยม และพฤติกรรมของเยาวชนสตรีในเขตภาคเหนือตอนบนนี้ ได้ให้ผลการศึกษาที่น่าสนใจหลายประการ โดยเฉพาะการสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและพฤติกรรมของเยาวชนที่ไม่สามารถทัดทานกระแสลัทธิบริโภคนิยม ซึ่งสื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นภายในบ้านที่เป็นเสมือนเครื่องประดับเพื่อสร้างสถานภาพของตนต่อสายตาของคนอื่น ส่วนสาระที่สื่อทั้งสองถ่ายทอดออกมานั้นเยาวชนและครอบครัวให้ความสนใจในการบริโภค อย่างน้อยเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นคนไม่ตกข่าว ไม่ตกยุค สะท้อนได้จากรายได้ของครอบครัวที่เมื่อมีรายได้มากก็จะสามารถหาซื้อ หรือมีเครื่องรับโทรทัศน์ได้มากขึ้น เพื่อสนองความต้องการข้างต้น และเพื่อให้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ สำหรับการดำรงชีวิตให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมที่เป็นไป

ประเด็นจากการบริโภคสื่อของเยาวชนจากผลการศึกษาทำให้ได้เห็นว่า การรับรู้ สมองตอบ และรวมไปถึงการพยายามทำตามแบบสื่อ เยาวชนจะรับรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติได้ง่ายกว่า การนำไปคิดวิเคราะห์ ก่อนตัดสินใจทำตาม จึงเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงว่า ค่านิยมหรือความคิดแบบไทยที่มีบรรทัดฐานที่อิงตามสืบทอดกันมาตามบรรพบุรุษที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยเริ่มอ่อนล้า และขาดเรี่ยวแรงที่จะทัดทานกระแสความนิยมของวัฒนธรรมใหม่ได้ เยาวชนไทยในปัจจุบันเริ่มสับสนไม่สามารถสะท้อนความแตกต่างของความถูกต้องอิงมาจากความฉาบฉวยของสิ่งที่พบเห็นในสังคมได้ ลัทธิเอาอย่างจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่านิยมเชิงลบที่วัดจากการศึกษาในครั้งนี้มีหลายข้อที่เยาวชนมองเป็นเรื่องธรรมดา ทั้งนี้อาจมีผลจากการที่ไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน และตัวอย่างของคนที่มีพฤติกรรมผิดไปจากบรรทัดฐานก็มีให้เห็นอยู่มากในสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “ทำชั่วได้ดีมีถมไป” ดังนั้น การยึดถือแนวทางที่ได้จากการสั่งสอนของคนรุ่นเก่าแบบไทย ๆ จึงค่อย ๆ หายไปจากสังคม

อย่างไรก็ดีหากมองตามหลักการทำหน้าที่ของสถาบันสื่อมวลชน สามารถกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนเป็นสถาบันเปิด มีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความบันเทิงให้กับทุกคนที่บริโภคอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าผู้รับจะเป็นใคร มีการศึกษา หรืออายุระดับใด ในการเผยแพร่ให้ความรู้เหล่านี้สื่อได้ทำหน้าที่ในการประสานสังคมเป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่ง Rosengren ได้ชี้ให้เห็นว่าสังคม และสื่อมวลชนต่างพึ่งพากัน และมีอิทธิพลต่อกันและกันอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ยาก และยากที่จะกล่าวโทษกันและกันลงไปอย่างชัดเจนว่า อีกฝ่ายต่างหากที่ทำให้สังคมแย่ลง

การที่เยาวชนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยจนนำไปสู่พฤติกรรมการแสดงออก จึงไม่อาจปฏิเสธการอยู่เบื้องหลังของสื่อได้ แต่ที่น่าเป็นห่วงในเรื่องนี้ก็คือ หลายคนอาจมองว่าสื่อมวลชนสามารถครอบงำความคิด หรือการกระทำของผู้รับสารได้หากผู้รับขาดการไตร่ตรอง ใคร่ครวญอย่างถูกต้องเหมาะสม สิ่งที่เป็นประเด็นเสริมในส่วนของการทำงานของสื่อมวลชนแล้วจะต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีและแม่แบบของสื่อเรารับมาจากประเทศตะวันตก เป็นธรรมดาอยู่เองที่วิธีการทำงาน รูปแบบของเนื้อหาสาระ จึงออกจะเป็นการเดินตามหลังประเทศตะวันตก

โดยเฉพาะอเมริกาอย่างไม่มีสิทธิออกนอกกลุ่มนอกทางได้ วัฒนธรรมไทยอยู่อย่างไทยจึงถูกดูถูกกลืน ด้วยวัฒนธรรมต่างชาติจนยากจะเอื้อมยา และหากมองลึกลงไปถึงเบื้องหลังการทำงานของสื่อที่ต้องมี “โฆษณา” เป็นตัวในการสนับสนุนการผลิตด้วยแล้ว ยิ่งเป็นที่น่าห่วงมากขึ้นว่าอิทธิพลของโฆษณา ที่มุ่งการขายมากกว่าการรับผิดชอบสังคม จะเป็นตัวย่ำให้เยาวชนเกิดความอยากมีอยากได้อย่างไม่มีสิ้นสุด

ส่วนผลการศึกษาในส่วนของอิทธิพล หรือบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อเยาวชนไทย สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนใช้เวลา และเชื่อถือสื่อมวลชนมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่กำลังเข้าสู่ยุคของการเป็นสังคมข่าวสาร ที่ถือว่าการเอาชนะผู้อื่นต้องมีข่าวสารอยู่ในมือให้มากกว่า ลักษณะเช่นนี้จึงไปช่วยเสริมให้การเชื่อถือผู้ใหญ่อลดความสำคัญลงไป โดยเฉพาะในครอบครัวไทยที่มีพ่อแม่ ผู้ปกครองมีการศึกษาน้อยกว่าเยาวชน เยาวชนจึงหันไปพึ่งพาเพื่อนและสื่อมวลชน ด้วยมีความคิดว่าพ่อ-แม่ เป็นคนล้าสมัยและในบางครอบครัว อาจมีการแสดงออกที่สุดโต่งไปกว่านี้คือ เยาวชนจะรู้สึกอับอายที่ต้องแนะนำ หรือทำให้เพื่อนฝูงรู้จักพ่อแม่ของตนที่เป็นคนยากจนในชนบท เหล่านี้คือสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรเร่งให้ความสนใจที่จะหาทางเอื้อมยาแก้ไข และช่วยกันทำให้สังคมฟื้นกลับมาใช้ชีวิตที่ตั้งอยู่บนความดีงาม ทุกคนมีคุณธรรมที่จะแยกผิดแยกถูกได้ ภายใต้ความสัมพันธ์ที่อบอุ่น มากกว่าการปล่อยให้สังคมตั้งอยู่ท่ามกลางการแข่งขัน และฉาบไว้แต่ความสวยงาม แต่หากคุณค่าแห่งจิตใจไม่ได้

เมื่อมาพิจารณากันที่ตัว “สื่อ” จะเห็นว่า “สื่อ” ก็ยังเป็นตัวกลางที่ยังคงความมีอิทธิพลต่อคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลโดยตรง หรือโดยอ้อม ด้วยสังคมยอมรับในบทบาทของสื่อที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวสาร ประสานสังคม และคอยระแวดระวังภัยให้กับคนในสังคมขณะเดียวกันก็ให้ความบันเทิงความสนุกสนาน ซึ่งงานวิจัยค่อนข้างจะเห็นอิทธิพลของสื่อท้องถิ่นในการกำหนดภาวะ บทบาททางด้านการให้ความรู้ ควบคุมการให้สาระและภาพที่ปรากฏ ส่วนเรื่องผลกระทบของสื่อต่อเยาวชนฯ สื่อค่อนข้างจะมีอิทธิพลในบทบาทที่มีหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารความรู้แก่คนในสังคมเป็นหลัก ที่ในบางครั้งในการถ่ายทอดไม่ใช่ว่าตัว “สื่อ” เองจะไม่รู้ถึงอิทธิพลของตนเช่นนี้ แต่ด้วยความคิดที่ว่า “โดยทั่วไปเราจะนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ทั้งสองด้านทั้งบวกและลบ” และด้วยความคิดนี้เอง “สื่อ” จึงค่อนข้างจะให้ความเชื่อมั่นในสติปัญญาของกลุ่มผู้รับสารของตนในการใช้สติกลั่นกรองแล้ว นำสิ่งที่ดีไปใช้ในการดำเนินชีวิตพอมมาถึงจุดนี้ก็เลยยังไม่ทราบว่าจะพูดได้ลงไปอย่างชัดเจนว่า “เดี๋ยวนี้คนดู คนชม คนอ่าน หรือผู้บริโภคสื่อมวลชน เขาพัฒนาแล้ว...” ได้หรือยัง ด้วยปัญหาสังคมดูจะยิ่งเลวร้ายไปทุกที หรือมองในแง่ของการพัฒนาประเทศ ยิ่งพัฒนาประเทศก็ยิ่งจน คนจนก็ยังเป็นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของสังคมอยู่ร่ำไป

เมื่อสื่อมีความสำคัญต่อสังคม ด้วยการแสดงหน้าที่ที่เห็นบทบาทค่อนข้างชัดเจนในการโน้มน้าวใจประชาชน ในกระแสของการพัฒนาประเทศแบบทุนนิยม สื่อมวลชนจึงมักแสดงบทบาทในการสนับสนุนธุรกิจ หรือหน่วยงาน องค์กรใด ๆ ที่สามารถให้ผลตอบแทนสูงสุดแก่สื่อได้ หรือพูดได้อีกอย่างว่าสื่อถูกใช้เป็นเครื่องมือของทุนนิยมเสรี โดยเฉพาะการโฆษณา ด้วยเหตุนี้การบริโภคแบบไม่ลืมหูลืมตาจึงเป็นบทบาทหนึ่งที่สื่อกำลังถ่ายทอดไปยังสังคม สิ่งที่จะช่วยบรรเทาให้สื่อเป็นสื่อที่ฟังของคนไทยจน ๆ (แต่อย่ากรวยเหมือนฝรั่งตาน้ำข้าว) ได้ก็คือคุณธรรม จริยธรรมที่ให้สาระแก่สังคมแบบมีสำนึกนั่นเอง

ตัดตอนมาจากบทความเรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อเยาวชน
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2545

2. ระดับความเข้าใจขั้นดีความ

ระดับความเข้าใจขั้นดีความ เป็นความเข้าใจที่ลึกกว่าระดับแปลความ เพราะผู้อ่านต้องทำความเข้าใจสารที่ผู้เขียนมีได้บอกไว้โดยตรง จัดเป็นการรู้เนื้อหาของเนื้อความ เป็นความเข้าใจในระดับที่ลึกกว่าระดับตัวอักษร คือ ผู้อ่านต้องสามารถเข้าใจแนวคิด และเจตนาที่แท้จริงของผู้เขียนที่แฝงไว้ในเรื่อง

ในการตีความนั้นจำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์ เพื่อแยกแยะและสรุปความคิดเกี่ยวกับงานเขียน ในการที่จะเข้าใจเจตนาของผู้เขียนและเนื้อเรื่องนั้น ผู้อ่านต้องวิเคราะห์ด้านรูปแบบ เนื้อหา กลวิธีในการนำเสนอและการใช้ภาษา เป็นต้น

1. การวิเคราะห์ด้านประเภทหรือรูปแบบ งานเขียนแต่ละงานจะมีรูปแบบและองค์ประกอบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของงาน เช่น ลักษณะของบทความมีหลายประเภท ได้แก่

- บทความบรรยาย บอกเล่าเรื่องราวให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ
- บทความรายงาน รายงานผลการศึกษาค้นคว้าหรือเรื่องราวตามที่ประสบ
- บทความโต้แย้ง แสดงทัศนะความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหา
- บทความปกิณกะ สะท้อนเหตุการณ์ในสังคมอย่างมีสาระ
- บทความสัมภาษณ์ ประมวลข้อมูลที่ได้จากการซักถามสัมภาษณ์บุคคล
- บทความปลุกใจ โน้มน้าวใจผู้อ่านให้เห็นคล้อยตาม
- บทความเชิงวิชาการ ให้ความรู้อันได้มาจากการศึกษาค้นคว้าหรือทดลอง
- บทความเชิงวิจารณ์ แสดงความเห็นเชิงทัศนะและประเมินค่าเรื่องราวต่าง ๆ

2. การวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของงานเขียนประเภทบทความ

- มุ่งให้ความรู้ ได้แก่ บทความประเภทบรรยาย บทความรายงาน บทความสัมภาษณ์ บทความเชิงวิชาการ
- ชูความคิด บทความที่มุ่งเสนอความคิดเห็นเป็นการเสนอแง่คิดทัศนะมุมมองที่บุคคลทั่วไปมองข้าม ได้แก่ บทความ

- เตือนจิตใจ

ประเภทโต้แย้ง บทความปกิณกะ

บทความวิจารณ์

เป็นบทความที่มุ่งเตือนสติปลุกกระแส
สำนึกเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมไปในทางพึงประสงค์ ได้แก่

บทความสัมภาษณ์ บทความปกิณกะ

- ใช้โฆษณา

เป็นบทความที่มุ่งโฆษณาชวนเชื่อ

เพื่อผลประโยชน์ของสังคม

เกิดประชาติในบ้านเมือง เช่น

บทความปลุกใจ

3. การวิเคราะห์โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง หมายถึง ประเด็นสำคัญที่สร้างขึ้นจากแนวคิดของผู้เขียนที่นำมาเสนอในเรื่อง โครงเรื่องทั่วไปจะมี 3 ส่วน คือ ส่วนนำเรื่อง ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนท้ายเรื่อง และเมื่อเสริมรายละเอียดเข้าไปในส่วนต่าง ๆ ของโครงเรื่อง ก็จะกลายเป็นเนื้อเรื่อง

4. การวิเคราะห์แนวคิดหรือสารัตถะของเรื่อง หมายถึง ความคิดสำคัญที่เป็นหลักอยู่ในเรื่องนั้น ๆ เป็นจุดมุ่งหมายที่เป็นแกนกลางของเรื่อง

กิจกรรมที่ 3

อ่านบทความต่อไปนี้เพื่อฝึกวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจ โดยตอบคำถามในหัวข้อต่อไปนี้

1. ประเภทของบทความ เป็นบทความประเภท.....
2. วัตถุประสงค์ในการเขียน คือ.....
3. ประเด็นสำคัญ ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเป็นโครงเรื่อง คือ.....
4. สารัตถะหรือแนวคิดสำคัญ ที่เป็นหลักของเรื่อง คือ.....
5. สิ่งที่ท่านได้จากบทความนี้ได้แก่.....

ดีเป็นปกติ

"เจ้าหน้าที่ที่ยังมีอีกมาก เลวเป็นเพียงส่วนน้อยนิด"

ถ้อยคำทำนองนี้พูดกันมานาน ยังคงพูดอยู่และคงพูดกันต่อ ๆ ไปอีกนาน...เมื่อเจ้าหน้าที่ "เลว" ส่วนน้อยนิด ยังกระทำชั่ว สร้างความเสื่อมเสีย กระทบต่อภาพพจน์องค์กรรวม พูดเพื่อปกป้อง ให้กำลังใจคนส่วนใหญ่

การเป็นคนดีมีคุณธรรม คือ คุณสมบัติขั้นพื้นฐานที่สุดของการเป็นเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีอำนาจบังคับใช้ตามกฎหมาย ถือครองและใช้อำนาจโดยชอบ ผดุงความมั่นคงแห่งรัฐ พิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินประชาชน เป็นกลไกในกระบวนการยุติธรรม

จำเป็นต้องเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดีเท่านั้น

เจ้าหน้าที่เลวทรมานมิได้เลย

เพราะมีทั้งปัจจัยและโอกาสเอื้อให้ สามารถก่อเหตุภัยใหญ่หลวงต่อสังคมได้โดยง่าย เจ้าหน้าที่ที่ดีจึงเป็นเรื่องธรรมดา

มีหน้าที่ต้องกระทำให้เกิดความถูกต้องเป็นธรรมตามปกติ

น่าแปลก! ที่ต้องให้กำลังใจ กับผู้ทำหน้าที่ตามปกติธรรมดา

มนุษย์แรกกำเนิดมีความบริสุทธิ์ผุดผ่องเป็นปกติธรรมดา

เติบโตจากการเลี้ยงดูด้วยรักเอื้ออาทร อบรมบ่มเพาะให้เป็นคนดีเป็นเบื้องต้น

เจริญวัยท่ามกลางการกล่อมเกลาจิตสำนึก ด้วยการศึกษาจริยธรรม หลักการ คำสอนทางศาสนา เติบโตใหญ่ในกรอบระเบียบแบบแผนทางสังคม รวมถึงธรรมเนียม ประเพณีปฏิบัติให้คงอยู่ในความดี

คนดีจึงเป็นหน้าที่...เป็นสภาวะปกติธรรมดาในการดำเนินชีวิต

"ทำดีไม่เห็นได้ดี"

เสียงโอดครวญเช่นนี้มีมานาน ยังคงพูดกันอยู่และคงพร่ำกันต่อ ๆ ไป

ทำดี...ผลที่เกิดขึ้นย่อมคือสิ่งที่ดีอย่างแน่นอนแต่จะเกิดกับใคร สิ่งใดเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

"ถ้าคิดอยู่แต่ว่า ทำดีต้องได้ดีตอบ ความปรารถนาดีนั้นก็ไม่ใช้ดีแท้ คนเราจะทำ

ความดีเหมือนทำการค้าได้อย่างไร?"

ตัวละครตัวหนึ่งในเรื่องสั้น "นิยายรักคนชั่วร้าย" ของ จาง เสียน เลียง นักประพันธ์ร่วมสมัยชาวจีน พูดอย่างนั้น

ทำดีย่อมมิใช่ทำการค้า ผู้ลงทุนจะได้ทุนคืนหรือผลิดอกออกเป็นผลกำไร

เพราะทำดีคือการปฏิบัติอย่างธรรมดา

ตามหน้าที่มนุษย์ที่ต้องเป็นคนดีโดยปกติ

แปลก! ที่มักมีข้อเรียกร้องให้สังคมยกย่องคนดี

ยกย่องการต้องปฏิบัติหน้าที่ตามปกติธรรมดาของมนุษย์

"สังคมเลว เพราะคนดีท้อแท้" เป็นคำกล่าวที่น่ากังขา

แม้จะถูกหยิบยกขึ้นเสนอเป็นคำขวัญ แพร่หลายได้รับการยอมรับนับถือกว้างขวาง
 คนผู้ข้องเกี่ยวกับการอุทิศตัวเพื่อสังคม มักหยิบใช้ในวาระที่เป็นทางการ
 ความรู้สึกท้อแท้ของคนดี มีผลกระทบถึงขั้นสังคมเลวได้ กระนั้นหรือ ?
 พิจารณาจากสมุนไหน ๆ ก็ไม่เห็นทางเป็นไปได้

และแม้ความดีในตัวคนจะลดลงถึงขีดศูนย์เป็นแค่โมฆะบุรุษ ตามอย่างคตินิยมที่
 ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่คนรุ่นใหม่ยุคปัจจุบัน

"ทำอะไรก็ได้ที่ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน"

ทำอะไรก็ได้...ทำในสิ่งที่อยากทำ ความเลวไม่มี ความดีไม่ปรากฏ
 ความเชื่ออันไร้ค่าเยี่ยงนี้ ไม่มีผลกระทบให้สังคมต้องเลวลง

โอ...ความกังขาจึงเกาะกุมความคิดของข้าฯ ดิดแน่น นับวันจะจับตัวเป็นปมปม
 ระคายเคืองและต้องเป็นสะดุดก้างวล

ตราบได้พบคำตอบ เป็นคำคมจากท้ายรถทัวร์สายเหนือคันหนึ่ง

แค่เห็นปั๊บ! เหมือนถูกดาบฟันฉับเข้ากลางใจตรงเผง

เขาเขียนว่า

"สังคมเลวเพราะคนดีมันระยำ.."

บทความโดย ศิลา โคมฉาย

มติชน สุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 20-28 มิถุนายน 2546 หน้า 37

การวินิจฉัยสาร

ในการตีความนอกจากจะต้องใช้การวิเคราะห์สารดังที่กล่าวมาแล้ว ยังต้องใช้การวินิจฉัย ซึ่งเป็นกระบวนการอ่านที่ต่อเนื่องจากการวิเคราะห์ การวินิจฉัย หรือการตีความ ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจ
2. การพิจารณา
3. การค้นหา

1. การสำรวจ เป็นกระบวนการแรกของการวินิจฉัย ผู้อ่านต้องพิจารณาแยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกในงานเขียนด้วยวิธีการอ่านแบบสำรวจ (ซึ่งได้กล่าวถึงแล้วในหน่วยที่ 1)

2. การพิจารณา เมื่อผู้อ่านสามารถแยกแยะข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกแล้ว ผู้อ่านก็จะค้นพบเจตนาของผู้เขียนโดยการตีความ ซึ่งเป็นกระบวนการของการพิจารณา

3. การค้นหา สารที่ผู้เขียนส่งมายังผู้อ่าน มีทั้งสารที่สำคัญที่สุด และที่สำคัญรองลงไป การค้นหาสารดังกล่าวต้องอาศัยการตีความเนื้อหาจากการหาความคิดสำคัญ และความคิดหลัก (ที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้นของหน่วยนี้)

จากกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน ในที่นี้จะขากล่าวถึงขั้นตอนของการพิจารณา เพื่อเข้าใจเจตนาของผู้เขียน เนื่องจากขั้นตอนการสำรวจและขั้นตอนการค้นหาได้กล่าวถึงไปแล้ว

ชั้นวินิจฉัยเพื่อเข้าใจเจตนา

ชั้นนี้เป็นชั้นพิจารณาที่เน้นไปทางศึกษาเจตนา และความคิดแทรกของผู้เขียน เจตนา หมายถึง ความตั้งใจ ความจงใจ ความมุ่งหมายของผู้เขียนที่มุ่งหวังจะสื่อถึงผู้อ่าน ส่วนความคิดแทรกเป็นความคิดที่อยู่ใจของผู้เขียนที่ปิดบังมิได้กล่าวไว้

การพิจารณาเจตนาของผู้เขียนโดยทั่วไปจะสื่อออกมาใน 3 วิธี ได้แก่

1. สื่อโดยตรง
2. สื่อโดยอ้อมให้ผู้อ่านพิจารณาด้วยตนเอง
3. สื่อผ่านแนวคิดหรือสารัตถะของเรื่อง

1. การสื่อโดยตรง

จะสามารถพิจารณาเจตนาของผู้เขียนจากส่วนต่าง ๆ ของเรื่อง เช่น ส่วนคำนำ บทนำ หรือส่วนท้ายของเรื่อง โดยประโยคที่แสดงเจตนามี 3 ลักษณะ คือ เจตนาแจ้งให้ทราบ ถามให้ตอบ และบอกให้ทำ

- 1.1 เจตนาแจ้งให้ทราบ จะมีทั้งการบอกเล่า การดักเตือน การอธิบาย การชี้แนะ การคาดคะเน
- 1.2 เจตนาถามให้ตอบ อาจมีการถามเนื้อความ ถามให้เลือกตอบ ถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ และถามแบบรำพึงกับตนเอง
- 1.3 เจตนาบอกให้ทำ เช่น สั่ง ชักชวน อนุญาต เป็นต้น

2. การสื่อทางอ้อม

การสังเกตเจตนาที่บอกไว้ทางอ้อม ซึ่งเป็นเจตนาแอบแฝงให้ผู้อ่านพิจารณาด้วยตนเอง ซึ่งผู้อ่านจะสามารถสังเกตได้หลายวิธี คือ

- 2.1 พิจารณาว่าผู้เขียนให้น้ำหนักส่วนใดมากที่สุด ระหว่างข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก และรายละเอียด เช่น ถ้าให้น้ำหนักข้อเท็จจริง จะสื่อเจตนาว่าผู้เขียนต้องการให้ความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องนั้น หรือให้น้ำหนักความคิดเห็นก็มุ่งให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตาม เป็นต้น
- 2.2 พิจารณาจากประโยค โดยผู้อ่านสามารถอนุมานเจตนาได้จากสถานการณ์ เช่น เจตนาขอร้อง หรือการให้ทำสิ่งใด ๆ
- 2.3 พิจารณาจากสารัตถะหรือแนวคิดของเรื่อง อาจจะเป็นเจตนาหรือทัศนะของผู้เขียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

กิจกรรมที่ 4

ฝึกค้นหาเจตนาของผู้เขียนโดยพิจารณาน้ำหนักของแนวเขียนข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม

1. ผู้เขียนมีเจตนา จะสื่อสารในลักษณะใดแก่ผู้อ่าน
2. จากข้อ 1 ท่านมีวิธีสังเกตเจตนาดังกล่าวได้อย่างไร.....
3. ยกตัวอย่างข้อความ ที่บ่งชี้ถึงเจตนาลักษณะดังกล่าวได้แก่.....
4. ท่านได้แง่คิดอะไรจากเรื่องนี้.....

พัฒนาเพื่อใคร?

กลืนอายุปีใหม่กำลังโปรยปรายมาทั่วฟ้าเมืองไทย เช่นเดียวกับชาติอื่น ๆ ... คนไทยก็ชื่นชมต้อนรับด้วยความปิติยินดี...ด้วยความหวังใหม่ ๆ ...ทุกคนต้องหวังตราบนานาชาติที่มีชีวิตอยู่

ทุกคนในชาติต่างรู้สึกว้าปีที่ผ่านมา ประชาชนประเทศชาติได้อะไร? สูญเสียอะไร? บาดแผลที่ฝากไว้ในตัว คำว่า "ไทย" ตอนนี้ยังไม่อาจบรรยายลงได้ เชื่อร้ายยังเกาะกิน ขณะที่พวกเราพยายามที่จะเยียวยาให้ได้

คนไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่เรียกว่า รากหญ้า ไม่ว่าจะใช้คำว่า "พัฒนา" แคไหน พวกเขาก็คงยังอยู่ในฐานะลำบากยากจน ทำเท่าไรก็ยังไม่พอกิน ต้องกู้ ต้องขายไร่นาเพื่ออยู่รอด ยิ่งเจอหน้าท่วม ฝนแล้ง ต้องทิ้งถิ่น เดินทางกันมุ่งหน้าเข้ากรุง ผู้ขายแรงงาน ผู้หญิงอาจถูกหลอกไปขายตัว สลัมเจริญรุ่งเรือง ได้ดีกระฟ้าที่แข่งกันขึ้นทั่วเมืองหลวง แล้วยังขายตัวไปยังต่างประเทศ โดยการลงทุนขายนา จนหลายรายถูกหลอกไปอดโซอยู่ต่างดาว ผู้หญิงก็ไปขายตัว ไม่น้อยที่ถูกหลอกออกทะเล จ่ายค่าแรงด้วยการถีบลงน้ำให้ฉลามกิน นอกนั้นก็ยิ่งถูกหลอกเสพยาและขายให้เหล่าร้ายเขาก

ความหวังของคนไทยและคนในหลายทวีป ด้วยการต้อนรับกระแสโลกาภิวัตน์ การเปิดตลาดเสรี เข้าสู่กลไกตลาด ทั้งการลอยตัว และโปร่งใส ล้วนน่านิยมนิดแต่ไม่กี่เวลาต่อมา บ้านเมืองเราก็เจอวิกฤตเศรษฐกิจ...เป็นหนี้สินล้นพ้นตัว ที่เหล่านักธุรกิจทางการเงินหาทำไรเข้ากระเป๋ แต่คนไทยทั้งชาติต้องรับเอาหนี้มาอย่างพร้อมหน้า พวกที่ล้มบนฟูกในวงการเงินต่างก็ร่ำรวยไปตาม ๆ กัน

กระทั่งบัดนี้... การพัฒนาประเทศในแนวเสรีที่แทบไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ยังดำเนินต่อไป นโยบายแปรรูป โดยมีกฎหมายเอื้อประโยชน์ทุนข้ามชาติมาบังคับ ผลที่สุดก็คือ ธุรกิจที่ทำกำไรของชาติหรือของเอกชน ก็จะถูกทุนข้ามชาติซื้อเอาไปในที่สุด เพราะบริษัทข้ามชาติเหล่านี้สามารถซื้อทุกอย่างในเมืองไทย หรือทั้งทวีปได้ทีเดียว...

ถ้าจะบอกว่า รัฐบาลท่านทักษิณไม่ค่อยจะสนใจเรื่องทุนข้ามชาติที่จะมาอุปสมบทในเมืองไทย ก็จะเป็นการไม่ยุติธรรม ถ้าท่านมีความจริงใจ แต่ความจริงใจนั้นจะต้องแสดงออกมาจากการกระทำ...ท่านย้ำเสมอว่า ท่านยึดถือผลประโยชน์ของชาติเสมอ นี่คือนโยบายที่เรายังไม่อาจดำเนินได้ แต่เท่าที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกฎหมายที่ไม่เป็นประโยชน์ และเสียประโยชน์ของชาติ ท่านยังไม่กล้าหาญพอที่จะออกมาแก้ไข มีหน้าซ้ำยังล้มร่างกฎหมายค้ำประกัน เปลี่ยนตัวรัฐมนตรีที่คุมเรื่องนี้ ให้ตัวแทนค้ำประกันข้ามชาติมาข่มขู่ห่วยไทยซ้ำเข้าไปอีกตอนนี้นอกจากจะไม่ยอมเล่นงานพวกค้ำประกันต่างชาติที่ทำผิดกฎหมาย กลับหันมาเล่นงานห้างไทยจนแทบจะกระอักเลือดไป ทำไมมันถึงมาบังเอิญเกิดเรื่องกันตอนนี้ก็ไม่รู้

เมื่อไม่กี่วัน ก่อนจะถึงปีใหม่ คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลทักษิณ ก็ลงมติเปิดโครงการ อภิมหาโปรเจกต์มูลค่าสองแสนล้านบาท “โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเจ้าพระยา” โดยจะใช้ชลประทาน ระบบท่อเพื่อความสมบูรณ์ของน้ำและการสร้างอ่างน้ำตามขนาดที่เหมาะสมแล้ว ยังแก้ปัญหา น้ำท่วม ฝนแล้ง และใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าควบคุมด้วยดาวเทียม โดยมีสโลแกน “ท่อน้ำถึงไร่นา ประปาถึงหมู่บ้าน”

ที่สำคัญและควรจารึกไว้ในที่นี้ให้คนทั้งหลายได้จดจำไว้ คือ ให้กลุ่มผู้ใช้น้ำ บริหาร และจัดสรรน้ำกันเองอย่างยุติธรรม

ถ้าโครงการนี้เป็นไปอย่างที่กำลังกล่าวมา แม้จะมีใครคิดว่าเป็นโครงการที่ไทยรักไทยหาเสียงถล่มประชาธิปไตย ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหา เพราะผลประโยชน์ต่อชาติ ย่อมอยู่เหนือสิ่งอื่นใด

ขอให้หน่วยงานจากกระทรวงที่รับผิดชอบ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เร่งขับเคลื่อนแผนงานออกสู่สาธารณชนให้รับรู้อย่างโปร่งใสและจริงจังโดยเร็ว... จะได้ไม่มีปัญหากับประชาชนอย่างโครงการอื่น ๆ เช่น การสร้างเขื่อน ปากมูลที่ยังเถียงเรื่องเปิดเขื่อน

อย่างไรก็ตาม ยังมีมุมมองของผู้รักษาผลประโยชน์ของชาติโดยส่วนรวมอีกมุมมองหนึ่ง ซึ่งมันสะท้อนมาจากวิถีทางแห่งกลไกตลาดเสรี...

โครงการนำร่อง “โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเจ้าพระยา” สองแสนล้าน แล้วจะมีโครงการระยะยาว 10 ปี 25 ปี ต่อไปอีกทั่วประเทศ ทั้งสร้างเขื่อนอีกหลายเขื่อน ต้องใช้งบประมาณอีกมากมายมหาศาล ลำพังเงินงบประมาณอันเป็นภาษีของคนไทยทั่วประเทศ น่าจะไม่พอ และเราก็ถนัดในการกู้เงินจากกลุ่มประเทศจีน ที่ออกมาในนามธนาคารโลก ไอเอ็มเอฟ เอทีบี ฯลฯ เราจะเอาเงินภาษีของคนไทยเป็นตัวตั้ง เอาความเป็นชาติไปวางแล้วกู้เงินต่างชาติ มาสมทบ ถ้ามันยังเป็นสมบัติของชาติอยู่คนไทยเราไม่ว่า...แต่ ยังเป็นห่วงอยู่แต่ว่า...เมื่อสร้างตามโครงการน้ำนี้เสร็จแล้ว.. ต่อไปจะไม่เอาไปขายต่างชาติด้วยข้ออ้างขาดทุนต่าง ๆ นานา แล้วก็มีข้ออ้างขายให้บริษัทข้ามชาติมีหน้าตาคนไทยบังหน้ามาเป็นเจ้าของคุมเข้ม ชูคุณค่าน้ำกับชาวบ้าน โดยชาวบ้านไม่อาจคัดค้านได้ อย่างกรณีแปรรูปให้เอกชนของการประปาสี่ห้าจังหวัดที่คนเขาร้องว่าเก็บแพงอยู่ขณะนี้..

คำตอบของมันเป็นจะเป็นอย่างตอนที่เปิดโครงการหรือไม่?

ประชาชนคนไทยยังจะเป็นเจ้าของอยู่ หรือว่ามันได้แปรรูปไปเป็นของบริษัทข้ามชาติไปเรื่อย ๆ อย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้หรือไม่?

เราไม่อยากจะเห็นว่า คนไทยเป็นได้แค่ลูกจ้างโครงการนี้เท่านั้น

แล้วเราจะพัฒนามันไปเพื่ออะไร

บทความโดย ทวนไทย ชงธรรม

คอลัมภ์ มองคนละมุม สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

ฉบับวันที่ 27 ธันวาคม 2545-2 มกราคม 2546 หน้า 29

สรุปขั้นตอนการวิจารณ์สาร

การวิจารณ์สาร สามารถทำเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. **สำรวจว่า** เนื้อความตอนใดเป็นข้อเท็จจริงหรือความรู้ ตอนใดเป็นความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึก
ข้อเท็จจริง คือ ข้อมูลที่อธิบายหรือบอกเล่าเกี่ยวกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นสามารถพิสูจน์ได้จนใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงได้
ความคิดเห็น เป็นทัศนะเฉพาะตัวของผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้อ่านไม่สามารถพิสูจน์ได้
2. **สำรวจว่า** ความรู้ ความคิดเห็นหรือทัศนะอารมณ์นั้นผู้เขียนเขียนด้วยเจตนาอะไร หรือต้องการให้ผู้อ่านเกิดปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไร รวมทั้งให้แง่คิดแก่ผู้อ่านอย่างไร
3. **พิจารณาขั้นสุดท้ายว่า** สารสำคัญที่สุดของเรื่องนั้นคืออะไร และสารที่สำคัญรอง ๆ ลงไปคืออะไร

กิจกรรมที่ 5

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้ แล้ววิจารณ์เพื่อตอบคำถาม ดังนี้

1. ยกตัวอย่างเนื้อความตอนที่เป็นข้อเท็จจริง.....
2. ยกตัวอย่างเนื้อความตอนที่เป็นข้อคิดเห็น.....
3. เนื้อเรื่องนี้ผู้เขียนมีเจตนาจะสื่อสารลักษณะใด แก่ผู้อ่าน.....
4. สารสำคัญที่สุดของเรื่องคือ.....
5. สารที่สำคัญรอง ๆ ลงไปได้แก่.....

ผิดที่ตัวอย่ามัวโทษใคร

วัยรุ่นใช้ความรุนแรงในการดำเนินชีวิตกำลังเป็นประเด็นใหญ่สังคมต้องหยิบยกขึ้นมาถกกันเพื่อหาทางแก้ปัญหา เนื่องจากพฤติกรรมที่รุนแรงของวัยรุ่นก่อความเดือดร้อนให้กับสังคมโดยรวม

ข้อมูลที่เป็นทางการจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมระบุว่าสถิติการก่อคดีรุนแรงของเด็กอายุไม่ถึง 18 ปี ที่เกิดขึ้นช่วง มกราคม-มีนาคม 2546 ว่าเป็นคดีฆ่าคนตายโดยเจตนา 66 คดี โดยเด็กที่กระทำผิดมีอายุ 15-18 ปี เป็นผู้ชาย 65 คน หญิง 1 คน ส่วนคดีพยายามฆ่ามี 114 คดี โดยผู้ชายเป็นผู้ก่อเหตุ 112 คนผู้หญิง 2 คน คดีทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น 261 คดี ซึ่งเป็นการกระทำของผู้ชาย 247 คน ผู้หญิง 14 คน

จากความรุนแรงที่สร้างความเดือดร้อนไปทั่วทุกจังหวัด ได้พัฒนามาสู่ความอึกอาจ ถึงขนาดยิงกันในโรงเรียน ช่วงเข้าแถวหน้าเสาธงตอนเช้า และในพิธีไหว้ครู ทำให้เกิดความตื่นตัวขึ้นมา

เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน ที่ผ่านมานี้เอง สำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้สำรวจนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและสายอาชีวศึกษา ในเขต กทม. ในหัวข้อความเสี่ยงในการใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาของนักเรียนชาย และแนวทางแก้ไข พบว่าประสบการณ์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ตัวอย่างร้อยละ 46 ทะเลาะวิวาทกับบิดามารดา และผู้ปกครอง ร้อยละ 40 ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนร่วมสถาบันและร้อยละ 17.1 ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนต่างสถาบัน

ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ตัวอย่างร้อยละ 59.5 มีความคิดจะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ร้อยละ 40.5 ไม่เคยคิด ร้อยละ 39.5 คิดจะใช้อาวุธปืนและมีดแก้ปัญหาเวลาทะเลาะวิวาท ขณะที่ตัวอย่างร้อยละ 60.5 ไม่เคยคิด ร้อยละ 44.2 สามารถหาอาวุธปืนมาใช้แก้ปัญหาได้ ร้อยละ 29.8 ไม่สามารถหาได้ และร้อยละ 26.0 ไม่แน่ใจ

ผลสำรวจยังพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 49.7 ไม่มีความมั่นใจว่าจะควบคุมอารมณ์ตัวเองได้เมื่อเกิดความรู้สึกโกรธแค้น ร้อยละ 39.1 มั่นใจควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ ร้อยละ 11.2 ไม่แน่ใจ

ตัวอย่างร้อยละ 89.9 ยังแสดงทัศนคติไม่เห็นด้วยต่อการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาของเยาวชนที่ตกเป็นข่าวช่วงที่ผ่านมา มีเพียงตัวอย่างส่วนน้อยร้อยละ 3.4 ที่เห็นด้วย และร้อยละ 6.7 ไม่มีความเห็น

ร้อยละ 57.9 ยังระบุว่า สื่อที่มีผลกระทบทำให้เกิดการเลียนแบบการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา คือสื่อภาพยนตร์ รองลงมาร้อยละ 56.3 การได้รับการสนับสนุนและชักจูงจากเพื่อน ร้อยละ 43.8 มาจากข่าวความรุนแรงที่นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ร้อยละ 32.4 ตู้เกม/เกมคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 30.8 อินเทอร์เน็ต และตัวอย่างร้อยละ 27.2 เชื่อว่ามาจากการรับชมรายการโทรทัศน์

จะเห็นว่าแม้ส่วนใหญ่จะไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรง แต่ย้อนกลับไปดูกลับเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่สร้างแรงกดดันให้กับเด็กอย่างมาก และส่วนใหญ่มีความคิดที่จะใช้ความรุนแรงยังมั่นใจว่าหาอาวุธได้

ที่น่าเศร้าที่สุดก็คือ ในความเห็นเรื่องสาเหตุส่วนใหญ่ยังโทษคนอื่นทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนหรือเกม

ทั้งที่สาเหตุใหญ่ที่สุดเกิดจากตัวเอง

หลายฝ่ายพยายามหาหนทางแก้ปัญหา มีความพยายามจัดตั้งศูนย์ขึ้นมาเป็นที่ปรึกษาตามแหล่งชุมชนวัยรุ่น พยายามเอาผู้ปกครองมาอบรมในการดูแลเด็ก

ซึ่งดูแล้วไม่มีทางที่จะสำเร็จ ตราบใดที่ยังไม่มีกระบวนการให้เด็กมีระบบคิดที่จะโทษตัวเองแทนที่จะโทษทุกอย่างยกเว้นตัวเอง

สังคมที่กีดกันความรู้สึกผิดออกจากจิตใจของเด็ก โดยพยายามโทษคนอื่นหรือสิ่งอื่น เป็นสังคมที่ไม่แก้ไขปัญหามาจากความเป็นจริง ซึ่งยากที่จะแก้ไขได้สำเร็จ

กระบวนการศึกษาอบรมที่ไม่ให้คุณค่ากับการพัฒนาจิตใจของเด็ก คือ ต้นเหตุของปัญหาสำคัญที่สุด

กระบวนการศึกษาจะต้องทำให้เด็กได้รู้สึกว่าคุณค่าที่ประสบความสำเร็จนั้น ความดีเหนือกว่าความเก่ง

บทความโดย นายดาต้า

มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 20-28 มิถุนายน 2546 หน้า 72

แบบทดสอบหลังเรียน

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้แล้วตอบคำถามดังนี้

1. ความสำคัญของเรื่อง คือ.....
2. ความคิดหลักของเรื่องคือ
3. ข้อมูลที่สนับสนุนความคิดหลักคือ.....
4. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อเท็จจริง.....
5. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อคิดเห็น.....
6. เนื้อเรื่องนี้ผู้เขียนมีเจตนาจะสื่อสารลักษณะใดแก่ผู้อ่าน.....

ความจำทารก

เคยสงสัยกันบ้างไหมว่า คนเรามีความทรงจำย้อนหลังไปได้นานแค่ไหน หลายคนยังจำวันที่เข้าโรงเรียนวันแรกในชีวิตได้ แม้ว่าครั้งนั้นตนเองจะอายุแค่สามขวบก็ตาม แต่หลายคนจำเหตุการณ์ตอนสามขวบไม่ได้ มีหลายคนอ้างว่าตนเองจำเหตุการณ์ตอนอายุสองขวบได้ แต่จำนวนไม่น้อยบอกไม่ได้ว่า ตอนอายุสองขวบตนเองเคยสร้างวีรกรรมคิซุอาโนะอะไรไว้

ใครที่มีลูก คงเคยสังเกตว่าเด็ก ๆ อายุขวบเดียวก็พูดจารู้ภาษาแล้ว แม้จะยังพูดไม่ได้ แต่เวลาพ่อแม่คุยด้วยก็ดูเหมือนจะเข้าอกเข้าใจดี ถึงอายุสองขวบ เด็กหลายคนพูดได้เป็นเรื่องเป็นราว ไปไหนมาไหนก็เล่าให้ใครต่อใครฟังได้ แสดงว่าสามารถจดจำอดีตได้ว่าตนเองไปทำอะไรไว้ที่ไหน หรือเคยได้เห็นอะไรมาแล้วบ้าง แต่ครั้งโตมาอีกสักปีสองปีลองไปสอบถามดูอีกครั้ง ปรากฏว่าเธอกลับจดจำเหตุการณ์ช่วงนั้นไม่ได้ซะแล้ว

ที่พ่อแม่เจอกันบ่อย ๆ คือ อุตส่าห์ลงทุนพาไปเที่ยวสนุกสนานกันทั้งครอบครัว เสียสตางค์ไปตั้งเยอะแยะ โดยหวังไว้ว่าจะสร้างความทรงจำดี ๆ ไว้ให้ลูกอายุไม่ถึงสามขวบ วันเวลาผ่านไปห้าหกปีจนลูกจำอะไรต่ออะไรได้แล้ว ลองสอบถามดูเหตุการณ์ย้อนหลังไปเมื่อครั้งเขายังเด็กกว่านั้น เธอกลับจดจำไม่ได้เลยว่าในอดีตพ่อแม่เคยลงทุนพาเธอไปเที่ยวที่ไหนมาบ้าง

ดร.คอนอร์ ลิสตัน (Conor Liston) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด รัฐแมสซาชูเซตส์ สงสัยเรื่องนี้อยู่มากเหมือนกัน สืบค้นเอกสารวิชาการดูแล้วก็พบว่า ทารกอายุหกเดือนขึ้นไปสามารถจดจำเหตุการณ์ข้ามวันได้ ทารกอายุหกเดือนขึ้นไปสามารถจดจำเหตุการณ์นั้นได้อยู่ พาไปเที่ยววันนี้ ถึงวันรุ่งขึ้นจะยังจดจำเหตุการณ์นั้นได้อยู่ แต่พอข้ามไปสองวัน เหตุการณ์พวกนั้นจะเลือนไปจนหมด จดจำอะไรไม่ได้อีกแล้ว แม้ว่าจะพยายามกระตุ้นก็ยังจดจำไม่ได้

ทารกโตขึ้นจนกลายเป็นเด็กสองขวบจะจดจำเหตุการณ์ย้อนหลังไปได้สี่เดือนนั้นคือ เหตุการณ์ช่วงอายุยี่สิบเดือนหรือหนึ่งขวบกับแปดเดือน ความทรงจำที่ว่านี้หากถูกกระตุ้นซ้ำ ๆ หรือเป็นเหตุการณ์ประทับใจ เธอจะจดจำได้นาน ดังนั้นเด็ก ๆ บางคนจึงจำความบางช่วงตอนที่ตนเองอายุยี่สิบเดือนได้ แต่เหตุการณ์ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจดจำได้

ดร.ลิสตันสนใจความจำของเด็กอายุ 9 เดือนถึง 17 เดือน อยากจะดูว่าจะจดจำเหตุการณ์ช่วงสี่เดือนย้อนหลังได้หรือไม่ เหตุที่เลือกช่วงนี้ก็เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองมีการเติบโตและพัฒนาค่อนข้างมาก

ดร.ลิสตันนำเด็กอายุ 9 เดือนจนถึง 17 เดือนมาลองศึกษา วิธีการง่าย ๆ คือ นำเอาอุปกรณ์ประกอบไปด้วยท่อใสมีฝาปิดหัวท้าย พร้อมลูกบอลสีสวย ๆ มาวางตรงหน้าเด็ก จากนั้นนำเอาลูกบอลบรรจุใส่ลงไปในท่อ จัดการปิดฝาแล้วเขย่าให้เด็กดูเด็กจะได้ยินเสียง ป๊อกแป๊ก ก้องออกมา เห็นการเคลื่อนไหวของลูกบอลในท่อ ระหว่างที่แสดงวิธีการก็อธิบายด้วยภาษาง่าย ๆ ให้เด็กฟังพร้อม ๆ กันไปด้วย

ลองทำดูสักสองสามครั้ง จนเด็กทำได้ด้วยตนเองได้ แค่วาดขึ้นตอนให้ฟังเด็กก็ปฏิบัติตามได้แล้ว จากนั้นทิ้งเวลาไว้สัปดาห์หนึ่งไม่ให้เด็กได้เห็นท้อและลูกบอลอีกจนกระทั่งเด็ก 9 เดือนอายุเพิ่มขึ้นเป็น 11 เดือน ส่วนเด็ก 17 เดือนอายุได้ 21 เดือน ดร.ลิสตันจะนำเอาท้อและลูกบอลมาให้เด็กดูอีกครั้ง จากนั้นจะพูดให้เด็กฟังขึ้นตอนต่าง ๆ เท่าที่เคยสอนเด็กไว้ ผลปรากฏว่าเด็กอายุ 11 เดือนจนถึง 18 เดือนทำตามทีบอกไม่ได้ ในขณะที่เด็กอายุ 21 เดือนสามารถปฏิบัติตามได้

ดร.ลิสตันสรุปเอาไว้ว่า เด็ก ๆ เริ่มสร้างความจำได้ตั้งแต่อายุ 17 เดือน ความจำที่ว่านี้จะต้องถูกกระตุ้นซ้ำภายในสัปดาห์เพื่อต่อความทรงจำให้ยาวขึ้น เด็กเมื่ออายุถึงสองขวบแล้วจะจดจำได้นานขึ้น เมื่อเติบโตขึ้นความทรงจำจะฝังตัวได้ลึกขึ้น โดยเริ่มแรกการจดจำจะเริ่มขึ้นที่สมองส่วนหน้า จากนั้นจะพัฒนาการถ่ายทอดความทรงจำให้ลึกลงไปในส่วน hippocampus ยิ่งความทรงจำถูกนำไปเก็บไว้ใน hippocampus มากเท่าไรความทรงจำประเภทที่เก็บไว้นาน ๆ ก็ยังมีจำนวนมากขึ้นเท่านั้น

เด็กเมื่อเติบโตขึ้นแล้วจะมีความทรงจำยืนยาวขึ้น คนอายุยี่สิบสามารถจดจำสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อสามสี่ขวบได้ หรืออาจจะจดจำได้ถึงสองขวบ หากว่าความทรงจำนั้นถูกกระตุ้นในช่วงเด็กสักครั้งสองครั้ง คนอายุห้าสิบยังสามารถเก็บความทรงจำในวัยเด็กไว้ได้ แต่ในวัยใกล้ชราเช่นนี้ ความทรงจำระยะสั้นมักจะเป็นปัญหา จดจำอะไรได้ไม่นาน ประสิทธิภาพของสมองส่วนหน้าในการถ่ายทอดความทรงจำให้ฝังตัวลึกลงไปในส่วน hippocampus จะเริ่มเสื่อมสภาพ

สมองของคนแก่จึงกลับกลายเป็นเด็กทารกไปอีกครั้ง คือจดจำเหตุการณ์ระยะใกล้ ๆ ไม่ได้ ส่วนเหตุการณ์ที่กลายเป็นความทรงจำฝังลึกลงไปในส่วน hippocampus เรียบร้อยแล้วจะจดจำได้ไม่เคยลืม นักการเมืองที่ชอบลืมนัดหมายจึงมักถูกสื่อบางกลุ่มล้อเลียนว่าสมาธิสั้น แกรมยังหยิกแถมหยอกคนไทยด้วยว่าความทรงจำสั้นจึงถูกนักการเมืองหลอกซ้ำหลอกซ้ำอยู่บ่อย ๆ

เหตุที่นักวิทยาศาสตร์ต้องศึกษาค้นคว้ากลไกการทำงานของสมองก็เพื่อพัฒนายาหรือสารอาหารที่สามารถแก้ไขปัญหาระบบสมองเสื่อมได้ หากพัฒนายาได้แล้ว ยังไงก็ขอให้รีบส่งมาขายเมืองไทยหน่อยเถอะครับ ความทรงจำของพวกเราจะได้ดีขึ้น ไม่ถูกหลอกกันง่าย ๆ อีก

บทความโดย ดร.วินัย ดะห์ลัน

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันที่ 28 มีนาคม-3 เมษายน 2546 หน้า 33

หน่วยที่ 3. การอ่านเพื่อให้เกิดทักษะ

วัตถุประสงค์ทั่วไปของหน่วยที่ 3

1. เพื่อให้มีความรู้ในกระบวนการอ่านเพื่อให้เกิดทรรศนะ
2. เพื่อให้รู้หลักการอนุมานเรื่องราวและความคิดที่ได้จากเรื่อง
3. เพื่อให้รู้หลักการตั้งประเด็นเปรียบเทียบเพื่อประมวลเป็นทรรศนะ
4. เพื่อให้มีความรู้เรื่องการประเมินคุณค่าข้อมูลที่ได้จากการอ่าน
5. เพื่อให้รู้วิธีการแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เมื่อศึกษาเรื่องการทำความเข้าใจข้อมูลแล้วสามารถแยกแยะข้อความเป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และทำการอนุมานเรื่องที่อ่านได้
2. เมื่อศึกษาเรื่องการพิจารณาเปรียบเทียบแล้วสามารถตั้งประเด็นเปรียบเทียบเพื่อเกิดทรรศนะจากเรื่องที่อ่านได้
3. เมื่อศึกษาเรื่องการประเมินคุณค่าแล้วสามารถบอกเหตุผลในการประเมินสิ่งที่อ่านได้
4. เมื่อศึกษาเรื่องการประเมินคุณค่าแล้วสามารถบอกความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

เนื้อหาในหน่วยที่ 3 จะเป็นเรื่องการอ่านเพื่อเกิดทรรศนะ ซึ่งมีเนื้อหา 2 ประเด็น

1. ทำความเข้าใจข้อมูล
 - 1.1 อนุมานเรื่องราวและความคิดที่ได้จากเรื่อง
 - 1.2 พิจารณาดังประเด็นเปรียบเทียบ
2. การประเมินคุณค่าข้อมูล

วิธีการศึกษา

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. อ่านเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 3 ไปตามลำดับ เมื่ออ่านจบแต่ละส่วนให้ทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้
3. การเขียนตอบกิจกรรมให้ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ
4. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 3 จบแล้วให้ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้แล้วตอบคำถามดังนี้

1. เรื่องนี้เมื่ออ่านแล้วอนุมานได้ว่า.....
.....
2. จุดเด่นของเรื่องคือ.....
.....
3. จุดเด่นของเรื่องคือนึกถึงอะไรได้อีกบ้าง ? เพราะอะไร.....
.....
4. ท่านคิดว่าข้อมูลที่เสนอนั้นเป็นความจริงในประเด็นใด.....
.....
5. ความคิดเห็นของผู้เขียนเป็นอย่างไร.....
.....
6. ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อเรื่องที่อ่านเป็นอย่างไร.....
.....

หน่วยที่ 3 : การอ่านเพื่อเกิดวรรณคดี

เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือวรรณคดีของผู้อ่านเพื่อค้นหาความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูล ทำให้สามารถประเมินข้อมูลหรือความคิดที่ผู้เขียนเสนอ การเกิดวรรณคดีต่อเรื่องใด ๆ ที่ได้อ่านถือเป็นหลักการสำคัญ เพราะจะช่วยให้การวินิจฉัยสารที่อ่านว่ามีข้อเท็จจริง มีคุณค่าควรแก่การเชื่อถือ หรือไม่ประการใด และจะสามารถเชื่อมโยงไปสู่ความคิดอื่น ๆ ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งการอ่านเพื่อให้เกิดวรรณคดีดังกล่าวนี้ ต้องใช้กระบวนการอ่าน 2 ขั้นตอนคือ

1. ทำความเข้าใจข้อมูล
2. ประเมินคุณค่าข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 : การทำความเข้าใจข้อมูล

ในงานเขียนทุกประเภทผู้เขียนจะนำเสนอเนื้อหาหลากหลายปะปนกันตลอดเวลาทั้งข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึก ดังนั้น การทำความเข้าใจข้อมูลเพื่อให้เกิดวรรณคดีที่จะวิจารณ์ได้ ผู้อ่านต้องใช้กระบวนการสังเคราะห์เข้ามาช่วย ซึ่งมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. แยกข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น
2. ลงความเห็นอนุมาน
3. พิจารณาเปรียบเทียบ

1. แยกข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น อาจสังเกตคำที่บ่งบอกว่าข้อความที่เขียนนั้น เป็นความคิดเห็นได้จากคำที่ปรากฏ เช่น รู้สึก แนะนำ เชื่อ หวังว่า ในความเห็นของผู้เขียนดูเหมือนว่า คล้ายกับ บางที อาจจะ ฯลฯ

นอกจากนี้เราอาจใช้วิธีพิจารณาจากลักษณะของประโยค คือ ถ้าประโยคใดสามารถพิสูจน์ได้ประโยคนั้นจะเป็นข้อเท็จจริง แต่ถ้าประโยคใดเป็นประโยคที่ยังสามารถถกเถียงได้จะเป็นการแสดงความคิดเห็น

2. การลงความเห็นอนุมาน

โดยปกติผู้เขียนมักไม่ได้บอกทุกสิ่งทุกอย่าง เพียงเสนอข้อเท็จจริงส่วนหนึ่งและคาดหวังว่าผู้อ่านจะอนุมานเรื่องราวได้จากข้อมูลที่เสนอไป การอนุมาน คือ การคาดคะเนตามหลักเหตุผล หรือเป็นการเดาอย่างมีความรู้ เป็นการลงความเห็นสรุปของผู้อ่านที่เกิดขึ้นตามข้อมูลที่ผู้เขียนเสนอ

ในการที่จะอนุมาน ผู้อ่านควรฝึกทักษะในการอ่าน ดังนี้

1. พยายามอ่านข้อความและหาความหมายของข้อความที่แฝงอยู่ว่าแท้ที่จริงควรจะเป็นอะไรบ้าง
2. ในขณะที่อ่านควรถามตัวเองด้วยคำถามว่า “ทำไม” เสมอในบางจุดที่ตนเองไม่เข้าใจและพยายามคาดคิดหาคำตอบ
3. ถ้าผู้เขียนบรรยายสิ่งใดสิ่งหนึ่งผู้อ่านควรจะต้องพยายามทำความเข้าใจว่าผู้เขียนกำลังพยายามจะบอกอะไร สิ่งนั้นมีรายละเอียดอะไร มีพฤติกรรมอย่างไรหรือมีลักษณะพิเศษเฉพาะอะไรบ้าง ทั้งนี้ โดยการสร้างจินตนาการขึ้นจากรายละเอียดของข้อเท็จจริงในเรื่อง
4. ถ้าคำถามที่ผู้อ่านไม่สามารถหาคำตอบได้โดยตรงจากสิ่งที่อ่านให้พยายามหาคำตอบโดยวิธีการอนุมานด้วยการอาศัยข้อเท็จจริงหรือสิ่งชี้แนะบางประการในเรื่อง และ/หรืออาศัยพื้นฐานความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องของตนเองช่วยด้วย

แนวทางช่วยการอนุมาน

เราอาจใช้วิธีการง่าย ๆ ช่วยฝึกการอนุมานให้คล่องแคล่วได้โดยวิธีพิจารณาและตั้งคำถามต่าง ๆ จากประโยคที่อยู่ในข้อความที่อ่าน แล้วอนุมานจากคำตอบที่ได้ ซึ่งเรื่องนี้สุดิ ภูประติษฐ์ แห่งภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ให้แนวทางและยกตัวอย่างไว้อย่างชัดเจนมาก และเข้าใจได้ง่ายในหนังสือ การอ่านในระดับอุดมศึกษา (2546) ดังนี้

ประโยค	คำถาม	การอนุมาน
พ่อค้าอังกฤษใช้เวลาสิบปีนับจาก พ.ศ. 2155-2165 ก็สามารรถเข้ากุมการค้าขายได้เหนือกว่าพ่อค้าฮอลันดา	ในช่วงปีดังกล่าวสถานการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างไร	อนุมานได้ว่าการแข่งขันทางการค้าระหว่างพ่อค้าตะวันตก
อย่าประมาทคนที่นิ่ง ผมไม่กลัวคนโอ้อวด ผมกลัวคนนิ่ง	ผู้พูดตกอยู่ในสถานการณ์ใด	อนุมานได้ว่าผู้พูดกำลังมีความขัดแย้งกับผู้อื่น ฝ่ายคู่แข่งจะใช้วิธีต่อสู้โดยพูดขูอย่างโง่งมงายแต่มีได้ทำให้ผู้พูดหวั่นไหว
คุณกลิ้งนั้นมีลูกสาวคนหนึ่งเรียนไม่จบชั้นมัธยม เขาพยายามปั้นลูกให้เป็นนางพญาหงษ์ทอง แต่กลับติดเชื้อเอดส์ต้องปิดบังจนกว่าจะถึงที่สุด แต่ไม่มีผิด	บุคคลที่กล่าวถึงมีวิธีเลี้ยงลูกแบบใด	อนุมานได้ว่าผู้ที่ถูกกล่าวถึงน่าจะใช้วิธีเลี้ยงดูลูกแบบตามใจอย่างผิด ๆ ไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้องแก่ลูก

ประโยค	คำถาม	การอนุมาน
ไกด์บุ๊ก.....เปลี่ยนคู่มือวัน มี ทำไมแฟนตัวจริง ...!	ข้อความนี้บ่งถึงพฤติกรรม เลือกคู่ครองว่าเป็นอย่างไร ข้อความนี้น่าเป็นเรื่องของคน ยุคใด	อนุมานได้ว่าขณะนี้ได้มีค่านิยมการมีคู่รักมากกว่าหนึ่ง เป็นเรื่องไม่ต้องอับอาย อนุมานได้ว่าเป็นเรื่องของคน ยุคปัจจุบัน
ในยามมั่งคั่งเพื่อนฝูงรู้จักเรา ยามเคราะห์เตร้าเราจึงรู้จัก เพื่อนฝูง	ข้อความนี้บ่งชี้ถึงประสบการณ์ชีวิตของผู้พูดว่าเป็น อย่างไร	อนุมานได้ว่าผู้พูดคงจะเคยได้ รับความขมขื่นใจเนื่องจาก พฤติกรรมของผู้ที่เป็นเพื่อน มาแล้ว

โดยสรุปกระบวนการอนุมานอาจทำได้ดังนี้

1. อ่านเรื่องให้ตลอดจนจบ พิจารณาว่ามีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด
2. พิจารณาว่าในเนื้อหาที่อ่านนั้น มีการชี้แนะจากผู้เขียนหรือไม่ การชี้แนะนั้นเกี่ยวกับอะไรบ้าง เช่น เกี่ยวกับบุคคล เกี่ยวกับกระบวนการ เกี่ยวกับทฤษฎี เกี่ยวกับกระแสนิยม ฯลฯ ผู้เขียนใช้วิธีชี้แนะอย่างไร และเราสามารถเข้าถึงการชี้แนะนั้นหรือไม่
3. พิจารณาว่าภาษาที่ใช้ เป้าหมายการเขียน ทักษะคิดและความรู้สึกของผู้เขียนที่สื่อออกมานั้น ประสงค์จะให้เกิดปฏิกิริยาใดแก่ผู้อ่าน ปฏิกิริยานั้นจะก่อผลดีหรือเสียต่อบุคคลหรือส่วนรวมอย่างไร
4. บันทึกสิ่งที่คิดอนุมานได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับแสดงทฤษฎี

กิจกรรมที่ 1

ฝึกแยกข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และอนุมานจากข้อความต่อไปนี้

1. สองปีครึ่งที่รัฐบาลดำเนินนโยบายเศรษฐกิจจากหญ้า และหลักประกันทั้งสังคม ทำให้คนจนลดลง 2 ล้านคนเหลือ 6.8 ล้านคน ประชาชนอยู่ดีมีสุขมากขึ้น มีหลักประกันสุขภาพดีขึ้น แต่ไม่แน่ใจว่าจะยั่งยืนหรือไม่รายได้เฉลี่ยของคนไทยในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 3,955 บาทต่อเดือน จากเดือนละ 3,468 บาท ในปี 2543 หรือเพิ่มขึ้นเดือนละเกือบ 500 บาท แต่ช่องว่างของรายได้ยังห่างกันไกล

ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง ได้แก่

ข้อความที่เป็นความคิดเห็น ได้แก่

อ่านแล้วอนุมาน ได้ว่า

2. ผลการศึกษาของ สศช หรือสภาพัฒน์ พบว่ากลุ่มคนไทยที่มีรายได้สูงสุด 20% มีรายได้ถึง 56% ของรายได้คนทั้งประเทศโดยเฉลี่ย 11,987 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้ของกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำที่สุด 20% รวมกันได้เพียง 4% ของรายได้คนทั้งประเทศ เฉลี่ยคนละ 871 บาทต่อเดือน เป็นรายได้ที่อยู่ใต้เส้นแบ่งความจน 922 บาทต่อเดือน แสดงว่ามีคนไทยถึง 20% เป็นคนจนใช้หรือไม่

ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง ได้แก่

ข้อความที่เป็นความคิดเห็น ได้แก่

อ่านแล้วอนุมาน ได้ว่า

3. การพิจารณาเปรียบเทียบ เป็นวิธีการอ่านอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อมูล ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเกิดทรรศนะ การพิจารณาเปรียบเทียบเป็นการพิจารณาหาความเหมือน ความแตกต่าง ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของสิ่งหรือเรื่องราวที่ได้อ่าน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเกิดทรรศนะได้โดยเปรียบเทียบกับความรู้ความคิดอื่น ๆ ที่เรามีอยู่ก่อนแล้ว

แนวทางที่ผู้อ่านจะตั้งประเด็นเพื่อเปรียบเทียบได้แก่การตั้งคำถาม เช่นสิ่งที่เราอ่านนี้เตือนใจให้นึกถึงอะไรบ้าง แล้วสิ่งทั้งสองนั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันประการใดบ้าง และสิ่งเหล่านั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ๆ อย่างไรบ้าง

โดยสรุปกระบวนการเปรียบเทียบทำได้ ดังนี้

1. พิจารณาค้นหาสิ่งที่ต้องการจะเปรียบเทียบนั้นเตือนใจให้นึกถึงอะไร และสิ่งนั้น ๆ มีลักษณะเด่นหรือลักษณะสำคัญอะไรบ้าง
2. พิจารณาเปรียบเทียบว่าสิ่งที่ต้องการจะเปรียบเทียบกับสิ่งที่นึกถึงนั้น มีความสอดคล้องหรือลักษณะร่วมกันหรือไม่ ประการใด
3. พิจารณาเปรียบเทียบว่าในประเด็นที่สอดคล้อง หรือความเป็นลักษณะร่วมกันนั้น ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้างหรือไม่

ที่กล่าวถึงมาทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าว เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการอ่านอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดทรรศนะ

การอ่านเพื่อเกิดทรรศนะนอกจากจะต้องใช้กระบวนการอ่านเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลดังที่กล่าวไปแล้ว ก็จะต้องใช้กระบวนการอ่านเพื่อประเมินคุณค่าข้อมูลร่วมด้วยอีกกระบวนการหนึ่ง

ซึ่งในเรื่องนี้ สุวดี ภูประดิษฐ์ แห่งภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้อธิบายและยกตัวอย่างแนวทางในการพิจารณาเปรียบเทียบไว้อย่างชัดเจนมากในหนังสือการอ่านในระดับอุดมศึกษา (2546) ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตัวอย่าง การพิจารณาเปรียบเทียบ

พบครีมรักษามะเร็งผิวหนัง....!

สถาบันวิจัยมะเร็งในประเทศไทยอังกฤษพบครีมตัวใหม่ หลังผ่านการทดลองมานาน 5 ปี ที่คาดว่าจะช่วยรักษาโรคมะเร็งผิวหนัง ที่เรียกว่า Basal cell carcinoma หรือ บีซีซี ซึ่งเป็นชนิดที่พบได้บ่อยที่สุด โดยมีสาเหตุจากความผิดปกติที่เซลล์ในชั้นที่ลึกที่สุดของผิวหนังชั้นนอก ส่วนใหญ่เกิดที่บริเวณที่ได้รับแสงแดด หากปล่อยไว้โดยไม่ได้รับการรักษา อาจกลายเป็นแผลเรื้อรังและลุกลาม รวมทั้งทำลายเนื้อเยื่อโดยรอบส่วนที่เป็นแผล การรักษา มักใช้วิธีการผ่าตัดโดยครีมจะทำงานด้วยการส่งเสริมกลไกการเป็นเนื้อออก

จากการเก็บสถิติพบว่า ปัจจุบันอังกฤษมีผู้ที่เป็นมะเร็งผิวหนังเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีรายงานผู้ป่วยมะเร็งที่ผิวหนังชนิดไม่รุนแรงราว 6 หมื่นคน แต่ตัวเลขผู้ป่วยที่แท้จริงอาจสูงถึง 1 แสนคน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ตัวเลขในรายงานน้อยกว่าตัวเลขที่แท้จริง อาจเป็นเพราะแพทย์ไม่มีรายงานตัวเลขแก่สำนักทะเบียนมะเร็งผิวหนัง

คลิกเน็ต"

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, หน้า 88

ข้อความข้างต้นสามารถกำหนดประเด็นเพื่อเปรียบเทียบได้ เช่น

1. ข้อความนี้มีอะไรเป็นจุดเด่น ครีมรักษามะเร็ง
2. จุดเด่นของข้อความชวนให้นึกถึงอะไรบ้าง? เพราะอะไร? นึกถึงครีมชนิดเป็นยารักษาโรคต่าง ๆ สารเคมีรักษามะเร็ง เหตุผลเพราะยาหลายประเภทมีลักษณะเป็นครีม ส่วนการรักษามะเร็งปัจจุบันนี้นิยมใช้สารเคมีสำหรับบำบัดมะเร็ง
3. สิ่งที่น่าคิดนั้นมีลักษณะร่วมกับจุดเด่นของข้อความอย่างไร ยาครีมมีลักษณะร่วมคือ เป็นครีมสำหรับทาบริเวณผิวหนัง ส่วนสารเคมีมีลักษณะร่วมคือบำบัดมะเร็ง
4. ในจุดร่วมนั้นต่างฝ่ายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างไร
ครีมยามีราคาถูก ส่วนครีมรักษามะเร็งอาจมีราคาแพงกว่า
ครีมยาสามารถหาซื้อได้ง่าย ครีมรักษามะเร็งอาจหาซื้อยาก
ครีมยาใช้รักษาโรคที่ไม่ร้ายแรง ครีมมะเร็งใช้รักษาโรคร้ายแรง อาจต้องอยู่ในความควบคุมของแพทย์อย่างใกล้ชิด
ครีมรักษามะเร็งอาจมีผลข้างเคียงต่อร่างกายน้อย สารเคมีส่งผลข้างเคียงต่อร่างกายมากกว่า
ครีมรักษามะเร็งน่าจะเป็นที่นิยม สารเคมีอาจถูกยกเลิกใช้

กิจกรรม 2

ฝึกการอ่านพิจารณาเปรียบเทียบเพื่อเกิดทรรศนะจากข้อความต่อไปนี้

โคลนนิ่ง “ล่อ” สำเร็จครั้งแรกเป็นสัตว์พันธุ์ทางระหว่างม้ากับลา

นักวิทยาศาสตร์สหรัฐฯ ประกาศว่า สามารถโคลนนิ่งล่อ สัตว์ที่ไม่มีลูกตามธรรมชาติได้สำเร็จทำให้เชื่อว่า จะสามารถใช้วิธีเดียวกันนี้ในการโคลนนิ่งม้าแข่งตัวเอก หรือสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ขึ้นได้

นักวิจัยแจ้งว่า ล่อที่โคลนนิ่งได้สำเร็จมีชื่อว่า “เจมไอดาโฮ” แข็งแรงดี ขณะนี้มีอายุเกือบครบหนึ่งเดือนแล้ว นอกจากมันจะเป็นล่อตัวแรกที่โคลนนิ่งขึ้นสำเร็จแล้ว ยังนับเป็นสัตว์ตระกูลม้าที่ถูกโคลนนิ่ง คือการเพาะพันธุ์โดยไม่อาศัยการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติได้เป็นครั้งแรกด้วย

ล่อเป็นสัตว์ที่ไม่มีลูก เป็นการผสมพันธุ์ระหว่างแม่ม้า ซึ่งมีโครโมโซม 64 ตัว กับลา ซึ่งมีโครโมโซม 62 ตัว โดยที่ตัวล่อเองกลับมีโครโมโซมอยู่ 63 ตัว

นักวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยไอดาโฮ เผยว่า กว่าที่จะโคลนนิ่งสำเร็จ ก็ต้อง ขบคิดแก้ปัญหาทางเทคนิค ซึ่งเป็นเหตุให้ยังโคลนนิ่งสัตว์ตระกูลม้าไม่ได้จนตัวเดียวมาจนถึงปานนี้ และก็ยังไม่มีใครรู้ว่า ทำไมสัตว์บางชนิด อย่างเช่น วัว ควาย หมู แกะ ก็โคลนนิ่งขึ้นได้ง่าย แต่บางชนิดก็ยากเย็นแสนเข็ญ ผู้เชี่ยวชาญต้องใช้เวลาพักใหญ่กว่าจะหาวิธีโคลนนิ่งหนูขึ้นได้ ยิ่งการคิดโคลนนิ่ง ลิงและแม่แต่มนุษย์แล้ว ยิ่งยังไม่อาจจับทางได้

“ทันโลก” ไทยรัฐหน้า 7 วันที่ 2 มิถุนายน 2546

คำถาม

1. นี่มีอะไรเป็นจุดเด่นของเรื่อง
2. จุดเด่นดังกล่าวชวนให้นึกถึงอะไรบ้าง ? เพราะอะไร ?.....
3. ทั้งจุดเด่นดังกล่าวและสิ่งที่นึกถึงมีลักษณะร่วมที่เหมือนกันอย่างไร.....
4. จากลักษณะร่วมที่เหมือนกันนั้นต่างฝ่ายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างไร.....

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินคุณค่าข้อมูล

หลังจากที่ผู้อ่านได้ทำการวิเคราะห์ วิจัยสารจนเกิดความเข้าใจอย่างแจ่มชัดแล้ว ผู้อ่านจะต้องตัดสินหรือวินิจฉัยคุณค่า รวมทั้งเกิดทรรศนะมองเห็นได้ว่าสิ่งที่อ่านนั้นมีคุณค่าในด้านใด อย่างไร

ปัจจัยหลักที่ใช้ในการประเมินคุณค่าข้อมูลมีดังนี้

1. เกณฑ์ประเมินตามประเภทของงาน เช่น ตำรา และวารสารวิชาการ

เกณฑ์พิจารณาจะครอบคลุม 3 ประเด็นหลัก คือ

1.1 เนื้อหาสาระ ความถูกต้องตามข้อเท็จจริง และน่าเชื่อถือ เนื้อหาสาระสมบูรณ์

1.2 ผู้เขียน/ผู้จัดพิมพ์ พิจารณาคุณวุฒิและประสบการณ์ของผู้เขียนน่าเชื่อถือ การเสนอความคิดอย่างจริงใจและเป็นกลาง

1.3 การนำเสนอ มีกลวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจตั้งแต่การวางโครงเรื่อง การลำดับความ สำนวนภาษาเข้าใจง่ายเหมาะกับระดับผู้อ่าน

ในการประเมินประเภทตำราและวารสารวิชาการนี้จะเน้นน้ำหนักการตัดสินที่เนื้อหา เพราะเป็นการนำเสนอองค์ความรู้ ทรรศนะในประเด็นใหม่ การเสนอแนวคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความถูกต้อง ข้อมูลและหลักฐานมีความทันสมัย มีความลึกซึ้งครบถ้วนสมบูรณ์

2. ระดับของการประเมิน โดยวิธีการเปรียบเทียบสิ่งที่ประเมินกับเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดไว้ จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับความน่าจะเป็น ความเป็นไปได้ คำที่ใช้แสดงระดับประเมินมีค่าต่าง ๆ เช่น น่าจะ ค่อนข้าง กว่า แน่นอน ไม่น่าเชื่อ ที่สุด ฯลฯ

3. รูปแบบการประเมิน โดยทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ

3.1 รูปแบบภววิสัย เป็นการประเมินโดยยึดเนื้อหาสาระของหนังสือเป็นหลัก เน้นที่จุดมุ่งหมายของเรื่องเค้าโครงเรื่อง ขอบเขตของเรื่องเป็นการประเมินที่มีหลักเกณฑ์มีเหตุผล

3.2 อัตวิสัย เป็นการประเมินที่ยึดความคิดและอารมณ์ของผู้ประเมิน โดยผู้อ่านคิดพิจารณาข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ขณะที่อ่าน คือ

1. ข้อมูลที่เสนอนั้นเป็นความจริงหรือไม่
2. ผู้เขียนเสนอข้อโต้แย้งอย่างไร
3. ความคิดเห็นของผู้เขียนเป็นอย่างไร
4. ความคิดเห็นของเรามีต่อเรื่องที่อ่านเป็นอย่างไร
5. เราจะมีช่องทางโต้แย้งอย่างไรบ้าง

กิจกรรม 3

ให้ท่านอ่านบทความต่อไปนี้แล้วประเมินการใช้เหตุผลตามคำถาม ดังนี้

1. ท่านคิดว่าข้อมูลที่เสนอนั้นเป็นความจริงในประเด็นใด.....
.....
2. เหตุผลที่ผู้เขียนใช้โน้มน้าวผู้อ่าน ได้แก่
.....
3. ความคิดเห็นของผู้เขียนเป็นอย่างไร.....
.....
4. ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อเรื่องที่อ่านเป็นอย่างไร.....
.....
5. ท่านคิดว่ามีช่องทางโต้แย้งในประเด็นใดบ้าง.....
.....

คนกลางทางการศึกษา

คนกลางทางด้านเศรษฐกิจคือ “พ่อค้า” ซึ่งอยู่กลางได้เปรียบและได้ประโยชน์จากผู้ผลิตและผู้บริโภค คนกลางทำงานสะดวกสบายกว่าและมีรายได้ดีกว่าผู้ผลิตและผู้บริโภค คนกลางคนแรกในสังคมไทย (ตามนิทาน) คือ “ตาอยู่” โดยมี “ตาอิน” กับ “ตานา” เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

ภารกิจหลักของคนกลางคือ “จัดการ” ทำงานแบบจับแพะชนแกะ จับจ่ายชนขวาขึ้นราคาสินค้าเมื่อขายให้ผู้บริโภค ลดราคาสินค้าเมื่อซื้อจากผู้ผลิต ถ้าจัดการไม่เป็นแต่มีเงินและมีพวกพ้องมาก ก็เลื่อนตำแหน่งขึ้นไปทำหน้าที่ “บริหาร” หรือเป็นประธานบริหาร

คนกลางทางการศึกษาหมายถึง คนที่อยู่ตรงกลางในกระบวนการจัดการศึกษา คือ อยู่กลางระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ผู้ผลิตทางการศึกษา ได้แก่ ผู้จัดการเรียนรู้คือ ครู คณาจารย์ และผู้สอน รวมทั้งผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดการพัฒนาผู้บริโภคทางการศึกษา ได้แก่ ผู้เรียน คือ เด็กนักเรียนอนุบาล นักเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนอาชีวศึกษา นิสิต นักศึกษาผู้เรียนการศึกษานอกระบบ และผู้เรียนรู้ตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียนนักศึกษาเหล่านั้น

คนกลางทางการศึกษา ได้แก่ คนที่จัดการและบริหารการศึกษา ทั้งที่อยู่ในภาครัฐและภาคเอกชน ถ้าเป็นภาครัฐก็นับรวมถึงรัฐมนตรีว่าการปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงมาจนถึงหัวหน้าฝ่ายงานรวมทั้งคนที่ถูกเรียกรวม ๆ ว่านักวิชาการ แต่ไม่อยู่ในตำแหน่งที่จะจัดการเรียนรู้ คนกลางเหล่านี้มีอยู่ที่สำนักงานทั้งในกระทรวง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนส่วนท้องถิ่น

คนกลางทางการศึกษาอ้างตนเองอยู่เสมอว่าทำงานสนองความต้องการของผู้บริโภค (ผู้เรียนและประชาชน) แต่ในทางปฏิบัติ คนเหล่านั้นทำงานเพื่อเสนอและสนองนาย (หรือหัวหน้าคนกลาง) ไม่ว่าเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานการศึกษากำหนดหรือเขียนไว้อย่างไร ก็เป็นเพียงหนังสือและคำประกาศ แต่ในทางปฏิบัติของคนกลางทุกตำแหน่งต้องสนองจิตใจ อารมณ์ และสังคมของนาย โดยเฉพาะนายที่อยู่เหนือขึ้นไปหนึ่งชั้น รวมทั้งสนองความคิด ความเชื่อ และความต้องการของตน

คนกลางตั้งงบประมาณแผ่นดินเพื่อให้ตนเองมีงานทำ งานที่ทำก็คือการไปไล่เบียดหรือควบคุมกดขี่ผู้ผลิต วิธีที่นิยมกันมากที่สุดคือ

1. จัดประชุมสัมมนา อบรม แบบฟังลูกเดียว คนกลางผลัดเปลี่ยนกันขึ้นเวทีบรรยายและอภิปราย เปลี่ยนห้องประชุมของโรงแรมและรีสอร์ทต่าง ๆ ตามแต่เห็นสมควร ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ใกล้สนามบิน ใกล้แหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ

2. จัดพิมพ์หนังสือหรือสื่อจำพวกเทป แล้วแจกจ่ายหนังสือและสื่อไปยังผู้ผลิต โดยหวังว่าผู้ผลิตจะอ่านและปฏิบัติตามข้อเขียนนั้น

3. ตระเวนส่วนภูมิภาคเพื่อตรวจเยี่ยมผู้ผลิต มักเลือกเส้นทางคมนาคมที่สะดวก แวะเยี่ยมผู้ผลิตที่อยู่ริมถนนลาดยางและอาคารสถานที่ดูดี

วงการศึกษาไทยมีคนกลางมาก ใช้งบประมาณมาก แยกย้ายกันกระจายความเห็นที่แตกต่างกัน ไปประชุมชี้แจงแนะนำผู้ผลิตเกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีการเรียนจนผู้ผลิตไม่รู้จะทำอย่างไร ผู้ผลิตไม่ประสงค์จะให้คนกลางไปเยี่ยมสถานศึกษา เพราะทำให้เสียเวลาและเสียทรัพยากรในการผลิต (การเรียนรู้)

ถ้าระบบบริหารกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 จำนวนคนกลางทางการศึกษาอาจจะลดลงพอสมควร ซึ่งอาจส่งผลให้มีงบประมาณเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ผลิตและทรัพยากรในการผลิต แต่แล้วก็มีคนกลางที่คิดได้ยอดเยี่ยมจนสามารถแก้ไข พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติฉบับนั้นให้เป็นฉบับ พ.ศ. 2545 เมื่อกฎหมายระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ ก็คงได้เห็นกันว่าคนกลางในวงการการศึกษามีอยู่เท่าเดิมหรืออาจจะมากกว่าเดิม

การปฏิรูปการศึกษามีหลายแง่มุมที่สำคัญ ๆ เช่น ปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพคนกลางทางการศึกษาควรลดบทบาทในการสร้างความวุ่นวายกับผู้ผลิตและลดจำนวนลง ควรเพิ่มจำนวนผู้ผลิตและเพิ่มทรัพยากรการผลิต รวมทั้งเพิ่มงบประมาณช่วยเหลือสวัสดิการสวัสดิภาพแก่ผู้บริโภคร

จะดีขึ้นไหม ถ้าเพิ่มจำนวนครูคณาจารย์ให้มากพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน เพิ่มจำนวนวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนทุกระดับชั้นให้เพียงพอและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ปรับปรุงให้อาคารสถานที่เรียนมีความมั่นคง แข็งแรง สะอาดดูดี ให้ผู้เรียนเดินทางไปเรียนสะดวกตามสมควร ให้ผู้เรียนมีหนังสือ สื่อการเรียนเทคโนโลยีการศึกษาเพียงพอและคุณภาพดี คำตอบก็คือดีแน่ หรือถ้าจะทำได้เช่นนั้นก็ต้องลดจำนวนคนกลางทางการศึกษาลงไปเรื่อย ๆ

ขั้นตอนที่ 3 : การแสดงทรรศนะ

หลังจากที่เราได้ใช้กระบวนการอ่านเพื่อให้เกิดทรรศนะโดยการทำความเข้าใจข้อมูล ทั้งจากการพิจารณาข้อมูล ข้อคิดเห็น การอนุมาน การเปรียบเทียบ ตลอดจนมาถึงการประเมินคุณค่าข้อมูล อย่างได้ตรงตรงมาแล้ว เราก็จะนำความคิดเหล่านั้นมาประมวลให้เป็นประเด็นเป็นหมวดหมู่ โดยการวางโครงเรื่องเพื่อนำเสนอในรูปงานเขียน ซึ่งจะได้กล่าวถึงในหน่วยที่ 4 ต่อไป

แบบทดสอบหลังเรียน

ให้ท่านอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้แล้วตอบคำถามดังนี้

1. เรื่องนี้เมื่ออ่านแล้วอนุมานได้ว่า.....
.....
2. จุดเด่นของเรื่องคือ.....
.....
3. จุดเด่นตามข้อ 2 ดังกล่าวชวนให้นึกถึงอะไรได้อีกบ้าง ? เพราะอะไร.....
.....
4. ท่านคิดว่าข้อมูลที่เสนอนั้นเป็นความจริงในประเด็นใด.....
.....
5. ความคิดเห็นของผู้เขียนเป็นอย่างไร.....
.....
6. ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อเรื่องที่อ่านเป็นอย่างไร.....
.....

การศึกษาพุทธศาสตร์ยุค Bio Economic

สำราญ คงชะวัน*

ถ้ามองถึงอดีตกาล คนไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธจะมีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย มีความสุขสมบูรณ์กับชีวิตแบบไทย ๆ โดยไม่ไปเบียดเบียนใคร สิ่งหนึ่งที่ทำให้คนไทยดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข เพราะคนไทยมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา คนไทยในสมัยก่อนมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและคนไทยสมัยก่อนค่อนข้างจะใกล้ชิดกับพระศาสนามากอันจะเห็นได้จากเรื่องราวต่าง ๆ ทางศาสนาพุทธที่มีให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น ภาพจิตรกรรม ประติมากรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ถ่ายทอดมาให้เห็นถึงปัจจุบัน รวมทั้งหลักคำสอนต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล หลักคำสอนเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนิกชนทั้งหลายจะดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ปราศจากทุกข์ ก็ต้องปฏิบัติตามหลักคำสอนต่าง ๆ รวมทั้งเข้าใจในหลักแห่งความเป็นจริงทางพุทธศาสนา อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ไม่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ อย่างหลักแห่งการเวียนว่ายตายเกิด อันได้แก่ เกิด แก่ เจ็บ และตาย หลักแห่งความจริงนี้ ไม่ว่าจะอยู่ในยุคใด สมัยใดก็ใช้ได้ตลอดและถือว่าทุกคนต้องประสบพบเจอกับทั้ง 4 ประการนี้แน่นอน

ตลอดจนกระบวนการศึกษาทางด้านศาสนาของประเทศไทยในฐานะคนส่วนใหญ่ของประเทศนับถือศาสนาพุทธก็ถูกอบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้เรียนรู้ในข้อเท็จจริงตามการรู้แจ้งเห็นจริงของพระศาสดาของศาสนาพุทธคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยเฉพาะการค้นพบหลักการเวียนว่ายตายเกิดทั้ง 4 ประการ คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งทั้งหมดนี้ทุกคนต้องประสบพบเจออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเราก็เชื่ออย่างนั้น เพราะพิสูจน์แล้วก็ต้องเจออย่างนั้น ไม่มีทางที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งใดไปได้ จนกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ระบบการศึกษาต้องจัดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะวิชาพุทธศาสนาก็เลยต้องการเรียนการสอนตามเนื้อหา (Contents) ตามเรื่องราวเหตุการณ์ที่เราคิดว่าเป็นจริงและเป็นการสร้างความตระหนักและให้เห็นความสำคัญของวิชาพุทธศาสนา ตลอดจนการนำความรู้จากเนื้อหาวิชาที่ได้เล่าเรียนไปปฏิบัติในฐานะประชาชนคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา

แต่ในปัจจุบันที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากอันเป็นผลจากข้อมูลข่าวสารที่สามารถติดต่อกันได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดน หรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) เกิดการแข่งขันกันอย่างสูงทางด้านเศรษฐกิจ จึงมีการคิดค้นวิทยาการที่จะให้สภาพเศรษฐกิจของตนเองดำรงอยู่ได้และต่อสู้กับกลุ่มอื่น ประเทศอื่นได้อย่างสง่างามเผย จนมีการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันเราก็เห็นอยู่มากมาย อย่างที่ตีข่าวกันอย่างมากก็เรื่องการค้นพบรหัสพันธุกรรมมนุษย์ (Human Genome Project) ชาวใหญ่นาดผู้นำของโลกอย่างสหรัฐอเมริกาเปิดแถลงร่วมกันผ่านจอทีวี

ด้วยเทคโนโลยีพุดข้ามโลก ประธานาธิบดีบิล คลินตัน แห่งสหรัฐอเมริกาแถลงที่ทำเนียบขาว กรุงวอชิงตัน ดี ซี ขณะที่นายกรัฐมนตรีโทนี แบลร์ แห่งอังกฤษแถลงจากห้องทำงานนครดาวนิง กรุงลอนดอน ออกอากาศพร้อมกันถ่ายทอดสดไปทั่วโลก จริง ๆ แล้ว ในเรื่องของเทคโนโลยีชีวภาพมีวิวัฒนาการยาวนานพอสมควร อย่างเรื่องการดัดแต่งพันธุกรรม (Genetically Modified Organism : GMOs) ซึ่งเราก็พอจะทราบว่ามีมานานพอสมควร และสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ การดัดแต่งยีนส์ของพืชโดยประเทศไทยของเราได้นำเข้าพืช GMOs เช่น ถั่วเหลือง ข้าวโพด แต่สถานภาพของพืช GMOs ของประเทศไทยในขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนของการทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพเท่านั้น ยังไม่มีการอนุญาตให้นำไปปลูกในพื้นที่การเกษตรใด ๆ ทั้งสิ้น อันเนื่องมาจากต้องคำนึงถึงสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค รวมทั้งผลที่อาจจะกระทบต่อสินค้าอื่นที่สำคัญของไทย เช่น จำพวกกะหล่ำ หรือเนื้อสัตว์ต่าง ๆ จึงต้องมีการเข้มงวดอย่างมากในเรื่องนี้ แต่เรื่องการดัดต่อยีนส์พืช ถ้ามีการดัดต่อยีนส์สัตว์โดยเฉพาะยีนส์ของมนุษย์ก็คงจะมาชนขมยินดีกับผลงานมนุษย์เพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่กลับจะต้องตรวจสอบกันอย่างหนัก เพราะสิ่งใดที่ทำกับชีวิตของมนุษย์ก็จะต้องให้ความสนใจและตระหนักในเรื่องนี้เป็นพิเศษ

แต่สิ่งหนึ่งที่หลายคนมองข้ามไปในยุค Bio Economy ก็คือ เรื่องของศีลธรรมอันดีของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะเรื่องราวเหล่านี้ ถือว่าสิ่งล่อตาล่อใจให้แก่คนที่ดำเนินชีวิตท่ามกลางระบบทุนนิยม (Capitalism) ให้บังเกิดความลุ่มหลง เกิดความอยากมีอยากได้ เกิดตัณหา จนลืมนึกไปว่าหลักศีลธรรมอันดีอยู่ตรงไหน ยิ่งขนาดสภาพสังคมไม่วุ่นวายมาก คนไทยยังเริ่มจากหลักศีลธรรมอันดีและพุทธปรัชญา ที่เริ่มจะมองไม่เห็นความสำคัญเข้าไปทุกที ยังมีเหตุการณ์ที่ชี้ว่า คนอาจจะเลือกเกิดได้ คนอาจจะแก่น้อยลง คนอาจจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ คนอาจจะมีชีวิตอันยืนยาวขึ้นอันเป็นคำกล่าวที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์กันมาก หลังจากการแถลงเรื่องความสำเร็จของโครงการ “ร่างแผนที่ถอดรหัสพันธุกรรมมนุษย์”

ผลดีต่อมนุษย์แน่นอน แต่คำถามที่ควรจะนำมาถามต่อ ก็คือ ผลต่อโลกจะเป็นไปอย่างไร

ข่าวคราวในทางวิทยาศาสตร์ นอกจากการค้นพบยีนส์ ดี เอ็น เอ การทำงานของเซลล์แล้ว ยังมีการค้นพบด้วยว่าโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวร้ายลง

ปัญหาที่สำคัญอยู่ที่ว่าความเลวร้ายนั้นเกิดจากการกระทำของมนุษย์ การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมทางหนึ่งทำให้เราได้เครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกกับชีวิตมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำลายสิ่งแวดล้อม

เราพยายามที่จะเกิดมาแล้ว ไม่เจ็บ ไม่แก่ ไม่ตาย ในขณะที่เราเรียนรู้ผ่านการรู้แจ้งทางศาสนาว่า การเกิดแก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องที่จะต้องเกิดขึ้นตามหลัก อนิจจัง เป็นเรื่องที่หนีไม่พ้น การค้นหาความรู้แจ้งทางวิทยาศาสตร์ในหลักการของการเรียนรู้แจ้งตามหลักของศาสนาแน่นอนว่าในระบบคิดค้นของผู้คนในปัจจุบัน ย่อมมีแนวโน้มที่เชื่อในคำอธิบายของศาสตราจารย์ทางวิทยาศาสตร์ มากกว่าคำอธิบายด้วยหลักการเรียนรู้แจ้งของศาสดาทางศาสนา

ข้อสรุปการรู้แจ้งทางศาสนาที่ว่า สรรพสัตว์เกิดมาด้วยองค์ประกอบแห่งกรรมของตัวเอง ชีวิตมีหน้าที่สำคัญ ก็คือการเผชิญกับผลแห่งกรรม เพื่อชำระกรรมให้หมดไป ธรรมชาติของสรรพสิ่งเป็นเช่นนั้น

การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการถอดรหัสพันธุกรรมของมนุษย์ออกมาสำเร็จ และหาทางหลุดพ้นด้วยการแก้ไขทางพันธุกรรมให้เป็นชีวิตอมตะ อาจจะกลายเป็นการฝ่าฝืนกฎธรรมชาติครั้งยิ่งใหญ่ของมนุษย์ อะไรจะเกิดขึ้นหลังจากนั้น คำถามเหล่านี้จะเป็นบ่อให้เกิดความเสื่อมทางพุทธศาสนา อาจจะทำให้ขาดความเชื่อมั่นในหลักคำสอน กลายเป็นสภาพที่เลวร้ายเข้าไปอีก ขนาดปัจจุบันความเสื่อมในพุทธศาสนาก็มีมากพอแล้วและการจะทำให้คนไทยหรือพุทธศาสนิกชนเข้าใจในหลักคำสอน โดยไม่เกี่ยวข้องกับหลักการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ คงจะต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กหรือวัยที่กำลังเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ก่อนเผชิญชีวิตในสังคม ไปจนถึงบุคคลในวัยผู้ใหญ่โดยส่วนหนึ่งที่จะมีบทบาทมากที่สุดก็คือ ระบบการศึกษาในระดับต่าง ๆ

1. ในระดับผู้เรียนในวัยเรียนนั้น สิ่งหนึ่งซึ่งทำได้คือการปลูกฝังหลักคุณธรรมหลักคำสอนทางพุทธศาสนา โดยครูผู้สอนจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกศิษย์ได้เห็นเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องยึดมั่นในหลักคำสอนตามพุทธศาสนา

2. ในระดับสมาชิกของสถาบันครอบครัว พ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อลูกตั้งแต่แรกเกิด การปลูกฝังความคิดหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้นก็สามารทำได้โดยพ่อแม่จะต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้ลูกเห็นก่อน การมีเวลาว่างพาไปวัดฟังธรรมบ้าง หรือไม่ก็ไปทำบุญตักบาตรปล่อยนกปล่อยปลา และคอยสอดแทรกความรู้แนวคิดต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา

3. ในระดับสมาชิกของสังคม ไม่ว่าสังคมใด ๆ ก็แล้วแต่ผู้ที่อยู่ในสังคมนั้น ก็สามารถที่จะมีชีวิตอย่างมีชีวิตแบบพอเพียงหรือการกลับคืนสู่ธรรมชาติ การมีชีวิตแบบดั้งเดิม Back to nature ก็น่าจะเป็นหนทางที่ส่งเสริมให้คนในสังคมมีชีวิตที่ดีได้โดยยังคงรักษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาไว้ด้วย

แต่ถ้ามุ่งเน้นไปที่ระบบการศึกษาภายในโรงเรียนก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดแนวดำเนินการรวมทั้งวิธีการอะไรต่าง ๆ มากมาย เพื่อให้กระบวนการศึกษาบรรลุผลในท่ามกลางวิกฤตของศาสนาพุทธดังที่เราเห็นรวมทั้งการที่มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ทันต่อการ

1. ปรับแนวคิดหรือการให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ควรอยู่ในกรอบที่ไม่เกินความเป็นจริงที่ใกล้ตัวผู้เรียนและไม่ควรให้ความรู้ที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ในขณะเดียวกันก็ควรจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสังเกต การตั้งปัญหา การตั้งสมมุติฐาน การทดลอง การสรุป ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องให้เกิดกับเด็ก แต่ไม่ใช่ให้เขายึดตามความรู้ที่ผู้อื่นค้นพบ

2. กระบวนการเรียนการสอนวิชาพุทธศาสนาก็ไม่ควรมุ่งสอนแต่เนื้อหาสาระหรือสอนเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีการต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้จากวิทยากรในห้องที่นักเรียนอาศัยอยู่หรือการเรียนรู้จากผู้ที่มีความรู้หรือเข้าใจลึกซึ้งในพุทธศาสนา (พระที่ได้รับความศรัทธาจากคนในท้องถิ่น) หรือถ้าในห้องเรียนก็ควรจะต้องเน้นในเรื่องของ

หลักความเป็นจริงตามรูปแบบดั้งเดิมของคนไทยที่เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมและหลักความเป็นจริงของการเวียนว่ายตายเกิด

3. อาจจะต้องมีการบูรณาการในวิชาวิทยาศาสตร์กับวิชาพุทธศาสนาให้ไปในทิศทางเดียวกันและไม่ล่วงล้ำซึ่งกันและกันและจะต้องมีการร่วมมือกันในการที่จะปลูกฝังแนวคิดทางพระพุทธศาสนาให้กับเยาวชน อาจจะต้องเป็นบทบาทของครูผู้สอนว่าจะต้องทำอะไรที่จะต้องช่วยกัน วิทยาศาสตร์จะต้องให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะทางวิทยาศาสตร์ และพุทธศาสนาก็จะต้องให้ผู้เรียนมีความรู้และนำไปปฏิบัติได้

4. ปรับบทบาทของครูผู้สอนพุทธศาสนา โดยควรที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และถ้าให้ดีก็ควรจะเป็นผู้ที่มีหลักธรรมอยู่ในจิตใจเป็นนักปฏิบัติธรรม เพราะฉะนั้นก็เป็นไปได้ว่าอาจจะต้องเป็นวิทยากรจากท้องถิ่น เช่น พระสงฆ์ หรือ บุคคลที่ชุมชนให้การยอมรับ

แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกฝ่ายว่าจะต้องช่วยกันในการปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักและเห็นคุณค่าของวิชาพุทธศาสนา และก็ต้องนำไปปฏิบัติใช้ให้ในที่สุด ไม่ว่าจะเป็นที่บ้านของนักเรียน ที่โรงเรียน วัด ชุมชน ที่นักเรียนอาศัยอยู่ รวมทั้งสังคมที่จะต้องร่วมกันในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน และเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีที่ส่งเสริมการเรียนรู้พุทธศาสนาอย่างเป็นกิจวัตร ถ้าทำเช่นนี้ได้สังคมไทยก็จะมีแต่ความสงบสุขไม่ว่ายุคใดสมัยใดก็ตาม และในขณะเดียวกันคนไทยก็จะไม่ได้เชื่อว่าเป็นผู้ละทิ้งความดีงามตามหลักคำสอนของพระศาสดาของศาสนาพุทธตามการวิพากษ์ของสังคมในยุคปัจจุบัน

หน่วยที่ 4. การเขียน

วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 4

1. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดในงานเขียน
2. เพื่อรู้วิธีการขยายความคิดเพื่อการเขียน
3. เพื่อรู้วิธีการการจัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะเขียน
4. ให้มีความรู้เรื่องการจัดทำโครงเรื่อง
5. ให้มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนส่วนประกอบแต่ละส่วนของงานเขียน
6. ให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำตารางกราฟ และภาพประกอบ
7. ให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการเขียนย่อหน้า
8. ให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการเขียน
9. สามารถเขียนเนื้อเรื่องตามโครงเรื่องที่กำหนด

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เมื่อศึกษาเรื่องการขยายความคิดแล้วสามารถเขียนขยายประเด็นหลักออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ของเรื่องที่จะเขียนได้
2. เมื่อศึกษาเรื่องการจัดลำดับความคิดแล้วสามารถเขียนประเด็นเนื้อหาที่จัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะเขียนได้
3. เมื่อศึกษาเรื่องการทำโครงเรื่องแล้วสามารถเขียนโครงเรื่องของเรื่องที่กำหนดให้ได้
4. เมื่อศึกษาเรื่องการเขียนความนำแล้วสามารถเขียนความนำของเรื่องที่กำหนดให้ได้
5. เมื่อศึกษาเรื่องการเขียนส่วนสรุปแล้ว สามารถเขียนส่วนสรุปของเรื่องที่กำหนดให้ได้
6. เมื่อศึกษาเรื่องหลักการเขียนย่อหน้าแล้วสามารถเขียนเรื่องที่กำหนดให้มา 1 ย่อหน้าได้
7. เมื่อศึกษาเรื่องการเขียนแล้วสามารถเขียนบทความในหัวข้อที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

เนื้อหาในหน่วยที่ 4 จะประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างความคิด
2. การขยายความคิด
3. การจัดระเบียบความคิด

4. การเรียบเรียงความคิด
 - 4.1 การทำโครงเรื่อง
 - 4.2 ส่วนประกอบของงานเขียน
 - 4.2.1 ความนำ/ส่วนนำ
 - 4.2.2 เนื้อหา
 - 4.2.3 สรุป
5. การนำเสนอเนื้อหาให้มีความชัดเจน
 - 5.1 การจัดทำตาราง กราฟ และภาพประกอบ
 - 5.2 การเขียนย่อหน้า
6. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในงานเขียน
 - 6.1 การเขียนประโยคให้ยาวขึ้น
 - 6.2 การวางรูปแบบงานเขียน
 - 6.3 การเลือกใช้คำเชื่อมประโยคหรือข้อความ

วิธีการศึกษา

1. ทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียน
2. อ่านเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 4 ไปตามลำดับ เมื่ออ่านจบแต่ละส่วนแล้วให้ทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้
3. การเขียนตอบกิจกรรมให้ตอบลงในแบบฝึกปฏิบัติ
4. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระของหน่วยที่ 4 จบแล้วให้ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

ให้ท่านเขียนบทความเชิงวิชาการในหัวข้อเรื่อง “ปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบัน” โดยไม่จำกัดจำนวนหน้า

A blank sheet of white paper with horizontal ruling lines.

หน่วยที่ 4 : การเขียน

การเขียน คือ การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกหรือจินตนาการ ออกมาเป็นตัวหนังสือ โดยวิธีการต่าง ๆ กัน ย่อมแล้วแต่จุดมุ่งหมายในการเขียน ในการทำวิทยานิพนธ์จะเน้นการเขียนเพื่ออธิบาย คือ เป็นการเขียนที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่เขียน เช่น อธิบายหลักการ กฎเกณฑ์ ระบบ วิธีการ ความรู้หรือความคิดที่เข้าใจยาก ผู้เขียนต้องจัดลำดับขั้นตอนการอธิบายเป็นอย่างดี การอธิบายจึงจะได้ผล

การเขียนเป็นวิธีการถ่ายทอดความคิด งานเขียนที่ได้ความชัดเจนผู้เขียนก็ต้องมีความคิดที่ชัดเจน ซึ่งกระบวนการคิดในงานเขียนจะประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างความคิด
2. การขยายความคิด
3. การจัดระเบียบความคิด
4. การเรียบเรียงความคิด

1. การเสริมสร้างความคิด

ปัญหาประการแรกที่เป็นปัญหาสำคัญในการเขียนคือ ไม่ทราบว่าจะเขียนเรื่องอะไร หรือเขียนเกี่ยวกับอะไร ทำให้เริ่มต้นเขียนไม่ได้ ดังนั้น กระบวนการเสริมสร้างความคิดจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเขียน เป็นขั้นตอนของการประมวลสิ่งต่าง ๆ จากการฟัง การอ่าน การพบเห็น เข้ามาเป็นความคิดและจุดประสงค์ในการเขียนที่ชัดเจน

2. การขยายความคิด

หลังจากได้ประมวลความคิดที่จะเขียนได้แล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ เราต้องมีการขยายความคิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยการขยายประเด็นหลักที่ได้ประมวลไว้ในเริ่มต้น หลังจากที่เราได้ประเด็นสำคัญหลักที่จะเขียนแล้ว เราต้องขยายความคิดต่อว่าเรื่องนั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ให้ทุกเรื่องมีความต่อเนื่องกัน โดยแยกเป็นความคิดหลักและความคิดย่อย ขยายประเด็นของเนื้อเรื่องที่จะเขียนอีกทั้งกำหนดขอบเขตของการคิดให้เหมาะสม

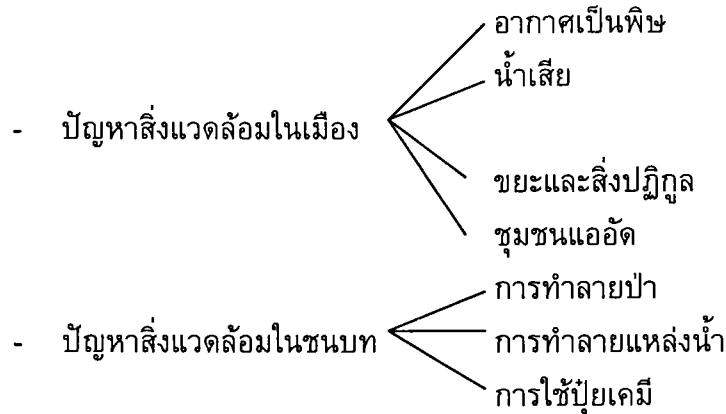
ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างวิธีการขยายความคิดโดยการขยายประเด็นหลักด้วยประเด็นย่อย ดังนี้ เมื่อเรากำหนดประเด็นหลักได้ว่าจะเขียนเรื่องอะไรแล้ว เราก็จะต้องหาประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหลักให้ได้อีกหลาย ๆ ประเด็น

ตัวอย่าง ถ้าจะเขียนเรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อม

: ประเด็นรองที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อาจเป็น

- ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมือง
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท

: ประเด็นรองทั้ง 2 ประเด็นสามารถแยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้

ในการขยายความคตินั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดขอบเขตของความคิด ซึ่งการกำหนดขอบเขตของความคิดจะพิจารณาจากส่วนประกอบ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการเขียน

ก่อนที่ผู้เขียนจะเริ่มต้นเขียนเรื่องใดต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนให้ชัดเจน เช่น

จุดมุ่งหมายการเขียนเพื่อความรู้ ความเข้าใจ เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ต่าง ๆ การกำหนดขอบเขตของการเขียนต้องแสดงข้อเท็จจริง ข้อมูลพื้นฐาน พร้อมทั้งรายละเอียดที่เป็นระบบทั้งด้านเหตุผล ขั้นตอน ประเภท และนิยาม

จุดมุ่งหมายการเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการเสนอความคิดเพื่อความเชื่อถือและการยอมรับ การกำหนดขอบเขตของการเขียน ต้องมีการอ้างเหตุผล โดยมีข้อสรุป และหลักฐานที่สนับสนุนข้อสรุปนั้น

2. รูปแบบของงานเขียน งานเขียนแต่ละประเภทมีขอบเขตของความคิดต่างกัน การกำหนดขอบเขตของงานเขียนบางประเภท อาจแตกต่างกันที่ประเด็นย่อย เช่น งานเขียนประเภทรายงานวิชาการและบทความวิชาการ มีรูปแบบคือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนท้าย แตกต่างกันว่าประเด็นย่อยของแต่ละส่วนคือ

รายงานวิชาการ

ส่วนนำ ประกอบด้วยคำนำ และสารบัญ

ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยผลจากการศึกษาค้นคว้า

ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม และภาคผนวก

บทความวิชาการ ส่วนนำ ประกอบด้วย ที่มาของเรื่อง ประเด็นปัญหา และจุดมุ่งหมายที่ต้องการนำเสนอ
 ส่วนเนื้อเรื่อง ประกอบด้วย รายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ
 ส่วนสรุป ประกอบด้วย การเสนอข้อคิด และข้อสังเกต

3. ปริมาณเนื้อหา การระบุจำนวนหน้าสำหรับงานเขียนแต่ละเรื่องเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตของความคิด เรื่องที่มีเนื้อหาเดียวกัน รูปแบบเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ปริมาณเนื้อหา ทำให้การขยายประเด็นแตกต่างกัน

ตัวอย่าง 1 การเขียนเรื่อง ปัญหาน้ำท่วม โดยกำหนดเนื้อหาจำนวน 3 หน้า อาจกำหนดประเด็นใหญ่และประเด็นย่อย ได้เพียง

- สภาพปัญหาน้ำท่วม
 - สภาพน้ำท่วมโดยทั่วไป
 - ผลเสียจากน้ำท่วม
- สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา
 - สาเหตุของน้ำท่วม
 - แนวทางแก้ปัญหาน้ำท่วม

ตัวอย่าง 2 การเขียนเรื่อง ปัญหาน้ำท่วม เดียวกันแต่เพิ่มจำนวนเนื้อหาเป็น 10 หน้า ก็ต้องกำหนดประเด็นใหญ่ และประเด็นย่อยแตกต่างจากเดิม คือ

- สภาพปัญหาน้ำท่วม
 - สภาพน้ำท่วมในกรุงเทพ
 - สภาพน้ำท่วมในชนบท
- ผลเสียจากปัญหาน้ำท่วม
 - ผลเสียด้านชีวิตและทรัพย์สิน
 - ผลเสียด้านผลผลิตทางการเกษตร
 - ผลเสียด้านการคมนาคมขนส่ง
- สาเหตุน้ำท่วม
 - การตัดไม้ทำลายป่า
 - การขาดแหล่งเก็บกักน้ำ
 - การตั้งถิ่นฐานของทางระบายน้ำ

- แนวทางป้องกันน้ำท่วม
 - การป้องกันภาครัฐบาล
 - การป้องกันภาคเอกชน

โดยสรุป แนวทางการขยายความคิดสามารถทำได้ ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นหลักและขยายประเด็นหลักด้วยประเด็นย่อย
2. การขยายประเด็นเนื้อเรื่อง
3. การกำหนดขอบเขตความคิดโดยพิจารณาจาก
 - การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียน
 - รูปแบบของงานเขียน
 - ปริมาณเนื้อหา

กิจกรรมที่ 1

หากกำหนดประเด็นหลักที่จะเขียนเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอน ให้ท่านขยายประเด็นหลักด้วยประเด็นย่อย ๆ ควรประกอบด้วยประเด็นย่อยอะไรบ้าง (ที่ท่านจินตนาการเพียงพอกับจำนวนเนื้อหาขยายแล้วได้ประมาณ 3 หน้า)

3. การจัดระเบียบความคิด

เมื่อเราได้ขยายความคิดในประเด็นย่อยที่จะเขียนแล้วทำให้ความคิดที่เราได้มานั้นบางครั้งก็มากเกินไปจนต้องการ เราต้องรู้จักนำเฉพาะความคิดที่เกี่ยวข้องกันมาจัดให้มีความสัมพันธ์กันแยกความคิดที่ไม่เข้าประเด็นออกต่างหาก ดังนั้น การจัดระเบียบความคิดจึงเป็นกระบวนการจัดความคิดต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายและสับสนให้รวมกันเข้าเป็นระเบียบ จะทำให้ผู้เขียนเสนอความคิด ถึงผู้อ่านได้อย่างมีระบบระเบียบทำให้อ่านสามารถรับและเข้าใจสารนั้นได้โดยง่ายและสมบูรณ์ ในทางตรงกันข้ามการเขียนที่สับสนวุ่นวาย เกิดจากความคิดไม่เป็นระบบไม่รู้จักเขียนอะไรบ้าง ขอบเขตแค่ไหน อะไรก่อน-หลัง นี่อะไรได้ก็เขียนลงไป การลำดับเรื่องไม่เป็นระเบียบความคิดไม่ติดต่อสัมพันธ์กันจนทำให้อ่านเกิดความสับสน

การจัดลำดับความคิดในการเขียนจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น

1. การจัดลำดับความคิดตามลำดับเหตุการณ์หรือเรื่องราว เพื่อให้ผู้อ่านเห็นได้ชัดเจนว่าเรื่องที่เขียนมีความเป็นมา ขั้นตอนอย่างไร เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อนหลัง

ตัวอย่าง การจัดลำดับความคิดตามลำดับเหตุการณ์

สำหรับตึกอานันทมหิดลนี้ แต่เดิมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างไว้เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระบรมเชษฐา มีรูปลักษณะเป็นตึก 2 ชั้น ใช้สำหรับรับผู้ป่วยเด็กสามัญของภาควิชากุมารเวชศาสตร์ สร้างด้วยทุนพระราชทานจากเงินรายได้ จากการฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ ร่วมกับเงินบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศล เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้นหนึ่งล้านบาทถ้วน และได้ทรงประกอบพิธีเปิดอาคารหลังเดิม เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2500 เมื่ออาคารหลังเดิมได้ทรุดโทรมตามกาลเวลาจึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้รื้อเพื่อทำการสร้างใหม่ให้เป็นตึก 10 ชั้น บนเนื้อที่เดิม

2. การจัดลำดับความคิดตามลำดับสถานที่

เพื่อให้ผู้อ่านรู้ว่าในสถานที่ใดมีสิ่งใดที่ควรกล่าวถึงให้เห็นสภาพความเป็นจริงได้ชัดที่สุด

ตัวอย่าง การจัดลำดับความคิดตามสถานที่

ที่เพดานโดมด้านทิศใต้ของท้องพระโรงกลางเป็นภาพที่เราเคยเห็นจนเจนตา คือภาพพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง พระราชทานอภัยทานและทรงยกเลิกประเพณีทาสในประเทศไทยโดยสิ้นเชิง ฉากหลังเป็นภาพเรื่องเดินทะเลและการก่อสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม

สุดท้ายที่เพดานโดมด้านทิศตะวันออกเป็นภาพพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกพระที่นั่งบุษบกมาลาที่มุขเด็จพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เนื่องในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช เมื่อปีพุทธศักราช 2454

3. การจัดลำดับความคิดตามลำดับทางเหตุผล

เป็นการจัดลำดับว่าจะกล่าวถึงเรื่องราวส่วนใดก่อนส่วนใดทีหลัง และจะเกิดผลอย่างไรต่อเรื่องที่จะเขียนต่อไปเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งโดยหลักการก็คือ จัดให้ความคิดหลักและความคิดสนับสนุนเป็นเรื่องเดียวกันโดยให้มีความสัมพันธ์กันในเชิงต่าง ๆ อาทิ

1. **เชิงเหตุและผล** กล่าวว่อย่างไรเป็นเหตุหรือสาเหตุของผลที่เกิดขึ้น
2. **เชิงการเปรียบเทียบ** กล่าวว่สิ่งนั้นเหมือนหรือแตกต่างกันในลักษณะใดบ้าง
3. **เชิงลำดับ** เช่น ลำดับความสำคัญ สิ่งที่คุณเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคยสิ่งที่ยากัดไปหาสิ่งทั่วไปหรือจากสิ่งทั่วไปหาสิ่งจำกัด เป็นต้น

4. เชิงปัญหาและการแก้ปัญหา กล่าวว่าจะอะไรเป็นปัญหา ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างไร

ตัวอย่าง 3 การจัดลำดับความคิดตามเหตุผล

เมื่อราว ๑ 20 กว่าปีแล้ว ได้มีท่านผู้หนึ่งบอกผมว่า ทุกวันนี้ คือ ระยะนั้น ญีปุ่นกำลังเร่งรัดพัฒนาคนญีปุ่นให้มีขนาดร่างกายสูงใหญ่เท่า ๆ กับฝรั่ง หรืออย่างน้อยก็เท่ากับชาวอิหร่านที่สูงใหญ่ที่สุด ในการนี้ญีปุ่นได้ผลิตน้ำประปาให้พลเมืองของเขาสามารถดื่มได้เสียก่อน และเมื่อพลเมืองญีปุ่นดื่มน้ำประปาทันทีไปแล้ว เขาก็เจือสารชนิดหนึ่งลงไปซึ่งมีคุณภาพป้องกันพิษภัย ทั้งนี้ เพราะญีปุ่นเชื่อว่าคนเราจะมีร่างกายแข็งแรงเจริญเติบโตได้นั้นต้องรับประทานอาหารได้อุปสรรคสำคัญของการรับประทานอาหารนั้นคือ ฟันไม่ดี ได้แก่ ฟันผุ เหงือกบวม ฟันหลอ ไม่มีฟันจะเคี้ยวอาหาร ต้องรับประทานแต่อาหารอ่อน ๆ ซึ่งไม่ค่อยมีประโยชน์แก่ร่างกายและระบบการย่อยอาหารและการทำงานของอวัยวะภายในและเมื่อรับประทานอาหารได้เพราะฟันดี พวกเขาก็พัฒนาคุณค่าของอาหารทั้งหลายที่คนญีปุ่นจะต้องกินเป็นประจำ มิซามินานพลเมืองญีปุ่นรุ่นหลังสงครามก็มีร่างกายใหญ่โตแข็งแรงราวกับฝรั่งหรืออย่างน้อยก็พอ ๆ กับชาวอิหร่านอันเป็นเป้าหมายอันดับแรกของการพัฒนาร่างกายชาวญีปุ่น

จากตัวอย่างข้างต้นจะประกอบด้วย

ข้อความที่เป็นความคิดหลัก ได้แก่ “ทุกวันนี้คือ ระยะนั้น ญีปุ่นกำลังเร่งรัดพัฒนาคนญีปุ่นให้มีขนาดร่างกายสูงใหญ่เท่า ๆ กับฝรั่ง”

ข้อความที่เป็นความคิดสนับสนุน ได้แก่ ข้อความที่เหลือทั้งหมด โดยความคิดสนับสนุนมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

ข้อความว่า “อุปสรรคสำคัญของการรับประทานอาหารนั้นก็คือฟันไม่ดี”
: เป็นปัญหา

ข้อความว่า “ญีปุ่นได้ผลิตน้ำประปาให้พลเมืองของเขาสามารถดื่มได้เสียก่อน และเมื่อพลเมืองญีปุ่นดื่มน้ำประปาทันทีไปแล้ว เขาก็เจือสารชนิดหนึ่งลงไป ซึ่งมีคุณภาพป้องกันพิษภัย” : เป็นการแก้ปัญหา

ข้อความว่า “เมื่อรับประทานอาหารได้เพราะฟันดีพวกเขาก็พัฒนาคุณค่าของอาหารทั้งหลายที่คนญีปุ่นจะต้องกินเป็นประจำ มิซามินานพลเมืองญีปุ่นรุ่นหลังสงครามก็มีร่างกายใหญ่โตแข็งแรงราวกับฝรั่ง” : เป็นผล

กิจกรรม 2

ให้ท่านหยิบยกประเด็นย่อยจากกิจกรรม 1 มาเพียง 1 ประเด็น แล้วนำมาจัดลำดับความคิดลักษณะใดก็ได้ แล้วเขียนขยายประเด็นเนื้อหาตามที่จัดลำดับความคิดนั้นมาไม่เกิน 5 บรรทัด

4. การเรียบเรียงความคิด

เมื่อเราได้มีการจัดความคิดทั้งหลายให้เป็นระบบระเบียบแล้ว จากนั้นจะเป็นขั้นของการนำความคิดดังกล่าวมาเรียบเรียงออกมาเป็นเรื่องราวสำหรับผู้อ่านโดยการเขียน สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนจะต้องปฏิบัติก่อนการลงมือเขียน คือ การวางโครงเรื่อง

การวางโครงเรื่องเป็นวิธีการจัดกระทำข้อมูลที่มาก ๆ ให้ย่อลงเป็นหน่วยความคิด โครงเรื่องจะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เช่น ชื่อเรื่อง ความคิดหลักและข้อมูลสนับสนุนที่สำคัญ นอกจากนี้โครงเรื่องยังมีประโยชน์ในแง่เรียบเรียงความคิดให้เป็นแนวทางเดียวกัน

แนวในการทำโครงเรื่อง

1. เลือกความรู้และความคิดที่รวบรวมไว้ได้มาจัดเป็นหมวดหมู่โดยเลือกแต่หัวข้อที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน
2. พิจารณาหัวข้อใดสำคัญที่สุด หัวข้อใดสำคัญรองลงมา และหัวข้อใดเป็นหัวข้อย่อย ที่สำคัญคือ การวางโครงเรื่องต้องให้หัวข้อเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันเป็นลำดับตามเหตุตามผล เพราะโครงเรื่องที่วางไว้ตามลำดับจะช่วยให้การเขียนสะดวกขึ้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น

โดยสรุป โครงเรื่องเป็นสิ่งที่กำหนดขอบข่ายเนื้อหา ทั้งยังช่วยให้เนื้อหาต่อเนื่องตามลำดับ ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาค้นคว้า การเขียนโครงเรื่องนิยมจัดแบ่งเป็นหัวข้อ เช่น หัวข้อใหญ่ใช้เลขกำกับหลักเดียว หัวข้อรองใช้เลขกำกับสองหลัก หัวข้อย่อยใช้เลขกำกับสามหลักทุกหัวข้อต้องสัมพันธ์กัน คือ หัวข้อรองสัมพันธ์กับหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อยสัมพันธ์กับหัวข้อรอง

แผนภูมิต่อไปนี้นี้เป็นแผนภูมิแสดงการแบ่งหัวข้อในการจัดทำโครงเรื่อง

เรื่อง
1. 1.1 1.1.1 1.1.2 1) หรือ ก 2) หรือ ข 3) หรือ ช 1.2 2. 2.1 2.2

กิจกรรมที่ 3

ให้ท่านลองวางโครงเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอน โดยนำ
ประเด็นหลักประเด็นรอง และประเด็นย่อยจากกิจกรรม 1 มาเขียนเป็นโครงเรื่อง

คำตอบ

หลังจากที่ได้ทำโครงเรื่องแล้วก็ถึงขั้นตอนของการเขียน ซึ่งในการเขียนเราต้องคำนึงถึงรูปแบบของงานเขียนเป็นหลัก โดยทั่วไปจะประกอบด้วยส่วนที่เป็นคำนำหรือความนำ เนื้อหา และส่วนสรุป

1. คำนำ/ความนำ/ส่วนนำ

การเขียนส่วนนำหรือคำนำเป็นการเกริ่นนำเรื่องให้ผู้อ่านได้ทราบถึงที่มาของปัญหาหรือประเด็นที่จะกล่าวถึง ถ้าเป็นเรื่องสั้น ๆ คำนำอาจจะเป็นประโยคแรกของเรื่องซึ่งจะเป็นประโยคเดียวหรือสองสามประโยคในส่วนต้นของเรื่องที่เขียนเข้าสู่เป้าหมายของเรื่อง โดยไม่ได้แยกส่วนออกมาต่างหาก แต่บางครั้งหากเป็นเรื่องที่ยาว คำนำอาจจะแยกออกมาเป็นย่อหน้าต่างหากทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของเรื่องหน้าที่ของคำนำคือให้ผู้อ่านรู้ว่าผู้เขียนต้องการบอกอะไรแก่ผู้อ่าน มีขอบเขตอย่างไร และจะช่วยให้ผู้เขียนสามารถนำความคิดเข้าสู่เนื้อเรื่องได้ ซึ่งคำนำที่ดีควรมีลักษณะสำคัญ คือ ดึงดูดหรือสร้างความสนใจของผู้อ่านให้เกิดความอยากอ่าน อยากรู้เรื่องราวต่อไป

การเขียนส่วนนำหรือคำนำมีวิธีการเขียนหลายแบบ ผู้เขียนอาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือผสมผสานจากวิธีต่อไปนี้

- 1) กล่าวถึงสภาพปัญหา หรือสภาพการณ์ในปัจจุบัน อันเป็นที่มาของการเขียนเรื่องนี้
- 2) กล่าวถึงขอบข่ายของเนื้อหาที่จะเขียนต่อไปว่ามีประเด็นใดบ้าง
- 3) ชี้แจงหรือสร้างข้อตกลงเบื้องต้นกับผู้อ่านว่า เนื้อหาจะจำกัดหรือวิเคราะห์เจาะลึกในเรื่องใดโดยเฉพาะ
- 4) ยกคำคม หรือวาทะของบุคคลสำคัญมากกล่าว โดยโยงเข้าสู่การคลี่คลายในเนื้อหาต่อไป
- 5) ให้นิยามความหมายของคำสำคัญในเรื่อง โดยอาจนำมาจากพจนานุกรมหรือเอกสารที่อ้างอิงได้
- 6) สร้างปัญหา หรือข้อขัดแย้งให้ผู้อ่านพิศวง ใครรู้คำตอบ นำไปสู่การคลี่คลายในเนื้อหาต่อไป
- 7) ยกตัวอย่างเรื่องจริง เล่านิทาน หรือสร้างเรื่องสมมติขนาดสั้น ๆ แล้วลงท้ายโดยโยงไปสู่เนื้อหา

งานเขียนวิชาการบางประเภทที่มีรูปแบบเฉพาะ เช่น โครงการ งานวิจัย จะเริ่มส่วนนำในหัวข้อ หลักการและเหตุผล หรือ ความเป็นมาของปัญหา ซึ่งก็เป็นการชี้แจงแสดงเหตุผล ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของโครงการหรืองานวิจัยนั้น ๆ นั่นเอง ต่อจากนั้นจะกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายก่อนจะกล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานอันเป็นเนื้อหาหลัก

กิจกรรม 4

ให้ท่านลองเขียนส่วนนำหรือความนำของเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนมาประมาณไม่เกิน 5 บรรทัด

คำตอบ

2. ส่วนเนื้อหา การเขียนส่วนเนื้อหาในรายงานวิชาการ ก่อนข้างจะเป็นเรื่องกว้าง เป็นอิสระของผู้เขียน แต่ก็มีหลักการสำคัญพอประมวลได้ ดังนี้

- 1) เริ่มด้วยการเชื่อมโยงจากส่วนนำเข้าสู่เนื้อหา
- 2) อธิบายวิธีการศึกษาเรื่องนั้น ๆ เช่น รวบรวมจากเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต ทดลอง เป็นต้น
- 3) เสนอหลักการ ทฤษฎี ข้อค้นพบ หรือข้อวิเคราะห์วิจารณ์ให้ชัดเจน ยกเหตุผลสนับสนุนให้หนักแน่น อ้างอิงแหล่งข้อมูลให้ถูกต้อง หากมีหลายประเด็นควรจำแนกเป็นประเด็น ๆ ไป
- 4) ให้นิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญ เมื่อกล่าวถึงเนื้อหาในส่วนนั้นถ้าศัพท์เป็นภาษาต่างประเทศให้วงเล็บคำเขียน และคำอ่านออกเสียงเป็นภาษานั้น ๆ ในกรณีที่ยาก เพราะปรากฏเสมอว่าลงเล็บภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเยอรมัน ละติน แล้วคนอ่านอ่านไม่ถูก
- 5) อธิบายขยายความ ยกตัวอย่างประกอบให้เข้าใจง่าย ตัวอย่างไม่ควรยืดเยื้อมากจนบดบังเนื้อหา ถ้าตัวอย่างหรือส่วนอ้างอิงยาวมาก อาจยกไปไว้ในภาคผนวก
- 6) ใช้แผนภูมิ ภาพ ตาราง กราฟ ฯลฯ ประกอบในส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น และช่วยพักสายตาผู้อ่าน

อึ่งการเขียนส่วนเนื้อหาก็คือ การเขียนเนื้อเรื่องซึ่งดำเนินไปตามโครงเรื่องที่วางไว้แล้ว ซึ่งถ้าเราวางโครงเรื่องไว้ดี การเขียนในส่วนนี้ก็จะราบรื่นไม่วกวน

3. การสรุป

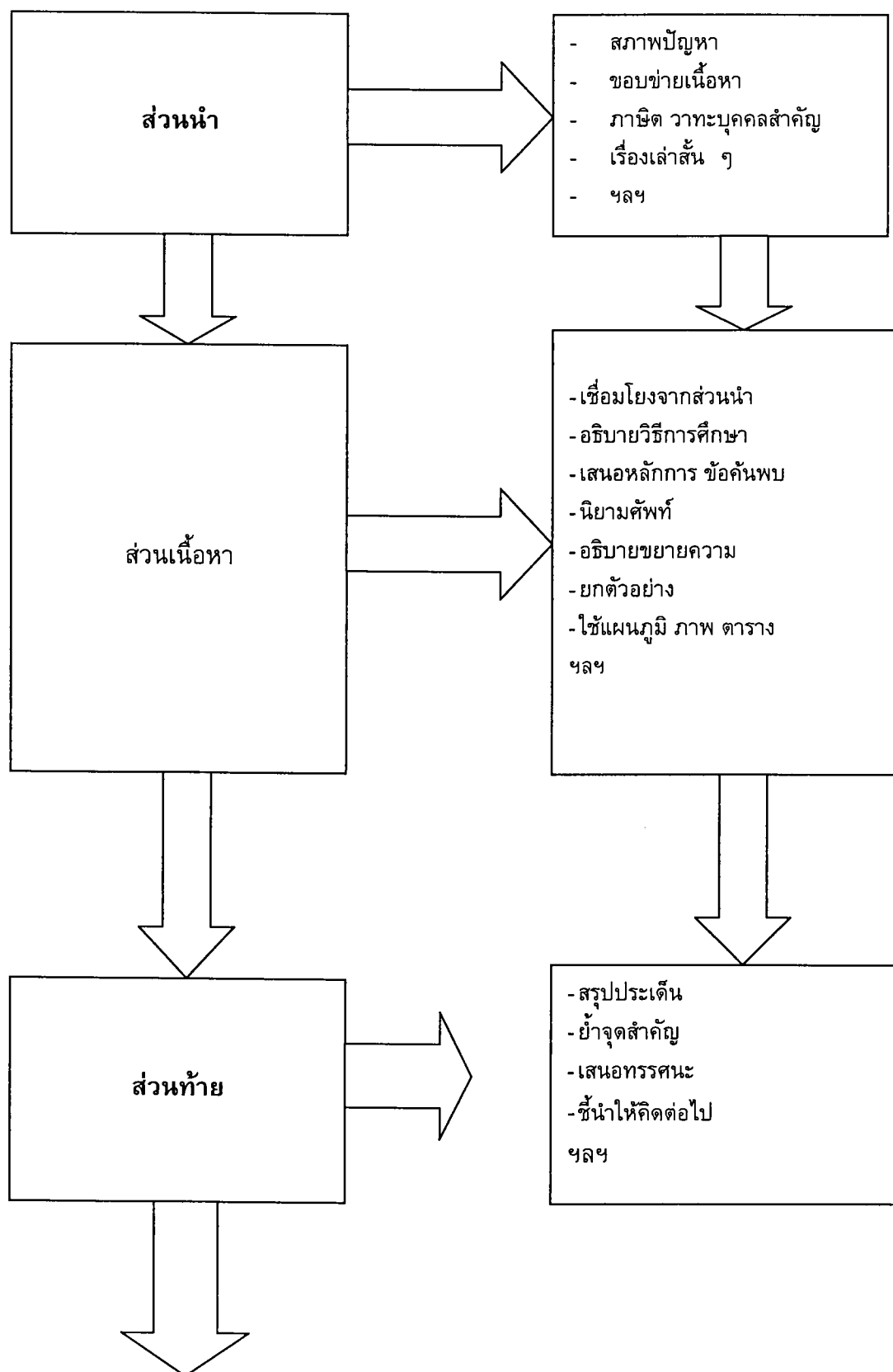
ส่วนสรุปของเรื่องเป็นส่วนที่ย้ำตอนสำคัญ ๆ ของเนื้อเรื่อง ในเรื่องขนาดยาวอาจจบด้วยการสรุปใจความสำคัญที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด หรือกล่าวถึงความคิดหลักของเรื่องถ้าเป็นเรื่องขนาดสั้นไม่ซับซ้อนก็ไม่จำเป็นต้องแยกเขียนเป็นบทสรุปต่างหากแต่ประโยคสุดท้ายหรืออาจเป็นย่อหน้าสุดท้ายต้องให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าจบเรื่องจริง ๆ ไม่ต้องการคำอธิบายอีกต่อไป ทั้งนี้ เพราะจุดมุ่งหมายของการสรุปก็คือ เพื่อให้ผู้อ่านรู้ว่าจบเรื่อง ในการสรุปอาจใช้คำแสดงว่าจบเรื่อง เช่น ในที่สุด กล่าวโดยสรุป ดังนั้น เพราะฉะนั้น ดังได้กล่าวมาแล้ว เป็นต้น

ส่วนสรุปหรือการลงท้ายมีวิธีหลายแบบ อาทิ

- 1) สรุปเนื้อหา ในกรณีที่เนื้อหายาวและซับซ้อน อาจสรุปย่อประเด็นสำคัญเป็นข้อความหรือแผนภูมิ เพื่อให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาอย่างชัดเจน
- 2) กล่าวย้ำจุดสำคัญหรือจุดเด่นของเนื้อหา
- 3) เสนอทรรศนะของผู้เขียน แต่ต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นความคิดเห็นส่วนตัว มิใช่หลักการหรือทฤษฎีตายตัวที่ทุกคนต้องทำตาม
- 4) ชี้นำให้ผู้อ่านขบคิดพิจารณาต่อไป เพื่อให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาการนั้น ๆ
- 5) ยกภาษิต คำคม ที่ตรงกับแนวคิดของเรื่อง ทั้งนี้ควรเป็นข้อความที่คนเข้าใจกันได้ทั่วไป โดยไม่ต้องอธิบายให้เยิ่นเย้อ
- 6) ประโยคปิดท้าย หากไม่ใช่ภาษิตคำคม ก็ควรใช้ภาษาที่สละสลวยน่าอ่าน เพื่อ “ทิ้งท้าย” ให้ผู้อ่านประทับใจ ไม่ควรจบเห่น ๆ อย่างไม่มีเยื่อใย

ความยาวของส่วนสรุปหรือส่วนท้าย ในรายงานที่ยาวประมาณ 10 หน้า ส่วนท้ายจะยาวประมาณ $\frac{1}{2}$ - 1 หน้า

การเขียนรายงานวิชาการดังกล่าว อาจเขียนเป็นแผนภูมิซึ่งแสดงให้เห็นสัดส่วนและความสัมพันธ์ของส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้

กิจกรรม 5

ให้ท่านลองเขียนส่วนสรุปหรือส่วนท้ายของเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนมาประมาณไม่เกิน 5 บรรทัด

คำตอบ

จะเห็นว่าการนำเสนอรายงานหรือบทความทางวิชาการ จะมุ่งเน้นเนื้อหาความรู้เป็นอย่างมากโดยมีจุดเน้นดังนี้

1. เสนอเนื้อหาเป็นขั้นเป็นตอนสืบเนื่องกันและเชื่อมโยงกัน เมื่อเสนอทฤษฎีและหลักการแต่ละข้อจะมีการอธิบาย ยกตัวอย่างและเสนอประเด็นอภิปรายโดยเริ่มต้นจากเรื่องที่ยากใกล้ตัว พร้อมทั้งยกตัวอย่างที่สมบูรณ์เพียงพอที่จะเห็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน
2. มีส่วนที่เสนอเนื้อหาความรู้ให้เห็นชัดเจนขึ้นโดยใช้ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง กราฟ สถิติ กรณีตัวอย่าง ฯลฯ พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบเนื้อหานั้น ๆ โดยต้องเชื่อมโยงความรู้ และความคิด และรายละเอียดของสิ่งที่มาประกอบให้สัมพันธ์กัน
3. การเสนอข้อความที่ได้จากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ผู้เขียนจะต้องบอกแหล่งที่มาของข้อความเหล่านั้นเพื่อให้ผู้อ่านตรวจสอบและสามารถติดตามค้นคว้าต่อไปได้ โดยอ้างอิงแหล่งที่มา สอดแทรกในเนื้อหาหรือในเชิงอรรถอ้างอิง และบรรณานุกรม

จากจุดเน้นดังกล่าวทำให้ผู้เขียนต้องพยายามหาวิธีและเทคนิคในการเขียนเพื่อนำเสนอเนื้อหาให้มีความชัดเจนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายเนื้อหาโดยมีส่วนประกอบอื่น ๆ มาเพิ่มความชัดเจนของเนื้อหาให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น ที่จะเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหา ซึ่งได้แก่ การจัดทำตาราง กราฟ และภาพประกอบ ในที่นี้จะขอนำเรื่องนี้มากล่าวโดยสังเขป

การจัดทำตาราง กราฟ และภาพประกอบ

ความสำคัญของตารางและภาพอยู่ที่การช่วยเสริมให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ตารางและภาพไม่ใช่สิ่งที่แทนคำอธิบายแต่ช่วยเสริมคำอธิบายให้ชัดเจนแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ซึ่งความสำคัญของตาราง กราฟ และภาพ มีดังนี้

1. ช่วยอธิบาย การที่ผู้อ่านได้เห็นภาพเหล่านี้จะทำให้เข้าใจคำอธิบายได้ดีขึ้น

2. ช่วยเน้นจุดสำคัญ เช่น ต้องการเปรียบเทียบ ชี้ให้เห็นความแตกต่างให้เห็นแนวโน้มในอนาคต ฯลฯ
3. ช่วยจัดระเบียบข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นตัวเลขจำนวนมากและหลาย ๆ ตัว เพื่อให้สะดวกต่อการอ่านและเข้าใจง่ายขึ้น

1. การจัดทำตาราง

ตาราง คือ รูปแบบของข้อมูลที่จัดเป็นระเบียบโดยจัดเป็นแถวในแนวนอนและแนวตั้ง

ในการจัดทำและใช้ตารางประกอบการเสนอรายงาน ผู้เขียนรายงานควรยึดหลักดังนี้

1. จัดทำตารางให้ง่าย ชัดเจน มีเหตุมีผล
2. ระบุชื่อตารางให้คำบรรยาย โดยทั่วไปมักจะระบุชื่อตารางก่อนที่จะถึงตัวตาราง
3. จัดตารางไว้ให้ใกล้กับคำบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านอ้างอิงได้สะดวก
4. จัดแถวและคอลัมน์ของตารางอย่างเป็นระเบียบ ผู้เขียนอาจจัดแถวหรือคอลัมน์ดังนี้
 - 4.1 จัดตามลำดับตัวอักษร
 - 4.2 จัดตามลำดับของเวลา
 - 4.3 จัดตามภาคภูมิศาสตร์
 - 4.4 จัดตามปริมาณ เช่น ข้อมูลมากจัดเรียงไว้ก่อน
 - 4.5 อื่น ๆ เช่น จัดเรียงตามรายชื่อที่ประกาศอย่างเป็นทางการ

ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องระบุแหล่งที่มาของตารางไว้ข้างล่างตารางยกเว้นตารางนั้นผู้เขียนจัดทำเองจึงไม่ต้องระบุแหล่งที่มา

2. การจัดทำกราฟ

กราฟ หมายถึง รูปที่ใช้แสดงข้อมูลเชิงสถิติ กราฟที่นิยมใช้กันมากคือ กราฟเส้น กราฟแท่ง กราฟวงกลมหรือแผนภูมิรูปพาย และกราฟรูปภาพ

- 3.1 กราฟเส้น เหมาะสำหรับแสดงข้อมูลที่เป็นอนุกรมเวลา เช่น ค่าใช้จ่ายรายเดือน จำนวนนักศึกษาในแต่ละปี เป็นต้น
- 3.2 กราฟแท่ง แสดงด้วยรูปแท่งสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีความหนาเท่า ๆ กัน มักใช้แสดงสิ่งต่อไปนี้
 - 1) แสดงจำนวนของสิ่งที่ต่างกันในเวลาเดียวกัน
 - 2) แสดงจำนวนของสิ่งที่เหมือนกันในเวลาต่างกัน
 - 3) แสดงจำนวนของสิ่งที่ต่างกันในเวลาต่างกัน

- 3.3 กราฟวงกลม บางที่เรียกว่า แผนภูมิพาย (pie chart) นิยมใช้กันมาก ลักษณะกราฟเป็นรูปวงกลมแบ่งออกเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนมีขนาดแตกต่างกันตามค่าร้อยละของส่วนนั้น ๆ
- 3.4 กราฟรูปภาพ จะคล้ายกับกราฟแท่งแต่เปลี่ยนรูปแท่งเป็นรูปภาพที่เราต้องการโดยแต่ละรูปแทนแต่ละหน่วยจำนวนที่เรากำหนด เช่น แทนจำนวนสิบ ร้อย พัน หรือ หมื่น เป็นต้น

3. การทำภาพประกอบ เช่น แผนภูมิ หรือแผนภาพ

- 3.5 แผนภูมิ (chart) หมายถึง รูปที่แสดงความสัมพันธ์ความต่อเนื่อง วิวัฒนาการ โดยอาศัยภาพสัญลักษณ์และคำอธิบายประกอบ เช่น แผนภูมิองค์กร เป็นการแบ่งส่วนของหน่วยงาน เป็นต้น
- 3.6 แผนภาพ (Diagram) หมายถึง รูปที่เน้นถึงความสัมพันธ์และการทำงานของระบบต่าง ๆ เช่น แผนภาพอธิบายกลไกการทำงานของระบบเครื่องจักร เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นว่าการเขียนงานวิชาการนั้นเนื้อหาจะมีปริมาณมากเพราะต้องมีการขยายเนื้อหาและคำอธิบายเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจมากขึ้น เมื่อเนื้อหาที่มีปริมาณมาก ในงานเขียนจึงจำเป็นต้องมีอย่างยี่งที่ต้องมีการย่อหน้าหลาย ๆ ย่อหน้า การย่อหน้าจึงมีความสำคัญต่องานเขียนเป็นอย่างมาก เพราะมิใช่ว่าผู้เขียนนึกอยากจะย่อหน้าตรงไหนก็ได้ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านอ่านเนื้อเรื่องโดยไม่ต่อเนื่องและจับประเด็นสำคัญของเนื้อเรื่องไม่ได้

หน้าที่สำคัญของย่อหน้า

เมื่อผู้เขียนต้องการเสนอความคิดสำคัญแต่ละครั้งจะใช้วิธีขึ้นย่อหน้าใหม่ นั่นคือย่อหน้าเป็นเครื่องหมายแสดงว่าผู้เขียนกำลังเริ่มเสนอความคิดใหม่ ดังนั้น แต่ละย่อหน้าควรมีความคิดสำคัญเพียงความคิดเดียว และหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของย่อหน้า คือ การเรียงลำดับเนื้อเรื่องหรือเรียงลำดับความคิดสำคัญของผู้เขียนให้เห็นอย่างชัดเจนไม่สับสน

องค์ประกอบของย่อหน้า

แต่ละย่อหน้าจะมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ประโยคใจความสำคัญและประโยคที่ใช้อธิบายขยายความคิดของประโยคใจความสำคัญให้ชัดเจน

ปัญหาของการเขียนที่หลายคนประสบคือ การเขียนประโยคที่ใช้อธิบายขยายความคิดของประโยคใจความสำคัญในย่อหน้าจะอธิบายขยายความได้อย่างไร ในที่นี้ จึงขอเสนอแนะวิธีการขยายความประโยคใจความสำคัญ 4 วิธี คือ

1. การอธิบายให้รายละเอียดหรือให้คำจำกัดความ

วิธีการขยายความประโยคใจความสำคัญโดยการอธิบายให้รายละเอียดหรือให้คำจำกัดความเป็นวิธีที่นิยมใช้กันทั่วไป เมื่อต้องการขยายความให้เป็นที่เข้าใจแจ่มชัดยิ่งขึ้น ย่อหน้าในลักษณะนี้มักใช้กับตอนที่เป็นเนื้อหาของเรื่องโดยทั่วไป ส่วนการให้คำจำกัดความมักใช้ในตอนต้นเรื่อง

2. การยกตัวอย่าง

วิธีการขยายประโยคใจความสำคัญในย่อหน้าอีกวิธีหนึ่งคือ การให้ตัวอย่างประกอบเพื่อให้เข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้ง ในบางครั้งอาจต้องอธิบายใจความสำคัญเล็กน้อยแล้วจึงให้ตัวอย่าง อาจเป็นตัวอย่างเดียวแต่ชัดเจนและมีการอธิบายขยายความ หรือมีหลายตัวอย่างก็ได้

3. การเปรียบเทียบ

วิธีการขยายประโยคใจความสำคัญโดยการเปรียบเทียบ อาจเปรียบเทียบในลักษณะอุปมาโวหาร หรือยกเป็นอุทาหรณ์ เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่ต้องการกล่าวชัดเจนหรือเปรียบเทียบสิ่ง 2 สิ่ง ซึ่งมีส่วนคล้ายและแตกต่างกัน เพื่อให้เข้าใจแจ่มแจ้งก็ได้

4. การให้เหตุผล

วิธีการขยายใจความสำคัญในย่อหน้าด้วยการให้เหตุผล อาจเป็นไปในลักษณะขึ้นย่อหน้าด้วยประโยคใจความสำคัญซึ่งเป็นผล แล้วจึงกล่าวถึงเหตุเป็นการขยายความ หรืออาจใช้เหตุเป็นประโยคใจความสำคัญ แล้วขยายความโดยแสดงผลก็ได้ทั้ง 2 วิธี

รูปแบบของย่อหน้า

จากองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนของย่อหน้าสามารถจัดรูปแบบของย่อหน้าได้ 4 รูปแบบ

1. เอาประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้า แล้วต่อด้วยประโยคขยายความเขียนต่อเนื่องมาจนจบ
2. ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนท้ายย่อหน้า โดยมีประโยคขยายความนำมาก่อนแล้วจึงสรุปความคิดสำคัญไว้ตอนท้าย
3. ประโยคใจความสำคัญอยู่กลางย่อหน้า มีประโยคขยายความให้รายละเอียดนำมาก่อน เมื่อเสนอความคิดสำคัญด้วยประโยคใจความสำคัญแล้วจึงขยายความต่อไปอีก
4. ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นและตอนท้ายย่อหน้า เมื่อเขียนประโยคใจความสำคัญไว้ตอนต้นย่อหน้าแล้วจึงเขียนประโยคขยายความเรื่อยไป และสรุปท้ายย่อหน้าด้วยประโยคใจความสำคัญที่มีเนื้อหาเหมือนตอนต้นแต่ใช้ถ้อยคำต่างกันเพื่อเป็นการย้ำความคิดสำคัญให้เด่นชัดขึ้น

ลักษณะของย่อหน้าที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีเอกภาพ แต่ละย่อหน้าต้องแสดงความคิดหลักเพียงประการเดียว
2. มีสัมพันธภาพ ในแต่ละย่อหน้าต้องมีการจัดระเบียบความคิดหลักและรายละเอียดต่าง ๆ ให้เกี่ยวเนื่องกันตามลำดับ
3. มีสารัตถภาพ มีการเน้นความเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เห็นว่าสำคัญ โดยเขียนประเด็นหรือความคิดที่ต้องการเน้นให้มากกว่า และมีสาระกว่าประเด็นอื่น

กิจกรรม 5

ให้ท่านลองหยิบยกประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน มาเขียน 1 ย่อหน้าสั้น ๆ โดยใช้หลักการเกี่ยวกับประโยคใจความสำคัญ และวิธีการขยายความประโยคใจความสำคัญ วิธีใดก็ได้

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างบางปัญหาที่มักพบเสมอกับผู้กำลังฝึกฝนการเขียน ได้แก่

1. ปัญหาในการเขียนประโยคให้ยาวขึ้น

วิธีแก้ คือ เริ่มต้นจากการสร้างประโยคสั้นขึ้นมาก่อน แล้วค่อย ๆ เพิ่มคำขยาย หรือส่วนขยายในส่วนต่าง ๆ ของประโยคไม่ว่าจะเป็นภาคประธาน หรือภาคแสดงของประโยคก็จะทำให้ได้เป็นประโยคที่มีขนาดยาวขึ้น แต่ต้องระวังว่าเมื่อขยายแล้วต้องคงใจความสำคัญไว้เหมือนเดิม

ตัวอย่าง

ฝนตก ขยายเป็นประโยคยาว ดังนี้

- พายุไต้ฝุ่นที่พัดมาจากทะเลจีนใต้ ทำให้ฝนตกในประเทศไทยอย่างหนักตั้งแต่วันอาทิตย์ถึงวันพุธนี้

ครูสอนเด็ก ขยายเป็นประโยคยาว ดังนี้

- ในโรงเรียนแห่งนี้คณะครูที่มีความรักในอาชีพอย่างแรงกล้าตั้งใจอบรมสั่งสอนเด็กในหมู่บ้านอย่างเต็มความสามารถ

2. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเขียนและการวางรูปแบบงานเขียน ข้อแนะนำ ให้ผู้เขียนทดลองเขียนและวางรูปแบบคร่าว ๆ ยก

ตัวอย่างเช่น

สถานการณ์

ให้ท่านพิจารณาเรื่องที่กำลังเป็นข่าวว่าเรื่องใดที่น่าสนใจแล้วนำมาเขียนเป็นบทความ ความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ

กระบวนการเขียนและวางรูปแบบ

ย่อหน้าที่ 1 อาจจะหยิบยกข่าวที่สนใจมากกล่าวโดยสรุป

.....

.....

ย่อหน้าที่ 2 เป็นต้นไป

เป็นการเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง การอธิบาย ยกตัวอย่างพร้อมทั้งเสนอแนวทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่ละประเด็น

.....

.....

ย่อหน้าสุดท้าย

กล่าวเน้นย้ำประเด็นสำคัญอย่างสั้น ๆ อาจกล่าวเร่งรัดให้มีการแก้ปัญหา กระตุ้นเชิญชวนให้ทุกคนตระหนักช่วยกันหาทางแก้ปัญหาต่อไป

.....

.....

3. ปัญหาการเลือกใช้คำเชื่อมประโยคหรือข้อความให้เหมาะสม และหลากหลาย

ข้อแนะนำ ขอแนะนำคำเชื่อมในกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเวลา คำเชื่อมในกลุ่มนี้มี 41 คำ ได้แก่ ก่อน ก่อนหน้า หลัง หลังจาก พอทันทีที่ ขณะที่ ในขณะที่ ระหว่าง จนกระทั่ง เวลาในเวลา เมื่อ ตั้งแต่ ครั้ง คราว ตอน ก่อนที่ ตั้งแต่ก่อน หลังจาก ที่ ระหว่างที่ จนกว่า เวลาที่ ในเวลาที่ ตอนที่ พอเวลา เมื่อก่อน เมื่อก่อนที่ ก่อนหน้าที่ เมื่อตอน เมื่อครั้ง เมื่อคราว เมื่อเวลา ตั้งแต่เมื่อ ตั้งแต่ครั้ง ตั้งแต่ตอน ตั้งแต่คราว จนกระทั่ง ครั้น

2) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับสถานที่ คำเชื่อมในกลุ่มนี้มี 3 คำ ได้แก่ แถว ตรงที่ แถว ๆ ที่

3) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเหตุ คำเชื่อมในกลุ่มนี้มี 5 คำ ได้แก่ เพราะ ก็เพราะ ที่ เพราะว่า ก็เพราะว่า

คำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเหตุ ซึ่งจะปรากฏในภาษาเขียนเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ด้วย เนื่องด้วย เนื่องจาก เนื่องจากว่า ด้วยเหตุที่ ด้วยเหตุว่า ด้วยเหตุที่ว่า โดยเหตุที่ โดยเหตุว่า โดยเหตุที่ว่า

4) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับความมุ่งหมาย คำเชื่อมในกลุ่มนี้มี 6 คำ ได้แก่ เพื่อ ก็เพื่อ เพื่อให้ ก็เพื่อให้ เพื่อที่ เพื่อว่า

5) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเงื่อนไข คำเชื่อมในกลุ่มนี้มี 29 คำ ได้แก่ ถ้า หาก เมื่อ แม้ ถึง ทั้ง ๆ ทั้งที่ ต่อเมื่อ ก็ต่อเมื่อ เมื่อ ในเมื่อ นอกจาก นอกเสียจาก เว้นแต่ เว้นเสียแต่ หากว่า เผื่อว่า แม้ว่า ทั้ง ๆ ที่ นอกจากว่า นอกเสียจากว่า เว้นแต่ว่า เว้นเสียแต่ว่า ถ้าหาก ถ้าหากว่า ถ้าเผื่อ ถ้าเผื่อว่า ถึงแม้ ถึงแม้ว่า คำเชื่อมเกี่ยวกับเงื่อนไขซึ่งจะปรากฏในภาษาเขียนเป็นส่วนมาก ได้แก่ ถ้าหาก ถึงหากว่า แม้กว่า ถึงแม้ว่า ถ้าแม้ว่า

6) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการประมาณ

ก. เกี่ยวกับการประมาณโดยการเปรียบเทียบ มี 5 คำ คือ เท่าที่ เท่ากับที่ อย่างกับ ราวกับ กว่าที่ คำเชื่อมในกลุ่มนี้ซึ่งจะปรากฏในภาษาเขียนเป็นส่วนมาก ได้แก่ ดุจ ดัง ดุจดั่ง ดังหนึ่ง ปานเสมือน เสมือนหนึ่ง ประหนึ่ง ปานประหนึ่ง ประดุจ

ข. เกี่ยวกับการประมาณโดยการบอกผล มี 4 คำ จนกระทั่ง ขนาด จนกระทั่ง

7) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับลักษณะมี 7 คำ คือ ตาม อย่าง โดย ตามที่ อย่างที่ โดยที่ ตามอย่าง

กิจกรรมท้ายบท

ให้ท่านนำความคิดและข้อมูลตั้งแต่ต้นของหน่วยนี้ (จะเป็นข้อมูลที่คิดใหม่หรือข้อมูลเดิมตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 เป็นต้นมา) นำมาเขียนเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอน ให้มีความสมบูรณ์ (โดยไม่จำกัดจำนวนหน้า)

๒๖๔

พระยาพิชัยดาบหัก

เฉลยและแนวตอบแบบฝึกปฏิบัติหน่วยที่ 1 : การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า

แบบประเมินตนเองก่อนเรียน

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ บทบาทของสถาบันครอบครัวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในภาวะที่เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของสังคมไทยในปัจจุบัน
2. สาระสำคัญของเรื่องคือ เมื่อเกิดภาวะวิกฤตในสังคมไทย สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญในการอบรมดูแลเพื่อเสริมสร้างคุณภาพให้แก่เด็กและเยาวชน
3. ใจความสำคัญในย่อหน้าแรกคือ ครอบครัวเป็นรากฐานที่ช่วยปูพื้นของชีวิตที่มีคุณภาพ

ใจความสำคัญในย่อหน้าสองคือ มีข้อสรุปที่ตรงกันคือต้องเริ่มที่ระบบครอบครัวเป็นสำคัญที่สุด

ใจความสำคัญในย่อหน้าสามคือ สถาบันครอบครัวไทยเป็นหน่วยที่มีคุณภาพในการอบรมดูแลบุตรหลานให้เติบโตขึ้นในระบบทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง

กิจกรรมที่ 1

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ วิธีการอ่านหนังสือให้ประสบความสำเร็จ
ให้แนวคิดว่าการเป็นนักอ่านที่ดีควรเริ่มต้นด้วยการมีวิธีการอ่านที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพซึ่งจะมีขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติ
2. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ จิตความสามารถของการดำเนินชีวิตแบบไทย
ให้แนวคิดว่าการดำเนินชีวิตแบบไทยๆ โดยอาศัยภูมิปัญญาไทยที่มีอยู่จะก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี และเพียงพอที่จะทำให้ประเทศชาติพัฒนาไปได้
3. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ผลที่เกิดขึ้นจากการบริโภคอาหารในยุคปัจจุบัน
ให้แนวคิดว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมความเป็นอยู่ อุปนิสัยในการกินอาหารทั้งในแง่ดีและไม่ดี
4. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ เทคนิคในการทำให้ความจำดีขึ้น
ให้แนวคิดว่าการจำของคนเราสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ โดยมีวิธีการฝึกฝนที่จะจดจำเรื่องราวต่าง ๆ หลากหลายวิธี
5. เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การบริโภคอาหารที่ช่วยชะลอความแก่
ให้แนวคิดว่าการดูแลร่างกายโดยการรู้จักเลือกกินอาหารให้เหมาะสมตามหลักโภชนาการ จะช่วยให้ร่างกายมีความแข็งแรง สดชื่น ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

กิจกรรมที่ 2

คำตอบ 1-ฎ, 2-ง, 4-ฉ, 5-ช, 6-ค, 7-ก, 8-ข, 9-ญ, 10-จ

กิจกรรมที่ 3

1. สาเหตุสำคัญของเรื่องคือ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีเศรษฐกิจไม่ดีแต่เราก็ยังมีกิจเพราะเป็นเมืองที่มีอาหารการกินมาก และมีวัฒนธรรมของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. ประเด็นสำคัญในย่อหน้าแรกคือ การที่มีทุนเรื่องอาหารมากมายทำให้เป็นข้อดีที่เรามีกิจตลอด แต่มีข้อเสียคือเราขาดความกระตือรือร้นใช้ชีวิตและเปราะบาง
3. ประเด็นสำคัญในย่อหน้าที่สองคือ ปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตของคนไทยได้มาจากทรัพยากรธรรมชาติที่ยังมีอยู่อย่างเพียงพอ
4. ค้นหาคำตอบที่กำหนดให้
 - 4.1 คำที่แสดงแนวคิดต่อเนื่องในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ และได้เหมือนกัน
 - 4.2 คำที่แสดงความขัดแย้งแตกต่างไปจากแนวคิดที่กล่าวไปก่อนแล้วได้แก่ หากแต่ ยกเว้น อย่างไรก็ตาม
 - 4.3 คำที่ช่วยขยายแนวคิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คือ เช่น อีกทั้ง

กิจกรรมที่ 4 จดสั้นได้ใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า

ควรเริ่มจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ก่อนโดยเปิดโอกาสให้มีการคิดได้อย่างเสรีในสิ่งที่ต้องการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไป

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ส่งเสริมความงอกงามของสติปัญญาของนักเรียน

การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงต้องอาศัยทั้งการแสวงหาที่มาของความคิด และการสร้างความคิดจากสิ่งที่เราแสวงหามาได้

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้และความคิดเป็นสำคัญ

ครูผู้สอนควรมุ่ง แสวงหาวิธีการที่จะนำมาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 5

คำตอบ การจัดการศึกษาพยาบาลของทุกสถาบันมีปัญหาในการผลิตพยาบาลที่ขาดคุณภาพ ทั้งด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการผลิต พยาบาล

กิจกรรมที่ 6

1. ตัวอย่างข้อความที่แสดงข้อเท็จจริงได้แก่ คนไทยเสียชีวิตจากโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ถึง ปีละ 42,000 คน
2. ตัวอย่างข้อความที่แสดงความคิดเห็นได้แก่ บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดเป็นนิสัยเป็นสิ่งบันเทิง สุขภาพ และเลิกสูบได้ถ้าต้องการเลิก ขึ้นอยู่กับจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่ของตนเอง

เฉลยและแนวตอบแบบฝึกปฏิบัติหน่วยที่ 2 : การอ่านเพื่อความเข้าใจสาร

แบบประเมินตนเองก่อนเรียน

1. ความคิดสำคัญของเรื่อง คือ ความหมายของคำว่า “ตุน”
2. ความคิดหลักของเรื่อง คือ เปรียบเทียบให้เห็นถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างของความหมายคำว่า “ตุน” ทั้ง 2 ประเภท
3. ข้อมูลที่สนับสนุนความคิดหลัก คือ คนที่ถูกตุนนั้นจะไม่รู้ตัวแม้แต่น้อยว่าตนเองกำลังถูกลอกไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเพียงใดก็ตามเหมือนกับการเคี้ยวเนื้อด้วยไฟอ่อน ๆ เป็นเวลานาน ๆ และจะต่างกันก็ตรงที่ไม่รู้อาหารที่ถูกตุนจะรู้สึกอย่างไรเพราะไม่มีชีวิต แต่กับคนที่ถูกตุนจนเปื่อยจะออกอาการต่าง ๆ นานา
4. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อเท็จจริง เวลาที่ใช้ในการตุนจะอยู่ระหว่าง 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมง ถ้าเป็นจำพวกเครื่องในก็จะใช้เวลาานกว่านั้น
5. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อคิดเห็น นี่ก็ไม่ถึงว่าเดี๋ยวนี้ผู้ทรงเกียรติของประเทศจะลดตัวลงต่ำมาเป็นนัก “ตุน” ระดับชาติไปได้/หรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงในอดีตนั้นไม่ได้แสดงออกในเชิงของการตุนโดยตรง
6. จากเนื้อเรื่อง ผู้เขียนมีเจตนาจะสื่อสารลักษณะใดแก่ผู้อ่าน สื่อสารลักษณะแจ้งให้ทราบมุ่งให้ความรู้โดยการอธิบายถึงลักษณะของการ “ตุน” ในทั้ง 2 ความหมาย

กิจกรรมที่ 1

1. **ความคิดสำคัญ** คือ การบำบัดโรคภัยด้วยวิธีการธรรมชาติ และการนำสมุนไพรซึ่งเป็นสิ่งที่ได้จากธรรมชาติมาช่วยบำบัดรักษาโรคจะทำให้ชีวิตยืนยาวและมีความสุข
2. **ความคิดสำคัญ** คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเกิดจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. **ความคิดสำคัญ** คือ การที่จะเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขได้นั้น ต้องเกิดจากการเป็นคนที่มีความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถควบคุมอารมณ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้
4. **ความคิดสำคัญ** คือ การจัดการศึกษาทั้งด้านชีวิตและสังคมจะเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัว คือ พ่อ และแม่ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ จัดกิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
5. **ความคิดสำคัญ** คือ ทรัพยากรในชนบทไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในธรรมชาติ และทรัพยากรบุคคลซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น นับว่าเป็นทรัพยากรที่ควรได้รับการส่งเสริม และนำมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าในการพัฒนาประเทศ

กิจกรรมที่ 2

1. ความคิดสำคัญของเรื่อง คือ ผลกระทบของสื่อมวลชนที่มีต่อค่านิยมและพฤติกรรมของสตรีในเขตภาคเหนือ
2. ความคิดหลักของเรื่อง คือ สื่อมวลชนมีอิทธิพลหรือมีบทบาทต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะการบริโภคสื่อของเยาวชนจะมีการรับรู้สนองตอบ และทำเลียนแบบพฤติกรรมของคนเมืองผู้ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่เจริญแล้ว
3. รายละเอียดเพื่อสนับสนุนความคิดหลัก เยาวชนเป็นกลุ่มที่รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อง่ายที่สุด ใช้เวลาและเชื่อถือสื่อมวลชนมากขึ้น ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยสู่สังคมข่าวสาร
4. ข้อมูลที่สำคัญของเรื่อง คือ สื่อมวลชนเป็นสถาบันเปิดและเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลแก่คนในสังคม ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของเยาวชนและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้การดำเนินชีวิตแบบวัฒนธรรมในสังคมที่ตนอยู่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น สื่อมวลชนควรตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม ของการนำเสนอข่าวสารแก่สังคมอย่างมีจิตสำนึกเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุด

กิจกรรมที่ 3

1. ประเภทของบทความ ปกิณกะ
2. วัตถุประสงค์ในการเขียน คือ ชูความคิด และเตือนจิตใจ
3. ประเด็นสำคัญที่เป็นโครงเรื่อง คือ การทำความดี
4. แนวคิดสำคัญของเรื่อง คือ การทำความดีเป็นหน้าที่โดยปกติที่มนุษย์ต้องปฏิบัติโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
5. สิ่งที่ท่านได้จากบทความนี้ ได้แก่ การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทนจะทำให้เราดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และในขณะเดียวกันสังคมควรส่งเสริม และยกย่องคนที่ทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่คนอื่น ๆ ในสังคม

กิจกรรมที่ 4

1. ลักษณะเจตนาของผู้เขียน คือ สื่อโดยตรงด้วยเจตนาถามให้ตอบ
2. วิธีที่ท่านสังเกตเจตนาดังกล่าว คือ พิจารณาจากน้ำหนักรการเขียนที่ผู้เขียนให้น้ำหนักความคิดเห็นที่มุ่งให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตาม และจากคำถามในตอนท้ายที่ว่าแล้วเราจะพัฒนามันไปเพื่ออะไร รวมทั้งคำถามอีก 3-4 ประเด็นตอนท้าย
3. ยกตัวอย่างข้อความได้แก่ จากคำถามที่ว่า “คำตอบของมันจะเป็นอย่างตอนที่เปิดโครงการหรือไม่? และ “ประชาชนคนไทยยังจะเป็นเจ้าของอยู่หรือว่ามันได้แปรรูปไปเป็นของบริษัทข้ามชาติอย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้หรือไม่?”
4. แง่คิดที่ท่านได้จากเรื่องนี้ การพัฒนาประเทศไม่คำนึงถึงผลที่ประชาชนจะอยู่ดีมีสุขตามวิถีไทย และโครงการที่ต้องลงทุนมหาศาลที่ต้องกู้เงินต่างชาติมาผลประโยชน์มักจะตกกับผู้ให้กู้มากกว่าผู้กู้ คนไทยได้รับผลไม่คุ้มค่าเสียเปรียบต่างชาติมาตลอด

กิจกรรมที่ 5

1. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อเท็จจริง (จะมีหลายข้อความที่มีสถิติตัวเลขอ้างอิง)
2. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อคิดเห็น กระบวนการศึกษาอบรมที่ไม่ได้คุณค่ากับการพัฒนาจิตใจของเด็กคือ ต้นเหตุของปัญหาสำคัญที่สุด
3. ลักษณะเจตนาของผู้เขียน การสื่อโดยตรงด้วยการเจตนาบอกให้ทำเพื่อการชักชวน
4. สารสำคัญที่สุดของเรื่อง คือ กระบวนการศึกษาจะต้องทำให้เด็กรู้สึว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จนั้นความดีต้องเหนือกว่าความเก่ง
5. สารที่สำคัญรองๆ ลงไป ได้แก่ ถึงแม้จะมีความพยายามในการหาแนวทางแก้ปัญหาหลาย ๆ แนวทางก็ยังไม่ประสบความสำเร็จตราบใดที่ยังไม่มีกระบวนการให้เด็กมีระบบคิดที่โทษตัวเองแทนที่จะโทษทุกอย่างยกเว้นตัวเอง

แบบประเมินตนเองหลังเรียน

1. ความคิดสำคัญของเรื่อง คือ การศึกษาความจดจำเรื่องต่าง ๆ ของทารกในช่วงอายุต่าง ๆ
2. ความคิดหลักของเรื่อง คือ เด็กทารกส่วนใหญ่เริ่มสร้างความจำได้ตั้งแต่อายุ 17 เดือน ความจำนี้จะต้องถูกกระตุ้นซ้ำภายในสี่เดือน เมื่ออายุถึงสองขวบจะจดจำได้นานขึ้น และเมื่อเติบโตขึ้นความทรงจำจะฝังตัวได้ลึกขึ้น
3. ข้อมูลที่สนับสนุนความคิดหลัก คือ การทดลองของ ดร.ลิสตัน
4. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นข้อเท็จจริง ผลปรากฏว่าเด็กอายุ 11 เดือนจนถึง 8 เดือน ทำตามที่บอกไม่ได้
5. ยกตัวอย่างเนื้อความที่เป็นความเห็น เด็กเมื่อเติบโตขึ้นแล้วจะมีความทรงจำยืนยาวขึ้น
6. ลักษณะเจตนาของผู้เขียน เจตนาแจ้งให้ทราบด้วยการอธิบาย

แนวตอบแบบฝึกปฏิบัติหน่วยที่ 3 : การอ่านเพื่อให้เกิดทรรศนะ

คำชี้แจง กิจกรรมในหน่วยที่ 3 นี้เป็นการอ่านเพื่อให้เกิดทรรศนะคำตอบจึงไม่แน่นอน
ตายตัว ขึ้นอยู่กับทรรศนะหรือความคิดเห็นของผู้ตอบในมุมมองของตน
การพิจารณาคำตอบจึงมีหลักเกณฑ์ยึดถือความเป็นไปได้ และความคิดที่สอดคล้อง
กับสิ่งที่อ่านเป็นสำคัญ ดังนั้น คำตอบในกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้ จึงเป็นเพียงแนว
ความคิดในแง่มุมหนึ่งที่นำมายกตัวอย่างเท่านั้น

แบบประเมินตนเองก่อนเรียน

1. เรื่องนี้อนุมานได้ว่า พันธกรรมและสิ่งแวดล้อมทำให้เด็กที่เกิดมามีความแตกต่างกัน
พื้นฐานที่ดีของครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคน ซึ่งมี 2 ประเด็น คือ
1) เจตคติของพ่อแม่ที่มีต่อลูก และ 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาของลูก
2. จุดเด่นของเรื่อง คือ สถาบันครอบครัวเป็นได้ทั้งตัวสร้างปัญหา และช่วยแก้ปัญหาในการ
พัฒนาคน
3. จุดเด่นตามข้อ 2 ขวนให้นึกถึงอะไรได้อีกบ้าง ก่อนที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น
ควรเริ่มต้นจากการพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีคุณภาพเสียก่อน
เพราะอะไร เพราะ การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคมนั้นมีผลมาจากปัจจัย
ทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของครอบครัวจะเป็นตัวหล่อหลอมบุคลิกภาพ ทักษะ
และค่านิยมของคนในครอบครัวนั้น
4. ข้อมูลที่เสนอเป็นความจริงในประเด็นใด การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีส่วนในการสร้าง
บุคลิกภาพของลูก/สิ่งแวดล้อมมีผลต่อบุคลิกภาพของมนุษย์แม้ว่าพันธุกรรมจะมีอิทธิพล
ต่อพฤติกรรมของมนุษย์ก็ตาม
5. ความคิดเห็นของผู้เขียนเป็นอย่างไร ต้องการสื่อให้รู้ว่ายมนุษย์ในปัจจุบันมีปัญหามากมาย
อันเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของลูก ดังนั้น การที่
จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพควรต้องให้ความสำคัญและเริ่มต้นที่สถาบันครอบครัว

6. ความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร สังคมและประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าได้ก็ด้วยคนในชาติมีคุณภาพที่ดี ซึ่งการสร้างคนให้มีคุณภาพนั้นจะต้องร่วมมือกันในทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีพื้นฐานที่ดีมาจากครอบครัวที่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงต้องมุ่งให้ครอบครัวเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาเพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งปวง การที่จะป้องกันปัญหาจึงต้องเป็นบทบาทและหน้าที่ของสถาบันครอบครัวเป็นอันดับแรก

กิจกรรมที่ 1

ข้อ 1

- 1.1 ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงได้แก่ สองปีครึ่งที่รัฐบาลดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบรากหญ้า และหลักประกันทางสังคม ทำให้คนจนลดลง 2 ล้านคน เหลือ 6.8 ล้านคน
- 1.2 ข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นได้แก่ แต่ไม่แน่ใจว่าจะยั่งยืนหรือไม่
- 1.3 อ่านแล้วอนุมานได้ว่า นโยบายเศรษฐกิจรากหญ้าอาจจะยังไม่ทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขมากขึ้น เนื่องจากยังมีปัญหาด้านช่องว่างระหว่างรายได้ของประชาชนอยู่

ข้อ 2

- 2.1 ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงได้แก่ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มคนไทยที่มีรายได้สูงสุด 20% มีรายได้ถึง 56 % ของรายได้คนทั้งประเทศโดยเฉลี่ย 11,987 บาท ต่อเดือน ส่วนรายได้ของกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำที่สุด 20% รวมกันได้เพียง 4% ของรายได้คนทั้งประเทศ เฉลี่ยคนละ 871 บาท/เดือน
- 2.2 ข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นได้แก่ แสดงว่ามีคนไทยถึง 20% เป็นคนจนใช่หรือไม่
- 2.3 อ่านแล้วอนุมานได้ว่า รายได้ของคนไทยที่มีรายได้สูงสุดกับคนไทยที่มีรายได้ต่ำสุดมีความแตกต่างกันมาก ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมาก

กิจกรรมที่ 2

1. อะไรเป็นจุดเด่นของเรื่อง การโคลนนิ่งสัตว์
2. จุดเด่นตามข้อ 1 ขวนให้นึกถึงอะไรอีกบ้าง การขยายพันธุ์สัตว์โดยวิธีต่าง ๆ
เพราะอะไร เพราะการจะดำรงเผ่าพันธุ์ของสัตว์นั้นมีวิธีการขยายพันธุ์ได้หลายวิธี ซึ่งต้องพิจารณาคัดเลือกวิธีให้เหมาะสม เช่นเปรียบเทียบระหว่างการโคลนนิ่ง และการผสมพันธุ์สัตว์โดยวิธีธรรมชาติ
3. ลักษณะร่วมที่เหมือนกัน คือ เป็นวิธีการขยายพันธุ์สัตว์ทำให้ได้ลูกหลายออกมาเพื่อดำรงเผ่าพันธุ์
4. ต่างฝ่ายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างไร
 - การโคลนนิ่ง - อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์
 - การโคลนนิ่ง - อาศัยห้องทดลองควบคุมโดยนักวิทยาศาสตร์
 - การโคลนนิ่ง - ใช้ค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลามาก
 - การโคลนนิ่ง - ผลผลิตที่ได้อาจจะแตกต่างจากธรรมชาติ
 - การโคลนนิ่ง - จำนวนผลผลิตอาจจะได้น้อยกว่า
 - การโคลนนิ่ง - ไม่สามารถจะทำได้กับสัตว์ทุกชนิด
 - การผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ - อาศัยพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์
 - การผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ - อาศัยสถานที่วิธีการตามธรรมชาติ
 - การผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ - ใช้ค่าใช้จ่ายต่ำ เสียเวลาน้อย
 - การผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ - ให้ผลผลิตคล้ายพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์
 - การผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ - ในสัตว์บางชนิดจะได้จำนวนมากกว่า
 - การผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ - สามารถทำได้กับสัตว์ทุกชนิด

กิจกรรมที่ 3

1. เป็นความจริงในประเด็นใด คนกลางทางการศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผน ตั้งงบประมาณเพื่อการศึกษา/หรือ หลังจากปี พ.ร.บ. การศึกษา 2542, 2545 มีผลบังคับใช้คนกลางก็ยังมีจำนวนมาก ลดลง เพียงเล็กน้อย/หรือ งบประมาณในการพัฒนาและเพิ่มจำนวนครู-อาจารย์ มีน้อย แต่งบประมาณสำหรับคนกลางเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น/หรือการที่มีคนกลางมากทำให้ผู้ปฏิบัติสับสน
2. เหตุผลที่ผู้เขียนใช้น้ำมันว่าผู้อ่านได้แก่ การจัดการศึกษาของไทยคนกลางทางการศึกษาไม่ได้ทำเพื่อมุ่งประโยชน์ให้ผู้บริโภคแต่ทำเพื่อเจ้านายและตนเอง/หรือ การจัดการศึกษาของไทยใช้งบประมาณมากเอื้อประโยชน์ให้กับคนกลาง ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่า/หรือการขาดแคลนครู-อาจารย์ในขณะที่จำนวนคนกลางยังมากอยู่
3. ความคิดเห็นของผู้เขียนคือ คนกลางทางการศึกษาทำงานเพื่อสนองเจ้านายและประโยชน์ของตนเองมากกว่าทำตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา/หรือ ควรลดจำนวนคนกลาง แล้วไปเพิ่มปัจจัยและผู้ผลิต/หรือ ต้องการให้มีการลดจำนวนคนกลางเพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมตามแนวทางของ พ.ร.บ. บริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ
4. ความคิดเห็นของท่าน ปัจจุบันยังมีคนกลางทางการศึกษาอยู่มาก ควรลดบทบาท และจำนวนคนกลางลงให้เหมาะสม และควรจัดงบประมาณโดยตรงให้ผ่านโรงเรียน โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต รวมทั้งควรส่งเสริมกำลังใจให้กับผู้ผลิตให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรปรับบทบาทของคนกลางเพื่อให้ทำหน้าที่ร่วมกันกับผู้ผลิตไม่ใช่เน้นบทบาทของการควบคุมและตรวจสอบ
5. ท่านมีช่องทางโต้แย้งในประเด็นใด จากข้อความที่ว่า “แต่แล้วก็มีคนกลางที่คิดได้ยอดเยี่ยมจนสามารถแก้ไข พ.ร.บ.” ถึงแม้ว่าจะเป็นกล่าวในเชิงประชดประชัน แต่ไม่สมควรให้ความยกย่องว่าเป็นคนมีความคิดยอดเยี่ยม เพราะเป็นความคิดหรือกลอุบายที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่า/หรือ หากมองในแง่ดีว่าในอนาคตคนกลางทางการศึกษาอาจจะลดลงเนื่องจากการปฏิรูปทำให้กระจายคนกลางมาสู่ท้องถิ่น กลายเป็นผู้ผลิตมากขึ้น

แบบประเมินตนเองหลังเรียน

1. เรื่องนี้อนุมานได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้พุทธศาสนาเสื่อมลง /หรือ การสอนหลักธรรมตามพุทธศาสนาในปัจจุบันต้องมีการประยุกต์ เพื่อให้เข้ากับ ยุคโลกาภิวัตน์/หรือวิทยาศาสตร์กับพุทธศาสนามีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจึงต้อง มีการประยุกต์และบูรณาการที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์
2. จุดเด่นของเรื่องคือ ความขัดแย้งระหว่างหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนากับความเจริญ ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น จึงต้องมีการบูรณาการให้การจัดการ ศึกษาพุทธศาสนามีความสอดคล้องกับยุค Bio Economic
3. จุดเด่นตามข้อ 2 ขวนให้นักศึกษาถึงอะไรได้อีก ต่อไปสังคมไทยจะมีความเสื่อมลงไป คน ไทยจะเกิดความโลภ ความเห็นแก่ตัวมากขึ้นวิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยจะเปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม
เพราะอะไร เพราะความก้าวหน้าในการคิดค้นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้มีวัตถุ และสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องอุปโภคบริโภคที่หลากหลาย คนไทยก็จะเห็นความ เจริญทางด้านวัตถุมากขึ้น เป็นพวกวัตถุนิยมทำให้เกิดความโลภและเห็นแก่ตัวมากขึ้น หรือแม้กระทั่งความเจริญก้าวหน้าในการเปลี่ยนแปลงพันธุกรรม ต่อไปอาจจะได้มนุษย์ที่ มีความเก่ง แต่ขาดคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม
4. ข้อมูลที่เสนอเป็นความจริงในประเด็นใด ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีทำให้ความเสื่อมสัทธิทางพุทธศาสนามีมากขึ้น
5. ความคิดเห็นของผู้เขียนเป็นอย่างไร เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ และหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาที่มีมาแต่อดีต จึงต้องมีการปรับเปลี่ยน วิธีการปลูกฝังหลักธรรมทางศาสนาในยุคนี้ใหม่โดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม
6. ความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร ในการจัดการศึกษาต้องบูรณาการความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรู้และมีทักษะที่ดีเข้ากับความรู้ทางพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนมีจิตใจ ที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยต้องปลูกฝังให้ ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและส่วนดีของทั้ง 2 ส่วน

แนวตอบแบบฝึกปฏิบัติหน่วยที่ 4 : การเขียน

คำชี้แจง

กิจกรรมในหน่วยที่ 4 นี้ จะเป็นการเขียนในเรื่องที่กำหนดให้ ซึ่งจะมีความหลากหลายในด้านความคิด ประเด็นที่จะนำมาเขียนโดยขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละคน ดังนั้น จึงไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัวแต่ขอแนะนำให้ทำการศึกษาตามขั้นตอนและหัวข้อของเนื้อหาสาระโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ที่ได้ยกตัวอย่างไว้ในเนื้อหามาเป็นต้นแบบในการเขียนดำเนินการไปที่ละขั้นตอนก็จะสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามชุดที่ ☐☐☐

แบบสอบถามในการวิจัย

เรื่อง “การสร้างชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช”

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะ/พฤติกรรมวิธีการอ่านและการเขียน
ที่นักศึกษาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างชุดพัฒนา
สมรรถภาพการอ่านและการเขียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้ชุดพัฒนา
สมรรถภาพการอ่านและการเขียนฉบับนี้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษามากที่สุด ดังนั้น ขอให้ท่านได้
โปรดกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้การ
วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนี้ดำเนินไปด้วยความถูกต้อง

ต่อไปนี้เป็นแบบสอบถาม

โปรดตอบคำถามทุกข้อ

และขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

นางสาวราตรี ปฏิวัติวงศ์

ปริญญาเอกสาขาการอุดมศึกษา

รายการคำถาม (พฤติกรรม)	ระดับปฏิบัติ					
	เป็นประจำ	บ่อย ๆ	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย	
6. ขณะอ่านข้าพเจ้ามักจะตั้งคำถามเพื่อสำรวจความเข้าใจในการอ่านของตนเอง						☐
7. เมื่อข้าพเจ้าอ่านจบแล้วมักจะจำสาระที่อ่านไม่ค่อยได้						☐
8. ขณะอ่านหรือหลังจากการอ่านตำราต่าง ๆ ข้าพเจ้าจะทำบันทึกสรุปประเด็นหลัก ๆ ไว้						☐
9. ข้าพเจ้าใช้วิธีอ่านแบบเดียวสำหรับข้อเขียนทุกประเภท						☐
10. ในการอ่านหนังสือต่าง ๆ ข้าพเจ้ามักอ่านเพียงคร่าว ๆ เพื่อประหยัดเวลา						☐
11. ข้าพเจ้าให้ความสำคัญของคำทุกคำเท่า ๆ กัน						☐
12. ข้าพเจ้าจะกำหนดเป้าหมายในการอ่านแต่ละครั้ง						☐
13. ข้าพเจ้าจะใช้เวลาในการอ่านแต่ละหน้านาน						☐
14. ถ้าอ่านตำราเล่มหนึ่งแล้วไม่เข้าใจจะค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติม						☐
15. ข้าพเจ้าจะอ่านบทความหรือวารสารแบบข้าม ๆ เน้นเพียงจับประเด็นเท่านั้น						☐
16. ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือทุกตัวอักษร						☐
17. หนังสือแต่ละเล่มข้าพเจ้าจะอ่านตั้งแต่หน้าแรกไปจนถึงหน้าสุดท้าย						☐
18. ข้าพเจ้าจะเลือกอ่านบางหัวข้อโดยดูจากสารบัญ						☐
19. ข้าพเจ้ามักจะหาข้อสรุปจากหนังสือที่ข้าพเจ้าชอบเพียงเล่มเดียว						☐
20. เมื่อพบคำศัพท์ยากข้าพเจ้าจะหยุดอ่านเพื่อหาความหมายให้ได้ก่อนจึงจะอ่านต่อไป						☐
21. การอ่านตำราภาษาต่างประเทศข้าพเจ้าจะอ่านและแปลทุกตัวอักษร						☐
22. ข้าพเจ้าไม่ค่อยหาข้อมูลหรือค้นคว้าจากวารสารหรือเอกสารอ้างอิง						☐
23. ในการอ่านงานวิจัยข้าพเจ้าไม่ค่อยได้ตามไปอ่านหนังสือที่อ้างอิง						☐
24. เมื่อข้าพเจ้าอ่านเนื้อหาในเรื่องเดียวกันจากหนังสือหรือตำราหลาย ๆ เล่ม แล้วไม่สามารถจะนำมาเปรียบเทียบกันได้						☐

รายการคำถาม (พฤติกรรม)	ระดับปฏิบัติ					
	เป็น ประจำ	บ่อย ๆ	ปาน กลาง	บาง ครั้ง	ไม่เคย เลย	
25. การอ่านวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มข้าพเจ้าจะเลือกอ่านเฉพาะส่วนที่ข้าพเจ้าต้องการ						☐
ลักษณะและวิธีการเขียน						
1. ในการเขียนรายงานข้าพเจ้ามักจะดึงข้อความจากหนังสือหลาย ๆ เล่มมาเขียนเรียงปะติดปะต่อกัน						☐
2. เมื่อข้าพเจ้าจะเขียนเรื่องหนึ่งเรื่องใดมักจะเกิดปัญหาที่ไม่รู้จะขึ้นต้นอย่างไร						☐
3. การเขียนบทความหรือรายงานข้าพเจ้าจะมีส่วนประกอบครบทั้ง 3 ส่วน คือ คำนำ เนื้อหาเรื่อง และสรุป						☐
4. ข้าพเจ้ามักพบปัญหาในการใช้ภาษาพูดมาเป็นภาษาเขียน						☐
5. ข้าพเจ้าจะกำหนดกรอบประเด็นหรือโครงร่างที่จะเขียนอย่างชัดเจนก่อนลงมือเขียน						☐
6. ข้าพเจ้าพบปัญหาในการเขียนบรรยายแล้วหาข้อสรุปลงไม่ได้						☐
7. ข้าพเจ้าจะกังวลกับการใช้ภาษา ถ้อยคำ และสำนวนในการเขียนเป็นอย่างมาก						☐
8. ข้าพเจ้าจะพบปัญหาการลำดับเนื้อหาสาระทำให้การเขียนวกไปวนมา						☐
9. ข้าพเจ้ามักจะเขียนโดยที่ไม่ได้มีการกลั่นกรองก่อน						☐
10. ข้าพเจ้ามักพบปัญหาในการยกตัวอย่างเพื่อที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนชัดเจนขึ้น						☐
11. ในขณะที่เขียนข้าพเจ้าจะมีการทบทวนตรวจทานปรับปรุงเนื้อเรื่องเป็นระยะ ๆ						☐
12. ข้าพเจ้าไม่ค่อยคำนึงถึงความสำคัญของการย่อหน้าเท่าใดนัก						☐
13. ในการเขียนข้าพเจ้าจะใช้วิธีร่างลงกระดาษอื่นให้เสร็จก่อนแล้วค่อยลอกลงกระดาษจริงอีกครั้งหนึ่ง						☐
14. ข้าพเจ้าพบปัญหาในการเขียนเพื่อจะขยายความในประเด็นต่าง ๆ ให้ง่ายและครบถ้วน						☐

รายการคำถาม (พฤติกรรม)	ระดับปฏิบัติ					
	เป็นประจำ	บ่อย ๆ	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย	
15. ในขณะที่เขียนข้าพเจ้าจะมุ่งคำนึงถึงประเด็นเนื้อหาเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงหลักไวยากรณ์						☐
16. ข้าพเจ้ามักเอาสำนวนของผู้อื่นมาเขียน						☐
17. ข้าพเจ้ามีปัญหาในการเขียนเชื่อมโยงเนื้อเรื่อง						☐
18. ข้าพเจ้าจะใช้เวลานานมากในการเขียนเรียงความในแต่ละหน้า						☐
19. ข้าพเจ้าได้เคยเขียนบทความ						☐
20. ข้าพเจ้ามีปัญหาในการนำเสนอแนวคิดของผู้อื่นมาเขียนเป็นสำนวนของตัวเอง						☐
21. ในการเขียนข้าพเจ้าไม่ค่อยจะอ้างอิงหนังสือหรือคำราของผู้อื่นเลย						☐
22. ในการเขียนเชิงวิชาการข้าพเจ้ามักจะยึดแนวคิดของหนังสือที่ข้าพเจ้าคิดว่าดีที่สุดเพียงเล่มเดียว						☐
23. ข้าพเจ้ามักมีปัญหาในการเลือกคำศัพท์หรือข้อความที่คิดว่าจะทำให้เขียนได้สะดวก						☐
24. ในการเขียนข้าพเจ้ามักมองข้ามในเรื่องเครื่องหมายวรรคตอน การย่อหน้า						☐
25. ข้าพเจ้ามักมีปัญหาการเขียนเกี่ยวกับลักษณะความเป็นเหตุเป็นผล						☐

ท่านคิดว่าตัวท่านมีความสามารถในการอ่านระดับใด

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

ท่านคิดว่าตัวท่านมีความสามารถในการเขียนระดับใด

☐ ดีมาก ☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ ต้องปรับปรุง

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ตอบแบบสอบถามฉบับนี้

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา
ท่านคิดว่าข้อใดเป็นปัญหาสำคัญที่พบในการอ่านและการเขียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ในช่วงเริ่มต้นการทำวิทยานิพนธ์

ประเด็น	เป็นปัญหา	ไม่เป็นปัญหา
การอ่าน		
1. ขาดทักษะการอ่านที่เหมาะสม		
2. อ่านแล้วไม่เข้าใจ		
3. แปลความและตีความสิ่งที่อ่านไม่ได้		
4. จับประเด็นหรือความสำคัญของเรื่องไม่ได้		
5. ขาดทักษะการขยายความคิดหรืออนุมานเรื่อง		
6. ขาดทักษะการวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน		
7. อ่านแล้วสรุปเป็นคำพูดของตนเองไม่ได้		
8. ขาดทักษะการแยกแยะข้อมูลที่อ่าน		
9. ขาดทักษะการประเมินสิ่งที่อ่าน		
10. ใช้เวลาในการอ่านคั่นคว้านานเกินไป		
การเขียน		
1. ขาดทักษะการเขียนเบื้องต้น		
2. ขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่จะเขียน		
3. เริ่มต้นสิ่งที่เขียนไม่ได้		
4. ขยายแนวหรือกรอบความคิดไม่ได้		
5. การนำเสนอข้อมูลยังไม่ดีพอ		
6. การวางรูปแบบการเขียนยังไม่เหมาะสมทำให้ขาดความชัดเจนในเนื้อหา		
7. ขาดการเรียบเรียงความคิดที่จะเขียนออกมา		
8. การเชื่อมโยงประโยคหรือข้อความยังไม่กลมกลืน		
9. ไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิดของตน		
10. การเขียนเริ่มต้นและสรุปไม่สอดคล้องกัน		

ปัญหาอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความเหมาะสมของชุดพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเขียนในประเด็นต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ถ้ามีความเห็นว่าเหมาะสม	กำหนดคะแนนเป็น + 1
ถ้ามีความเห็นว่าไม่แน่ใจ	กำหนดคะแนนเป็น 0
ถ้ามีความเห็นว่าไม่เหมาะสม	กำหนดคะแนนเป็น -1

ลักษณะที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม
1. ด้านรูปแบบการเขียน			
1.1 การใช้ถ้อยคำรัดกุมไม่ฟุ่มเฟือย.....			
1.2 การใช้ภาษาที่ง่าย			
1.3 วิธีการเขียนอ่านแล้วเข้าใจง่าย			
1.4 การเขียนใช้ภาษาได้เหมาะสมกับระดับของผู้อ่าน			
2. ด้านความน่าอ่าน			
2.1 การอธิบายเนื้อหาเพื่อกระตุ้นความสนใจ			
2.2 กิจกรรมปฏิบัติมีความน่าสนใจ			
2.3 ลักษณะเนื้อหาน่าสนใจและติดตาม			
2.4 ความง่ายของเนื้อหา			
3. ด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหา			
3.1 การเรียงลำดับหัวเรื่อง			
3.2 การเสนอสาระมีความชัดเจน			
3.3 กิจกรรมปฏิบัติสอดคล้องกับเนื้อหา			
3.4 การเสนอเนื้อหามีความกระชับไม่สับสน			
3.5 เวลาที่ใช้ในการศึกษาและทำกิจกรรม			
3.6 ความยาวของเนื้อหาและกิจกรรม			

ลักษณะที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม
4. ด้านความครอบคลุมของเนื้อหา			
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์			
4.2 เนื้อหามีหัวข้อครบถ้วนสมบูรณ์			
4.3 หัวข้อมีความหลากหลายกว้างขวาง			
4.4 หัวข้อมีสาระที่เหมาะสม			
4.5 ตัวอย่างนำเสนอ			
5. ด้านการวัดและประเมินผล			
5.1 ความยากง่ายของกิจกรรมปฏิบัติ			
5.2 ลักษณะการประเมินผลก่อน-หลังการศึกษาชุด			
6. ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้			
6.1 เหมาะสมกับการนำไปใช้ศึกษด้วยตนเอง			
6.2 ใช้เป็นประโยชน์ในการฝึกฝนทักษะได้			
6.3 ฝึกความมั่นใจในความสามารถของตนเองได้			
6.4 สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง			
6.5 ความสะดวกในการใช้			
6.6 สามารถพัฒนาความสามารถของผู้ใช้ได้			

ในภาพรวมท่านประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับ

☐ เหมาะสม ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

.....

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
การอ่าน			
1	10.954	17	3.548
2	11.502	18	2.002
3	2.465	19	4.472
4	8.402	20	3.548
5	16.971	21	4.750
6	3.618	22	4.334
7	8.227	23	4.181
8	4.621	24	16.971
9	6.358	25	2.489
10	2.682		
11	4.250		
12	3.417		
13	3.639		
14	3.667		
15	4.599		
16	4.204		

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
การเขียน			
1	1.750	19	4.044
2	13.748	20	6.928
3	20.140	21	12.394
4	15.000	22	9.186
5	27.000	23	8.227
6	16.971	24	12.010
7	6.000	25	16.971
8	13.748		
9	7.813		
10	22.000		
11	1.820		
12	18.385		
13	2.043		
14	12.050		
15	4.249		
16	10.392		
17	10.088		
18	11.500		

ค่าความถี่และจำนวนร้อยละของการตอบแบบสอบถามจากนักศึกษา จำนวน 332 คน

N = 332

รายการคำถาม (พฤติกรรม)	ระดับปฏิบัติ					
	เป็นประจำ	บ่อย ๆ	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย	
ลักษณะและวิธีการอ่าน						
1. ข้าพเจ้าต้องอ่านหนังสือซ้ำไปมาหลายครั้งจึงจะรู้เรื่อง	136 (41)	78 (23.5)	61 (18.3)	55 (16.6)	2 (0.6)	☐
2. หากพบตารางหรือแผนภูมิในขณะที่อ่านข้าพเจ้ามักจะอ่านข้ามสิ่งเหล่านี้ไป	31 (9.3)	128 (38.6)	58 (17.5)	81 (24.4)	34 (10.2)	☐
3. ข้าพเจ้าจะอ่านเนื้อหาในแต่ละตอนต่อเนื่องกันจนกว่าจะจบแล้วจึงค่อยกลับมาสรุปความเข้าใจในแต่ละตอนภายหลัง	81 (24.4)	141 (42.5)	66 (19.9)	35 (10.5)	9 (2.7)	☐
4. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่มีสมาธิในขณะที่อ่าน	56 (16.9)	85 (25.6)	77 (23.2)	108 (32.5)	6 (1.8)	☐
5. ข้าพเจ้ามักหาความสำคัญของเรื่องที่อ่านแต่ละย่อหน้าไม่ค่อยพบ	139 (41.9)	26 (7.8)	47 (14.2)	95 (28.6)	25 (7.5)	☐
6. ขณะอ่านข้าพเจ้ามักจะตั้งคำถามเพื่อสำรวจความเข้าใจในการอ่านของตนเอง	27 (8.1)	100 (30.1)	92 (27.7)	93 (28)	20 (6)	☐
7. เมื่อข้าพเจ้าอ่านจบแล้วมักจะจำสาระที่อ่านไม่ค่อยได้	26 (7.8)	93 (28)	75 (22.6)	123 (37)	15 (4.5)	☐
8. ขณะอ่านหรือหลังจากการอ่านตำราต่าง ๆ ข้าพเจ้าจะทำบันทึกสรุปประเด็นหลัก ๆ ไว้	71 (21.4)	67 (20.2)	83 (25)	100 (30.1)	11 (3.3)	☐
9. ข้าพเจ้าใช้วิธีอ่านแบบเดียวสำหรับข้อเขียนทุกประเภท	67 (20.2)	82 (24.7)	97 (29.2)	76 (22.9)	10 (3)	☐
10. ในการอ่านหนังสือต่าง ๆ ข้าพเจ้ามักอ่านเพียงคร่าว ๆ เพื่อประหยัดเวลา	20 (6)	76 (22.9)	77 (23.2)	143 (43.1)	16 (4.8)	☐
11. ข้าพเจ้าให้ความสำคัญของคำทุกคำเท่า ๆ กัน	132 (39.8)	51 (15.4)	72 (21.7)	66 (19.9)	11 (3.3)	☐
12. ข้าพเจ้าจะกำหนดเป้าหมายในการอ่านแต่ละครั้ง	63 (19)	108 (32.5)	98 (29.5)	56 (16.9)	7 (2.1)	☐
13. ข้าพเจ้าจะใช้เวลาในการอ่านแต่ละหน้านาน	119 (35.8)	54 (16.3)	68 (20.5)	81 (24.4)	10 (3)	☐
14. ถ้าอ่านตำราเล่มหนึ่งแล้วไม่เข้าใจจะค้นคว้าจากเอกสารอื่นเพิ่มเติม	44 (13.3)	84 (25.3)	96 (28.9)	94 (28.3)	14 (4.2)	☐

(ต่อ)

รายการคำถาม (พฤติกรรม)	ระดับปฏิบัติ					
	เป็นประจำ	บ่อย ๆ	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย	
15. ข้าพเจ้าจะอ่านบทความหรือวารสารแบบข้าม ๆ เน้นเพียงจับประเด็นเท่านั้น	23 (6.9)	79 (23.8)	75 (22.6)	94 (28.3)	61 (18.4)	☐
16. ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือทุกตัวอักษร	136 (41)	75 (22.6)	51 (15.4)	53 (16)	17 (5.1)	☐
17. หนังสือแต่ละเล่มข้าพเจ้าจะอ่านตั้งแต่หน้าแรกไปจนถึงหน้าสุดท้าย	127 (38.3)	72 (21.7)	57 (17.2)	55 (16.6)	21 (6.3)	☐
18. ข้าพเจ้าจะเลือกอ่านบางหัวข้อ โดยดูจากสารบัญ	67 (20.2)	105 (31.6)	87 (26.2)	64 (19.3)	9 (2.7)	☐
19. ข้าพเจ้ามักจะหาข้อสรุปจากหนังสือที่ข้าพเจ้าชอบเพียงเล่มเดียว	8 (2.4)	43 (13.0)	110 (33.1)	125 (37.7)	46 (13.9)	☐
20. เมื่อพบคำศัพท์ยากข้าพเจ้าจะหยุดอ่านเพื่อหาความหมายให้ได้ก่อนจึงจะอ่านต่อไป	64 (19.3)	81 (24.4)	77 (23.2)	88 (26.5)	22 (6.6)	☐
21. การอ่านตำราภาษาต่างประเทศข้าพเจ้าจะอ่านและแปลทุกตัวอักษร	40 (12)	50 (15.1)	59 (17.8)	108 (32.5)	75 (22.6)	☐
22. ข้าพเจ้าไม่ค่อยหาข้อมูลหรือค้นคว้าจากวารสารหรือเอกสารอ้างอิง	8 (2.4)	38 (11.4)	128 (38.6)	117 (35.2)	41 (12.3)	☐
23. ในการอ่านงานวิจัยข้าพเจ้าไม่ค่อยได้ตามไปอ่านหนังสือที่อ้างอิง	48 (14.5)	102 (30.7)	76 (22.9)	77 (23.2)	29 (8.7)	☐
24. เมื่อข้าพเจ้าอ่านเนื้อหาในเรื่องเดียวกันจากหนังสือหรือตำราหลาย ๆ เล่ม แล้วไม่สามารถจะนำมาเปรียบเทียบกันได้	95 (28.6)	62 (18.7)	55 (16.6)	85 (25.6)	35 (10.5)	☐
25. การอ่านวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มข้าพเจ้าจะเลือกอ่านเฉพาะส่วนที่ข้าพเจ้าต้องการ	51 (15.4)	102 (30.7)	75 (22.6)	90 (27.1)	14 (4.2)	☐
ลักษณะและวิธีการเขียน						
1. ในการเขียนรายงานข้าพเจ้ามักจะดึงข้อความจากหนังสือหลาย ๆ เล่มมาเขียนเรียงปะติดปะต่อกัน	46 (13.9)	158 (47.6)	62 (18.7)	54 (16.3)	12 (3.6)	☐
2. เมื่อข้าพเจ้าจะเขียนเรื่องหนึ่งเรื่องใดมักจะเกิดปัญหาที่ไม่รู้จะขึ้นต้นอย่างไร	110 (33.1)	106 (31.9)	42 (12.7)	63 (19)	11 (3.3)	☐
3. การเขียนบทความหรือรายงานข้าพเจ้าจะมีส่วนประกอบครบทั้ง 3 ส่วน คือ คำนำ เนื้อหาเรื่อง และสรุป	72 (21.7)	87 (26.2)	55 (16.6)	84 (25.3)	34 (10.2)	☐

(ต่อ)

รายการคำถาม (พฤติกรรม)	ระดับปฏิบัติ					
	เป็นประจำ	บ่อย ๆ	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย	
4. ข้าพเจ้ามักพบปัญหาในการใช้ภาษาพูดมาเป็นภาษาเขียน	38 (11.4)	116 (34.9)	80 (24.1)	91 (27.4)	7 (2.1)	☐
5. ข้าพเจ้าจะกำหนดกรอบประเด็นหรือโครงร่างที่จะเขียนอย่างชัดเจนก่อนลงมือเขียน	41 (12.3)	78 (23.5)	82 (24.7)	54 (16.3)	77 (23.2)	☐
6. ข้าพเจ้าพบปัญหาในการเขียนบรรยายแล้วหาข้อสรุปลงไม่ได้	111 (33.4)	75 (22.6)	57 (17.2)	75 (22.6)	14 (4.2)	☐
7. ข้าพเจ้าจะกังวลกับการใช้ภาษา ถ้อยคำ และสำนวนในการเขียนเป็นอย่างมาก	47 (14.2)	106 (31.9)	93 (28)	77 (23.2)	9 (2.7)	☐
8. ข้าพเจ้าจะพบปัญหาการลำดับเนื้อหาสาระทำให้การเขียนวกไปวนมา	122 (36.7)	90 (27.1)	50 (15.1)	59 (17.8)	11 (3.3)	☐
9. ข้าพเจ้ามักจะเขียนโดยที่ไม่ได้มีการกลั่นกรองก่อน	41 (12.3)	72 (21.7)	59 (17.8)	107 (32.2)	53 (16)	☐
10. ข้าพเจ้ามักพบปัญหาในการยกตัวอย่างเพื่อที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนชัดเจนขึ้น	108 (32.5)	92 (27.7)	64 (19.3)	63 (19)	5 (1.5)	☐
11. ในขณะที่เขียนข้าพเจ้าจะมีการทบทวนตรวจทานปรับปรุงเนื้อเรื่องเป็นระยะ ๆ	54 (16.3)	145 (43.7)	106 (31.9)	24 (7.2)	3 (0.9)	☐
12. ข้าพเจ้าไม่ค่อยคำนึงถึงความสำคัญของการย่อหน้าเท่าใดนัก	91 (27.4)	60 (18.1)	48 (14.5)	68 (20.5)	65 (19.6)	☐
13. ในการเขียนข้าพเจ้าจะใช้วิธีร่างลงกระดาษอื่นให้เสร็จก่อนแล้วค่อยลอกลงกระดาษจริงอีกครั้งหนึ่ง	141 (42.5)	120 (36.1)	30 (9)	32 (9.6)	9 (2.7)	☐
14. ข้าพเจ้าพบปัญหาในการเขียนเพื่อจะขยายความในประเด็นต่าง ๆ ให้กว้างและครบถ้วน	115 (34.6)	123 (37)	45 (13.6)	46 (13.9)	3 (0.9)	☐
15. ในขณะที่เขียนข้าพเจ้าจะมุ่งคำนึงถึงประเด็นเนื้อหาเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงหลักไวยากรณ์	27 (8.1)	109 (32.8)	72 (21.7)	75 (22.6)	49 (14.8)	☐
16. ข้าพเจ้ามักเอาสำนวนของผู้อื่นมาเขียน	16 (4.8)	86 (25.9)	94 (28.3)	120 (36.1)	16 (4.8)	☐
17. ข้าพเจ้ามีปัญหาในการเขียนเชื่อมโยงเนื้อเรื่อง	47 (14.2)	98 (29.5)	100 (30.1)	79 (23.8)	8 (2.4)	☐
18. ข้าพเจ้าจะใช้เวลานานมากในการเขียนเรียงความในแต่ละหน้า	97 (29.2)	86 (25.9)	73 (22)	66 (19.9)	10 (3)	☐

(ต่อ)

รายการคำถาม (พฤติกรรม)	ระดับปฏิบัติ					
	เป็นประจำ	บ่อย ๆ	ปานกลาง	บางครั้ง	ไม่เคย	
19. ข้าพเจ้าได้เคยเขียนบทความ	5 (1.5)	21 (6.3)	44 (13.3)	84 (25.3)	178 (53.6)	☐
20. ข้าพเจ้ามีปัญหาในการนำแนวคิดของผู้อื่นมาเขียนเป็นสำนวนของตัวเอง	21 (6.3)	102 (30.7)	108 (32.5)	85 (25.6)	16 (4.8)	☐
21. ในการเขียนข้าพเจ้าไม่ค่อยจะอ้างอิงหนังสือหรือตำราของผู้คนอื่นเลย	11 (3.3)	40 (12)	83 (25)	116 (34.9)	82 (24.7)	☐
22. ในการเขียนเชิงวิชาการข้าพเจ้ามักจะยึดแนวคิดของหนังสือที่ข้าพเจ้าคิดว่าดีที่สุดเพียงเล่มเดียว	11 (3.3)	33 (9.9)	80 (24.1)	108 (32.5)	100 (30.1)	☐
23. ข้าพเจ้ามักมีปัญหาในการเลือกคำศัพท์หรือข้อความที่คิดว่าจะทำให้เขียนได้สะดวก	67 (20.2)	124 (37.33)	63 (19)	74 (22.3)	4 (1.2)	☐
24. ในการเขียนข้าพเจ้ามักมองข้ามในเรื่องเครื่องหมายวรรคตอน การย่อหน้า	64 (19.3)	86 (25.9)	44 (13.3)	81 (24.4)	57 (17.2)	☐
25. ข้าพเจ้ามักมีปัญหาการเขียนเกี่ยวกับลักษณะความเป็นเหตุเป็นผล	66 (19.9)	91 (27.4)	82 (24.7)	77 (23.2)	16 (4.8)	☐

ท่านคิดว่าตัวท่านมีความสามารถในการอ่านระดับใด

2 (0.6)	ดีมาก	72 (21.7)	ดี	166 (50)	ปานกลาง	56 (16.9)	น้อย	36 (10.8)	ต้องปรับปรุง

ท่านคิดว่าตัวท่านมีความสามารถในการเขียนระดับใด

0 (0)	ดีมาก	48 (14.5)	ดี	166 (50)	ปานกลาง	68 (20.5)	น้อย	50 (15.1)	ต้องปรับปรุง

สรุปประเด็นปัญหาที่พบในการอ่านและการเขียนของนักศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 6 คน

ประเด็นปัญหาที่พบ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	รวม
การอ่าน							
1. อ่านแล้วไม่เข้าใจ	✓	✓	✓	-	✓	✓	5
2. จับประเด็นหรือความสำคัญของเรื่องไม่ได้	✓	-	✓	✓	✓	✓	5
3. แปลความและตีความสิ่งที่อ่านไม่ได้	✓	✓	✓	✓	-	✓	5
4. สรุปเป็นคำพูดของตนเองไม่ได้	-	✓	✓	-	✓	✓	4
5. ใช้เวลาในการอ่านค่อนข้างนานเกินไป	✓	✓	-	-	✓	✓	4
6. ขาดทักษะการอ่านที่เหมาะสม	-	✓	-	✓	-	✓	3
7. ขาดทักษะการขยายความคิดหรืออนุมานเรื่อง	-	-	✓	✓	✓	-	3
8. ขาดทักษะการแยกแยะข้อมูลที่อ่าน	-	-	-	✓	✓	✓	3
9. ขาดทักษะการวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน	✓	-	-	-	-	✓	2
10. ขาดทักษะการประเมินสิ่งที่อ่าน	-	-	✓	-	✓	-	2

(ต่อ)

ประเด็นปัญหาที่พบ		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	รวม
การเขียน								
1. ขาดทักษะการเขียนเบื้องต้น		✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2. ไม่สามารถเขียนโดยใช้คำที่มาจากความคิดของตน		✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
3. ขาดทักษะการกำหนดกรอบของเรื่องที่เขียน		✓	✓	-	✓	✓	✓	5
4. การวางรูปแบบการเขียนยังไม่เหมาะสมทำให้ขาดความชัดเจนในเนื้อหา		-	✓	✓	✓	✓	✓	5
5. เริ่มต้นสิ่งที่เขียนไม่ได้		✓	✓	✓	-	✓	✓	5
6. ขาดการเรียบเรียงความคิดที่จะเขียนออกมา		-	✓	✓	✓	✓	-	4
7. ขยายแนวหรือกรอบความคิดไม่ได้		✓	✓	-	✓	✓	-	4
8. การนำเสนอข้อมูลยังไม่ดีพอ		✓	✓	✓	✓	-	-	4
9. การเขียนเริ่มต้นและสรุปไม่สอดคล้องกัน		-	-	✓	-	✓	✓	3
10. การเชื่อมโยงประโยคหรือข้อความยังไม่กลมกลืน		✓	-	✓	-	-	-	2

ตารางสรุปจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกคำตอบบนนี้ ๆ ในการประเมินความเหมาะสมของชุดพัฒนา (IOC)

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (N) = 15 คน

ลักษณะที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น											
	หน่วยที่ 1			หน่วยที่ 2			หน่วยที่ 3			หน่วยที่ 4		
	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม
1. ด้านรูปแบบการเขียน												
1.1 การใช้ถ้อยคำรัดกุมไม่ฟุ่มเฟือย	15	-	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-
1.2 การใช้ภาษาที่ง่าย	15	-	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-
1.3 วิธีการเขียนอ่านแล้วเข้าใจง่าย	15	-	-	15	-	-	14	1	-	15	-	-
1.4 การเขียนใช้ภาษาได้เหมาะสมกับระดับของผู้ ผู้อ่าน	15	-	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-
2. ด้านความน่าอ่าน												
2.1 การอธิบายเนื้อหาเพื่อกระตุ้นความสนใจ	13	2	-	14	1	-	15	-	-	14	1	-
2.2 กิจกรรมปฏิบัติมีความน่าสนใจ	13	2	-	13	2	-	15	-	-	14	1	-
2.3 ลักษณะเนื้อหาที่น่าสนใจและติดตาม	13	2	-	14	1	-	15	-	-	14	1	-
2.4 ความยากง่ายของเนื้อหา	13	2	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-

(ต่อ)

ลักษณะที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น											
	หน่วยที่ 1			หน่วยที่ 2			หน่วยที่ 3			หน่วยที่ 4		
	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เหมาะสม
3. ด้านวิธีหรือนำเสนอเนื้อหา												
3.1 การเรียงลำดับหัวเรื่อง	15	-	-	14	1	-	15	-	-	13	2	-
3.2 การเสนอสาระมีความชัดเจน	14	1	-	14	1	-	15	-	-	15	-	-
3.3 กิจกรรมปฏิบัติสอดคล้องกับเนื้อหา	14	1	-	14	1	-	14	1	-	14	1	-
3.4 การเสนอเนื้อหาที่มีความกระชับไม่สับสน	14	1	-	14	1	-	15	-	-	14	1	-
3.5 เวลาที่ใช้ในการศึกษาและทำกิจกรรม	12	3	-	12	3	-	14	1	-	12	3	-
3.6 ความยาวของเนื้อหาและกิจกรรม	12	3	-	13	2	-	14	1	-	13	2	-
4. ด้านความครอบคลุมของเนื้อหา												
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	14	1	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-
4.2 หัวข้อมีความหลากหลายกว้างขวาง	14	1	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-
4.3 หัวข้อมีสาระที่เหมาะสม	15	-	-	15	-	-	15	-	-	15	-	-
4.4 ตัวอย่างนำเสนอ	13	2	-	15	-	-	15	-	-	14	1	-
5. ด้านการวัดและประเมินผล												
5.1 ความยากง่ายของกิจกรรมปฏิบัติ	13	2	-	13	2	-	13	2	-	14	1	-
5.2 ลักษณะการประเมินผลก่อน-หลังการศึกษาชุด	12	3	-	13	2	-	13	2	-	13	2	-

(ต่อ)

ลักษณะที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น											
	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4					
	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ	เหมาะสม	ไม่ แน่ใจ
6. ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้												
6.1 เหมาะสมกับการนำไปใช้ศึกษาด้วยตนเอง	14	1	13	2	13	2	13	2	13	2	-	-
6.2 ใช้เป็นประโยชน์ในการฝึกฝนทักษะได้	13	2	12	3	13	2	13	2	13	2	-	-
6.3 ฝึกความมั่นใจในความสามารถของตนเองได้	13	2	12	3	13	2	13	2	13	2	-	-
6.4 สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง	14	1	13	2	14	1	14	1	14	1	-	-
6.5 ความสะดวกในการใช้	15	-	15	-	15	-	15	-	15	-	-	-
6.6 สามารถพัฒนาความสามารถของผู้ใช้ได้	14	1	13	2	14	1	14	1	13	2	-	-

ในภาพรวมท่านประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับ

เหมาะสม ไม่แน่ใจ ไม่เหมาะสม

ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละของคะแนนจากการทดสอบประสิทธิภาพของชุดระยะที่ 1 กับผู้เรียน 1 คน

N = 1

คนที่	หน่วยที่ 1				หน่วยที่ 2				หน่วยที่ 3				หน่วยที่ 4			
	ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน		ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน		ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน		ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน	
1	(20)	(40)	(20)		(18)	(44)	(18)		(20)	(30)	(20)		(20)	(20)	(20)	
	8	31	17		10	35	15		9	23	16		8	14.5	15	
ร้อยละ	40.00	77.50	85.00		55.55	79.55	83.33		45.00	76.67	80.00		40.00	72.50	75.00	

ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละของคะแนนจากการทดสอบประสิทธิภาพของชุดระยะที่ 2 กับผู้เรียน 6 คน

N = 6

คนที่	หน่วยที่ 1				หน่วยที่ 2				หน่วยที่ 3				หน่วยที่ 4			
	ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน	(20)	ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน	(18)	ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน	(20)	ก่อนเรียน	กิจกรรม	หลังเรียน	(20)
1	9	32	16		9	36	15		8	23	16		9	14	16	
2	11	34	16		10	36	15		10	26	17		11	16.5	17	
3	10	33	17		8	35	16		9	24	16		10	17.5	17	
4	9	33	16		10	35	15		12	25	17		7	16.5	16	
5	10	33	16		7	35	15		10	25	17		12	18	17	
6	11	33	17		11	36	15		8	24	15		8	15.5	16	
รวม	60	198	98		55	2.3	91		57	147	98		57	8.98	99	
ค่าเฉลี่ย	10	33	16.33		9.17	35.5	15.17		9.5	24.5	16.33		9.5	16.33	16.50	
ร้อยละ	50.00	82.50	81.65		50.94	80.68	84.28		47.50	81.67	81.65		47.50	82.50	82.50	

ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละของคะแนนจากการทดสอบประสิทธิภาพของชุดระยะที่ 3 กับผู้เรียน 30 คน

N = 30

คนที่	หน่วยที่ 1				หน่วยที่ 2				หน่วยที่ 3				หน่วยที่ 4			
	ก่อนเรียน (20)	กิจกรรม (40)	หลังเรียน (20)	ก่อนเรียน (18)	กิจกรรม (44)	หลังเรียน (18)	ก่อนเรียน (20)	กิจกรรม (30)	หลังเรียน (20)	ก่อนเรียน (20)	กิจกรรม (30)	หลังเรียน (20)	ก่อนเรียน (20)	กิจกรรม (20)	หลังเรียน (20)	ก่อนเรียน (20)
1	7	32	16	9	36	15	8	24	16	7	16.5	17	7	16.5	17	7
2	9	33	17	7	36	16	10	26	17	8	17	17	8	17	17	8
3	10	33	18	10	39	17	12	26	18	13	16.5	18	13	16.5	18	13
4	8	34	17	8	35	15	9	24	16	8	16.5	15	8	16.5	15	8
5	9	35	17	6	36	16	11	25	17	11	17	17	11	17	17	11
6	10	35	17	11	38	17	10	27	17	8	15.5	16	8	15.5	16	8
7	6	32	16	10	38	16	11	26	17	10	16.5	17	10	16.5	17	10
8	11	34	17	9	39	16	12	28	18	11	14	18	11	14	18	11
9	9	34	16	12	39	16	7	25	16	12	16	16	12	16	16	12
10	11	35	17	10	39	16	10	27	17	11	17	17	11	17	17	11
11	12	35	17	8	36	15	9	26	15	12	18	18	12	18	18	12
12	10	35	17	10	37	16	10	25	16	10	14.5	16	10	14.5	16	10
13	10	35	17	12	39	16	11	25	17	9	14.5	16	9	14.5	16	9
14	11	35	18	11	38	16	12	27	18	9	16	16	9	16	16	9
15	9	34	16	12	37	17	10	27	17	12	17	17	12	17	17	12
16	10	34	16	10	36	16	11	26	17	11	16.5	17	11	16.5	17	11

(ต่อ)

คนที่	หน่วยที่ 1				หน่วยที่ 2				หน่วยที่ 3				หน่วยที่ 4			
	ก่อนเรียน (20)	กิจกรรม (40)	หลังเรียน (20)	ก่อนเรียน (18)	กิจกรรม (44)	หลังเรียน (18)	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (18)	กิจกรรม (30)	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)	ก่อนเรียน (20)	กิจกรรม (20)	หลังเรียน (20)	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)
17	12	35	17	8	36	15	12	26	18	5	16	16	16	16	16	16
18	8	33	16	9	37	16	10	25	16	11	17.5	18	18	18	18	18
19	9	34	17	11	36	17	9	25	17	7	17	17	17	17	17	17
20	11	35	17	10	39	16	8	25	16	10	16.5	17	17	17	17	17
21	10	34	17	7	36	15	10	25	17	6	18	18	18	18	18	18
22	7	35	17	10	38	16	11	27	18	11	18.5	19	19	19	19	19
23	11	35	17	12	37	17	8	25	15	9	17.5	17	17	17	17	17
24	8	33	17	8	35	15	10	27	17	10	16.5	17	17	17	17	17
25	12	36	18	6	34	14	12	27	18	11	16	17	17	17	17	17
26	10	34	17	5	32	14	7	25	16	8	16.5	17	17	17	17	17
27	9	33	16	10	39	16	9	26	17	7	16	16	16	16	16	16
28	8	34	17	8	36	15	12	27	17	10	17	17	17	17	17	17
29	10	35	17	6	35	14	10	27	17	7	16	16	16	16	16	16
30	11	35	17	9	39	15	11	27	18	9	16.5	17	17	17	17	17
รวม	286	1026	506	274	1107	471	302	778	506	283	494.5	507	507	507	507	507
ค่าเฉลี่ย	9.60	34.2	17.37	9.13	36.9	15.70	10.07	25.93	16.87	9.77	16.48	16.90	16.90	16.90	16.90	16.90
ร้อยละ	48.00	85.58	86.83	50.74	83.79	87.22	50.33	86.22	84.33	47.17	83.33	84.50	84.50	84.50	84.50	84.50

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ สุขุมลันต์
สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์เจียรนัย ศิริสวัสดิ์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร
คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
6. รองศาสตราจารย์ ดร.รัญจวน คำวชิรพิทักษ์
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
7. รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทรตันกุล
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
8. รองศาสตราจารย์สมร ทองดี
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
9. รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ตันหะสุเรศรัฐ
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
10. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ส่องสว่าง
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
11. รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
12. รองศาสตราจารย์วรรณ บัวเกิด
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
13. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล วัฒนดำรงกิจ
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา คุณากาญจน์
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
15. รองศาสตราจารย์ ดร.พร ศรียมก
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
16. รองศาสตราจารย์สุจิตรา หังสพฤษ
ศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

17. รองศาสตราจารย์ นวลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม
ศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
18. ดร.สันหัตถ์ ทองรินทร์
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
19. อาจารย์พรทิพย์ รักชาติ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
20. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิหคโต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
21. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
22. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์เกสร บุญอำไพ
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
23. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาติไทย
สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
24. รองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิงปรียา หิรัญประดิษฐ์
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
25. รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวราวดี ปฏิวดีวงศ์
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 14 พฤศจิกายน 2502
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 32/219 หมู่บ้านสหกรณ์การบินไทย ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัย- ธรรมาธิราช
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2525	ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2522	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุญวัฒนา จังหวัดนครราชสีมา